21. Perjantaina 13 p. syyskuuta 1907 klo 11 a. p.

Nimenhuudossa merkittiin poissa oleviksi ed. Antila, Castrén, Hämäläinen, K., Hänninen, Lepistö ja Nuotio.

Puhemies mainitsi ed. Castrénin ilmoittaneen olevansa yksityisten asiain tähden estetty saapumasta istunnon alkupuoleen, samoin ed. Antilan yksityisten asiain tähden olevan estetty saapumasta tämän päivän istuntoon, ed. af Ursinin pyytävän yksityisten asiain tähden vapautusta ensi maanantaiksi, ja ed. Tulikouran yksityisten asiain tähden vapautusta ensi maanantaiksi ja tiistaiksi.

Mainitut ilmoitukset ja pyynnöt eduskunta hyväksyi.

Suostuntavero pelikorteista.

Esitettiin ensi käsittelyn alaiseksi

valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2 arm. esityksen n:o 10 johdosta, joka koskee suostuntaveroa pelikorteista.

Keskustelu:

Ed. **Huoponen:** Eduskunta on kyllä lausunut sen toivomuksen, että valiokunnan mietinnöt laadittaisiin niin lyhyeen muotoon kuin suinkin. Tässä mietinnössä, jossa ehdotetaan korttileikkien verotuksen korottamista, kosketellaan kuitenkin ainoastaan asian taloudelliseen puoleen. Suostuntaveroja nimittäin tarvitaan ja sillä perustellaan tätä korottamista, mutta ei mainita sanaakaan toisesta minun mielestäni paljoa tärkeämmästä, siveellisestä puolesta. Olisin toivonut, että valiokunta olisi tähänkin viitannut ja lausunut sen toivomuksen, että tämä korotus aiheuttaisi myös kortinpelaamisen vähenemisen. Minä olen vakuutettu siitä, että valiokunnan jäsenet kyllä ovat tietoiset siitä, että jotenkin laajalla alueella Suomessa varsinkin Karjalassa kortinpeluu on muuttunut aivan kansallispaheeksi, jonka sekä siveelliset että kansataloudelliset seuraukset ovat äärettömät, johon en tahdo erityisesti kajota. Tämän johdosta oli aikomus näillä valtiopäivillä jättää anomus, jossa korttileikkien valmistaminen ja pelaaminen kerta kaikkiaan kiellettäisiin, mutta kun oli suurenmoinen

anomustulva, niin se jäi tekemättä. Minä olen vakuutettu siitä, että lähimmässä tulevaisuudessa tulee tämmöinen anomus kuitenkin tehtäväksi. Olisin suonut, että tähän puoleen olisi kajottu tässä valiokunnan mietinnössä ja minä toivon, että tämä korotus puolestaan vaikuttaisi sen, että kortinpeluu vähän kerraltaan saataisiin vähenemään. Olen korotuksen kannalla ollut ennenkin ja hyväksyn sen siinä merkityksessä kuin olen esittänyt, mutta ei valtion tulolähteenä.

Ed. **von Alfthan:** Med anledning af hr Huoponens anmärkning skulle jag be att få framhålla att, fastän betänkandet verkligen är kort, så har hr Huoponen icke hunnit läsa igenom detsamma. Sista meningen på andra sidan i första stycket innehåller nämligen i korthet just det som hr Huoponen sade. Hvad beträffar hr Huoponens förhoppning om att förhöjning af skatten med 40 penni skulle komma att i någon som hälst mån invärka på själfva kortspelet, så kan jag icke på något sätt styrka honom i denna förhoppning. Den blir nog utan värkan. Vill han gå till förbudslagstiftning i denna fråga, så återstår det att se, hvilken värkan den här kunde hafva. Att upptaga i ett betänkande förhoppningar, som säkert skulle komma på skam, vore enligt min åsikt alldeles olämpligt.

Ed. **Hjelt:** Pyydän saada lausua mielihyväni siitä, että valtiovarainvaliokunta on ilman minkäänlaista vastalausetta ehdottanut pelikorttiveron korottamista. Yrityksiä tämän itsessään kyllä vähäpätöisen veron korottamiseksi on tehty jo ennenkin. Varsinkin viimeisessä säätykokouksessa oli esillä sama ehdotus, joka nyt esiintyy valiokunnan yksimielisenä ehdotuksena, mutta silloin tätä ehdotusta kannatti yksinomaan pappis- ja talonpoikaissääty. Muut säädyt sen hylkäsivät, ja koska myöskin esitys puolsi pelikorttiveron jättämistä muuttumatta, niin oli pakko rakentaa säätyjen päätös sille pohjalle. Ne syyt, joita on eri kerroilla tuotu esiin pelikorttiveron korottamista vastaan, ovat minusta aina tuntuneet hyvin heikoilta, ja on oleva hupaista nähdä, tulevatko nämä epäilykset osoittautumaan ensinkään perustelluiksi, jos nyt, niinkuin toivottava on, pelikorttivero korotetaan. Veron korotus on, niinkuin sanottu, itsessään hyvin vähäpätöinen, mutta on ilahuttava ja hyvä, että me verotusasioissa ja niin tässäkin asiassa kuljemme oikeaan suuntaan.

Ed. **Kuisma:** Yhdyn herra Huoposen lausuntoon.

Ed. **Rosenqvist. V. T.:** Frågan har två sidor, en sedlig och en ekonomisk. Jag är för min del öfvertygad om att den

förhöjda bevillningsskatten i intet afseende kommer att invärka på sedligheten i landet. Men jag är också öfvertygad om att förhöjning af bevillningsskatten kommer att minska inkomsterna, ty i det afseende finnes erfarenhet från Sverige. Jag vill dock icke gå närmare in på någon motivering af min ståndpunkt, hvilken går ut på att omfatta den nåd. propositionen i stället för utskottets betänkande, då ju denna fråga hänskjutits till stora utskottet, och jag där är i tillfälle att uttala mig.

Ed. **Vuolijoki, V.:** Valiokunta on ollut sitä mielipidettä, että tällainen pieni veronkorotus ei todellakaan tulisi vaikuttamaan korttien käyttämiseen enemmän, kuin esim. mallasjuomatai paloviinaveron korottaminen on vaikuttanut juomiseen, ja sentähden se ei ole tahtonut siveellistä puolta tässä oikeastaan ollenkaan ottaa huomioon. Valiokunta on pääasiallisesti pitänyt tätä veroa varallisuusverona, sillä ne, jotka sen veron maksavat, ovat pääasiallisesti herraspelureita, jotka ostavat kapakassa kortit; köyhempi kansa, niinkuin tukkimiespelurit, ostavat käytettyjä kortteja.

Kun keskustelu oli julistettu päättyneeksi, lähetettiin valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2 **suureen valiokuntaan.**

Esitettiin kolmannen käsittelyn alaiseksi

suuren valiokunnan mietintö n:o 1 arm. esityksen n:o 4 johdosta **Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 4 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi**

ja **hyväksyttiin** mietinnön mukaisesti arm. esitykseen sisältyvä **lakiehdotus** muuttamatta.

Kertomus hallituksen toimenpiteistä valtiosäätyjen 1904—05 vuosien valtiopäivillä tekemäin päätösten johdosta.

Puheenvuoroa käyttäen lausui:

Ed. **Neovius, A.:** Viktigt är visserligen att en landtdag fattar många och visa beslut; men det förefaller mig vara icke mindre viktigt att den undersöker, huruvida och i hvilken mån föregående landtdagars beslut blifvit verkställda i öfverensstämmelse med sin bokstaf och anda och grundlagens föreskrifter.

En utgångspunkt och underlag för en dylik undersökning har landtdagen i de berättelser och relationer af olika slag, som af regeringen öfverlämnas till densamma. För att emellertid det surrogat för regeringsansvarighet, som inneligger i dessa berättelser, skall kunna i tillbörlig mån tillgodogöras och vidare utvecklas, förefaller det mig vara af betydelse, att dessa berättelser underkastas en grundlig uppmärksamhet och en konsekvent behandling, och en sådan är icke möjlig utan en föregående beredning i utskott. Jag tillåter mig därför föreslå, att denna berättelse blefve remitterad till grundlagsutskottet.

Ed. **Estlander:** Jag anhåller att få understöda det af hr Neovius gjorda förslaget.

Kun keskustelu oli julistettu päättyneeksi, lähetettiin kertomus **perustuslakivaliokuntaan.**

Määrärahasta suomalaisen kirjallisuuden kartuttamiseksi.

Esitettiin uudelleen pöydälle pantu anomusvaliokunnan mietintö n:o 1 eduskunnalle tehtyjen an. ehd. johdosta 50,000 markan suuruisen määrärahan myöntämisestä suomalaisen kirjallisuuden kartuttamiseksi.

Keskustelu:

Ed. **af Ursin:** Kun tämä asia ensi kerran oli esillä, niin minä huomautin siitä, että, kun raha myönnetään, pitäisi olla takeita siitä, että kaikki eri vivahdukset, varsinkin historiallisella ja sosiaalisella alalla, tulisivat huomioon otetuiksi kirjojen julkaisemisessa. Tähän on kyllä viitattu itse anomuksessa, mutta kun katselee mietinnön loppuun, niin huomaa, että siellä löytyy vastalause, joka on omiaan haihduttamaan toivomusta, että tasapuolisuus tulisi valtaan. Minä olen kyllä allekirjoittanut anomuksen, joka antaa huolenpidon koko tästä toimesta pääasiallisesti Suom. Kirjallisuudenseuralle, mutta minä tiedän aivan hyvin ja sentähden siitä huomautinkin jo ensimmäisessä remissikeskustelussa, että Suom. Kirjallisuudenseura seisoo jokseenkin vanhanaikaisella kannalla. Sitä varten tarvitaan juuri tuota delegatsioonia, jonka asettamista vastalauseen tekijät ovat vastustaneet. Minä pyydän saada kaikin puolin kannattaa tällaisen delegatsioonin asettamista, sillä se voi ainakin jossain määrin ylläpitää tasapuolisuutta tällä alalla.

Kun nyt kaksi viidesosaa eduskunnan jäsenistä on sosiaalidemokraatteja, niin tämä suuri ryhmä vaatii, kun se yhtyy varojen myöntämiseen, että historiallisella ja sosiaalipoliittisella alalla myöskin sen ryhmän mielipiteet tulevat huomioon otetuiksi, silloin kun rahat myönnetään. Minä suorastaan vaadin, että painetaan semmoisia arvokkaita sosiaalidemokraattisia teoksia kuin Marxin „Kapitaali" ja Lassallen teokset. Vastalauseen tekijäin puolelta voitaisiin sanoa, että se on selvää puolueellisuuden edistämistä. Mutta samalla tavalla voisin minä sanoa, että jonkun porvarillisen kirjan julkaiseminen on ilmeistä puolueellisutta. Mitä muuten esim. Marxiin tulee, niin täällä ei ole paikka hänestä laveammin puhua, mutta tahdon sivumennen mainita, että sellainen suuri auktoriteetti kuin prof. Wagener on täydellisesti myöntänyt, että Marx on tieteellinen suuruus, ja mitä Lassalleen tulee, niin on yhtä kuuluisa kirjallisuuden arvostelija Brandes hänestä kirjoittanut myötätuntoisuutta uhkuvan elämänkerran. Se olkoon todistuksena, etten tässä kysymyksessä vaadi mitään joutavia.

Ed. **Järvinen, J.:** Vaikka en olekaan anomusvaliokunnan jäsen, tahdon kuitenkin kansan kaikkein syvimpien kerrosten edustajana lausua mielipiteeni kysymyksenä olevasta 50,000 markan myöntämisestä Suomalaisen Kirjallisuuden seuralle.

On ilahuttavaa, että uusi eduskuntamme on yksimielisesti myöntänyt kysymyksessä olevat rahat. Se on sitä enemmän merkille pantava, kun Eduskunnalla on suoritettavana syvälle käypiä reformeja, jotka mitä suurimmassa määrässä tulevat vaatimaan köyhän kansamme varoja. Kun on tehty esitys omakielisen kirjallisuutemme avustamisesta, ovat köyhälistön edustajat unohtaneet ne monet sadat häädetyt perheet, jotka nyt harhailevat ilman kotoa, ilman kattoa talven varalle; ovat unohtaneet tuhannet työttömät, joiden vaimot ja lapset pyytävät, rukoilevat vaatteita verhokseen ja leipää, edes kuivaa leipää. Nämä kaikki tällä kertaa sivuuttaen on köyhälistön tänne lähettämät edustajat rientäneet myöntämään varoja kirjallisuuttamme ja siis samalla sivistystämme varten.

Tätä kaunista taulua himmentää kuitenkin tummat varjot. Porvariston ja niistä varsinkin suomettarelaisten taholta on eduskunnan sopusointua häiritty sora-äänillä ja ne ilmenevät anomusvaliokunnan mietinnön loppuun liitetyssä vastalauseessa.

Tahdon nyt hetkeksi kajota suomettarelaisten tekemään vastalauseeseen.

Viime istunnossa edustaja Ingman, arvostellessaan edellä mainitun valiokunnan mietintöä, huomautti, että pitäisi ottaa lukuun myös uskonnollinen kirjallisuus. Olen hänen kanssaan siinä yhtämieltä. Avustettakoon vaan teoloogistakin tieteenhaa-

raa, mutta sillä nimenomaisella ehdolla, että avustettavat teokset eivät saa olla tusinapostilloita, eikä kolportööriromaaneita, ei sellaisia kirjoja, jotka vaan nukuttavat lampaita, jotta turpeat paimenet paremmin rauhassa saisivat omaksi hyväkseen keritä villat laumansa selästä. Tällaista kirjallisuutta meillä on jo liiaksikin. Jos kysymyksessä olevilla 50,000 markalla tahdotaan avustaa teoloogista kirjallisuutta, niin se olkoon uudempaa raamatun kritiikkiä ja vertailevaa uskontotiedettä. Olemmehan jo uudemman ajan lapsia, onhan jo tieteet luoneet uutta valoa kaikille elämän aloille, on aika jo päästää raikkaampaa ilmaa, terveempiä käsitteitä kuivuneeseen tunkkeiseen kirkolliseen elämään. Se siitä.

Tehdyn vastalauseen lopussa mainitaan, että jos valiokunnan enemmistön mielipide tulee hyväksytyksi, vedetään koko kirjallisuuden avustaminen puolue-elämän taistelukentälle.

Oi nuo kiltit suomettarelaiset, jotka varovat puolue-elämää ja sen tuoksinaa!

Kokemuksemme puhuu kuitenkin toista kieltä, se sanoo, ettei mikään puolue armaassa maassamme ole vielä tähän asti polkenut kansamme pyhimpiä tunteita siinä määrässä puoluelokaansa, kuin juuri tuo sama puolue. Se on ottanut patenttioikeudekseen uskonnon, siveyden ja kansallisuuden.

Mene kirkkoon, kuuntele pappia; hänen pitäisi puhua päivän tekstistä, mutta hänpä selittääkin useimmissa tapauksissa suomettarelaisten ohjelmaa. Kinkeritilaisuudet, jolloin pitäisi sieluja ylösrakentaa, ovat muuttuneet hetkiksi, jolloin kansan pohjakerroksia haukutaan hengellisen ruuan asemasta. Kuulutetaan pidettäväksi raamatunselitys. Näissä vaan sosialisteja parjataan. Näin menettelevät suomettarelaiset.

Vieläpä koululaitoskaan ei ole säilynyt. Uskallapa vaan vähäpätöinen kansakoulunopettaja olla sosialisti, jo on sinua puristamassa suomettarelainen johtokunta ja tapahtuupa johtokunnan puolesta vaikka kuinkakin huutavia vääryyksiä ei näistä mitään välitetä. Virkasi menetät.

Varmaan moni tässä sangen kunnioitettavassa eduskunnassa tuuminee kuullessani näitä sanoja, että joutavia juttelee tuo sarkatakki, sekottaa joukkoon aivan asiaan kuulumatointa. Ei ole asia niin. Esille toin mainitsemiani esimerkkejä valaistakseni, miten suomettarelainen puolue käytännöllisessä elämässä menettelee — ja näitä merkille pannen tulemme näkemään, miten surkea teeskentely on vastalauseen loppuun liitetty lause muka puolue-elämän pelosta.

Päinvastoin, juuri sitä mitä vastalauseen tekijät ovat varovinaan, nimittäin puoluekynsiä, on kätkettynä heidän väitteesensä. Tahdon todistaa lauseeni.

Otaksutaanpa, että Eduskunta hyväksyy valiokunnan enem-

mistön tekemän mietinnön, että valitaan 4 miehinen komitea valvomaan, miten Kirjallisuuden seura käyttää saamiaan 50,000 markkaa. Jos se hyväksytään, niin luonnollisesti tuohon pelättyyn 4 miehiseen joukkoon tulee kuulumaan ainakin yksi sosialisti ja hänen äänensä vaikkapa vaan vähemminkin, pitää ottaa huomioon kirjavalinnassa. Silloin on ehkä hiukan vaikeaa avustaa rutivanhoillista eli suorastaan sosialisteja kohtaan kieroa kirjallisuutta.

Mutta jos edellytämme täytäntöön pantavaksi vastalauseentekijäin mielipiteen, että Eduskunta ei valitse puheenaolevaa komiteaa, vaan jättää Kirjallisuuden seuralle rajoittamattoman vallan, niin silloin joutuu rahat kokonaan porvariryhmien käsiin. Silloin on hyvä menetellä monasti mainittujen rahojen kanssa miten haluavat.

Ehkä väitettänee: täytyyhän Kirjallisuuden seuran tehdä tili Eduskunnalle rahojen käytöstä. Tämä ei muuta asiaa. Meillä on vielä porvarienemmistö. Se hyväksyy Kirjallisuuden seuran kirjavalinnan, olipa se vaikka millaista tahansa ja vähemmistöön jäävät sosialistit saavat vielä kaiken päälle haukkumista suut silmät täyteen. Tällaiset puoluekynnet piiloutuvat vastalauseentekijäin väitteissä.

Meillä on muuten hyvä kokemus, miten käytetään valtion varoja kirjastoihin kirjoja ostettaissa. On kansakoulunopettajain kirjastot. Niihin antaa valtio vuosittain 25,000 mk. Mutta katselepa noita hankittuja teoksia. Ei keskiajan munkkien käpertyneet pergamenttirullat olleet enemmän ahdasmielisiä ja jo mailleen mennyttä aikakautta edustavia kuin sanotut kirjastot. Niissä on raamatunselityksiä, biblianselityksiä, johtoja vanhaan testamenttiin, selityksiä uuteen testamenttiin. Suuri osa juuri näitä. Jos ilmestyy painosta joku reklameerattu patavanhoillinen teos, se heti hankitaan.

Ja että tämä tällainen valinta yhä edelleen tulee niissä vallitsemaan, kyllä siitä asianomaiset sensuurit huolenpitävät.

Puheenaoleviin kirjastoihin kirjojen hankinta ja ostaminen on harvoja poikkeuksia lukuunottamatta suomettarelaisten käsissä. Näin lienee myös Kirjallisuuden seuran laita ja vähälläkin logiikan taidolla voi vetää siis johtopäätöksen, että mikä suunta on vallalla opettajakirjastoihin nähden, sitä myös sovellutetaan Kirjallisuuden seuraan ja siis myös tuohon 50,000 mk.

On siis kokonaan ajattelematonta ja taka-askel vanhoillisuuteen päin. jos uusi Eduskuntamme antaa pitkän aikaa puheenaolleet rahat vanhoilliselle Kirjallisuuden seuralle ilman ettei se saa valita valiokunnan enemmistön ehdoittamaa 4-miehistä komiteaa valvomaan, että kirjavalinta tulee vastaamaan uuden ajan vaatimuksia.

Suokaa anteeksi arvoisat Eduskunnan herrat! Te olette jo vuosisatoja olleet kansan henkisenä sensuurina, te olette kansalle antaneet vaan sitä puretusta, minkä itse olette ensin pienistäneet. Teille on vieraita kieliä taitavina avoinna olleet koko sivistyneen maailman kultuurikehitys. Te saatte seurata vapaita henkisiä virtauksia, mutta Savon sarkatakki ei ymmärrä muuta kuin Kalevan kansan kieltä, ei tiedä muuta kuin kotikuusen kuiskehista, miksi siis tahdotte kieltää häneltä oikeuden itse saada edes pienessä määrässä katsoa, minkälaista ravintoa Te hänelle tarjoatte.

Herrojen sensuuriaika on jo mennyt. Kansa tahtoo jo itsekin ruveta ajattelemaan. Se tahtoo jo itse katsoa siihen henkiseen leipäkoriin, joka sen eteen pöydälle tuodaan, josta sille ruokaa tarjotaan. Juuri tätä samaa aatetta kannattaa anomusvaliokunnan enemmistö ja omasta puolestani pyydän saada yhtyä siihen anomusvaliokunnan enemmistön mielipiteeseen, että tämä nelimiehinen valiokunta on valittava ja vastalause hylättävä.

Ed. **Danielson-Kalmari:** Milloin on kysymys sellaisista merkkiteoksista maailman kirjallisuudessa kuin Marxin „Kapitaali" esimerkiksi on, silloin ei voi olla epäilystäkään siitä, että se on yhdistettävä suomalaiseen kirjallisuuteen niin pian kuin meillä on kykeneviä voimia toimittamaan se tyydyttävällä tavalla. Se myönnytys on tehtävä herra Ursinille. Ja ylipäänsä, mitä vaan todella arvokasta maailman kirjallisuudessa on, niin sen hankkimista meidän henkiseksi omaisuudeksemme, meidän tietojemme piiriin, varmaan jokainen mielihyvällä tervehtii. Ei kenenkään tarvitse pelätä sitä, ettei tuollaisten teosten suomentaminen ole asia, jota tervehdittäisiin suurella ilolla, vaikkapa ymmärretäänkin ne suuret virheet ja erehdykset, jotka luonnollisesti ovat löydettävissä juuri senlaisissa muutamissa suhteissa käänteen tehneissä teoksissa kuin esim. Marxin Kapitaali on. Mutta tästä ei seuraa, että saisi tulla johtavaksi periaatteeksi, että pitää yhdistää meidän kirjallisuuteemme teoksia katsomalla sitä, että jos on suomennettu joku porvarillinen teos, pitää vastakohdaksi hankkia joku sosialistinen tai päinvastoin. Tämän työn täytyy tapahtua sillä tieteellisellä tavalla kuin täällä viime kokouksessa jo huomautettiin välttämättömäksi, muuten koko tästä yrityksestä ei ole mitään hyötyä, ja jääköön sitte koko rahasumma ennen käyttämättä.

Minun täytyy vastustaa eduskunnan valitsemien jäsenten asettamista tuollaiseen kysymyksessä olevaan komiteaan siitä syystä, että menettely on ehdottomassa ristiriidassa kaiken sen kanssa, mikä on vakaantunut eduskuntien toimintapiirien ja tehtäviin nähden. Se myönnetään pitkällisen kokemuksen perus-

tuksella kaikissa maissa, että eduskuntien tulee pysyä tuollaisista hallintoon kuuluvista — hallinto sana kaikkein laajimmassa merkityksessä käsitettynä — toimenpiteistä erillään. Meillä tulee kuitenkin olemaan aina riittävä tilaisuus, joko välikyselmien tai muitten toimenpiteitten kautta saattaa puheenalaiseksi ne mahdolliset yksipuolisuudet, jotka saattavat ilmaantua näitten rahojen käyttämisessä. Me voimme sillä tavalla paljon paremmin, kuin erityisesti valittujen jäsenten kautta vaikuttaa siihen, että rahat tulevat käytetyiksi tavalla, jonka kansamme enemmistö hyväksyy.

Viimeisen puhujan, herra Järvisen lausunto täällä herätti tavallansa, minä sanon sen suoraan, vastakaikua. Sillä huolimatta siitä katkeruudesta, joka siinä esiintyy, huolimatta siitä suuresta yksipuolisuudesta, jonka siinä luulin huomaavani, kuulin siinä ilmauksen siitä, että tosiaankin tätä nykyä Savon sarkatakit tahtovat laajentaa tietojaan ja ovat tulleet huomaamaan, että se tila, jossa ovat olleet, se henkinen ahdinkotila, jossa ovat olleet, on lopetettava ja näköala on saatava laajaksi. Mutta minä pyydän, että edustaja Järvinen ja kaikki muut, jotka hänen kanssaan tässä toivovat samaa, ymmärtäköot sen, että jos emme voikaan hyväksyä heidän ehdottamaansa toimenpidettä, niin se tapahtuu siitä syystä, että me olemme vakuutetut, ettei se toimenpide veisi perille, vaan että on olemassa toisenlaisia mahdollisuuksia sen tarkoitusperän saavuttamiseksi, joka meillä ja heillä on yhteinen.

Ed. **Yrjö-Koskinen, Y. K.:** Kun esilläoleva asia pöydälle panon kautta on joutunut uuden, jatkuvan käsittelyn alaiseksi, pyydän minäkin vielä lausua muutaman sanan sen johdosta. Minä tahtoisin nimenomaan kiinnittää eduskunnan huomiota siihen, että mietinnön hyväksyminen semmoisenaan lienee jotenkin mahdoton asia. Puhumatta siitä, että mietinnön perustelut ovat varsin huonosti kokoonpannut ja sen vuoksi epäilemättä uudestaan kirjoitettavat ennen kuin anomus lähetetään eteenpäin, niin itse tämä mietintö ponsineen on jotenkin suora epäluottamuslause Suomalaisen Kirjallisuuden Seuraa vastaan. Se ilmenee selvästi mietinnön perustelmista, mutta vielä selvemmin käy se ilmi eräistä lausunnoista, joita viime istunnossa ja tänään on esiintuotu. Neljän sensorin asettaminen silmällä pitämään ja valvomaan Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimintaa on jo itsessään aivan selvä epäluottamuslause tätä seuraa kohtaan Minun mielestäni ei ole mahdollista, ei ainakaan sopivaa, eduskunnan tällä tavoin kääntyä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran puoleen. Sen verran kuin voin käsittää, on valittavana ainoastaan kaksi tietä: joko eduskunta luottamuksella jättää tämän asian

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran hoitoon, taikka uskoo tämän tärkeän toimen jollekin toiselle seuralle, yhdistykselle tai valtuuskunnalle, johon sillä on täysi luottamus. Jompikumpi. Kolmatta ehdotusta, mietinnön ehdottamaa, minä en saata pitää täysin siivona, enkä siis myöskään mahdollisena.

Omasta puolestani minä täydellisesti yhdyn niihin ehdotuksiin, joita edustajat Kairamo ja Lauri Ingman täällä edellisessä istunnossa toivat esiin, mutta hätätilassa saatan kannattaa myöskin vastalausetta nimenomaan sillä edellytyksellä, että mietinnön perustelut uudestaan kirjoitetaan.

Itse asiasta minulla ei ole sen enempää sanottavaa. Edustaja Järvisen lausunnon johdosta vain tahtoisin vähän lisätä. Hän on puhunut kansakoulu-opettajakirjastojen kokoonpanosta, johon hän on tyytymätön. Hänen pitäisi kuitenkin tietää, yhtä hyvin kuin minunkin, että näitten kirjastojen kokoonpano pääasiallisesti riippuu opettajien ehdotuksista. Heidän asiansa siis on määrätä, mitä niissä on ja heidän syynsä siis myös etupäässä on, jos ne eivät heitä tyydytä. Ne tarkastukset, joita opettajien tekemien ehdotuksien suhteen suoritetaan, eivät mainittavia muutoksia yleensä ole aiheuttaneet. Opettaja Järvinen saattaa siis syyttää etupäässä itseään, jos ei ole saanut opettajakirjastoaan siihen muotoon, johon olisi toivonut.

Ed. **Kivilinna:** Alunpitäen en ajatellut käyvän tarpeellseksi tähän keskusteluun enään sekaantua, mutta ne lausunnot, joita täällä on annettu, ovat tavallaan minua valiokunnan jäsenenä ja samoin vastalauseen kannattajana pkottaneet siihen.

Ed. Ursin näyttää lähtevän siitä edellytyksestä, että meiltä porvareilta ei voi odottaa mitään muuta kuin täyttä oikeaoppista, ortodoksista suvaitsemattomuutta, samaan malliin, kuin me olemme tottuneet tapaamaan sillä suunnalla, jota hän itse edustaa. Puuttumatta enempää siihen asiaan voin vaan täydellisesti yhtyä valtioneuvos Danielson-Kalmarin lausuntoon siinä suhteessa. Sen puolen edustajat saavat olla aivan varmat siitä, ettei mikään todellinen merkkiteos senkään aatesuunnan puolelta, jota he edustavat, tule syrjäytetyksi.

Luulen, että meillä on syytä väittää, että todellakin olemme saaneet oppia kokemaan jotenkin pitkälle menevää suvaitsemattomuutta ja holhousta juuri sosiaalidemokraattisen aatesuunnan puolelta, siellä missä se suinkin on siihen pystynyt. Voisinhan vedota monenlaisiin tapauksiin eduskunnan ulkopuolella, mutta minun ei tarvitse mennä ollenkaan sen pitemmälle, kuin viitata vaan niihin lausuntoihin, joita edustaja Järvisen puhe sisälsi. Kaikkien niitten tavallisten kilisevien kulkusten ohella, joita olemme tottuneet löytämään joka ikisestä sosialistisesta esitelmästä,

puhuttakoon niissä muuten sitte mistä asiasta hyvänsä maan ja taivaan välillä, oli siinä selvä tarkotus päästä määräämään, mikä on pidettävä ajanmukaisena, mikä uuden aikaisena, mikä vapaamielisenä j. n. e. Yksin uskonnollisen kirjallisuuden suhteen tahtoo hän päästä määräämään, minkä henkistä kirjallisuutta siinä suhteessa saisi painattaa. Tämä, jos mikään, osottaa, että sillä puolen ollaan valmiit, missä se suinkin on mahdollista, tukahuttamaan toiset ajatussuunnat. Meillä porvareilla ei ole syytä ryhtyä sellaiseen, sillä me, ainakin se ryhmä, johon minä kuulun, olemme täysin vakuutetut siitä, että meillä ei ole mitään syytä pelätä eri aatesuuntien tiedoksi tulemista. Päinvastoin ainakin minä puolestani toivoisin, että sosiaalidemokratiian opit todellakin tulisivat kansamme keskuudessa lähemmin tunnetuiksi sellaisina, kuin ne todellisuudessa ovat. Siitä minä en odota minkäänlaista vahinkoa meidän asiallemme, päinvastoin hyötyä. Luulen olevani oikeutettu sanomaan, että jos nyt mahdollisesti herrain sensuuriaika on mennyt —ja kyllä minä ainakin puolestani kaiken sensuuriajan toivoisin menneeksi, — niin näyttää sosiaalidemokraattien sensuuriaika olevan tuntuvasti nousemassa.

Että meillä oli syytä tehdä vastalause, sen osoittaa tämä keskustelu päivän selvästi. Jos tällainen delegatsiooni asetetaan, ei siitä ole mitään muuta seurauksena, kuin että koko tämä homma vedetään puolue-elämän pyörteisiin, niin kuin se on vedetty jo täällä. Ja sitä paitsi, mitä oikeastaan yksi sosialisti, taikka vaikkapa kaksikin tuollaisessa delegatsioonissa saisi aikaan. Jos todellakin me porvarilliset olisimme niin suvaitsemattomia, kuin sosiaalidemokraatit edellyttävät, niin he luonnollisesti äänestettäisiin kumoon. Senkään kannalta en ymmärrä, mitä tällä oikeastaan toivotaan saavutettavan.

Vaikka, niinkuin sanoin jo viime kerralla, olen periaatteessa samalla kannalla kuin ed. Kairamo, niin luulen, että tämäkin keskustelu on näyttänyt, että meillä vastalauseen tekijöillä oli syytä yhtyä siihen välitysehdotukseen, joka sisältyy valiokunnan mietinnön ensimäiseen ponteen. Sillä niin valtava kuin epäluulo ja epäluottamus on toisella puolen, on minusta hyvin luonnollista, että jonkunlainen kontrolli, sen vertainen kontrolli, kuin sisältyy vuosittaisen kertomuksen vaatimiseen, saattaa olla paikallaan. Että siitä olisi sanottavampaa haittaa, sitä en saata käsittää, mutta, niinkuin jo viime kerralla sanoin, kärjen taittajana siltä valtavalta epäluulolta, joka on olemassa, on sellainen kontrolli hyvä olemassa.

Ed. **Pärssinen:** Täällä on yksimielisesti hyväksytty se periaate että tuo 50 tuhatta markkaa vuosittain käytettäisiin kysymyksessä olevaan tarkoitukseen. Mutta siitä on eri mielipi-

teitä, mitenkä sitä summaa voidaan niin käyttää, että tulos on tasapuolinen. Ja kummallisinta on että ne, jotka tällä kertaa ovat Kirjallisuudenseurassa määräävinä, muka tasapuolisuuden nimessä esiintyvät kauheasti vastustamassa sellaisten aineksien pääsyä vaikuttamaan Kirjallisuudenseuraan, jotka siitä tähänasti ovat olleet pois suljetut.

Mietinnön perusteluissa lausutaan nimenomaan, että olisi toivottava, että kirjallisuus tulisi edustamaan erilaisia tieteellisiä suuntia ja katsantokantoja. Mutta miten on se mahdollista, jos kivenkovaan vastustetaan sellaisien henkilöiden pääsemistä tuohon toimikuntaan, jotka siellä kykenisivät edustamaan myös erilaisia katsantokantoja ja tieteellisiä suuntia? Toisin sanoen, jos siis tahdotaan, että tulos tulee tasapuolinen, niin minun mielestäni se edellyttää ettei estetä esim. yhden tai kahden sosiaalidemokraatin pääsemistä tuohon toimikuntaan, kuten tapahtuisi, jos eduskunta nyt päättäisi tehdä tuon 5 henkisen lisäyksen. Mutta tätä pelätään niin kauheasti. Minun mielestäni sosiaalidemokraattien vaatimus on ollut liian pieni; olisi täytynyt vähintään vaatia 5 eduskunnan jäsentä tuohon toimikuntaan, jotta eduskunnassa vallitsevat puoluesuhteet olisivat tulleet siinäkin edustetuiksi.

Täällä on viitattu että, jos tuollainen lisäys tulisi kysymyksessä olevaan toimikuntaan, se merkitsisi samaa kuin sensuuri, painostus, toisen vastakkaisen ajatuskannan tukahduttaminen j. n. e. Minä luulen että tämä toimikunta, joka kustantaa kirjallisuutta, on pakotettu harjoittamaan tuollaista sensuuria joka tapauksessa. Kun se nimittäin ottaa esim. kaunokirjailijan kirjoja kustantaakseen, niin tietysti noiden tarjoilijain tulva on niin suuri, ettei voi tulla kysymykseenkään, että kuka tahansa saisi tämän seuran kautta kirjojansa julkisuuteen. Siis tämä toimikunta on pakoitettu ratkaisevasti määräämään, mitkä kirjat tämän raha-avun kautta pääsevät julkisuuteen. Ja jos se on niin yksipuolinen kuin täällä eräät muka vapauden nimessä sitä vaativat, niin seuraus on silloin, että ei ainakaan sellaiset kaunokirjaillijat, jotka ovat köyhälistön riveistä, voi saada tämän kautta kirjojansa julkisuuteen, vaikka heillä olisikin sellaisia teoksia että ne sen ansaitsisivat. Päinvastoin voi paremmalla syyllä niille, jotka sanovat, että täällä on tahdottu harjoittaa sensuuria, vasten silmiä paiskata heidän oman syytteensä ja sanoa että he itse pyrkivät täällä yksipuolisesti sensuroimaan ja määräämään, miten se apuraha, jonka eduskunta antaa, tulee käytetyksi. Täällä on kyllä koetettu lohduttaa ja selittää, ettei suinkaan tarvitse pelätä. Kyllä siellä kustannetaan sosiaalidemokraattisiakin teoksiakin Marxsin „Kapitaalia" y. m. Voi olla mahdollista, että jonkunlaiset tämänsuuntaiset tieteelliset vaiken-

tajuiset kirjat saisivat armon ja pääsisivät julkisuuteen. Mutta miten olisi tähän suuntaan käypäin kansantajuisten kirjojen laita, joiden vaarallisuutta juuri enimmin pelätään. Sen sijaan voitaisiin kylläkin kapitalistisen tai porvarillisen katsantokannan mukaista kansantaloudellista kirjallisuutta vapaasti julkaista.

Sitä paitse ei Kirjallisuudenseura ole mikään sellainen seura, että voitaisiin sanoa köyhälistöllä olevan tilaisuutta pääsemään sen jäsenyyteen. Tähän jäseniksi pääsemiseen on olemassa siksi vaikeat ehdot — jokainenhan tietää, että jäsenmaksu on sangen suuri, luullakseni 24 markkaa — .. että työväenluokan jäsenet eivät näitä ehtoja voi muuta kuin aniharvoissa tapauksissa täyttää. Ja näin on työmieheltä suljettu tilaisuus päästä vaikuttamaan Kirjallisuudenseurassa tämän toimikunnan kokoonpanoon. Näin ollen siis ne, joilla on rahaa niin, että he itse tai heidän ystävänsä ja hengenheimolaisensa voivat päästä sangen lukuisasti, oikein kilpajuoksulla Kirjallisuudenseuraan jäseniksi, ne nyt täällä, muka vapauden nimessä, esiintyvät vastustamassa pientä yritystä siihen suuntaan, että köyhälistökin saisi jonkunlaista, edes vähäistäkään sanavaltaa tässä asiassa.

Sitten on sanottu että, jos muka eduskunta nyt tässä näin menettelee, että valitsee nuo 5 tai 4 ehdotettua henkilöä tuohon toimikuntaan, niin kuka tietää, mitenkä esim. Raittiudenystävien apurahoja jaettaessa menetellään. Jos eduskunta näkee tarpeelliseksi tällaiseen toimenpiteeseen ryhtyä, niin sillä on siihen täysi vapaus, eikä mitkään tällaiset vetoamiset vanhoihin tapoihin saa olla tämän eduskunnan toimenpiteen esteenä.

Kömpelöin on kuitenkin se väite, joka täällä myös on lausuttu, että muka tämän kautta vedetään kirjallisuuden edistäminen kiistakapulaksi puoluetaistelussa. Mutta minusta tntuu että tämänlaisessa pelossa, joka eräällä taholla ilmenee, päinvastoin vivahtaa tuollaista puoluetarkoitusta. Jos nim. eduskunta tässä tulee toimimaan tämän valiokunnan enemmistön suunnitelman mukaan, vaikka, kuten toivomme, muuttamalla henkilöluvun viideksi, niin seuraus on, että juuri sillä tavalla Kirjallisuudenseuran toiminta tulee välttymään siitä epäluulosta, jonka alaiseksi se päinvastaisessa tapauksessa ehdottomasti joutuu. Pitäisihän kai jokaisen käsittää, että, jos eräät vissit porvarilliset puolueet, jotka esim. Kirjallisuudenseurassa ovat enemmistönä ja määräävinä, yksinään käyttävät tämän summan, niin pian ulkopuolelta aletaan osoittaa niin suurta ja painostavaa tyytymättömyyttä, ettei tämä toiminta ole lainkaan niin rauhallista ja kirjallisuuden eduksi käypää, kuin jos asetetaan tuo 5 henkinen lisä toimikuntaan, jolla täten tulee olemaan mahdollisimman täydellinen luottamus.

Siis minun mielestäni kaikki ne syytökset, joilla täällä on

tahdottu sosiaalidemokraatteja leimata, ovat niin epäonnistuneita, että voimme ne heittää takaisin ja sanoa että yhtä vähän puheet sensuurista kun asian vetämisestä puolueriitain esineiksi ovat sellaisia että ne kohdistuvat, ei tännepäin, vaan sinne, missä tätä tasapuolista esitystä on vastustettu.

Puhemies keskeytti asian käsittelyn, mainiten että ne puhujat, jotka vielä ovat puheenvuoroa pyytäneet, saavat sitä käyttää, kun keskustelua tässä asiassa jatketaan.

Esitettiin ulkopuolella päiväjärjestystä oleva

poliisivoiman lisäämistä koskeva interpellatsiooni

johon hallituksen puolesta vastasi seuraavasti

Senaattori **Lilius:** Suomen kansaneduskunnan puhemiehelle annetussa kirjelmässä ovat edusmiehet Hämäläinen, Nuorteva ja Valavaara ehdottaneet kysymyksen esittämistä asianomaiselle senaatin jäsenelle siitä, mitkä syyt ovat aiheuttaneet maamme poliisivoimain kansanvaltaisuuden vaatimusten kanssa ristiriidassa olevaa suurta lisäämistä ja miksi senaatti ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin poliisin väärinkäytösten ehkäisemiseksi sekä katsooko senaatti tämän menettelytapansa ja edellä sanotun toimenpiteensä kautta onnistuneensa täyttämään velvollisuutensa puolueettomana koko yhteiskunnan etua ja todellista edistystä valvovana valtana? Eduskunta on päättänyt, että tuon kysymyksen saa esittää.

Poliisivoiman lisääminen on, sanovat arvoisat kysymyksentekijät, antanut erikoisen leimansa maamme viimeaikaiselle hallintotavalle. Se tapa ja henki, joka poliisin toiminnasta yleensä on ilmennyt, on ollut omiansa synnyttämään jyrkkää vastenmielisyyttä koko „n. k. järjestysvaltaa" kohtaan. Senaatti ryhtyi, jatketaan kyselyssä, muodostamaan maatamme oikeaksi poliisivaltioksi tuon sanan täydellisimmässä merkityksessä. Tuo huimaava kehitys poliisivaltiota kohti on sangen monissa erikoistapauksissa ja yleensäkin vaikuttanut järjestyksen häiriöitä synnyttävästi. Kyseessä olevan asiain menon ja poliisin mielivaltaisten menettelytapojen jatkuessa on yhä enemmän ja enemmän alkanut näyttää siltä kuin koko tuo suuri poliisivoiman lisääminen olisi sekä lähtökohtaansa että tarkoitusperäänsä nähden ennen kaikkea tähdätty juuri sitä kasvavaa kansanliikettä vastaan, joka tarkoittaa työväenluokan ja samalla koko kansan kohottamista henkiseen ja aineelliseen hyvinvointiin ja valtiolliseen

vapauteen ja täysi-ikäisyyteen. Tällä tavalla välikysymyksessä sanotaan.

Näinkö siis viime vuosien oloja maassamme kuvataan, näinkö nykyisen hallituksen aikomuksia, sen lähes kaksi vuotta kestäneen uupumattoman työn tarkoituksia?

Helposti huomattava oli 1905 vuoden lopulla että eräissä kansalaisryhmissä ilmeni jonkunmoista tyytymättömyyttä, jopa kiihtymistäkin, joka ei voinut olla herättämättä huolta. Hallituksella, samoin kuin suurimmalla osalla kansaamme, oli kuitenkin se varma toivo että nämä oireet, olojen yhä vakaannuttua ja ohjelmassa olleitten suurten uudistusten toteututtua, vähitellen itsestään haihtuisivat. Jos kohtakin hallituksen velvollisuus siis oli pitää näitä ilmiöitä silmällä, eivät ne, ilmeten pääasiallisesti sanoissa, antaneet aihetta erityisiin toimenpiteisiin. Tosin tapahtui sen ohessa tähän aikaan — 1905 ja 1906 vuosien vaiheella — eri osissa maata sellaisiakin tekoja, jotka olivat arveluttavaa laatua, mutta niidenkin suhteen oli sama toivo olemassa. Niinpä tehtiin lyhyessä ajassa sarja murtovarkauksia, joilla ei ollut tavallisen varkauden luonne ja joiden tarkoitukset ainakin osaksi vasta jälkeenpäin kävivät selvemmin ilmi. Varastettiin räjähdysaineita: Joulukuussa Lahdessa, Valkeakoskella, Turussa ja Kouvolassa, Tammikuussa 1906 Kotkassa, Tyrväässä, Kyröskoskella ja Voikan tehtaalla, joissa tilaisuuksissa hävisi pääasiallisesti dynamiittia, kerran sellainenkin määrä kuin neljättäsataa kiloa. Saman kaltaisia murtoyrityksiä tehtiin Kuopiossa ja Haminassa. Joulukuussa 1905 lähti Lahdessa joukko ihmisiä olut-tehtaalle, särkivät ikkunoita, mursivat portin ja tunkeutuivat tehtaaseen, josta heidät kuitenkin saatiin karkoitetuiksi. Seuraavan Tammikuun 2 p:nä saapui isompi väkijoukko Hauhon kunnanhuoneeseen, mihin veroituslautakunta oli kokoontunut toimittamaan veroitusta, sekä keskeytti, syyttäen lautakuntaa puolueellisestä verotuksesta, virallista laatua olevan toimituksen. Kiihtelysvaarassa ryntäsi niinikään saman kuun 20 p:nä noin 60:neen henkeen nouseva väkijoukko vastoin asianomaisten kieltoa kansakouluun pitääkseen kokousta, päätti häätää papin perheen, lähti pappilaan pannaksensa päätöksen toimeen perheenisän ollessa sairaalassa, mutta otti vihdoin ojentuakseen läsnäolleitten varoituksista ja luopui aikeistaan.

Luulisi että jokainen kansalainen, joka harrastaa kansamme siveellistä kohottamista ja kohtuuttoman väkijuomain nauttimisen tuottamien onnettomuuksien ehkäisemistä, olisi kiitollinen, kun järjestysvalta toimii sellaisessa tarkoituksessa ja kernaasti antaisi apuaan. Niin kuitenkaan usein ei ole tapahtunut. Kun esim. muuan poliisikonstaapeli viikkoa myöhemmin yöaikana tässä kaupungissa yritti korjata juopuneen naisen kadulta, hyö-

kättiin poliisin kimppuun ja iskettiin häntä salakavalasti veitsellä niskaan. Apuaan läsnä olevat eivät antaneet. Päinvastoin näkyi vähitellen käyvän tavaksi sellaisissa tilaisuuksissa asettua järjestysvaltaa suorastaan vastustamaan, Värtsilän tehtaalla olleen lakon aikana esiintyi joukko asestettua väkeä niin yleistä turvallisuutta uhkaavalla tavalla että viran- ja asianomaisten oli pakko täältä pyytää järjestysvallan apua. Tyytymättöminä työnjohtajaansa sai Tammikuussa 1906 joukko ulkotyömiehiä Tampereella aikaan epäjärjestyksiä, otti hänet kiinni sekä asettui, järjestyneen työväen taholtakin annetuista varoituksista huolimatta, järjestyksen ja laillisen työtaistelun ulkopuolelle. Kun Pyhtään piirin nimismies Varjus virkavelvollisuutensa mukaisesti samassa kuussa oli Stockforsin tehtaan konttorissa toimeenpanemassa ulosottoa maksamattomien ulostekojen suorittamiseksi, niin lukuisa väkijoukko riisti häneltä rahat, sen sijaan että olisi käyttänyt laillisia keinoja mahdollisen erehdyksen tai virkamahdin väärinkäyttämisen korjaamiseksi. Kuolajärvellä tuli nimismies Granlundin toimittaa tutkimus jonkun siellä tapahtuneen väkivallan johdosta. Silloin esti sen sata-miehinen joukko. Oloja sangen kuvaava oli se murha, jossa kirvesmies Tuores niinikään talvella 1906 Helsingissä menetti henkensä, kuin myös se, mitä tämän teon yhteydessä tuli ilmi. Saunalahden esikaupungissa Viipurissa harjoittivat venäläiset sotamiehet helmikuun 17 päivän vastaisena yönä väkivaltaa, rääkkäsivät ihmisiä ja rikkoivat ikkunoita. Yhteentörmäys suomalaisten kanssa otti asettuakseen vasta poliisin väliintulosta. Nämät tapaukset ovat vaan esimerkkejä.

Ensimäinen laatuaan maassamme oli se teko, joka tapahtui täällä helmikuun 26 päivänä 1906. Venäjän valtakunnan pankin haaraosastoon hyökkää keskellä päivää toistakymmentä aseilla varustettua miestä, ovenvartija ammutaan kuoliaaksi, toinen henkilö haavoitetaan ja rahoja viedään 75,000 ruplaa. Tuoreessa muistissa on vielä, kuinka pahantekijöitä kiinniotettaessa nämä säälittä käyttivät aseitaan. Uhreiksi jäivät m. m. maaliskuun 1 päivänä Tampereella poliisikomisarius Balkevitsch, konstaapeli Grönfeldt ja muuan palokuntalainen. Hämmästystä ja suurta huolta herätti laajoissa piireissä se tapa, jolla lukuisasti poliisikamarin edustalle kokoontunut väkijoukko siinä esiintyi.

Keväällä vuonna 1906 jatkuneen Loviisan—Vesijärven rautatienlakon aikana oli radalla jo tapahtunut ilkitöitä. Muita katalampi oli yritys huhtikuun 29 päivänä räjähyttää Lahden rautatiensilta dynamiitilla ilmaan.

Jo kevättalvella oli julkisuudessa alkanut kuulua vaatimuksia järjestysvoiman lisäämisestä. Varmaan toivoen että tuollaiset teot sittenkin olisivat ohimenevää laatua suurena murros-

aikana, ei hallitus luullut olevan syytä vielä ulottaa toimenpiteitänsä niitä ulommaksi, joihin ne tällä alalla siihen asti olisivat keskiytyneet, eli olemassa olevan järjestysvallan kohottamiseen siitä rappiotilasta, jossa se viime vuosien jälkeen oli, sellaiselle kannalle että se mahdollisimman hyvin voisi turvata kansalaisten henkiä ja omaisuutta oikeudettomilta hyökkäyksiltä. Tuollainen maassamme ennen kuulumaton rikos, jonka tekijät eivät kammonneet panna edes aivan syyttömäin matkustajain henkiä alttiiksi, pakotti nyt hallituksen järjestysvoiman lisäämiseksi sillä paikkakunnalla toukokuun 7 päivänä määräämään tarpeellisia varoja, joiden maksaminen jatkui puolisen vuotta, sillä seurauksella ettei mitään erikoisempaa sieltäpäin sen jälestä kuulunut.

Sillä välin oli maaliskuun lopulla 1906 Tampereen pellavatehtaassa alkanut työlakko, johon huhtikuussa Lapinniemen tehtaan työväki liittyi. Jätän mainitsematta ne tapahtumat, jotka lakon kestäessä sattuivat ja vihdoin toukokuun alussa antoivat niille, jotka tahtoivat työtä tehdä, aihetta vedota järjestysvallan puoleen työvapautensa turvaamiseksi. Hallituksenkin toimenpiteestä tapahtuneista välityksistä huolimatta olot kärjistyivät ja johtivat vihdoin toukokuun puolivälissä väkivaltaisuuksiin, jolloin ei säästetty edes tehtaan palveluksessa olevaa muun valtion alamaista, jonka kotirauhaa yritettiin rikkoa. Poliisivoiman lisäystä täytyi muualta lähettää oman paikkakunnan melkein yöt päivät kestäneestä virantoimituksesta rasittuneen järjestysvallan avuksi. Vähemmän tunnettua lienee, että ainoastaan hallituksen päättäväinen esiintyminen ratkaisevalla hetkellä ja järjestyksen samalla tapahtunut palauttaminen estivät sotaväen kutsumista, josta ulkomaalaisten suojelemiseksi heidän edustajiensa puolesta jo oli määrä Pietarissa tehdä pyyntö. Tämä teki järjestysvallan vahvistamisen Tampereellakin tarpeelliseksi ja senaatti valtuutti sentähden toukokuun 17 päivänä kuvernöörin satunnaisesti lisäämään sen poliisivoimaa 50 ylimääräisellä miehellä.

Kun sen ohessa oli osottautunut etteivät maamme silloiset poliisimiehet aina olleet arkaluontoisiin tehtäviinsä täysin kykeneviä ja kelvollisten järjestysvallan edustajain puutetta maaseuduiltakin oli valitettu, katsoi Senaatti velvollisuudekseen, siitä tehdyn ehdotuksen mukaisesti, Toukokuun 31 p:nä tehdä alamaisen esityksen määrärahojen myöntämisestä koulun perustamiseksi Helsingin poliisikunnan yhteyteen korkeintaan 60 miestä varten. Sen johdosta myönnettyjä varoja käytettiin kuitenkin vaan osa, koska koulu sittemmin väliintulleista syistä lakkautettiin.

Mutta yleistä turvallisuutta uhkaavia tekoja jatkui edelleen. Viittaan vaan Muolan tapahtumiin Kesäkuun 12 p:nä 1906

ja hoitaja Geffertin siinä tapahtuneeseen murhaan kuin myös niihin hämmästyttäviin paljastuksiin, joita asian yhteydessä sittemmin on tehty, ratavartija Järvisen työntekijäin hyökkäykseen hänen kimppuunsa saman kuun 24 p:nä Paimiossa, siihen kuinka Räisälässä saman kuun 26 p:nä useat henkilöt, peitetyin kasvoin, ampumalla koettivat estää ulkomaalaiselle yhtiölle kuuluvan, 90,000 tukkia sisältävän lautan kokoamista, kun se Vuoksessa oli hajonnut, asevarkauteen Heinäkuun 29 p:nä kapteeni Nybergin asunnossa Helsingissä, jolloin 74 browning-pistoolia hävisi, dynamiittivarkauteen kauppias Tallbergin kellarista Espoossa seuraavana p:nä sekä siinä varastettujen räjähdysaineiden löytöön osaksi täältä Helsingistä.

Kaksi viimeksimainittua tekoa oli jo niiden järkyttävien tapahtumien enteitä, jotka pari päivää myöhemmin seurasivat. Viaporin kapina, johon suomalaisiakin miehiä sekaantui, rautatiekiskojen repimiset, sähkö- ja telefoonijohtojen katkaisemiset, uudistetut hyökkäykset räjähdysainevarastoihin ja vihdoin Hakaniemen ylen surkeat mellakat, joihin siviilipukuisia venäläisiä sotamiehiäkin otti osaa — nämä ovat vielä niin tuoreessa muistossa, ettei niitä tarvitse tässä sen lähemmin kuvata. Mitä Suomen paraikaa koossa olevat Valtiosäädyt istunnossaan Heinäkuun 1 p:nä senastisten tapahtumain johdosta yksimielisesti, jos kohtakin eri säädyissä eri sanoin, lausuivat, sen varmaan jokainen täällä läsnäoleva muistaa. Ne antavat selvän viittauksen siitä, miten kansalaisteen tuli toimia ja esiintyä, jos sellaiset kohtaukset uudistuisivat, ja mikä hallituksen velvollisuus silloin oli. Jo seuraavana, elokuun 1 p:nä antoi Senaatti ensi toimenpiteenään — käskyn Kuvernööreille kaikilla laillisilla keinoilla koettaa ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä estää väkivaltisuuksia ja rikollisia yrityksiä ja, jos varsinainen poliisivoima ja lisäksi hankittu apumiehistö ei ollut tarkoitusta varten riittävä, heti aikaansaada järjestysvoiman tarpeellista lisäystä sellaisten kansalaisten ja kansalaisyhdistysten vapaan myötävaikutuksen kautta, jotka asettuivat järjestysvallan johdon alaiseksi. Varojen myöntämisestä siten käsketyksi järjestysvoiman lisäämiseksi Senaatti elokuun 4 p:nä teki alamaisen esityksen, jonka se perusteli muun muassa seuraavaan tapaan:

„Senaatti on ottanut harkittavaksi, mitkä toimenpiteet valtion puolelta ovat tarpeen, jotta estettäisiin ja vastustettaisiin sellaisia laillisen järjestyksen loukkaamisia, joita vieläkin on peljättävissä, koska väestössä on näyttäytynyt olevan ryhmiä, joissa yhteiskunnalle vaarallinen lain halveksiminen on päässyt valtaan. Oikeudenvastaisia ajatuksia ja vaatimuksia, joita levottomana aikana ovat synnyttäneet kiihoittavat opit ja vaikutukset, ei valtakäskyllä voida hävittää. Siihen tarvitaan valistuneitten ja yleis-

tarpeen vaatiessa käyttää pääkaupungin järjestysvoimaa myöskin maaseuduilla, mikä aika ajoin on tapahtunutkin, Senaatti kuitenkaan ei katsonut olevan syytä mennä niin pitkälle kuin suunnitelma tarkoitti. Että Senaatti sen johdosta, että vähensi ehdotetun lisäyksen 600:sta miehestä noin 400:taan, eräiltä puolin sai osakseen ankaraa arvostelua, on tunnettu asia.

Ikäänkuin todistaakseen poliisivoiman lisäyksen tarvetta tapahtui edelleen lähinnä seuraavan ajan kuluessa sarja törkeitä rikoksia. Pudasjärvellä vapautettiin samaan aikaan rikoksesta vangittu talollinen Ellala väkivaltaisesti viranomaisten huostasta; lomakursseihin täällä elokuussa osaa ottavaa kansakoulunopettajaa Pääkköstä hätyytettiin Helsingin kaduilla, koska hän, joka kantoi lomakurssien merkkiä, muka kuului suojeluskaartiin; saman kuun 15 p:nä löydettiin Vaasan läheisyydessä joukko luvattomasti maahan tuotuja ampuma-aseita; 16 p:nä ammuttiin Hovinsaaressa rautatienjunaa; seuraavana päivänä varastettiin Masabyyn asemalta ampuma-aseita; 24 p:nä viskattiin Perkjärvellä ratamestari Saarelaisen asuntoa vastaan pommi; 26 p:nä ammuttiin täältä Fredriksbergiin kulkevaa ruumisjunaa; kaksi päivää myöhemmin tapahtui Viipurin asemalla 68:n mauserpistoolin varkaus; 31 päivänä ryöstettiin rahastonhoitaja Tojkanderilta Viipurissa kadulla 20,000 markkaa rahaa; syyskuun 1 päivänä 1906 murhattiin Kaukaan tehtaan isännöitsijä Björkenheim, saman kuun 4 päivänä ryöstettiin Yhdyspankin täkäläinen haaraosasto; 8 päivänä ryöstettiin Sydänmaan asemalta koko kassakaappi; 11 päivänä varastettiin Lappeenrannan tavaramakasiinista laatikko revolvereja; kaksi päivää myöhemmin nousi Minkiön pysäkin läheisyydessä junaan kolme naamioittua, aseella varustettua miestä; seuraavana päivänä yritettiin murtautua ruutikellariin Viipurissa; ijäkkäät Popoff-aviopuolisot murhattiin Sakkolassa; 17 päivänä varastettiin Vesijärven asemalla lukitusta tavaravaunusta laatikko haulipyssyjä; 20 p:nä tuli niin järjetön rikos ilmi kuin yritys dynamiitilla räjähyttää Helsingin kaupungin vesijohto Eläintarhassa; Helsingissä tehtiin suurempi aselöytö; 25 päivänä koetettiin räjähyttää talo n:o 22 Kasarminkadun varrella ilmaan, jossa — puhumatta siitä, että toistasataa ihmistä olisi voinut menettää henkensä, jos teko olisi onnistunut — ei edes suuren sairaalan läheisyys ja siellä kärsivien kohtalo voinut pidättää julmureita yrityksestään; seuraavana yönä tapahtui yhtä katala teko Siltasaaren kadun n:o 2:ssa, jolloin m. m. kaksi vanhaa naista yösydännä oli menettää henkensä; seuraavana yönä jälleen pommiheitto, tällä kertaa Säämingin pitäjässä; ja päivää myöhemmin Loviisan kaupungissa kumminkin kuusi murhapolttoa — kaikki nämä ja monta muuta tekoa tuskin kahden kuukauden kuluessa. On mahdotonta jatkaa luettelemista samaan tapaan.

Mutta koska syitä kerran on tiedusteltu, mainittakoon seuraavaltakin ajalta vaan joku esimerkki. Viittaan pommilöytöihin Grahnin tehtaalla Sörnäisissä, Siltasaarenkadun n:o 7:ssä ja muurari Laineen luona Tokankadun varrella, 70,000 markan ryöstämiseen kasööri Holmsténilta Viipurissa, ryöstöyritykseen Kouvolan pankissa, aselöytöihin Porissa, ja Suikin murhaan Muolassa viime vuonna, sekä tältä vuodelta: venäläisten sotamiesten mellakkaan Viipurin kaduilla ja talonmiehen Pitkäsen siinä tapahtuneeseen murhaan, murhapolttoon Myllykosken tehtaalla, poliisikonstaapeli Tirrosen murhaamiseen Vaasankadulla täällä, rahastonhoitaja Hahlin ampumiseen ja neiti Heinosen rääkkäämiseen Viipurissa, insinöörien Norrménin ja Petterssonin murhaan Taalin tehtaalla, murhayritykseen isännöitsijä Segercrantzia vastaan Nurmen tehtaalla, pommitehtaan löytöön Kivennavalla, 67,000 markan ryöstämiseen ja kuski Flinckhammarin ampumiseen Kouvolassa, mellakoihin venäläisten ja suomalaisten välillä Säiniössä, jossa työmies Mitikka tapettiin, venäläisten sotamiesten väkivaltaisuuksiin Lappeenrannassa heinäkuun 29 p:nä ja vihdoin viime elokuussa tehtaanisännöitsijä Hellmerin ryöstämiseen Kuopiossa ja ryöstöihin Niirasen puodissa Viipurissa, kauppias Gorgunoffilta Imatrassa, talonomistaja Laamaselta Pyumalassa ja talolliselta Kurjelta Ruokolahdella, puhumattakaan muista saman kuun kuluessa tapahtuneista tapoista, murhayrityksistä, pahoinpitelyistä ja ampumisista. Mitä eräitten rikosten tutkimuksissa on rikoksellisten järjestöjen olemassa olosta tullut ilmi, on yleisesti tunnettua.

Että näin levottomat olot pakottamalla pakottivat senaattia milloin viranomaisten, milloin kuntien tai yksityisten pyynnöstä järjestysvoiman lisäämiseksi eri paikkakunnilla tuon tuostakin käyttämään sitä varten osoitettuja varoja, on päivän selvä. Mutta siihen löytyi vielä toinenkin painava syy. Niinkuin jo mainitsin, kuului Tampereen kohtausten johdosta ulkomaalaisten edustajain puolelta keväällä vuonna 1906 vaatimuksia sotaväen kutsumisesta palauttamaan järjestystä, koska hallitus muka ei omin voimin kyennyt sitä tekemään. Sama oli asian laita, kun syyskuussa viime vuonna Kemijoen laaksossa olleitten työnselkkausten aikana ruotsinmaalaisten yhtiöitten tavallista suuremmat aineelliset edut olivat vaaranalaisina. Hallitukselle pitäisi kai olla ansioksi luettava että se on voinut torjua nämä vaatimukset, joiden seuraukset olisivat voineet olla hyvinkin arveluttavat. Varmaa on myöskin että voimakkaan järjestysvallan olemassaolo on suuresti lisännyt yleistä turvallisuutta ja estänyt monta rikosta tapahtumasta.

Mitä sitten tulee siihen että maamme poliisi olisi tehnyt itsensä syypääksi „väärinkäytöksiin" ja että niitä olisi „saanut va-

paasti jatkua", niin sekin syytös on aiheeton. Nykyisen hallituksen käsitys järjestysvallan velvollisuuksista on siksi vakava ja se pitää järjestysvallan tehtävää puolueettomasti ja sävyisästi, mutta samalla tarpeen vaatiessa pontevasti turvata ja suojata jokaista kansalaista, — kuulukoon hän mihin puolueeseen tahi luokkaan tahansa, — siksi tärkeänä, että hallitus ei saata jäädä välinpitämättömäksi, jos poliisimies todellakin rikkoisi siinä kohden. Sen osoitti muun muassa se seikka että, kun muutamat sanomalehdet viime talvena kertoivat, että Laukon torpparihäädöissä järjestystä ylläpitämään lähetetyt poliisimiehet olisivat tehneet itsensä syypäiksi aiheettomaan väkivaltaan, Senaatin Siviilitoimituskunta käski toimeenpanemaan tutkimuksen. Tutkimus tapahtui; mutta tulos oli sellainen että hallitus ei katsonut olevan syytä virkasyytteen nostamiseen, varsinkin koska se, joka olisi tullut loukatuksi, itse ei ollut mitään ilmoitusta siitä tehnyt. Jos loukkauksia on tapahtunut, miksi ei niiden johdosta ole syytettä tai ilmiantoa asianmukaisessa järjestyksessä tehty? Voin esimerkiksi siitä että vetoaminen tuomioistuimeen ei ole ilman tulosta mainita, että Oulun Raastuvanoikeus hiljakkoin tuomitsi poliisimiehen rangaistukseen siitä, että hän järjestystä ylläpitäessään oli oikeuden mielestä hairaantunut käyttämään pakkokeinoa, joka siinä tilaisuudessa oli oikeudeton. Muuta valitusta Oulusta tietääkseni ei ole kuulunut eikä liioin Turusta tietooni tullut mitään mielivaltaisuutta poliisin puolelta. Arvoisat kysymyksen tekijät valittavat edelleen sitä että Kemijoen lakkoalueelle lähetettiin muualta järjestysvoimaa. Siitä olen jo puhunut. Eihän toki olisi ollut suotavampaa, että sinne toisten kun Senaatin toimesta olisi lähetetty venäläistä sotaväkeä kotimaisen järjestysvallan sijasta. Helsingin kaupungista esiintuodusta esimerkistä, Eduskunnassakin käsitellystä asiasta — muutoin ainoa, joka erikoistapauksena mainitaan — minulla ei ole syytä nyt puhua, koska se paraikaa on viranomaisten käsiteltävänä.

Mutta jos loukkauksia joskus olisikin tapahtunut, on loukkauksissakin eroa. Inhimillistä on erehtyä; mahdottomia ei saa vaatia. Sillä järjestysvallan tehtävä on nykyaikoina ollut niin vaikea: se on vaatinut niin suurta itsensä hillitsemistä sille usein syydetyistä solvauksista ja sen osaksi tulleista vastustuksesta huolimatta, että tosiaankin on kiitettävä, ettei kärsivällisyys kuin ani harvoin ole puuttunut. Ja minä voin oman kokemukseni nojalla vakuuttaa, että maamme poliisipäällystökin täysin tuntee vastuunsa ja toiminnassaan on tarkoittanut yksinomaan yleistä parasta. On muutoin syytä muistaa, mitä sanomalehdet tiesivät kesällä kertoa vapaasta Englannista, jonka poliisi kuitenkin on kuuluisa inhimillisyydestänsä ja arvokkuudestansa. Ei edes se

voinut säilyttää malttiansa, kun sitä Lontoossa suuressa mielenosotuksessa, poikkeustapauksessa, vastustettiin ja härnättiin.

Syytöksen, että maamme poliisi nykyisen hallituksen aikana olisi järjestelmällisesti tehnyt itsensä vikapääksi väärinkäytöksiin, sen minä siis päättävästi torjun.

Tämän jälestä minulla ei ole paljon lisättävää kyselyn loppuosaan.

Oikeus maan perii. Valtio- ja yhteiskuntajärjestys ovat kaiken inhimillisen yhteiselämän peruskivet ja ehdottomat edellytykset. Ne ovat pidettävät loukkaamattomina. Korjauksia tavotettaessa on kuljettava laillista edistyksen tietä ja siihenhän meillä nyt on mahdollisuutta enemmän kuin ennen. Yllätyksillä, muuta tietä saavutettu tulos ei ole mikään todellinen voitto. Ainoastaan järjestetyissä oloissa, missä kulloinkin olemassaolevaa yhteiskuntarakennusta ja voimassa olevan lain turvaamia oikeuksia tunnustetaan ja kunnioitetaan, saavutettu edistys on pysyväistä laatua. Kun sitä vastoin oikeuskäsitteet ovat siinä määrin himmentyneet kuin edellä kerrotut rikokset osottavat, kun yksityiset ja varsinkin kun rikokselliset järjestöt pyrkivät järkyttämään yhteiskunta-järjestystä, silloin on ensi sijassa hallituksen velvollisuus ehkäistä sitä. Se on sitä, jota nykyinen hallitus arvostelunalaisilla toimenpiteillään on koettanut tehdä. Vapautta se ei ole sortanut, vaan vallattomuutta koettanut estää. Ja minä, tässäkin torjuen vielä enemmän loukkaavan syytöksen, siis empimättä vastaan, että hallitus toimenpiteillään yhteiskuntajärjestyksen ylläpitämiseksi ja yleisen turvallisuuden vakaannuttamiseksi juuri on pyrkinyt „täyttämään velvollisuutensa puolueettomana koko yhteiskunnan etua ja todellista edistystä valvovana valtana".

Keskustelu:

Ed. **Nuorteva:** Kun tämä välikysymys tehtiin keväällä, niin seuraavina päivinä oli luettavana porvarillisissa sanomalehdissä ihmettelyä siitä, miksi välikysymyksessä ei ollenkaan mainittu näistä lukuisista rikoksista, joista senaattori Lilius täällä mainitsi, miksi ei ollenkaan tuotu esille edes olettamustakaan, että jonkinlaisia syitä tällaiseen poliisivallan lisäämiseen olisi ollut olemassa. Tämä poisjättäminen ei suinkaan tapahtunut erehdyksestä ja vielä vähemmän siitä syystä, että olisi tahdottu väittää, ettei tällaisia rikoksia ole tapahtunut. Niitä on todellakin tapahtunut, tapahtunut hämmästyttävän paljon. Mutta koko tämä pitkä luettelo jätettiin mainitsematta sen johdosta, että pääasia tässä kysymyksessä ei ole se että rikoksia on tapahtunut. Se on tunnettu seikka, tunnettu surullinen tosiasia, sekin tavallaan kuvaava sitä ajanjaksoa, jossa elämme. Pääasia tässä on kysy-

myksen viimeinen ponsi. Onko hallitus menettelyllään kyennyt estämään rikoksia, onko se esiintymisellään ja toiminnallaan voinut täyttää tehtävänsä, niinkuin välikyselyssä sanottiin, „puolueettomana koko yhteiskunnan etua ja edistystä tarkoittavana valtana?" Siviilitoimituskunnan päällikkö on katsonut voivansa empimättä vastata myöntävästi tähän viimeiseen kysymykseen, ja koska käsitykset siitä ovat kuitenkin sangen erilaiset, niin pääosa lausunnostani tulee siis koskemaan sitä. Jo sanoin, ettei suinkaan kukaan kiellä, että tällaisia rikoksia on tapahtunut. Tunnustettava kuitenkin on, että äsken luetusta rikosluettelosta, joka kait tarkoitti olemaan jonkinlainen yleiskuvaus nykyisestä levottomasta ajasta, olisi voitu jättää pois koko joukko rikoksia, jotka kuuluvat noihin, kaikista rauhallisimpinakin aikoina tapahtuviin rikoksiin, yksityisiin murhiin j. n. e. Mutta siitä huolimatta että tästä pitkästä luettelosta otettaisiinkin pois nuo yksityiset murhat, yksityiset varkaudet, jotka ovat aivan tavallista luonnetta ja joita tapahtuu jokapäiväisen elämän mitä järjestyneimmissäkin oloissa, jäähän sinne kuitenkin koko joukko tapahtumia, jotka tavallaan kuvaavat aikojen levottomuutta ja joita ei voida laskea noihin tavallisiin rikoksiin, joita muutenkin tapahtuu, Mutta minua hämmästytti eräs seikka siviilipäällikön lausunnossa. Hän alotti tämän pitkän luettelon ajalta suurlakon jälkeen ja tämä luettelo oli todellakin tavattoman pitkä siihen saakka, kunnes poliisivoiman lisääminen alotettiin. Sitte tapahtui tuo herra senaattorin mielestä aivan välttämätön ja tarpeellinen työ, nim. poliisivoiman lisääminen. Olisin olettanut, että jos tämä toimenpide todellakin olisi ollut tarkoituksenmukainen, tuo pitkä luettelo olisi siihen loppunut. Mutta minusta tuntui, niinkuin tuo luettelo olisisi yhä paisunut ja paisunut. Se oli yhtä pitkä ja vielä pitempikin sen jälkeen kuin poliisivoimaa oli lisätty monin kerroin. Tämä osoittaa, että hallituksen toimenpide ei ollut siis mihinkään johtunut, että rikoksia yhä edelleen jatkui, yhä enenevässä ja enenevässä määrässä. Siis hallitus ei onnistunut saavuttamaan sitä tarkoitusta, joka sillä mahdollisesti on ollut. Minä tahdon panna tämän merkille ennenkun ryhdyn yksityiskohtaisesti perustelemaan niitä syitä, joiden johdosta tämä välikysymys on tehty.

Voin täydellisesti yhtyä herra siviilipäällikön lausunnon loppuosaan, jossa hän ilmaisi mielipiteensä hallitusvallan tehtävistä. Meidänkin mielestämme hallitusvallan täytyy esiintyä kaikkien puolueitten yläpuolella seisovana, oikeusjärjestelmää valvovana valtana. Me emme vähemmässäkään määrässä väitä, ettei oikeusjärjestelmää ole ylläpidettävä. Se on ylläpidettävä mitä tarmokkaimmalla tavalla. Järjestystä täytyy yhteiskunnassa olla ja kaikki, mitä herra senaattori loppulausunnossaan tästä asiasta

mainitsi, ei kaipaa mitään vastaansanomista meidän puolelta. Kysymys on vaan siitä, mitä tällä oikeusjärjestelmällä ymmärretään, ja millä tavalla olisi voitu estää todellisten rikosten tapahtuminen, kysymys on siitä, oliko hyödyllistä ja tarkoituksenmukaista ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, joihin on ryhdytty, ja onko syytä katsoa, että näissä toimenpiteissä on ollut jotakin toista, kuin ainoastaan sen oikeutetun ja kohtuullisen tarkoitusperän tavoitteleminen, että oikeusjärjestelmää puolueettomasti ylläpidettäisiin. Epäilemättä meidän aikamme on yhteiskunnalliseen rauhaan nähden paljo toisenlainen kuin jokunen vuosikymmen sitte. Siihen on syitä. Olemme eläneet ajan, jolloin vieras sortovalta tässä maassa vallitsi, jolloin tapahtui oikeusjärjestelmän loukkauksia mitä törkeimmässä muodossa. Tapahtui paljo sellaista, joka kaikki oli omiaan järkyttämään oikeuskäsitteitä ja viekoittelemaan ihmisiä noudattamaan menettelytapoja, jotka olivat ristiriidassa oikeuskäsitteen kanssa. Ja epäilemättä vielä nytkin on yhteiskunnan keskuudessa löydettävissä suuri joukko aineksia, joiden oikeustajunta on niin vähäinen, että he ovat taipuvaiset rikkomaan oikeusjärjestelmää vastaan, joka estää heitä seuraamasta rikoksellisiakin vaistojaan. Mutta tällaista on ennenkin ollut olemassa.

Kun tämä hallitus astui paikallensa, olivat ajat tosin paljon levottomammat kuin koskaan ennen. Suurlakon päivät olivat herättäneet uusia toivomuksia, olivat tuoneet esille paljo kiihtymystä, paljo mielten kuohua ja voimme tunnustaa, että sillä hallituksella, joka tällaisten aikojen vallitessa astui yhteiskunnan ohjaksiin, oli ehkä vastuunalaisempi tehtävä kun monella muulla. Sitä ei tahdota kieltää, mutta samassa on sanottava, että jos joku kansalaisryhmä tällaisena aikana ryhtyy niin vastuunalaiseen toimeen kuin yhteiskunnan oikeusjärjestelmän ylläpitäminen ja yhteiskunnan kehityksen ohjaaminen, niin tällaiselta hallitukselta, tällaiselta miesryhmältä saattanee myös vaatia tavallista enemmän.

Koko se ristiriita, joka tämän kysymyksen perusteella on syntynyt, on, niinkuin monet muutkin asiat, selitettävissä sillä tavalla, että niissä piireissä ja niiden henkilöiden keskuudessa, jotka ottavat tehtäväkseen vastata yhteiskunnan johtamisesta, ei ollut käsitystä siitä, mitä maassa todellakin tapahtui, mitä kansa arveli, minkälaiset pyrkimykset sillä oli, mitä se tahtoi ja mitä oli etsittävä kaikkien niiden monenlaisten ilmiöiden alta, jotka olivat näkyvissä. Aika oli kerrassaan erilainen kuin ennen. Ihmisten katsantokanta oli paljo syvempi, monimutkaisempi, sen alta oli etsittävä paljo muutakin kuin mitä niistä päältäpäin katsoen saattoi ajatella. Mutta niin ei kuitenkaan tehty yhteiskunnan johtavissa piireissä. Kun suurlakon viimeisinä päivinä tapahtui ristiriitaa köyhälistöön kuuluvien ja porvaristoon kuulu-

vien aineksien välillä, ja kun tämän ristiriidan perusteella tapahtui selkkauksia jos jonkinlaisia, niin ei tahdottu käsittää niitä sillä tavalla kuin ne poliittisesti olisivat käsitettävät. Suurlakon viimeisinä päivinä tapahtui rauhattomuuksia. Porvarillisissa lehdissä tämä heti leimattiin jonkunlaiseksi rosvousyritykseksi, leimattiin ne mitä mustimmiksi teoiksi ja sanottiin, niinkuin sanotaan nytkin, että näiden rauhattomuuksien alkusyynä ei ollut mikään muu kuin tavallinen rosvoamis- ja tappelemishalu j. n. e. Se viha, joka silloin ilmeni porvarillisten ja köyhälistöläisten piirien välillä, tuli tällä tavalla katkeraksi ja kärjistyneeksi alusta pitäen. Köyhälistön käsitys suurlakon viimeisten päivien jälkeen oli yleensä se, että silloin suoritetun taistelun hedelmät eivät joutuneet niiden ainesten osalle, jotka sen taistelun raskaimman kuorman kantoivat. Köyhälistö oli käsittänyt tuon vapaustaistelun sekä valtiolliseksi taisteluksi, että myös taisteluksi taloudellista sortoa vastaan, ja kun porvarillinen katsantokanta ja porvarilinen valta pääsi silloin valloille ja köyhälistö jäi niinkuin ennenkin kaiken tämän ulkopuolelle, niin selvää oli että tämän johdosta syntyi hirmuisen paljon katkeruutta, joka monessa tapauksessa juuri johti ristiriitoihin ja yksityisissä tapauksissa väkivaltaisuuksiin, silloin kun näillä eri katsantokannoilla syystä tai toisesta oli tilaisuus törmätä yhteen.

Tällä tavalla me voimme selittää suuren osan niistä poikkeustilassa olevista väkivaltaisuuksista, jotka tapahtuivat silloin ja sen jälkeen. Ja minusta on jyrkästi eroitettava nämä toisista rikostapahtumista, sillä ne ovat juuri niitä rauhattomuuksia, niitä väkivaltaisuuksia, joita poliisivoimalla ja väkivallalla ei ikinä tukahuteta. Väkivaltaisuuksia, ristiriitoja, joiden alkujuuret ovat etsittävät ihmisten sielullisesta tilasta, joiden syyt ovat syvästi psykoloogista laatua, joiden syyt eivät ole poistettavissa senkään kautta, että panee satoja poliiseja yhtä ainoata ihmistä varten, sellaisia ristiriitoja ja sellaisia väkivaltaisuuksia ei estetä muula tavalla kuin että yhteiskunnallisen työn, valtiollisen toiminnan kautta niiden taholta, joiden käsissä oikeusjärjestyksen ylläpitäminen on, koetetaan poistaa näitä ristiriitoja, annetaan niin vähän kuin suinkin tilaisuutta epäillä ja uskoa, että oikeusjärjestelmä, yhteiskunnallinen toimeenpaneva valta seisoo toisen tai toisen puolella. Mutta yleisenä käsityksenä köyhälistön keskuudessa niin silloin kuin nytkin on, että hallitusvalta ja oikeusjärjestelmä tässä maassa yhtä paljon kuin muissakaan eivät ole puolueettomia, että ne palvelevat ja suojelevat luokkaetuja. Siitäkin pitkästä luettelosta, jonka hera siviilipäällikkö täällä luki, löytyisi paljon todistuksia tähän. Lukemattomia ovat ne tapaukset, jolloin poliisivoimaa aiheettomasti on lähetetty suojelemaan kapitalistisia etuja jonkun työriitaisuuden sattuessa. Lukemat-

tomia ovat ne tapaukset, jolloin, kun tällaisia ristiriitoja kapitalistisen suunnan ja työtä tekevän luokan välillä on syntynyt, hallitusvalta on empimättä asettunut väkevämmän puolelle, suojellut kaikin tavoin tätä kapitalistista valtaa ja lähettänyt näitä koko yhteiskunnan varoilla kustantamiaan järjestysjoukkoja avustamaan sitä työväenliikettä, työväenjärjestöjä vastaan, tällä tavoin tehden vaikeaksi, useasti jopa mahdottomaksikin, kaikkien tällaisten työriitojen onnellisen ja rauhallisen ratkaisun. Ja tällaisen risitiriidan pystyssä pysymistä on mitä suurimmassa määrässä edistänyt porvarillinen sanomalehdistö, joka tällaisissa tapauksissa aina on ollut ensimäisenä vaatimaan noita poliisijoukkoja kapitalistista valtaa suojelemaan. Tahdon huomauttaa vaikkapa Laukon tapahtumista. Kuinka silloin porvarillisissa sanomalehdissä julistettiinkaan, että nuo lakkolaiset ovat mitä suurimpia väkivallantekijöitä, että he tahtovat ryöstää, että yhteiskunnan täytyy ehdottomasti lähettää sinne suuri poliisiarmeija tuota parooniraukkaa suojelemaan, he ryöstävät hänen talonsa, rikkovat hänen tavaransa j. n. e.! Jos puolueettomasti olisi tätäkin seikkaa harkittu, olisi ymmärretty, ettei siellä ollut kysymys mistään tällaisesta, että siellä oli ainoastaan joukko rauhallisia maanviljelijöitä, jotka yksinomaan passiivisella tavalla taistelivat sitä sortoa vastaan, jonka alaiseksi he olivat joutuneet. Samanlainen esimerkki ovat nuo Tampereen lakot. Se, että järjestysvalta aina empimättä asettuu työnantajan puolelle, suojelee häntä, koettaa peloittaa lakkolaisia — tämä jo sellaisenaan herättää niin suurta kiihtymystä ja kiihkoa työläisten keskuudessa, että kun poliisivoima tapauksessa tai toisessa ryhtyy ylläpitämään järjestystä, missä sitä todellakin tarvitaan, niin siinä syntyy heti kohta selkkauksia juuri tämän kiihkon, tämän vihan perusteella, joka on aivan luontainen sentähden, että järjestysvalta meidän yhteiskunnassamme, niinkuin monessa muussakin, palvelee työnantajain etuja työväkeä vastaan.

Olisihan syytä kajota muihinkin herra siviilipäällikön mainitsemiin esimerkkeihin, vaikkapa noihin Pohjanmaan lakkoihin, jotka oikeastaan ansaitsisivat oman historiansa. Herra siviilipäällikkö kyllä puhui niistä väkivaltaisuuksista, jotka siellä tapahtuivat, hän oli kyllä valmis meille väittämään, että siellä todellakin tehtiin sellaisia väkivallantekoja, joita järjestysvallan ehdottomasti tuli estää, jottei vieras valta tulisi väliin sekaantumaan. Mutta herra siviilipäällikkö ei puhunut mitään siitä surkeasta ahdinkotilasta, johon nuo samat tukkityöläiset olivat joutuneet, tuon yhteiskunnan suojan alaisena olevan kapitalistisen järjestelmän painon alla. Tässä samassa salissa on ennenkin mainittu näiden Pohjanmaan tukkityöläisrettelöiden johdosta eräs seikka, joka herra siviilipäällikönkin olisi ollut hyvin sopiva mai-

nita, kun hän näitä kysymyksiä kosketteli. Työläisjoukko erämaassa, monen penikulman matkan päässä läheisimpään asuntoon, ruotsalaisen kapitalistiyhtiön kourissa nääntyneenä ja väsyneenä ravinnon puutteessa; seisovat nälissä monet päivät yhtiön omistamain ruoka-aittojen edessä. Mutta vihdoin nälkä voittaa ja nälän pakoittamina he ryhtyvät noita ruoka-aittoja tyhjentämään, ottamaan itselleen ravintoa. Tosin he punnitsivat tarkoin, mitä he ottavat, mutta tämä oli sittenkin ryöstöä ja siitä he saivat rangaistuksen — kuritushuoneessa istuu suurin osa heistä. Tietysti olisi ollut yhteiskunnan järjestysvallan kannalta katsottuna paljon parempaa ja laillisempaa, että nuo monet sadat ihmiset olisivat kiltisti istuutuneet ruoka-aittojen ääreen ja kiltisti kuolleet nälkään, etteivät olisi puhuneet mitään, eivät olisi millään tavoin ryhtyneet suojelemaan omaa henkeänsä — se olisi ollut paljon laillisempaa, paljon mieluisempaa. Mutta sitä he eivät kuitenkaan tehneet. On niin omituista, että ihmiset koettavat viimeiseen saakka ylläpitää henkeään. En nyt tätä tahdo millään tavoin sanoa selittääkseni, että ryöstöt ja väkivallanteot ovat suotavia, tahdon vaan panna merkille, että elämä nykyisessä kapitalistisessa järjestelmässä useasti asettaa ihmiset olosuhteisiin sellaisiin, jolloin ei enää kysytä, mikä on oikeus.

Mutta niinkuin jo sanoin, syrjään voipi jättää herra siviilipäällikön luettelon kaikista näistä rikoksista. Pääasia tässä on kuitenkin se, että hallitusvalta toimenpiteittensä kautta ei ole onnistunut. Rikoksia jatkuu yhä, rauhattomuuksia yhä edelleen. Huolimatta siitä, että poliisivalta on lisääntymistään lisääntynyt, ei ole tarkoitettuja tuloksia saavutettu. On saavutettu jotakin vallan toista, on saavutettu se, että nykyään koko meidän maamme työväenluokan keskuudessa vallitsee mitä vakavin vastenmielisyys poliisivaltaa vastaan. Mutta ei siitä syystä, että tämä taistelee todellista rosvoamista ja ryöväämistä vastaan. Meidän ryhmämme ja ne kansan ainekset, joita se edustaa, ovat erinomaisen kiitollisia hallituksellemme, jos se vihdoinkin saisi lopun kaikista niistä rosvoista, joita täällä todellakin on. Mutta eipä sen ole onnistunut sitä tehdä. Lukemattomia rikoksia on tapahtunut, mutta huolimatta poliisivoiman äärettömän suurista toimista, suuri osa rikoksentekijöistä ei ole vielä vangittu. Joku heistä on joutunut kiini, joku heistä tulee kyllä saamaan sen, mikä hänelle kuuluu ja tulee estetyksi vastaisuudessa rikoksia harjoittamasta, ainakin niin kauvan kuin on lukkojen ja telkien takana. Mutta löytyy suuri joukko sellaisia rikostapauksia, joissa järjestysvallan ei ole onnistunut pääsemään rikoksentekijäin perille. Kerrassaan naiivilta tuntuu herra siviilipäällikön lausunto niistä rikoksista, joita täällä Helsingissä oli tapahtunut m. m. Kasarminkadulla. Minusta se tapaus mitä loistavimmin todisti poliisi-

voiman lisäämisen tarpeettomuutta. Pommiräjähdys tapahtui talossa, jossa asui satakunta poliisia. Mitä varten ne poliisit siellä olivat sitten? Kylläpä se tuntuu vähän omituiselta, että talo, joka on täynnä poliiseja, räjähytetään ilmaan, ja nuo poliisit, jotka siinä talossa asuvat, eivät voi millään tavalla estää tällaista tapahtumasta. Mitä varten he ovat sitten olemassa? Jos he kerran ovat olemassa sitä varten, että he estäisivät väkivaltaisuuksia, niin kyllä tuntuu kummalta, että tällainen väkivaltaisuus tehdään heidän nenänsä alla eikä tähän päivään saakka ole saatu selville, kuka sen on tehnyt. Toinen samanlainen tapaus on tuo väkivallan teko, joka tapahtui Siltasaarella, jossa viskaali Albrechtin talo räjäytettiin ilmaan, talo, joka on ollut, ainakin mikäli minä tiedän ja mikäli minulle on kerrottu, poliisin valvomana. Siis huolimatta isällisestä huolenpidosta, huolimatta kaikesta tästä suunnattomasta poliisivoiman lisäämisestä, tällaisia väkivaltaisuksia tapahtuu poliisin nenän alla ja he eivät voi sitä estää, huolimatta siitä että niitä on paljon. Kyllä tämä tuntuu kummalta ja kumoaa kokonaan kaikki väitteet poliisivoiman lisäämisen tarpeellisuudesta.

Sanoin jo, että tämä rikosluettelo, jonka herra siviilipäällikkö on täällä esittänyt, olisi oikeastan jaettava kahteen osaan. Siitä pitäisi ensin erottaa sellaiset rikokset, jotka ovat tavallisia rikoksia, tavallisia murhia, varkauksia, väkivallantekoja, joita tapahtuu jokaisessa yhteiskunnassa huolimatta järjestysvallan suuruudesta tai pienuudesta. Näihin rikoksiin nähden poliisivallan suunnaton lisääminen ei suinkaan ole ollut tarpeen. Sillä jos poliisivoima lisättäisiin kuinka suureksi tahansa, ei silti voi asettaa poliisia jokaisen ihmsen viereen. Murhia tulee tapahtumaan niin kauvan kuin kapitalistisen yhteiskunnan myrkyttämä ihmissuku on sellainen kuin se on. Yksityisiä varkauksia ja ryöstöjä ei suinkaan estä poliisivalta, jos yhteiskunnassa löytyy henkilöitä, jotka nimenomaan tahtovat tällaista ammattinaan harjoittaa. Järjestysvallan velvollisuus on tietysti koettaa mikäli mahdollista estää tällaista. Se käy päinsä siten, että nämä rikoksen tekijät hyvin kehittyneen, ammattitaitoisen ja nerokkaan detektiivilaitoksen kautta saadaan kiinni ja saatetaan edesvastaukseen teoistaan.

Mitä taas tulee noihin toisiin väkivaltaisuuksiin, rauhattomuuksiin joita ei voida katsoa tavallisiksi rosvoamis- ja ryöväämis-halun ilmaisuja oleviksi, joita täytynee katsoa meidän kiihtyneen aikamme ilmaisuiksi, niin minä luulen, että poliisivoimain suuruus yhtä vähän tällaisiinkaan vaikuttaa. Tällaiset ristiriidat syntyvät syistä, jotka ovat syvältä etsittävät. Ihmiset, jotka ovat tällaisen kiihtymisen vallassa, eivät poliisivoimaa pelkää. Heidän rauhoittamiseksi tarvitaan jotakin toista ja se on sitä,

jota kaivataan, jos tahdotaan tarkastaa nykyisen hallituksen toimintaa. Kaivataan sitä, että järjestysvalta ja hallitusvalta toiminnallaan kaikkien kansakerrosten keskuudessa yhä enemmän juurruttaisi sen käsityksen, että se todellakin tahtoo olla puolueeton, että se todellakin tahtoo olla järjestysvalta, joka suojelee ei ainoastaan jonkun erityisen kansaluokan oikeuksia, vaan joka todellakin tahtoo seistä yläpuolella kaikkia puolueita, yläpuolella kaikkia muita kansalaisia, pitäen silmällä ainoastaan niitä velvollisuuksia, jotka sillä on. Tällaista minä en kuitenkaan usko voitavan sanoa meidän nykyisestä yhtä vähän kuin entisestäkään hallitusvallasta. Puhumattakaan siitä, että se on jonknu yksityisen pikkupuolueklikin keskuudesta lähtenyt ja sen pönkittämänä pysynyt pystyssä, niin meidän, Suomen köyhälistön edustajain kannalta katsottuna, on ehdottomasti pidettävä tätä valtaa ja sen toimintaa luokkavaltana ja luokkatoimintana. Äärettömän paljon enemmän työväen intressien valvomista vaaditaan hallitusvallalta yleensä ennenkuin syvien rivien keskuudesta poistetaan se epäluulo, että hallitusvalta todella on luokkavalta. Paljon todellista harrastusta ja paljon kaikkien oman luokkansa etujen valvomisen välttämistä tarvitaan hallintovallalta meidän maassamme, niinkuin monessa muussakin, ennenkuin kansa sellaisenaan käsittää, että tämä hallitusvalta ei ole olemassa edistääksensä jotain yksityistä luokka- tai yksityistä puolue-etua, vaan pitää velvollisuutenaan ylläpitää koko kansan oikeuksia ja etuja.

Jos tässä valossa katselee meidän aikamme ilmiöitä, niin ehdottomasti on tultava siihen käsitykseen, että poliisivoimien lisääminen on ollut ensinnäkin aivan tarpeetonta. Se ei ole voinut estää yksityisiä rikoksia, se ei ole voinut estää mielten kuohuessa syntyneitä rauhattomuuksia. Ja tämän viimeisen asian suhteen minä uskallan mennä vielä pitemmälle. Minä uskallan väittää, että poliisivoiman nykyinen kokoonpano sekä suuruus on mitä voimakkaammalla tavalla omiaan yhä enemmän ja enemmän saamaan aikaan tällaisia rauhattomuuksia. Minä tahdon tämän todistaa muutamilla tapauksilla meidän viimeisimpien päivien historiasta. Nuo mellakat, jotka täällä Helsingissä ovat niin tavallisia — kyllähän useat niistä ovat sitä laatua, että joku juopunut viinan kiihottamana hyökkää poliisin kimppuun — ovat useimmissa tapauksissa johtuneet siitä, että joukkojen keskuudessa elää niin voimakas vastenmielisyys poliisia ja poliisilaitosta vastaan, että se kaikissa mahdollisissa ja mahdottomissa tapauksissa todellakin purkautuu tuollaisiksi ilmiöiksi, joita ei voida estää kymmenenkään poliisi-automobiilin avulla.

Laukon tapahtumat ja poliisin esiintyminen siellä oli yksi sellainen tapahtuma, joka vielä juurrutti jo ennen ollutta vas-

tenmielisyyttä nykyistä poliisilaitosta vastaan. Herra siviilipäällikkö täällä väitti, ettei Laukossa tapahtunut mitään sellaista, joka olisi antanut aihetta muistutuksiin poliisivoimaa vastaan. Tässä suhteessa minä uskallan olla aivan toista mielipidettä. Mikäli minä tiedän tästä asiasta ei pantu mitään todellista tutkimusta aikaan, ei kuulusteltu kaikkia niitä henkilöitä, jotka mahdollisesti olisivat voineet antaa valaistusta tähän asiaan. Etupäässä tyydyttiin niihin lausuntoihin, jotka itse nuo rikollisiksi syytetyt olivat antaneet. Minun täytyy tunnustaa, että kun ensin kuulin Laukon tapahtumista ja poliisivallan esiintymisestä siellä, luulin, että tuo mahtoi olla vähän liioteltu. Olin tilaisuudessa myöhemmin käymään siellä, jolloin tämän kiihtymys oli jo sentään koko joukon alempana ja vähempänä kuin se alussa oli. Olin itse siellä nähdäkseni, oliko mitään aihetta muistutuksiin poliisin käytöksestä, ja kyllä minun täytyy sanoa, että se mitä siellä kuultiin, kun poliisivalta — en tarkoita poliisikonstaapeleita, jotka seisoivat hyvinkin vastenmielisesti katsellen tuota surkeata näytelmää, lausuen syvän inhonsa ja vastenmielisyytensä sitä tapaa vastaan, jota siellä harjoitettiin — vaan korkeampi poliisivalta, jolta olisi voinut odottaa paljo enemmän malttia ja taktillisuutta, kiroten, huutaen ja räyhäten siellä esiintyi. Kyllä se oli kauheata. Jos siellä joku uskalsi niin korkealle herralle kuin kruununvouti tehdä muistutuksen hänen kirouksiensa johdosta, niin kyllä sai kunniansa kuulla ja suun täyden uhkauksia, että jollei lakata sellaisia muistutuksia tekemästä, niin ajetaan pois täältä mitä pikimmin.

Laukossa tapahtui poliisivallan väärinkäyttämistä paljon enemmän silloin, kun poliisit siellä ensimäisen kerran kävivät, ja tuo kovin traagillisissa olosuhteissa ilmennyt röyhkeys herätti siksi syvää inhoa ja vastenmielisyyttä kansan keskuudessa, että jo senkin perusteella poliisi on vihattu. Tahdon mainita erään esimerkin. Kun tapahtui tuo kuuluisa katurähinä Sörnäässissä tai missä se oli, samana päivänä kun poliisi suvaitsi ratsastaa kumoon tämän kansaneduskunnan jäseniäkin, koko tämä rähinä sai alkunsa siitä, että sinne ilmestyi eräs ratsumestari, joka oli tullut niin kovin kuuluisaksi Laukossa, ja tuo henkilö oli siksi vastenmielinen, hänen nimensä, hänen persoonansa jo sellaisenaan sen maineen kautta, minkä hän oli saanut, oli kiihdyttävästi vaikuttanut kansaan, joku alkoi häntä kivittää. Tähän voidaan sanoa vastaan, ettei tämä ratsumestari tehnytkään siellä kaikkea mistä häntä on syytetty. Paljon mahdollista, ettei hän ole tehnyt tätä kaikkea, että hän on ollut enemmän viaton kuin miltä asia näyttää. Mutta tosiasia on kuitenkin se, että hänen esiintymisensä kiihtyneen väkijoukon keskuuteen vaikutti niin kuin öljy tuleen. Tuon vastenmielisen henkilön esiintymi-

nen vaikutti sillä tavalla, että väkijoukko yhä enemmän kiihtyi. Voitaneeko silloin sanoa viisaaksi, että järjestysvalta, jonka pitäisi tämä tietää, pitäisi tuntea joukkojen psykologiaa tai ainakin, jonka velvollisuus olisi tuntea sitä, ikäänkuin kiihoittaakseen lähettää tuonlaisen vastenmielisen henkilön ja tämän kautta kiihdyttää rauhattomuuksia.

Tahdon kaikesta tästä vetää johtopäätöksen, että Siviilipäällikön kategoorinen vastaus, että hallitus todellakin on onnistunut onnellisella tavalla ratkaisemaan järjestyskysymyksen ja palvelemaan yhteiskunnan etua puolueettomana valtana, ei ole ainakaan meidän mielestämme paikkaansa pitävä. Hallitus ei ole onnistunut estämään yksityisiä rikoksia ja poliisivoimain suuri lisääminen ei ikinä tule tällaista estämään, vaan siihen tarvitaan vallan toisenlaisia voimia. Hallitus ei myöskään ole kyennyt tämän poliisivoimain lisäämisen kautta estämään väkijoukkorauhattomuuksia. Niihinkin ovat syyt sellaiset, jotka vaativat vallan toisenlaista menettelyä, vaativat sitä, että hallitus ennen kaikkea hankkii itselleen luottamusta joukkojen keskuudessa, niin että todellakin uskotaan ja tiedetään, että se tahtoo olla kaikkien puolueitten yläpuolella seisovana järjestysvaltana. Ja edelleen hallitus ei ole onnistunut saamaan tyydytystä aikaan kansan laajojen rivien keskuudessa, vaan kaikki nämä toimenpiteet, jotka ovat jääneet tarkoituksettomiksi, ja vieneet suuren määrän rahoja yhteiskunnan niukoilta varoilta, eivät ole vahingollisilla seurauksillaan rajoittuneet ainoastaan tuohon, vaan on todella — tämä ei ole mitään liioittelua eikä mikään vastuunalaisuuden tunnetta vailla oleva fraasi — poliisivoimain nykyinen tila vaikuttaa kiihdyttävästi joukkoihin. Tahtovatko herrat senaattorit väittää, että koko tuo laaja väestö tuolla kaupungin varsinaisten rajojen ulkopuolella olisi mikään huligaani- ja rosvojoukko. Jos tuollainen joukko todellakin esiintyy tuollaisella rauhaa häiritsevällä tavalla, niin kyllä kai siihen on löydettävissä jonkunlaisia syitä. Jos tätä asiaa pintapuolisesti katselee ja luulee kansaa suotta rähiseväksi roskajoukoksi, niin kuin meidän maamme porvarillinen sanomalehdistö suvaitsee tehdä, niin silloin tehdään sellainen erehdys, jonka seurauksista itse saadaan vastata. En tällä tarkoita puolustaa tällaisia rauhattomuuksia ja laittomuuksia, tahdon vaan panna merkille, että kun niitä sillä tavalla tahdotaan ehkäistä, niin niitä ei ikinä saada ehkäistyiksi, vaan ne tulevat yhä enemmän ja enemmän tavallisiksi.

Mutta tällä kysymyksellä on vieläkin yksi puoli. Väkivallalla ei koskaan rakenneta rauhaa, olkoonpa se väkivalta kuinka järjestettyä tai kuinka kiiltäviin takkeihin puettua tahansa. Väkivalta on aina väkivaltaa, ja kun aikoina sellaisina, jolloin yhteiskunnassa ilmenee syvälle, pitkälle meneviä, ja paljon mer-

kitseviä virtauksia, uskoo voivansa estää sen mahdollisesti vahingollisetkin seuraukset väkivallalla, niin se on mitä suurin erehdys, sitä suurempi, kun tämä erehdys tapahtuu oikeusjärjestystä valvovan vallan puolelta. Mutta vielä suuremmaksi tulee tämä erehdys vielä, kun se aiheella tahi aiheettomasti kuitenkin antaa suurille joukoille sen varman vakaumuksen perusteelle perustuvan uskon, että tällainen poliisivoimain lisääminen ja tällainen yhteiskunnassa tapahtuvien levottomuuksien väkivallalla tukahuttaminen on itse asiassa tarkoitettu jotakin toista varten. Eihän se ole ensimäinen kerta, kun maailmassa on ollut sellaista. On sanottu vastustavansa anarkismiä, on sanottu vastustavansa väkivaltaisuuksia, mutta tällä vastustamisella on tarkoitettu jotakin aivan toista. On tarkoitettu vastustaa sitä joukkojen itsetietoisuuden heräämistä, joka nykyaikana niin valtavasti tapahtuu, on tahdottu estää sen katsantokannan voitolle pääsemistä, että kansan syvilläkin riveillä on yhteiskunnassa yhtä suuri oikeus kuin muilla. Onhan ennenkin käytetty poliisivaltaa järjestynyttä työnväenliikettä vastaan ja tekosyyksi otettu aina erityisiä anarkistisia tekoja. Minä jo täällä sanoin, että mitä anarkistisiin tekoihin, rosvouksiin ja todellakin rikoksellisiin väkivaltaisuuksiin tulee, niin ei kukaan ole medän arvoisalle hallitukselle kiitollisempi kuin sosiaalidemokraattinen ryhmä, jos se todellakin kykenee anarkismia estämään. Mutta me olemme vakuutetut siitä, että väkivaltaa käyttäen, väkivallalla koettaen ratkaista kaikki tällaiset yhteiskunnallisen kehityksen kautta syntyneet ristiriidat, se juuri johtaa mitä suurimpaan anarkismiin.

Ed. **von Alfthan:** Jag vill att börja med gifva åt hr Nuorteva ett rättvist erkännande för att den förra delen af hans andragande innehöll ett försök att i någon mån se kritiskt på den fråga, som utgör föremål för interpellationen, medan man icke kan spåra någon anmärkningsvärd grad af kritik i interpellationen själf. Vid ett tidigare plenum hade jag äran framhålla, hurusom samma sak, sedd från olika synpunkter och under olika synvinkel, gestaltar sig olika för betraktaren. Det sakförhållande, som af de ärade interpellanterna framhållits, eller orsakerna till polismaktens förstärkning, ser jag personligen i ett helt annat ljus. Sedan polisen tidigare skött sina åligganden på ett sätt, som tillfredsställt allmänheten, inmängdes i poliskåren under ofärdsåren dåliga och t. o. m. brottsliga element, hvilka genom de då rådande förhållandena yttermera depraverades. Härigenom förlorade polismakten efterhand allt anseende hos allmänheten och undergräfde därigenom också aktningen för lag och rätt. Kom så novemberstrejken 1905, som medförde en fullständig upplösning af poliskåren. Det måste då bli den nya lag-

trogna regeringens första omsorg att få till stånd en ny, allmänhetens förtroende åtnjutande ordningsmakt. En sådan uppgift var ingalunda lätt. Såväl befäl som manskap från den tidigare lagliga polisen hade sökt sig nya värksamhetsområden, så att vid ordning och lydnad vant manskap icke fanns att tillgå, isynnerhet sedan tyvärr den inhemska militären några år tidigare hade blifvit fullständigt upplöst. Att poliskåren under sådana förhållanden att börja med skulle lyckas mindre väl i att fylla sina viktiga uppgifter, är ju en självfallen följd af de rådande förhållandena, såsom det ju också visade sig vid tiden för det beklagansvärda sorgespelet på Hagnäs torg. Om vi ville rikta ett angrepp mot regeringen i denna sak, så skulle detta klander närmast gälla det förhållandet, att regeringen hyst alltför stort förtroende till Finlands befolknings lust och förmåga att, sedan lagliga förhållanden i väsentliga delar hade blifvit återställda, självmant medverka till upprätthållandet af lag och ordning och sålunda underlät att omedelbart skrida till en förstärkning af ordningsmakten, såsom från särskilda håll hade påyrkats och hvilket kunde anses hafva varit betingadt af den upphetsning, som efter novemberhändelserna rådde i landet. Interpellanterna framställa själfva i sin interpellation, att en märkbar förstärkning af ordningsmakten ägde rum först i september 1906, d. v. s. omedelbart efter revolten på Sveaborg i slutet af juli samma år. Ringaste mått af eftertanke borde hafva låtit dem inse, att förstärkningen af ordningsmakten utgjorde en direkt påföljd af dessa händelser samt af de talrika mord, plundringar och våldsdåd, hvilka före och efter dessa händelser utförts och planlagts af personer, som på olika orter intagit en mer eller mindre ledande ställning i den socialdemokratiska arbetarerörelsen på nämnda orter. Om det också bör framhållas, att äfven andra orsaker härtill hafva medvärkat, bär det socialdemokratiska partiet i sin helhet dock en dryg del i ansvaret för det sålunda uppkomna sakläget, enär dess centralstyrelse under julidagarna utsände en officiel uppmaning till allmänheten att ansluta sig till den af kapten Kock proklamerade storsträjken under samma tid. Härvid bör tillika beaktas, att den af partiledningen beroende socialdemokratiska tidningspressen samtidigt gentemot tidigare omnämnda brott och våldshandlingar intog en synnerligen tvetydig ställning, i det densamma på det borgerliga samhället vältrade hela ansvaret för dessa tilldragelser, sålunda undergräfvande de fåkunniges personliga ansvarskänsla. Man kan sålunda säga att regeringen snarare stälde sig ovillig till krafvet på polisstyrkans ökande än att densamma skulle hafva särskildt omhuldat detsamma, men att regeringen i anledning af det socialdemokratiska partiets hufvudlösa upphetsningspolitik blifvit mot sin vilja

tvungen att skrida till en sådan åtgärd. Och det var just samma parti, hvars representanter nu vid landtdagen uttala sin förkastelsedom öfver denna politiks oundvikliga påföljder. Förstärkt ordningsmakt måste ju nödvändigt upprätthållas, så länge samma upphetsningspolitik, af hvilken jämväl nu till behandling föreliggande interpellation utgör ett uttryck, af socialdemokratiska partiet fortsättningsvis upprätthålles. Det står närmast i den socialdemokratiska partiledningens hand att så snart som möjligt göra den förstärkta polismakten öfverflödig genom att värka lugnande i stället för upphetsande på de folklager, som lystra till dess ledning. När det af partiet predikade klasshatet minskas i intensitet, skola våldsdåden aftaga, och då skall regeringen säkerligen med största tillfredsställelse genomföra en afsevärd besparing i utgifterna för polisväsendet. Ett lyckligt tecken i denna riktning föreligger äfven i partistyrelsens beslut att genom en utsänd broskyr varna arbetarene för att låta sig af agitatorer förledas till våldsamheter, och må detta första tecken af vaknande ansvarskänsla här tacksamt antecknas.

När de ärade interpellanterna likstält ökningen i utgifterna för polisväsendet under Bobrikoffs tid med ökningen under den nuvarande regeringen, göra de sig skyldiga till det logiska felslutet att jämföra med hvarandra ojämförbara storheter. Den Bobrikoffska regeringen ökade polismakten för att utöfva våld mot lagtrogna medborgare och förvandlade polisen från ordningsmakt till politisk polis. Den nuvarande regeringen, som saknat hvarje stöd i inhemsk militär, ökade polismakten för att skydda lagtrogna medborgare mot våld, utöfvad af egna landsmän. Af ofärdsårens erfarenhet borde väl det socialdemokratiska partiet draga den slutsats, att hvad som vinnes med våld är af kort bestånd, men hvad som vinnes på laglig väg, är organiskt bestämmande för framtidens utveckling.

Herrar interpellanter klandra äfven regeringen för att densamma sändt förstärkt ordningsmakt till sträjkområdet vid Kemi älf. Den förefaller som om herrar interpellanter skulle anse det höra till medborgarenes naturliga fri- och rättigheter att vid sträjktillfällen nedskjuta olika tänkande, ty så långt gingo förvecklingarne i Rovaniemi trakten, innan förstärkt ordningsmakt ditsändes. För regeringen stod tydligen ingen annan utväg öppen än att antingen låta befolkningen börja tillämpa lynchjustice mot våldsmännen eller att ditsända militär, som sannolikt icke skulle hafva gått lika mildt tillväga som den nu så förkättrade polismakten, eller att sända folk från Helsingfors och Åbo, som voro de enda orter, där en del af ordningsmakten under någon tid kunde undvaras.

Hvad hänvisningen till Laukkofrågan angår, är denna fråga ju nu föremål för agrarutskottets utredning, och däraf skall väl i sinom tid framgå, hvar hufvudansvaret bör sökas, och må denna fråga här stå öppen. Att ordningsmakten i vissa fall nödgas sätta våld mot våld, utgör icke blott dess rätt, utan det är dess plikt. Mot fredliga sträjkare har ordningsmakten aldrig inskridit. Det hafva icke ens interpellanterna gittat påstå. Men mot våldshandlingar, som störa allmän ordning — vid sträjker liksom vid alla andra tillfällen — är det otvifvelaktigt ordningsmaktens skyldighet att inskrida.

Hvad fallet Orasmaa beträffar, gifver den redan nu offentligt föreliggande utredningen otvifvelaktigt vid handen, att här har gjorts en elefant af en mygga, och ju mindre det socialdemokratiska partiet rör vid denna sak, dess bättre blir det för partiets anseende, i händelse framdeles någon värklig orsak att beklaga sig skulle komma att föreligga.

Herrar interpellanter beskylla regeringen för att vilja förvandla Finland till en „polisstat i detta ords fullständigaste bemärkelse", såsom orden lyda. En dylik beskyllning, riktad mot en regering, som under förloppet af ett år genomfört allmän rösträtt i hittills okänd grad, som förvandlat representationsformen från klassrepresentation med 4 kamrar till ett opröfvadt enkammarsystem och som dels förelagt, dels förberedt ett stort antal genomgripande socialpolitiska lagförslag, afseende det s. k. proletariatets bästa, en sådan beskyllning är helt enkelt löjlig.

Enär hela den nu föreliggande interpellationen synes mig innebära ett dåligt bruk af interpellationsrätten, vill jag vördsamt föreslå, att landtdagen måtte besluta, att densamma skall läggas till landtdagens handlingar.

Ed. **Huoponen:** Vaikka siviilitoimituskunnan päällikkö, senaattori Lilius, antamassaan lausunnossa perinpohjin osoitti ne moninaiset rikokselliset syyt, jotka poliisikunnan väliaikaisen lisäämisen ovat aiheuttaneet, pyydän kuitenkin kiinnittää eduskunnan huomiota muutamiin väkivallantekoihin, jotka erittäin Viipurin läänissä ovat tapahtuneet, sillä Karjalan kansa tässäkin suhteessa »on kärsinyt sorrantaa enemmän kuin Suomi muu».

Tapahtumien seikkaperäinen esittäminen ei tietenkään tule kysymykseen, ainoastaan muuramia hajanaisia ääriviivoja tahtoisin vetää. Jo Geffertin ryöstömurha ja petomaisen Savinaisen nimen mainitseminen synnyttää kauhun tunteita. Minkälainen voima järjestysvallan puolelta täytyikään panna liikkeelle mainitun julmurin kiiniottamiseksi! Samoin tiedämme, että Viipurissa ja muualla, kuten esim. Pölläkkälässä, on perustettu erityisiä rosvojärjestöjä. Viipurin rosvoliigaan kuuluu huomattava määrä Suomen rautateiden

palveluksessa olevia henkilöitä: junain kuljettajia, konduktöörejä, asemamiehiä ja heidän esimiehiään, joista useimmat ovat kuuluneet työväenyhdistyksien ja punakaartien johtohenkilöihin. Viime mainittu rosvojärjestö, joka piti kokouksiaan ja varustautui tehtäviinsä myöskin Viipurin työväenyhdistyksen talolla, toimeen pani ryöväyksiä, ryöstömurhia, aseiden varkauksia ja suunnitelmia junien suistamiseksi pois radalta ryöväyksen toimeenpanoa varten. Kuinka suuri alennuksen tila onkaan siinä, että yhdellä ainoalla asemalla Suomen rautateiden henkilökunnassa on olemassa niin suuri rosvojoukkue! Ennen oli luottamus rautatienhenkilökunnan rehellisyyteen yleinen ja horjumaton. Mutta mainitun järjestön toiminta on tätä luottamusta suuresti järkyttänyt. Kernaasti tunnustettakoon, että rehellisiä, kunnon kansalaisia mainitussa henkilökunnassa edelleenkin on olemasssa. Mutta minkäänlaista varmuutta siitä, kuka on rehellinen, kuka hautoo mielessään uusia rosvosuunnitelmia, ei ole olemassa. Valppaan ja lisätyn poliisikunnan tunnustukseksi on mainittava, että näiden rosvoliittojen perille on vihdoin päästy. Tästä huolimatta leviävät ryöväykset ja varkausyritykset niinkuin rutto saastutetulla alueella. Sanomalehdet kertovat joka päivä kauhistuttavia tapauksia tässä suhteessa, tänä päivänä viimeksi. Vaikka näin huolestuttava asiaintila on kieltämätön ja kaikille tunnettu, vaaditaan, tässä kaikesta huolimatta, selostusta, mikä poliisikunnan lisäämisen on aiheuttanut. Tämän lisäksi työväenpiireissä kovaäänisesti huudetaan, että Suomi muuttuu oikeusvaltiosta poliisivaltioksi. Syystä voidaan kysyä, mitä työväen piireissä on tehty mainittujen väkivaltaisuuksien ehkäisemiseksi, että Suomi edelleen pysyisi oikeusvaltiona. Onko kansan joukkojen kiihoittaminen niin sanottuja porvarillisia vastaan oikeusvaltion periaatteiden vakiinnuttamista? Kun julmia rikoksia pannaan toimeen ja niistä vaaditaan vastuunalaisiksi piirejä, joiden keskuudesta rikoksentekijät löydetään, silloin selitetään kaiken pahan olevan seurauksena nykyisestä porvarillisesta yhteiskunnan-järjestyksestä. Ja kiihotusta kaikin tavoin jatketaan. Aivan äskettäin on eräässä sosialistisessa sanomalehdessä julaistu kirjoitus, jossa nykyisiä maanomistajia kutsutaan rosvoiksi, «jotka työtätekevältä väestöltä ovat jokaisen tuuman Suomenmaasta anastaneet. Maa on näiltä rosvoilta pois otettava joko lainsäädännöllä tai muulla väkivallalla, se on itse asiassa aivan yhdentekevä, riippuen kokonaan satunnaisista vaikutuksista ja molemminpuolisista voimasuhteista«. Lopuksi ilmoittaa kirjoittaja työväestöllä olevan kyllin voimaa voidakseen ottaa maan työnraatajain ikivanhalla perintöoikeudella.

Tällä tavoin kehoittamalla kehoitetaan työväestöä väkivallantekoihin. Tämä ei ole satua eikä mielikuvitusta, vaan pelkkää, selvää totuutta. Moinen väkivaltaoppi ja vaatimus poliisimiehistön vähentämiseen, kuinka mainiosti ne lopputarkoitusten saavuttami-

seksi soveltuvat yhteen! Lopputarkoitusten saavuttamiseksi tehdään työväenpiireissä kaikki, mikä mahdollista on, että yleisen järjestyksen valvojain vaikutus heikkenisi ja koko toiminta onnistuttaisi saamaan kansan halveksumisen ja pilkan esineeksi. Oiva keino lainalaisen yhteiskuntaelämän perusjuurien järkyttämiseksi! Kuinka peräti toisin suuret sivistyskansat menettelevät tässä suhteessa! Että järjestysvalta on hyödyllinen ja välttämätön rauhallisen yhteiskuntaelämän turvaamiseksi, siitä on kaikilla elävä tietoisuus. Järjestysvaltaa kunnioituksella kohdellaan ja tarpeen tullen auliisti autetaan. Kun katselee poliisin toimintaa ja vaikutusta esim. Lontoon suuressa jättiläiskaupungissa, on se kerrassaan ihmeteltävää, niinpä esim. valtakaduilla, jossa kaikenlaatuinen liike on niin suurenmoinen, että tuskin semmoista saattaa mielessään kuvitella, poliisi levittämällä äänettömänä kätensä saapi silmänräpäyksessä kaiken liikkeen pysäytetyksi jonkun uhkaavan vaaran ehkäisemiseksi. Kunnioitus ja tottelevaisuus poliisin määräyksille on aivan ehdoton. Kuinka toisin meillä! Muistutan vaan Tampereen tapahtumista sekä kansanjoukkojen menettelystä Savonlinnassa, Käkisalmessa, Mikkelissä ja aivan äskettäin Kuopiossa. Sen sijaan että kansa olisi ryhtynyt auttamaan järjestysvaltaa, pahantekijäin kiinni ottamiseen, ryhtyy se päinvastoin pahantekijää vapauttamaan poliisin huostasta. Tämmöisten kansanjoukkojenko huostaan, joiden oikeuskäsitys on tällainen, olisi kansalaisten rauhallisuus ja turvaaminen uskottava?

Näistä tosiasioista välittämättä huudetaan kuitenkin, että Suomenmaa muuttuu oikeusvaltiosta poliisivaltioksi. Mitä on sanottava tällaisesta menettelystä? Eikö huuto oikeusvaltion hävittämisestä ole aivan samanarvoinen kuin semmoinen raittiusharrastus, että suurissa kansan kokouksissa puhutaan ääni käheäksi kieltolain aikaansaamiseksi, mutta ensimäisen tilaisuuden sattuessa ryhdytään juopottelemaan. Tämmöinen kaksinainen menettely ei ole rehellistä peliä, se on suorastaan inhottavaa.

En ole sotilas- ja poliisilaitoksen ihailija, päinvastoin toivon hartaasti, että todellinen ihmisyys kaikkialla niin voimistuisi, että tämmöisestä järjestelmästä päästäisiin joko vapaaksi tai niin vähään määrään kuin mahdollista. Mutta idealistinkin tulee asettua olevien olojen kannalle ja jokapäiväisyys puhuu voimakkaasti sen puolesta, että väliaikaisen poliisikunnan lisääminen on ollut välttämätön. Tällä ei suinkaan ole sanottu, että jokainen toimenpide poliisin lisäämiseksi olisi ehdottomasti tunnustusta ansaitseva. Suurempiin kaupunkeihin nähden on poliisivoimain lisääminen epäilemättä hyvin harkittu, mutta sitävastoin pienemmissä kaupungeissa ja erittäin harvaan asutuilla maaseuduilla saattaa se olla vähemmin tarpeellinen, sillä mitäpä parin kolmen poliisin lisääminen harvaan asutuilla maaseuduilla voisi aikaan saada. Siinä on voitu mennä

liiallisuuteen. Mutta toiminnan määrääjinä, siitä olen vakuutettu, on joka tapauksessa ollut kansan ja isänmaan yhteinen paras.

Poliisilaitoksessa on kuitenkin ala, joka minussakin on huolia herättänyt. Laajoissa piireissä on näet vallalla semmoinen käsitys, että poliisilaitoksen päällikkökunta, upseeristo, olisi jotakuinkin virkavaltainen ja mieleltään epäkansallinen. Jos niin on laita, olisi siinä suhteessa perinpohjainen muutos ja parannus saatava aikaan.

Siitä, mitä edellä olen sanonut, käynee selville, että alinomaan uudistuvat väkivallanteot muodossa tahi toisessa ovat epäämättömänä todistuksena siihen, että Suomi auttamattomasti kulkee raakaalaiskansaa kohti, elleivät kaikki kansankerrokset ryhdy miehissä taistelemaan epäkohtien poistamiseksi ja yleisen rauhallisen yhteiskuntaelämän palauttamiseksi. Tässä on meillä kaikilla suuri velvollisuus suoritettavana eikä vähemmin niillä, jotka nyt kovaäänisesti huutavat poliisilaitosta vastaan. Voimakas, väsymätön valistustyö kansan syvien pohjakerrosten kohottamiseksi tietämättömyyden ja hämärän mailta valoon ja valistukseen lienee ainoa auttava keino tässä suhteessa. Jos rauhallinen elämä kaikissa kansan kerroksissa saataisiin vallitsemaan, silloin poliisihenkilökuntaa tullaan vähentämään mahdollisimman harvalukuiseksi. Tämmöinen muutos on mahdollinen ainoastaan sillä edellytyksellä, että jokaisen Suomen miehen ja naisen kunniavelvollisuutena pidetään auttaa ja helpoittaa järjestysvallan toimenpiteitä rauhan ja turvallisuuden säilyttämiseksi sekä sellaisella toiminnallaan näyttää raaka väkivalta inhimillisyydelle soveltumattomaksi.

Lopetan sillä hartaalla toivomuksella, että Suomen kansan elämä palautuisi säännölliseen uomaansa, että rakas rauha, sulo sopu piammittain pääsisi maassa vallitsemaan.

Ed. **Castrén:** Ed. Nuorteva on väittänyt, että hallitusvalta sensijaan, että sen olisi pitänyt esiintyä yhteiskunnan puolueettomana suojelijana, on empimättä suojellut kapitalistivaltaa, että hallitusvalta, sen asemasta että se olisi antanut työriitojen ja lakkojen kehittyä *onnelliseen* ratkaisuunsa — oikeammin edustaja Nuortevan kai pitäisi sanoa: *aseelliseen* ratkaisuun — on väliintynyt ja ehkäissyt tätä ratkaisua. Tämän väitteensä todisteeksi on edustaja Nuorteva ensin tuonut esille Laukon lakkojutun väittäen, että lakon tehneet torpparit olivat ainoastaan rauhallisia maalaisia, jotka taistelivat etujensa puolesta. Asian laita ei nyt kumminkaan ole sellainen kuin edustaja Nuorteva on väittänyt. Sillä väkivaltaa, ja hyvinkin törkeätä väkivaltaa yritettiin käyttämään ja käytettiinkin Laukon lakon alkaessa, väkivaltaa, joka teki hallitukselle välttämättömäksi velvollisuudeksi väliintyä lähettämällä poliisivoimaa väkivaltaisuuksien ehkäisemiseksi. Kun puheenalainen lakko tehtiin, tapahtui se siten että lakkolaisten ja muitten heidän hengenheimolaisten satoihin nou-

seva joukko punaisine lippuineen Laukon sukukartanon hallitsijan suostumuksetta marssi Laukon kartanon pihalle, jossa sen päärakennuksen edessä eräs sosiaalidemokraattisen puolueen agitaattori Leskinen kuuluutti lakon alkaneeksi, soimasi ja solvasi kartanon hallitsijaa, piti intohimoisia puheita, jota paitsi lakkolaisten puolesta, kuten oikeuden pöytäkirjat osoittavat, julistettiin, että Laukon kartanossa nyt vaan vallitsi *»nyrkkivalta ja korpilaki»*. Ryhdyttiinpä vielä pakottamaan karjanhoitajia yhtymään lakkoon, ja kun se ei onnistunut, kun eivät karjanhoitajat taipuneet sellaiseen eläinrääkkäykseen, jolloin heidän olisi pitänyt jättää lehmät ruokkimatta ja lypsämättä, niin koetettiin heitä pakottaa ainakin kaatamaan maahan lehmistä lypsetyn maidon. Kun hallitus poliisivoimineen tällaiseen tilaisuuteen väliintyi, ei se tapahtunut kapitalistivallan kannattamista vaan kalliitten kansalaisoikeuksien suojaamista varten.

Edelleen on ed. Nuorteva samaa nurjaa väitettään todistaakseen toisena esimerkkinä maininnut Tampereen pellavatehtaan työlakon. Onko edustaja Nuortevalle tuntematonta, että Tampereen pellavatehtaan lakkolaiset väkivallalla murtautuivat lakkotehtaan alueelle ja että he väkisin tunkeutuivat yksityisten työnjohtajain asuntoihin harjoittaakseen siellä pakkoa ja väkinäisyyttä? Samalla tavalla kuin Laukon jutussa, oli hallituksen ehdoton velvollisuus poliisivoiman kautta käydä suojelemaan väkivallalla uhattuja. Missä sovittelutoimet taloudellisesti koko yhteiskunnalle turmiollisten lakkojen ja sulkujen ehkäisemiseksi ovat turhaan rauenneet eivätkä lakkolaiset työtaistelussaan mene lain rajojen ulkopuolelle, siellä on hallituksen asia antaa heidän rauhassa kamppailla. Mutta missä jompikumpi taisteleva puoli käyttää uhkauksia, pakotusta ja väkivaltaa, siellä täytyy hallituksen yhteiskuntajärjestyksen nimessä astua suojelemaan yksityisten kansalaisten laissa turvattuja oikeuksia. Edustaja Nuortevan väitteessä, että hallitus puheenalaisissa lakoissa olisi asettunut kapitalistivallan suojelijaksi, ei siis lainkaan ole perää. Hallitus on niissä vaan astunut esille yleisinhimillisten oikeuksien, persoonallisen loukkaamattomuuden ja persoonallisen vapauden suojelemiseksi.

Edustaja Nuorteva on edelleen kosketellut Oulun läänin pohjoisessa osassa tehtyyn tukinhakkuulakkoon, jossa lakkolaiset väkivaltaisesti murtautuivat työvoutien ruokamakasiineihin luulotellen eduskunnalle että lakkolaiset tätä tehdessään olivat pakkotilassa, heidän kun joko oli valittava nälkäkuoleman tai luvattoman ruokavarain anastuksen välillä. Tämäkin esitys on alusta loppuun saakka perätön. Kun tukkiyhtiöiden palveluksessa olleet talvityöntekijät, hakkuu- ja vetomiehet, keväällä palaavat kotiinsa, on heillä aina ollut melkoisen suuret säästöt mukanaan, työpalkat kun Oulun läänin pohjoisissa osissa ovat olleet verrattain korkeat. Näitä tähän saakka

tyytyväisiä työmiehiä yllytettiin lakkoon, ja he tekivät lakon. Heillä ei ollut valintana joko nääntyä nälkään tai murtautua ruokavaramakasiineihin, vaan lakon tehtyä jäivät he entisille työpaikoilleen väkivallalla estääkseen muita työtä tekemästä, ja ilmoittaen samalla työnantajille, että jollei heille lakosta huolimatta edelleen työpalkkoja suoriteta eikä ruokavaroja anneta, niin he ottavat ne väkivallalla. Tämmöinen oli tuo tukkityön lakko koko raa'assa todellisuudessaan.

Edustaja Nuorteva on lausunut ihmettelynsä siitä, että huolimatta poliisivoimain lisäämisestä yhä edelleen tapahtuu pöyristyttäviä rikoksia, eikä rikoksentekijöitä saada ilmi ja kiinni. Ed. Nuorteva on arvellut, että näillä huolestuttavilla tosiseikoilla täytyy olla syvät syynsä, ilman että edustaja Nuorteva on kyennyt ilmoittamaan, missä syyt piilevät. Ed. Nuorteva sallinee, että tuon esille yhden syyn, joka minun ymmärtääkseni on vaikuttanut siihen, että törkeitä rikoksia yhä edelleenkin poliisivoimien lisäämisenkin jälkeen tapahtuu, ja rikoksentekijäin selville saaminen on varsin vaikea. Minun ymmärtääkseni riippuivat nämä seikat suuressa, kenties suurimmassa määrässä siitä kannasta, millä juuri sen puolueen sanomalehdistö, johon edustaja Nuorteva kuuluu, on asettunut maassamme tätä nykyä vallitsevaan rikoksellisuuteen, oikeusjärjestystä tukeviin yhteiskuntalakeihimme ja järjestysvaltaan nähden. Sosiaalidemokraattisen puolueen sanomalehdet, alkaen sen pää-äänenkannattajasta, Työmiehestä, ovat kaikin tavoin koittaneet lykätä kaikki viimeajan kamalat rikokset porvarillisten ja nykyisen yhteiskuntalaitoksen niskoille, ovatpa niitä ylistäneetkin ja toiset sosiaalidemokraattiset lehdet ovat tehneet, minkä ikinä ovat voineet törkeiden rikosten ilmituomisen ehkäisemiseksi. (Ääniä vasemmistosta: valhetta!) Täällä huudetaan valhetta! Malttakaa, hyvät herrat sosialistit ja säästäkää arvostelunne siksi, kunnes olette kuulleet ne kaipaamanne todistukset, joita sanojeni tueksi nyt käyn esittämään sosiaalidemokraattisesta sanomalehtikirjallisuudesta, Alkakaamme sosiaalidemokraattisen puolueen pää-äänenkannattajasta Työmiehestä. »Työmiehessä» N:o 40 vuodelta 1906 kirjoittaa nimimerkki »Mikko» otsakkeella: »Parjauksia vastaan», Tuoreen murhaajasta Majamäestä seuraavalla tavalla:

»Henkilö, joka oli joutunut tällaisen hurjan ilmiannon alaiseksi, tunsi ihmisoikeutensa loukatuksi. Hänen rehellinen oikeutta ja julkisuutta vaativa mielensä syttyi . Hän päätti paikalla vaatia tilille sen, joka oli tehnyt rikoksen, ei ainoastaan häntä , vaan koko hänen kansaansa vastaan, ampui hänet varottavaksi esimerkiksi toisille, ei paennut. *Hän oli vaan tehnyt kansalaisvelvollisuutensa.*»

49 n:rossa samana vuonna kirjoittaa pääkirjoituksessaan »Työmies» otsakkeella: *Toimintavapauttamme uhattu ryöstää*» näin: »Mihin tuo perustuslaillinen bobrikoffilaisuus tulee ajamaan asian, jos

se tosiaankin pääsee vielä suuremmassa määrässä »Hufvudstadsbladet'in viittaamaan suuntaan? *Se saattaa suuret joukot ihmisä ajattelemaan että aseilla taistelematon sosiaalidemokratiia ei ole tuottava köyhälistön tilaan parannuksia. Onko samalla pyyhäisty käsitys pois että parannuksia ei millään keinoilla saada? Ei suinkaan! Joukot sittenkin luottavat omiin voimiinsa.* Venäläiselle sosiaalidemokratiialle ei suotu verettömän edistyksen väylää, osa siitä meni verisen vallankumousliikkeen uralle. Suomen yläluokkalaisten sellaiset kurituskeinot kuin Hufvudstadsbladetin esittämät vaikuttavat täällä kuten Hufvudstadsbladetin esittämiin verrattavat ovat vaikuttaneet Venäjällä. Täälläkin saattaa rauhallinen edistysuria salpaava kuristusjärjestelmä luoda — tai lisätä, jos on jo luonut — ryhmäkunnan tahi puolueen, joka ivailee aseettoman sosiaalidemokratian »siveellisiä voittoja» ja pitää aseellisen taistelun välttämättömänä. *Porvaristomme vanhoillinen osa luo sellaisen itämaisen sosiaalidemokratian edellytykset.*»

Selvä uhkaus, mille kannalle sosiaalidemokratiia tulee meidän maassamme kääntymään muka sen takia että Hufvudstadsbladetissa on kirjoituksia. jotka teroittavat järjestysvallan lisäämistä.

»Työmiehen» numerossa 21 sanotaan: nimimerkki Emilius'en allekirjoittamassa agitatsiooni-kirjoituksessa otsakkeella »*Tietämättömille*» »*Lait ja järjestelmät* ovat niitä *jotka sortavat ja orjuuttavat.* Lain avulla voidaan nylkeä, riistää ja rosvota, lain avulla voidaan toiset kansanluokat tehdä toisten orjiksi» ja myöhempänä: »Tahdotko nähdä itse ja jättää jälkeentulevaisillesi Suomen, jossa on vallalla vakaa ihmisyyttä polkeva rosvovalta, vai sellaisen Suomen, jossa *kansan tahto* on korkein laki. Siis lakia ei tarvitse noudattaa, joka juuri on kansan tahdon ilmaus, vaan sosiaalidemokraattisen puolueen tahto on *kansan* tahto, ja se, eikä laki, on korkein laki.

Saman vuoden »Työmiehen» n:ssa 97 otsakkeella: »*Mitä on kirjoitettu laki*» sanotaan: »Vaan mitä tulee nykyisiin etuoikeutettujen luokkain lakeihin, niin ne todellisuudessa ovat vain lain irvikuvia ja kuitenkin juuri näitä on pidetty ja kunnioitettu aivan ylimaallisesti, vaikkakin näiden avulla on monasti lokaan poljettu kansan oikeuskäsitteet ja riistetty köyhälistöltäkin viimeinen leipäpala suusta». — »*Nykyisiä luokkalakeja kunnioittamaan ei velvoita meitä luonnon lait ei ihmisyys eikä oikeuskäsitys eikä myöskään niitä noudattamaan, vaan sen tekee ainoastaan ulkonainen pakko.*»

Voiko selvemmin lausua vallankumouksellis-anarkistista kantaa kuin lukemassani »Työmiehen» otteessa on lausuttu, voiko selvemmin julistaa ettei oikeusvaltiossa tahdota elää, ei oikeusvaltiota kannattaa oikeusvaltiossa, jonka käsite sisältää sen että laki on yksistään laillisella tavalla muutettava, jos se huomataan epäedulliseksi toiselle tai toiselle kansanluokalle, vaan ettei sitä jotkut yksityiset tai

joku kansaluokka saa väkivaltaisesti kumota tai julistaa mitättömäksi.

Punainen kaarti oli kuten tunnettu lähtenyt sosiaalidemokratiian helmasta. Sen edustajain kokouksessa 21 ja 22 päivältä heinäkuuta 1906 laadituissa ponsissa sanotaan seuraavasti: »Jos hallituksen ehdotus kokoontumisvapaudesta tulee laiksi, niin punainen kaarti *ei sitä tule tunnustamaan laiksi ja tulee se tekemään kaiken voitavansa sen toimeenpanemisen vastustamiseksi* ja että kaikki poliisit poistetaan kokouksista ja juhlista, missä kaarti on järjestystä valvomassa.» Kumminkin oli hallituksen esitys vapaamielisin esitys kokoontumislaiksi, mitä vielä millään eurooppalaisella valtiolla on olemassa, mutta jo ennakolta sosialistiselta taholta julistettiin että, jos se tulee laiksi, niin tehdään kaikki voitava sen käyttämisen ehkäisemiseksi, se ei velvoita sosiaalidemokraatteja. Senaatin ehdotuksen johdosta yhdistyslaiksi lausuu Työmiehen 110 numerossa nimimerkki Mikko otsakkeella »*Senaatin viimeinen suurtyö*» näin: »Tällainen lakiehdotus ei voi Suomen työväessä herättää muuta kuin syvintä inhoa. *Se päivä ei ikinä koita että Suomen kansa tällaista häpeällistä lakia noudattaisi. Hetki tulee, jolloin se orjuuttajansa puistaa.*»

Onko mokomampaa kuultu! Yhdistyslaki ehdotus semmoisena kuin hallitus sen esitti ja vanha eduskunta sen hyväksyi oli vapaamielisempi kuin lait yhdistyksistä missään muussa maassa. Hallitus sen hyväksymistä puolsi, mutta se ei saanut vahvistusta korkeimmassa paikassa juuri vapaamielisyytensä takia. Siitä huolimatta vastustaa sosiaalidemokraattisen puolueen pää-äänenkannattaja tuota lakiehdotusta, joka vaan muka herättää siinä syvintä inhoa ja uhittelee hallitusvaltaa tavalla, joka ei jätä jälelle mitään epäilystä uhkauksen laadusta.

Geffertin murhan johdosta kirjoitetaan Työmiehen 134 numerossa otsakkeella «Veriteko« seuraavaa: »Syynä epätoivoiseen tekoon, jos se todella on sulkulaisten tekemä, on siis epäilemättä ollut työnantajan puolelta harjoitettu työnkielto. Nälkiintynyt kiusattu työmies ei aina kykene erottamaan sopivia todella köyhälistöä hyödyttäviä taistelukeinoja sopimattomista ja ehdottomasti paheksuttavistakin, vieläpä suorastaan vahingoittavistakin. *Julman verityön syynä on siis herrojen työnantajain harjoittama nälkä-agiteeraus.*»

Samassa Työmies lehden n:ssa on Viipurin sosiaalidemokraattisesta lehdestä »Työ»-lehdestä otettu uutinen, koskeva Albin Hämäläisen ja Reinholt Hyvärisen vangitsemista, jotka olivat Geffertin murhaan osallisina. Siinä sanotaan: »*Tutkimukset ovat täysin sortovuosien toimenpiteitä muistuttavia ja salaperäisiä.*»

Työmiehen n:ssa 176 otsakkeella »*Katutaistelu*« alla olevien kaskujen joukossa sanotaan erään Hakasalmen taistelussa kaatuneen suojeluskaartiin kuuluneen kansalaisen kuoleman johdosta:

»Eräs kuoleva lahtarikaartilainen sanoi: »rahan tähden minä tässä kaadun».»

Voiko ajatella jotakin raaempaa, jotakin inhottavampaa, jotakin kaikkea ihmisyytttä enemmän polkevata! Kuolon majesteetin edessä vaikenee ainakin hetkeksi vastustajatkin, mutta siitä huolimatta katsoo sosiaalidemokraattisen puolueen pää-äänenkannattaja arvonsa mukaiseksi tämän kansalaistaistelussa kaatuneen kansalaisen vielä kylmenemättömän ruumiin ääressä sopivaksi lausua tällaisia raakuuksia. Muistettakoon, miten saksalaisen sosiaalidemokraattisen puolueen johtaja Bebel lausui Stuttgartissa pidetyssä sosiaalidemokraattisessa kokouksessa ranskalaisen sosialistin raakuudesta: »raakuudet vahingoittavat ainoastaan sitä, joka niitä käyttää aseina toisia vastaan.» Oppikaat tästä saksalaisesta sosiaalidemokraattisen puolueen päälliköstä edes jotain, ainakin mitä raakuuksien välttämiseen tulee.

Disponentti Björkenheimin murhan johdosta lausutaan Työmiehen 202 n:ssa tuolla kuvaavalla otsakkeella: »*Taaskin murhaajaksi tehty*» seuraavaa: »Monet suomalaiset anastajaryhmät elävät kuin suomukset silmissä. He eivät näe omien luokkapyyteittensä ulkopuolelle. Eivät aina edes, mikä heidän omissa teoissaan voi olla heille ja niille vaarallista. Eivät ota edes huomioon meikäläisten huomautuksia. Olemmehan lukemattomia kertoja varoittaneet: älkäät kuristako viimeisilleen tätä kansaa, älkää salvatko siltä kaikkia sen tilan parantamisen keinoja, älkää vaivatko kuin metsänpetoja köyhälistön kärsimyksille lievennyksiä puuhaavia. Minna Canthin Topra-Heikit ovat varoittaneet samoin näyttämöltä. Historialliset opetukset mistä maasta hyvänsä, nykyisin huomattavimmin Venäjällä.

Kaikesta huolimatta ovat valitettavan useat suomalaisherrat *panneet täällä täytäntöön ryssäläiskurssin, jolle räikeimmät venäläiset esimerkit sopivat malliksi.* Kuinka herrat ovat kuristelleet kansaa Kyminlaaksossa! Kuinka siellä Voikan patruunat karkoittivat useita työorjia nälkään ja maanpakoon niiltä seuduilta. »Sivistyneitten» —oppineitten herrojen on pitänyt tietää, mitä sellainen vainottuihin ja karkoitettuihin synnyttää. Katkeruutta, kostonhalua. Sitä synnytti bobrikoffilainen sorto niihin »sivistyneisiin», niin että he hyväksyivät sortajan murhaamisen ja ja kukittivat murhaajan. Ja sellaiset hyväksyivät, joille bobrikoffilaissorto oli tuottanut vahinkoa, vaan joita se kuitenkaan ei vielä ollut ehtinyt syöstä niitä äärimmäiseen hätään kuin suomalaiset pikku bobrikoffilaiset syöksevät työläisiään. Maanpakoonajo Tukholmaan nauttimaan sen ylellisyyksistä oli kyllä raaka ja paheksuttava, mutta pakoittaminen nälkään, viluun ja sellaiseen epätoivoon ettei tiedä, mistä elintarvetta henkipitimiksi saa, on toki vielä raaempaa, epäinhimillisempää ja julmempaa. Ja kuitenkin näyttää että »sivistyneet» ovat sitä jär-

jestelmällisesti harjoittaneet. He ovat vainonneet työläisiä yhteiskunnallisten mielipiteittensä takia. He ovat merkinneet erityisiä henkilöitä »mustiin kirjoihinsa». Niitä on pantu pois yhdestä työpaikasta. Niitä on ilmiannettu toiselle työnantajalle. Urkkija- ja ilmiantojärjestelmä niin noiden pikkubobrikoffilaisten omassa keskuudessa. Vainotuista on usea saanut kokea: ei saa työtä yhdessä, ei toisessa, ei kolmannessa paikassa, ei hän — vaikka toiset saavat. Kamala tila. Kielletään totutulla ammattityöllä hankkimasta elintarpeita itselleen ja rakkaille omaisilleen. »Poikottaus» mitä kurjinta laatua.

Se on ollut perin useain suomalaisherrain yhtä mieluisaa urheilua kuin sunnuntaimetsästys. Kamariurheilua. Leikkiä ihmisten kiduttamisella. Neeron hirmutöihin verrattavaa pirullisuutta.»

Samaan suuntaan jatketaan vielä pitkälti samassa kirjoituksessa. Ei yhdelläkään sanalla paheksuta murhantekijän kamalaa tekoa, vaan koetetaan lykätä edesvastuu tästä murhatyöstä porvarillisten n. s. herrain niskoille.

Työmiehen 217 n:ssa kirjoittaa nimimerkki Y. S. otsakkeella »*Se senaatin peseminen*»: »Sosiaalidemokraattinen puolue suree syvästi että kansalle mahtikäskyillä säädetään lakeja, joitten olemassa olo ei ole omiaan laillisuuden käsitettä vahvistamaan. Se koettaa niitä muuttaa, vallassaolijat niitä puolustavat poliiseilla. Nya Pressen! Kumpi edistää mielivaltaa ja epäjärjestystä? »

Työmiehen 222 numerossa kirjoitetaan otsakkeella »*Ne räjähdykset*» pommiräjähdysten johdosta poliiseja ja virallista syyttäjää Albreht'iä vastaan: »Sortojoukko syyttäköön siis omia sortotoimiaan, jos kosketellut teot ovat heistä riippumattomien laittamia ja heitä vastaan todella tähdättyjä; sortoluokat hävetkööt historian ja sivistyneen maailman edessä, jos he itse tai jotkut heidän osat ovat laittaneet moisia, viattomien naisienkin henkiä uhanneita räjähdyksiä tehdäkseen siten aiheita, joihin viitaten ryhtyvät uusiin kuristustoimiin.»

Ollaan otaksuvinaan sosiaalidemokraattisen puolueen pää-äänenkannattajassa että nuo kamalat pommiatentaatit olivat porvarillisten toimeenpanemia tarkoituksessa saada aihetta työväenliikkeen kuristustoimiin.

Työmiehen 24 n:ssa vuodelta 1907 nim. —s. kirjoittaa otsakkeella »*Poliisit ja me*»: »Bobrikoffit antoivat Suomessa ennen lakejaan Suomen kansaa tai sen perustuslaillisten mieltä kuulematta. Perustuslailliset eivät hyväksyneet niitä lakeja, kun ne oli säädetty heidän valtiopäiväinsä päätöksettä ja vaativat että kansa ei niitä lakeja noudattaisi ja koettivat itse olla niitä noudattamatta. Niiden lakien täytäntöönpanijoita de vainosivat, pilkkasivat ja häpäisivät ja järjestivät täytäntöönpanijoille kaikenlaisia esteitä.

Suomen vähävaraiset ovat nyt samassa suhteessa perustuslail-

lisiin, harvainvaltaisiin kuin myös ne perustuslailliset olivat ennen bobrikoffilaisuuteen. Perustuslaillisten lait näet on säädetty yhtä varmasti kansan mieltä kuulematta kuin Bobrikoffin lait ennen olivat. Mikään kansan enemmistö ei ole niitä hyväksynyt. Mikään työväestö ei ole niille antanut tunnustusta. Bobrikoffit saattoivat aseelliseen voimaan turvautuen lakejaan noudatettaviksi, Suomen »perustuslailliset» saattavat myös aseelliseen voimaan turvaten harvain säätämiä ukaaseja kansan enemmistönkin noudatettavaksi.»

Onko raaempaa oppia kuin sitä, mitä nimimerkki —s tuossa kirjoituksessaan istuttaa, nimimerkki —s, jonka omistaja itse lienee eduskunnan jäsen?

Meidän yhteiskuntamme lait, siis rikoslakikin, joka ei ole työväen hyväksymä eikä muka kansan enemmistön hyväksymä, se on yhden arvoinen kuin bobrikoffilainen laki. Sitä ei tarvitse totella. Onko kummaa, jos rikoksen taimet tuollaista oppia päivä päivältä saarnattaessa vähitellen kasvavat rehoittavaksi puuksi, joka myrkyllisellä varjollaan uhkaa peittää koko meidän maamme.

Työmiehen 51 n:ossa kirjoittaa nim. S. L—n otsakkeella »*Laki ja oikeus*»: Lain kunnioitus vähenee, laillisuuskäsitteet höltyvät, näin valittavat porvarilliset. Vai ettekö hyvät herrat huomaa että kun kansa alkaa käsittämään teidän omien tekojenne kautta, että teidän lakinne *on vaan laki eikä oikeutta siitä löydy*, niin eihän se voi asettaa sellaista lakia yläpuolelle oikeutta vaan se asettaa oikeuden etusijalle ja vaatii sellaista lakia, joka todella on laki ja oikeus.» (hyvähuutoja vasemmalta).

Työmiehen 130 n:ossa nim. Spartakus otsakkeella »*Adressipuuhan johdosta*» (Keisarille ehdotetun adressin johdosta laittomuuksien poistamisesta): Mutta — meidän ja porvarillisten välillä on aina suuri »mutta» — hyväksyessämme tämäntapaisen toimenpiteen, jonka esittämistavasta meillä arvattavasti tulee hyvinkin eri mieltä porvarillisten kanssa, pidämme velvollisuutenamme huomauttaa kaikesta siitä, mitä kansan pohjakerrokset pitävät suurena laittomuutena, kaikesta joka loukkaa kansan luontaista oikeudentunnetta ja johon ovat syynä omat vallanpitäjämme ja valtaluokkamme. Heidän laittomuuksiansa, joita he itse »laillisuudeksi» nimittävät, olemme paljastaneet tuon tuostakin, olemme osoittaneet, kuinka näiden heidän toimiensa kautta koko tuo »laillisuuden» käsite on tullut sekä ivan että vihan esineeksi; olemme todistaneet että heidän syynsä on se että »lain pyhyys» on kadottanut tenhovoimansa. Jos kerran lait ilmeisesti ovat epäpyhiä, niin ei niitä pyhiksi saada katkismussaarnojen eikä sapelien avulla. Sen todistuksen me tahdomme tulikirjaimin painaa kaiken kansan — eikä vähimmin yläluokan — tietoisuuteen.» (hyvä vasemmalta!).

Sitten on Työmiehen 55 n:ossa pääkirjoitus otsakkeella »*Ne äskeiset murhat — Pirullisia vaalivehkeitä*»: »Meidän mielestä oli pyhänä

velvollisuutena vihdoinkin ruveta pääsemään selville, mitkä ryhmät noita anarkistitöitä oikein järjestävät. Epäluuloa lankeaa luonnollisesti niihin, jotka niitä vainajain vielä hautaamattakin ollessa käyttävät poliitillisiin tarkoituksiinsa sosiaalidemokratiiaa vastaan. Tällä kertaa — kuten monasti ennen — tekevät siten eräät ruotsinmieliset vanhoillisryhmät. Mutta että ruotsinmielisiä rahapohatoita nyt olisi murhan järjestäjinä, tuntuu toisista syistä vähemmän luultavalta. Nehän äskenkin murhatut ovat olleet siksi pidettyjä herroja ruotsalaisella taholla että ei olisi luullut heissä toisissa olevan niin suuria konnia että olisivat valinneet Taalintehtaan insinöörin anarkiiansa uhriksi, saadakseen käyttää tuhotyötä aiheena sosiaalidemokratiiaa vastaan. Minä en tunne murhattua herra insinööri Norrménia — mutta jos hän oli mustimpain taantumusherrain mielestä liian vapaamielinen mies ja siitä syystä on katsottu joutavan sanotulla tavalla uhriksi. Murhatun herra Norrménin veli, pankinjohtaja Helsingissä, on ainakin Helsingin valtuustossa useissa työväkeä koskevissa asioissa ollut inhimillisemmällä kannalla kuin vanhoillisimmat pataviikingit.

Silti ei minusta näytä mahdolliselta otaksuma että mustimmat viikingit itse olisivat, saadakseen taantumukselliselle kuristukselle aihetta, sentään tuhotuttaneet joukostaan niin kovin teknillisesti etevän henkilön kuin itse insinööri Norrménin vakuutetaan olleen. Sellaisen tuhoaminenhan olisi vahinko ei ainoastaan yhden puolueen etujen vaan koko kansan teollisuus- ja liike-elämän kannalta.

Mutta saattaa löytyä toisia anastajaluokan mustan taantumuksen ryhmiä, jotka voisivat luulla itselleen etuja toisen anastajaryhmän miesten tuhoamisesta tai muuten anarkisista ilmiöistä. Sekin on vain eräs mahdollisuus, eräs oletus, mutta mielestäni asian tutkimuksessa huomioon otettava. Silloin voisi vetää yhteyteen muutkin murhat, joita on tehty perustuslaillisen puolueen henkilöitä vastaan ja koettaa ottaa selville niitten yhteyttä.»

Siis ollaan tässäkin kirjoituksessa otaksuvinaan että Taalin tehtaalla tapahtuneet murhat olisivat jonkun äärimmäisen porvarillisen puolueen toimeenpanemat.

Tulemme sitten Työmiehen 77 n:ossa olevaan kirjoitukseen, jonka ovat allekirjoittaneet *puoluetoimikunnan puolesta* Edvard Valpas, eduskunnan jäsen, ja Matti Turkia, niinikään eduskunnan jäsen. Tässä sanotaan: »Älkäämme pysähtykö, vaan innostakoot entiset saavutetut voitot meitä yhä uusiin ponnistuksiin. Puoluetoimikunnan lausunto. Kauan olivat kansamme syvät kerrokset ilman valtiollista valtaa, ilman valtiollista äänioikeutta, kauvan ovat riistäjäluokat Venäjän virkavallan avulla saaneet olla yksin määräämässä yhteiskunnassamme. Kauan ovat he saanut haaskata kansamme yhteisiä varoja ja varallisuutta, keinotella suunnattomia rikkauksia itselleen ja nylkeä kansan pohjakerroksia. Kansan pohjakerrok-

silla ei näihin aikoihin asti ollut edes sen verran sananvaltaa että olisivat voineet kieltäytyä olemasta nyljettävinä. Köyhälistön täytyi, kuin teurastettavaksi määrätyn raavaan, alistua riistäjäin imettäväksi.

Kurjaksi muuttui kansan enemmistön asema maassamme riistäjien mielivallan vallitessa. Eipä ihme, jos se vähin erin alkoi kasvattaa tyytämttömyyttä riistäjiä ja heidän järjestelmäänsä kohtaan. Tyytymättömyys ajoi toimintaan riistäjiä vastaan. Köyhälistö alkoi liittyä yhteen. Se alkoi käsittämään että yksimielisyys on voimaa. Yhdistyksiä syntyi, kunnes viimein perustettiin työväen puolue. Se kasvatti köyhälistöön yhä enemmän itsetietoisuutta. Riistäjät eivät tuosta ottaneet oppiakseen. Eivät parannuksia toimeenpanneet. Uusia kuristuslakeja vaan suunnittelivat. Tyytymättömyys tuosta kasvoi kasvamistaan, kunnes se bobrikoffilaisen kuristusjärjestslmän aikana alkoi jo muuttua katkeruudeksi.

Bobrikoffilaisen järjestelmän aikana jakautuivat riistäjät kahteen vastakkaiseen joukkoon: toinen näistä vastusti bobrikoffilaisia mielivallan määräyksiä ja koetti kieltää kansaa niitä noudattamasta. Toinen taas niitä noudatti ja kehoitti kansaa niitä noudattamaan. Järjestynyt työväki, joka ei hyväksynyt *kotimaisten riistäjien mielivaltaisia määräyksiä, joita he lakien nimellä kunnioittivat,* ei myöskään voinut antaa tunnustusta Venäjän virkavallan mielivaltaisille manifesteille.»

Tässä kirjoituksessa asetetaan kuten selvästi käy ilmi, meidän nykyiset yhteiskuntalait samanvertaisiksi kuin sortovuosien aikana ilmestyneet laittomat asetukset. Tällä tavallako kansan lainkuuliaisuustunteita kasvatetaan?

»Työmiehen» 159 n:ssa kirjoittaa nim. Y. S. otsakkeella »*Ottaa mistä saa*»: »Ja sosiaalidemokratiia noudattaa järjestelmällisiä taistelumuotoja, se noudattaa porvarillisenkin yhteiskunnan lakeja koettaen ne rauhallisella eduskunnallisella tavalla muuttaa. Mutta missä niitten kuristus käy sietämättömäksi, *uskaltaa se myös ne rikkoa.*»

Tämän nimimerkin käyttäjä lienee hänkin tämän eduskunnan jäsen.

Nämä muutamat otteet, ja samallaisia voitaisiin poimia kuinka paljon hyvänsä »Työmiehestä», osottavat, mille kannalle sosiaalidemokraattisen puolueen pää-äänenkannattaja on asettunut voimassa oleviin lakeihin ja oikeusjärjestykseen nähden. Ei sanallakaan ole moitittu murhia, ryöstöjä ja väkivallantekoja, ei sanallakaan ole koetettu istuttaa kansaan lainkuuliaisuutta, vaan yksistään vastakkaista käsitystä. Ei sanallakaan ole köyhälistölle lausuttu että jos lait ovat sille epäedullisia, ovat ne laillisella tavalla muutettavat, vaan istutettu sitä oppia, etteivät ne sido, eivät velvota, niitä saa ja täytyy rikkoa ja että se on ansio, että niitä rikotaan. Luulevatko

herrat sosiaalidemokraatit, että tuo suuri alhaiso ymmärtää tätä millään muulla tavalla kuin sillä, että sen omasta mielivallasta riippuu, tahtooko se lakia noudattaa vai asettua yhteiskuntalakien ulkopuolelle.

Tullaan toiseen sosiaalidemokraattiseen lehteen.

Mac Kela kirjoittaa Turussa ilmestyvässä sosialistilehdessä:

»Olen minäkin ajatellut Suomen valloittamista paroonien ja rusthollarien käsistä. Mutta minä en tunnusta heillä olevan siihen maahan mitään sellaisia oikeuksia, jotka heiltä olisi rahalla lunastettava. Jokainen tuuma Suomen maata on alkujaan kuulunut työtätekevälle väestölle. Suuret alat siitä on joko väkivallalla taikka viekkaudella ja kaikenmoisella keinottelulla ryöstetty niiltä, joille se työnoikeudella olisi kuulunut. Rosvot ovat kyllin kauan saaneet nauttia saaliistaan.

Se on heiltä otettava pois — joko lainsäädännöllä taikka muulla *väkivallalla, on itse asiassa aivan yhden tekevä*, riippuen kokonaan satunnaisista vaikuttimista ja molemman puolisista voimasuhteista. Maan on tämän pallon tärkeimpiä tuotantolähteitä ja se on tuleva työntekijäin yhteisomaisuudeksi. Se on enää ainoastaan ajan kysymys. Ostaa sitä rahattomat eivät voi, vaan ottaa työnraatajain ikivanhalla perintöoikeudella.

Eikä ole rosvolla mitään oikeutta vaatia korvausta takaisin otetusta ryöstösaaliista. *Ainoastaan silloin kun ei ole voimaa riittävästi*, täytyy antautua rosvon kanssa neuvotteluihin ja jättää hänelle osa saaliista.

Mutta Suomessa on työväellä kylliksi voimaa, kun se vaan tulee sen tuntemaan. Turha sen on ottaa suorittaakseen sotakulunkeja ennen aikojaan, ilman koettelematta.»

Tästäkin kirjoituksesta käy ilmeisesti selville, että jos järjestysvaltaa ei olisi olemassa niin tämä sosialistilehti heti paikalla ryhtyisi riistämään maanomistajilta kaiken heidän omistamansa maan. Ja jos kiinteätä omaisuutta voidaan ryöstää, miksei irtainta omaisuutta, ja jos kerran omistusoikeus ei ole loukkaamatoin, niin miksi olisi niitten kansalaisten ihmishenki pyhää, jotka eivät ole sosiaalidemokraattien kannalla. Johtopäätökset antavat itsensä.

En vielä voi olla koskettelematta erääseen kirjoitukseen, jonka eräs sosiaalidemokraattiseen puolueeseen kuuluva edustaja, edustaja Sirola, on antanut kirjailija Juhani Aholle Laukon juttua koskevan sananvaihdon johdosta. Kirjailija Aho oli lausunut, ettei intohimojen, ei väkivallan teoilla Laukon torppariasiassa oltu voitettu mitään, vaan päinvastoin syösty torpparit onnettomuuteen. Tähän vastaa mainittu eduskunnan jäsen seuraavasti: »Sitä tekisi todella mieli uskoa, kun lukee hänen, (nimittäin Juhani Ahon) lapsellisen lausunnon siitä, ettei intohimoilla eikä väkivallalla mitään korjata. Minä viittaan vaan vallankumouksen historiaan, jota pervarillisimmatkin

luettavat lapsilleen. *Se kertoo kuinka väkivallalla korjataan.* Johan vanha roomalainen sanoi: »*mitä eivät lääkkeet paranna, rauta parantaa; mitä ei rauta, tuli.*» Tehköön jokainen eduskunnan jäsen johtopäätöksensä tämän lauselman sisällöstä sovellutettuna Laukon juttuun.

Mutta sosiaalidemokraattisen puolueen ansioluettelo laittomuuteen nähden ei vielä läheskään ole tyhjennetty edellä esiintuomillani todistuksilla. Minun on pakko vielä kosketella niitä oloja, jotka vallitsevat siinä valtioväivämiespiirissä, jota minun on kunnia edustaa. Täällä on tosiaankin sosiaalidemokraattisen puolueen kanta mitä törkeimpiin rikoksiin nähden pöyristyttävä. Tunnettu asiahan on, että anarkistinen suunta ja kamalat väkivallanteot, ovat Viipurin läänissä ja Viipurin kaupungin tienoilla esiintyneet yleisemmin kuin muissa osissa maatamme. Mistä tämä johtuu, kysyttänee. Siihen on ollut montakin syytä. Ensinnäkin on siellä oltu lähempänä Venäjällä vallitsevia rauhattomia oloja yleensä, toiseksi on Bobrikoffin aikaisen vallan aiheuttama sekasorto sikäläisen kansan keskuudessa ollut suurempi kuin muualla ja kolmanneksi kuljeksivat työväenjoukot siellä epäluotettavampia kuin muualla, ne kun matkalla lännestä itäänpäin ja päinvastoin pitävät Viipurin lääniä ja Viipurin kaupunkia pysyväisenä majapaikkana. Sitte on Karjalan väestön luonne vilkkautensa tähden vastaanottavaisempi niin huonoille kuin hyville aatteille. Vihdoin näyttävät sosialistien johtomiehet siellä olevan, jos mahdollista, vieläkin tunnottomampia kuin muualla ja heidän sikäläinen äänenkannattajansa vieläkin kunnottomampi kuin muut sosialistien äänenkannattajat Suomessa. Viimeisen väitökseni todistamiseksi lienee paikallaan, että tässä hiukan seikkaperäisemmin koskettelen Viipurin läänissä ja Viipurin kaupungissa tapahtuneisiin törkeisiin väkivallantekoihin, sitä suuremmalla syyllä, koska nämä seikat puolestaan osottavat, miten välttämätöntä hallituksen toiminta poliisivoiman vahvistamiseksi on ollut.

Monien dynamiittivarkauksien jälkeen oli insinööri O. Geffertin ryöstömurha ensimäinen Viipurin läänissä syntyneen rikosliittokunnan toimeenpanema verityö sielläpäin. Niinkuin oikeustutkimuksessa on käynyt selville, oli tätä kauhistuttavaa tekoa valmisteltu ja suunniteltu Pölläkkälän työväenyhdistyksen talolla ja olivat monet tämän työväenyhdistyksen johtomiehet mukana sitä suunnittelemassa. Istuuhan mainitun työväenyhdistyksen puheenjohtaja Gabriel Korpela sekaantumisestaan tuohon kauhistuttavaan tekoon linnassa, vähemmin johtavista miehistä puhumattakaan. Mainitulla työväenyhdistyksen talolla säilytettiin Pölläkkälän punasen kaartin kiväärit, jotka monet todistajat näkivät siellä, joilla kivääreillä insinööri Geffert sitten ammuttiin. Nämät kiväärit oli tuonut paikkakunnalle äsken mainitun työväenyhdistyksen puheenjohtaja G.

Korpela. N. s. veljeys eli rosvousvalanteko tapahtui puheena olevalla työväenyhdistyksen talolla julkisesti työväenyhdistyksen jäsenten tieten. On aivan mahdotonta ajatella, etteivät myöskin työväenyhdistyksen johtomiehet Viipurissa tästä tienneet, koskapa olivat mitä läheisimmässä vuorovaikutuksessa Pölläkkäläisten kanssa ja joko itse tai lähettämänsä agitaattorit tuon tuostakin kävivät paikkakunnalla. Kun sitten murha oli tapahtunut ja oli koetettava saada rikoksentekijät oikeuden käsiin, niin miten menettelivät silloin nuo työväenyhdistyksen johtomiehet Pölläkkälässä ja Viipurissa sekä heidän lähettämänsä joukot sielläpäin. Heidän toimestaan oli väestö koko Pölläkkälän tienoilla niin terroriseerattu, niin kauhun alaiseksi tehty, että se tuskin uskalsi hengittää. Rikoksen paljastamiseksi todistajat eivät uskaltaneet todistaa juuri mitään, kuten asiaa tutkittaessa saatiin vahvistetuksi. Heitä uhattiin murhalla, kuoleman tuomiolla, jos puhuisivat totta. Kun paikkakunnan nuorsuomalainen lehti kävi tunnettujen tosiasioitten nojalla asioihin käsiksi ja vaati yleistä mielipidettä nousemaan rosvoja vastaan, syyttämättä tietysti sanallakaan sosiaalidemokraattista puoluetta mistään, kävi Viipurin sosialistilehti »Työ» vimmatusti sen sekä järjestysvallan kimppuun. Murhan tapahduttua kesäkuun 11 p:nä ei Viipurin sosialistilehti »Työ» hiiskunut siitä sanaakaan ennenkuin vasta kesäkuun 16 p:nä, jolloin se, kertomatta tapahtumaa objektiivisesti, ainoastaan ivallisesti huomautti, että joku tai jotkut ovat murhanneet Muolan Suursaaren sahanisännöitsijän sekä ryöstäneet hänen rahansa. »Kaikki osottaa,» lausui tämä sosiaalidemokraattinen lehti, »että se on tehty samalla tavalla kuin ennen jo niin monta ryöstömurhaa. On ryöstetty postia ja rautatiekassoja y. m. ja poikkeuksetta ovat nämä roistotöitten tekijät olleet täällä kristillisen kirkon jäseniä. Mutta ei koskaan ole syytetty kirkkoa noitten murhien toimeenpanemisesta, vaikka siihen olisi ollut usein ainakin välillisesti perusteet.» Sitte syyttää »Työ»-lehti porvarillisia lehtiä, että ne muka panevat tämän murhan sosiaalidemokraattisen puolueen syyksi ja on epäilevinään, tokkopa vaan murhaajat ovat edes sosiaalidemokraattisen puolueen jäseniä. »Lapsetkin tässä maassa tietävät,» väitti tämä sosiaalidemokraattinen lehti, »ettei punaisilla kaarteilla ole aseita». Seuraavissa numeroissaan sättii se seudun nuorsuomalaista lehteä mitä törkeimmin santarmimaiseksi, katalaksi j. n. e., kun se kertoo, mitä rikosta tutkittaessa on saatu ilmi.

Yhä katalampiin keinoihin käytiin mainittujen sosialistien puolelta rikollisten ilmisaamisen peittämiseksi ja viranomaisten toimenpiteitten vaikeuttamiseksi konnantyön tekijäin ilmisaamiseksi. Heidän toimestaan pidettiin Pölläkkälässä suuri kansalaiskokous, minkä kaiken todennäköisyyden mukaan olivat kokoon kutsuneet itse murhamiehet tai murhajuttuun sekaantuneet ja kertoo

mainitsemani sosialistilehti siitä kesäkuun 30 p:nä numerossaan 71 huomattavalla paikalla seuraavaa:

«Muolan verityö.

«Kansalaiskokous pidettiin Muolan Pölläkkälässä t. k. 27 p:nä, jossa oli saapuvilla 200—240 henkilöä. Kokous keskusteli Suursaaren sahan isännöitsijän O. Geffert-vainajan murhan johdosta pidettyjen poliisikuulustelujen menettelytavasta ja yhtyi laajan keskustelun perästä seuraaviin ponsiin:

Kansalaiskokous vaatii seikkaperäiset tiedot poliisitutkinnosta siitä, mitkä seikat ovat katsottavat aiheuttaneen Reinhold Hyvärisen ja Albin Hämäläisen (henkilöt, jotka sittemmin täydellisesti todistettiin murhaajiksi) vangitsemisen ja täältä pois viemisen. Sillä perusteella, että kansalla yleensä on käsitys, että mainitut henkilöt eivät ole missään osallisuudessa Geffert-vainajan murhaan ja koska he voivat näyttää toteen, missä ovat silloin olleet, vaatii kansalaiskokous että vangitut ovat päästettävät vapaiksi.

Koska yleisen kansan keskuuteen on levinnyt huhu, että Geffert-vainaja, tehtailija Ahlström ja prokuristi Mäkelä olivat aikoneet murhan edellisenä iltana lähteä matkalle ja että heidän keskenään on ollut riitaa, ja että Geffert silloin oli kieltäytynyt matkalle lähtemästä sekä että tehtaan konttorissa kävi joku vieras herrasmies, niin kansalaiskokous katsoo että nykyinen laki vaatii viranomaiset ottamaan tarkan selvän tämän huhun perusteista j.n.e.»

Sellainen kansankokous! Sellaiset päätökset! Sellainen sosialistinen lehti, joka antautuu niitten levittäjäksi!

Muun kurjuutensa lisäksi sisältää tämä kansan nimessä tehty päätös, joka on joko itse murhamiesten tai heidän avustajiensa vaatima, senkin väitöksen, että herrat olisivat muka riidellessään toisiaan ampuneet ja että murhaaja siis mahdolisesti olisikin herra Ahlström, josta viranomaisten olisi otettava tarkka selvä. Kun tähän lisätään, että juuri viattomaksi vakuutetut Reinhold Hyvärinen ja Albin Hämäläinen ovat oikeuden päätöksellä tuomitut murhasta elinkautiseen vankeuteen, ja että heidän rikollisuutensa tältä heidän vapauttaan vaativalta kansalta ei voinut olla niin peitetty kuin luettu päätös edellyttää, niin selviää, miten saastaista peliä siellä kansan ja vapauden nimessä on koetettu harjoittaa. Kansa ja vapaus! Silloinkin kun murhantekijät ovat irti päästettävät.

Mutta ei vaan nouse *yhtäkään ääntä* sosialistien taholta moista kälmimäistä menettelyä vastaan! Järjestysvalta ja sitä tukeva sanomalehdistö sitävastoin leimataan Bobrikoffilaiseksi, inhoittavammaksi kuin santarmit j. n. e., kun ne kaikista vaikeuksista huolimatta ja roskajoukon uhkauksista välittämättä koittivat päästä rikoksentekijäin jälille, mikä ei ollut suinkaan helppo moi-

sissa olosuhteissa. Niinpä Muolaan punainenkaarti, jonka keskuudesta murhaajat olivat, joka punainen kaarti järjestänsä kuului sosiaalidemokraattiseen puolueeseen, ja jonka kivääreillä murha oli tehty ja jonka aseiden hoitaja murhaaja Hämäläinen oli, »osotti hyvin uhmaavaa käytöstä rikoksentutkijoita vastaan». »Punakaartilaiset eivät tahtoneet päästää murhaaja Hämäläistä poliisikuulusteluun.» ja kun Hänäläinen kuitenkin saatiin kuulusteltavaksi, niin kaarti pani lähetystön kuulustelupaikalle tarkoituksella tunkeutua huoneeseen »valvomaan muka viranomaisten toimenpiteitä,» joihin he muka eivät voineet luottaa. Punakaartilaisten uhkaavan esiintymisen vuoksi ja varoen kostotoimia eli paikkakunnan väestö alituisen pelon vallassa. Yhä edelleen mainittu sosialistinen »Työ»-lehti sätti melkein joka numerossaan järjestysvaltaa ja seudun nuorsuomalaista lehteä »Karjalaa» jutun penkomisesta, jopa murhan vuoksi paikkakunnalla liikkuvia etsiviä poliisia oikein nimiltä mainiten.

Heinäkuun 7 p:nä 74 numerossaan julkaisi Työ-lehti huomattavalla paikalla »ciserolla» ja kaksinkertaisella välikkeellä painetun näin kuuluvan kehoituksen kansalle: »*Virka- ja poliisivallan* perin kummallisten laittomain tutkintojen ja vangitsemisien johdosta pidetään Muolaan Pölläkkälän työväen talolla huomenna sunnuntaina klo 2 p:llä kansalaiskokous. Saapukaat tähän tilaisuuteen kaikki, jotka ette hyväksy sitä että vapauttanne riistetään teiltä ilman syytä. Kansalaisia Pölläkkälässä.» Tämän kansalaiskokouksen jälkeen julkaisi »Työ» 10 p:nä heinäkuuta numerossa 75 kaksinkertaisella välikkeellä painetun näin kuuluvan kirjoituksen: »Muolaan *verityö. Kansalaiset vaativat totuuden ilmi.* Suuri kansalaiskokous pidettiin sunnuntaina t. k. 8 p:nä klo 1 p:llä Pölläkkälän T. Y. talon pihalla. Laulettiin aluksi *köyhälistön laulu.* Tämän jälkeen valittiin puheenjohtajaksi toveri Pihlman ja kirjuriksi toveri Reinikainen. Useita puheenvuoroja käytettyä hyväksyttiin yksimieliseti seuraavat ponnet:

»1) Lailliset olot ovat maassamme. Näin herrat ovat kansalle huutaneet. Todistaakseen kauniita sanojaan antavat he alaistensa kätyrien toteuttaa laillisuutta. Ympäri maata on sattunut tapahtumia, jotka osoittavat, kuinka santarmimaiseksi nykyisten poliisiviranomaisten menettely on tullut. Varsinkin täällä Pölläkkälän sahalla on siinä suhteessa laittomuus kohonnut huippuunsa. Useampia *viattomia* kansalaisia on laittomasti vangittu. Heikkoja vaimoja on uhkauksilla peloteltu valehtelemaan. Pikku lapset ovat jätetyt yksin avonaisiin huoneisiin ilman mitään hoitoa ja peräänkatsojaa, kun poliisit ovat kuljettaneet äidit pois. Mitään eivät poliisiviranomaiset ole tehneet laillisesti ja oikeuden mukaisesti ja kun heiltä ei ole sellaista edes odotettavissakaan, niin vaatii kansalaiskokous että viattomasti ja syyttä vangitut heti päästetään irti, että kaikki

poliisitutkinnot pidetään julkisesti ja että aivan heti pannaan asianomaisessa oikeudessa toimeen tutkinto, jossa viattomasti epäillyt kansalaiset voivat todistaa syyttömyytensä. Muuten toivoo kokous että oikeat rikoksentekijät hetimiten saataisiin rangaistuksen alaiseksi, mutta vaatii että kaikki asiaa koskevat seikat tulee ehdottomasti tapahtumaan julkisesti ja laillisesti.

2) Kokous lausuu samassa ankaran paheksumisensa niille porvarillisille sanomalehdille, jotka ovat tehneet vääriä ja hävittömiä syytöksiä paikkakunnan järjestynyttä työväkeä kohtaan. Varsinkin halveksumme Karjala-lehteä, joka tässä asiassa on osottautunut olevansa oikea konnamainen ammattivalehtelija.

3) Viattomasti vangituille henkilöille vaatii kokous maksettavaksi täydellisen vahingonkorvauksen, jonka suorittakoot laittomat vangitsijat, tahi, jollei niillä varoja löydy, Ahlströmin toiminimi, jonka sahanhoitaja on antanut vangitsemiskäskyjä.

Vielä toivoo kokous että kaikki todellista laillisuutta harrastavat kansalaiset panisivat ympäri maata toimeen kokouksia, joissa lausuisivat mielipiteensä asiasta.

Valittiin toimikunta, jonka tuli käydä läänin kuvernöörin luona vaatimassa että julkinen ja laillinen tutkinto asiassa toimitettaisiin.

Lähetystön jäseniksi tulivat työmiehet *Korpela* Pölläkkälästä, sama mies, joka nyt istuu vankeudessa, *Pihlman* Antreasta ja agit. *Autio* Viipurista sekä varalle *toimittaja Valavaara*, joka nyt istuu eduskunnan jäsenenä ja räätälimestari *Lehtovaara Viipurista*.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Läsnä oli noin 600—700 kansalaista. Käytettiin kiivaita puheenvuoroja. *Innostus yleinen.* Lopuksi kaikui voimakkaasti *työväen marssi.*

Kuten näkyy valittiin tähän kansalaisten vapautta turvaavaan komiteaan kansanedustaja Valavaaran seuraksi muun muassa samainen Pölläkkälän työväenyhdistyksen puheenjohtaja Korpela, joka nyt istuu vankeudessa murhajutussa tekemästään väärästä valasta y. m. sekaantumisestaan siihen, agitaattori Matti Autio, joka murhan tapahtuma-aikana *sattui* oleskelemaan murhapaikan tienoilla, sekä muutamia muita »järjestyksen ja laillisuuden ystäviä» niinkuin sanottiin. Näiden herrojen käsiin olisi kai hallituksen viranomaisten pitänyt jättää laillisen tutkinnon valvominen tässä samaisessa murha-asiassa, jos se olisi tahtonut odottaa »kansan» kannatusta, ja kun se ei näin tehnyt, toisin sanoen oli kuuro »kansan» äänelle, on se bobrikoffilainen kaikkine poliisineen, onhan se selvää ja luonnollista. Tuo 6—700 lukuinen »kansa» väitti kokuksessaan m. m. poliisiviranomaisten »uhkauksilla» peloitelleen »ihmisiä valehtelemaan». Nyt on kuitenkin yksi tämän surkean jutun surkuteltavimpia ja kauhistuttavimpia ilmiöitä se, että juuri tuon »kansan» puolelta on *pakotettu monia kymmeniä ihmisiä* todistamaan

väärin murhaajien eduksi. Monia näistä todistajista on jo tuomittu väärästä valasta ja sangen moni tulee pian alkavissa käräjissä asetettavaksi syytteeseen, mutta aina vaan jatkoi useinmainittu sosialistilehti toisten asetoverien avustamana sotaansa järjestysvaltaa ja sitä tukevaa sanomalehdistöä vastaan. Ja kun sen oli muuten enää vaikea saada kantavuutta sanoilleen tässä likaisessa asiassa, kansa kun ei sittenkään yleisemmin hyökännyt järjestysvallan kimppuun sen vaikeassa tehtävässään ponnistellessaan, koetti se uskotella kansalle, että »porvarit ovat rahoillaan palkanneet mustan sotnian tekemään konnantöitä punasen kaartin laskuun j. n. e.« Niinpä kirjoittaa tuo samainen sosialistilehti »Työ» 73 numerossaan m. m.:

»Juuri tämä antaa syytä olettamiseen, että todellakin, jos »Karjalan» juttu aselajien muodosta on tosi, olisi mahdollista sellainen katala yritys työväestöä vastaan, että porvarit rahoillaan ostamilla aseilla ja varoilla ovat palkanneet mustasotniansa tekemään konnantöitä punasen kaartin laskuun, niin saadakseen tehdä vahinkoa sosiaalidemokraattiselle puolueelle. Siis mitä katalin keino poliitillisen vastustajansa kukistamiseksi olisi porvareilla suunniteltu. Musta sotnia on pakotettu nostamaan rauhattomuuksia. Ne tehdään punasen kaartin nimeen. Näin etsitään aihetta saada kukistetuksi asevoimalla työväestön järjestöt. Tällaiseen kauheaan uhkapeliin ovat ryhtyneet rahaporvarit kukistaakseen poliittisen vastustatajansa.»

»Voisimme jatkaa todisteluja kuinka pitkälle tahansa. Mutta ajatteleva ihminen huomaa jo selvästi »Karjalan» nykyisestä suunnasta, mihin se aikoo kansaa kiihoittaa. Emme todellakaan tiedä sitä, onko sillä taholla enää vastuunalaisuuden tunnetta olemassa. Mutta olisi kuitenkin kansanvaltaisien pyrintöjen vastustamiseksikin käytettävä keinoja, jotka eivät niin suoraan kuin »Karjalan» käyttämät ja puolustamat, veisi koko kansaamme vaaralliselle pinnalle. Olisi mielestämme jo aika kaikkien oikeutta puolustavien kansalaisten kääntää inholla selkänsä moisille vehkeilijöille. Varsinkin kun tiedämme, että he näihin kataliin keinoihin ryhtyvät oman aseman säilyttämisen tähden. Meidänkin porvaristollamme on siis mustasotnia ja he näkyvät innolla koettavan saada täällä uudistumaan Itämerenmaakunnan verilöylyt.»

Yhtä korkeata moraalia kuin edellinen osoittaa myöskin Porissa ilmestyvän »Sosialdemokraatti»-nimisen lehden seuraava uutinen, joka on myös julkaistu »Työn» 75 numerosssa:

«Muolaan verityö, provokaatorien vehkeitä.

Jotenkin varmojen todisteiden perusteella ovat muutamat henkilöt tulleet siihen käsitykseen, että Muolaan verityö on muuta-

mien saaliinhaluisten yksilöiden toimeenpanemaa provokatsioonia, tarkoitettu vahingoittamaan sosiaalidemokraattista puoluetta ja punaisia kaarteja. Tutkimuksia jatketaan, ja olisi toivottavaa, että kaikki henkilöt, jotka asiassa jotakin vihiä saavat, kysyttäessä niistä empimättä selkoa tekisivät, ja jos tietonsa ovat kiireellisiä, niin viipymättä ilmoittaisivat poliisille.»

Oliko siis ihme, jos seudun väestö moisilla keinoilla saatiin vihamieliseksi rikosta tutkivia poliisiviranomaisia vastaan ja että koko tuo kauhistuttava rikos oli seudun väestön viranomaisia kammovan menettelyn tähden jäädä hämäryyden verhoon.

Tämmöisissä oloissa on hallituksen järjestysvalta saanut taistella veritöitten tekijöitä ja heidän suojelijoitaan vastaan. Kansalaiset, jotka ylvästelevät oikeuden-, vapauden- ja järjestyksen rakkaudellaan y. m. hyvillä avuillaan, eivät ole ainoastaan olleet passiivisina rosvojen ja murhamiesten oikeuden käsiin saattamisessa, vaan ovat käyneet päinvastoin *julkista sotaa* järjestysvaltaa ja sitä tukevaa sanomalehdistöä vastaan murhamiesten eduksi — vaikkakin onneksi huonommalla menestyksellä kuin alussa uskoivat. Jos nyt hallitus poliisivoimaa vahvistamatta olisi jättänyt kansalaisten hengen ja omaisuuden moisten kansanainesten armoille, eikä olisi tarmokkaalla kädellä käynyt tuota anarkiiaa tukehuttamaan, niin olisi kaikki oikeuden turva kansalaisilla ollut menetetty muka »kansan tahdon» nimessä, jonka ilmaisijaksi sellaiset työväenyhdistykset kuin Pölläkkälän ja Viipurin julistaisivat itsensä.

Semmoinenko se on tuo »kansan tahto», josta täälläkin on tänä päivänä niin paljon puhuttu ja sanottu, että »kansan tahto on korkein laki». »Kansan» tahto ei ole tämän eikä tuon kansanryhmän tahto, mutta kansan tahto on se tahto, joka esiintyy sen laillisen edustajan, eduskunnan kautta ja kukaan ei ole oikeutettu väärinkäyttämään »kansan» tahdon pyhää nimeä omien katalien tarkoitustensa hyväksi.

Tulemme sitten toisiin, Viipurin puolessa viimeaikoina tapahtuneisiin murhiin ja ryöstöihin.

Kohta Geffertin murhan jälkeen tapahtui Räisälässä suurta huomiota herättäneitä järjestyksen häiriöitä. Pyssymiehet ammuskelivat rantametsissä tukkilauttaa kuljettavia miehiä ja ahdistelivat poliisiviranomaisia. Monia muitakin huolestuttavia järjestyksenhäiriöitä tapahtui, joten hallitus oli pakotettu ryhtymään poliisivoiman vahvistamiseen. Mutta siirtykäämme niistä tuohon surkean kuuluisaan Viipurin rosvoliittokuntaan.

Oliko kumma että sosiaalidemokraattien siipien suojassa, kun sen viipurilainen äänenkannattaja niin julkealla tavalla oli taistellut Muolaan rosvojärjestön hyväksi, muodostui se suuremmoinen rosvoliittokunta, joka Viipurista käsin on ulottanut haaransa melkein kautta koko maan. Tämän jättiläsjärjestön veri- ja rosvotyö-

työsuunnitelmista ovat arvoisat edustajatkin kuulleet niin paljon, ettei tässä tarvitse käydä niitä lähemmin selvittelemään. Tekihän se virallisessa kokouksessaan m. m. suunnitelmia Nikolain kirkon räjähyttämisestä ilmaan, silloin kun 1906 vuoden valtiosäätyjen piti siellä viettää viimeisen säätyvaltiopäivien lopettajais-jumalanpalveluksen. Kaksi liiton jäsentä kävi varta vasten Helsingissä paikkoja lähemmin tarkastamassa, mutta kun liiton käytettävänä ei sillä kertaa sattunut olemaan niin tarpeellista määrää dynamiittia näin suurta konnantyötä varten, raukesi hanke. Tämäkin käypi aivan todistettavasti selville oikeuden asiakirjoista puheenalaista liittokuntaa vastaan vireillä olevassa jutussa.

Kasöörien Tojkanderin, Holmsténin ja Hahlin kassanryöstöt ynnä niiden yhteydessä tehdyt verityöt y. m. ovat tämän kamalan järjestön näkyviä hedelmiä. Sen matka-asiamiehet kiertelivät ympäri maata ja sen toimihenkilöinä kuuluisa Savinainenkin oli.

Kurja ja kelvoton olisi se hallitus, joka jättäisi maan ja kansan moisten järjestöjen käsiin, koettamatta mikäli mahdollista edes poliisivoimaa vahvistamalla turvata kansalaisten henkeä ja omaisuutta sen laajoja ja pirullisia suunnitelmia vastaan. Ovatko meidän sosialistimme tulleet ajatelleeksi, missä tilassa kansalaisten turvallisuus tässä maassa — ja erittäinkin Viipurin läänissä — olisi, jollei hallituksen järjestysvalta tarmokkaasti olisi kiiruhtanut moisia järjestöjä paljastamaan ja niitten rikollisia jäseniä vangitsemaan? Te sanotte: »Kansa itse pitää järjestystä,» ei siinä hallituksen poliisivoima muka auta. Niin, kansa!

Edellä osoitin, millä tavalla »kansa itse» Pölläkkälän tienoolla oli järjestystä pitänyt». Katsotaanpas nyt, miten meikäläinen sosialistinen »kansa» itse Viipurin kaupungissa sen on tehnyt. Kentiesi se on omiansa hiukan selvittämään asemaa.

Kuten tähänastisessa oikeudenkäynnissä on selvinnyt, on tuo kysymyksessä oleva hirmuinen rosvoliittokunta *pitänyt useimmat kokouksensa Viipurin työväenyhdistyksen talolla.* Siellä on vannottu »veljeysvala» s. o. rosvousvala, sormet pöydällä makaavan mauser pistoolin päällä. Sieltä on lähetetty *keskellä päivää miehiä naamioitettuina ryöstämään ja murhaamaan,* ikäänkuin jollekin mielenosoitusretkelle vaan. Kahvia juoden talon emännöitsijän makeitten leivosten kanssa, on siellä noin vaan sivumennen päätetty kasöörijunan suistamisesta kiskoilta, murhaamisesta ja ryöväämisestä, aivan kuin olisi kysymyksessä joku »porvareille» tehtävä vähäpätöinen kolttonen. Ja murhapäätöksen tehtyä on sitten päätetty mennä miehissä — teaatteriin!

Ne eivät kai edustaja Sirolan mielestä ole mitään »viimeisiä mohikaaneja» ne, jotka noin »aatettaan» ja asioitaan ajavat. Ne kai ovat tulevaisuuden puolueen todellista kantajoukkoa, oikeita reaalipoliitikkoja!

nämä olisivat käyneet koko vaikutusvaltansa voimalla näitä hirvittäviä järjestöjä kukistamaan. Päinvastoin ne lehdissä ja muuten hyökkäsivät mitä vimmatuimmin niitä toisten puolueiden sanomalehtiä ja järjestysvaltaa vastaan, jotka paljastamalla moisten järjestöjen olemassa oloa kokivat siten vapauttaa kuoleman uhkaa pelkääviä ihmisraukkoja rosvojen teiltä, jonne olivat pakotuksesta joutuneet. Kuvaavana seikkana mainittakoon tässä sikäläisen sosialistilehden johtava kirjoitus 21 p:ltä helmik. 1907 n:o 44, jossa mitä julkeimmin hyökätään sikäläisten rautatieläisten kimppuun siitä syystä että nämä kauhistuneina ammattikuntansa keskuudessa rehottavasta anarkiiasta ja väkivallasta lausuivat siitä paheksumisensa ja puhdistaaksensa ammattikuntansa mennyttä mainetta tahtoivat käydä puhdistamaan rivejänsä rikollisista aineksista. Näin kirjoittaa Viipurin sosialistilehti otsakkeella »*Puhdistautumisinto*»: »Aina kun Suomessa tapahtuu jokin rikos, niin puolueessa alkaa hälinä. Porvarilliset puolueet riemulla rientävät yhä uudestaan teroittamaan mieliin sosiaalidemokraattisen kiihotuksen turmiollisuutta, se kun aiheuttaa moisia tekoja. Heidän mielestään on todistamattakin selvää, että sosiaalidemokratiia se on syypää kaikkiin rikoksiin.

Ja sosiaalidemokraatit, he taas yhä uudestaan torjuvat itsestään moisia syytöksiä. Suurella tuskalla he vakuuttamistaan vakuuttavat, ettei se ole heidän syynsä, etteivät he kiihoita tällaisiin tekoihin, etteivät he edes hyväksy niitä, että he ovat puhtaat kuin viattomat lapset. Todellakin on jotain lapsellista näissä vakuutuksissa. Luulisi sosiaalidemokraattisen itsetietoisen työväestön katsovan yli olan porvarillisten syytöksiä ja korkeintaan nauravan niille voimastaan tietoisina. Mutta nyt uusiutuu yhä sama näytelmä: porvarillisten taholta irvistellään: teidän syy se on, te sen teitte. Ja sosiaalidemokraatit, nämä voimakkaat, itsenäiset, taipumattomat ihmiset, lyövät rintoihinsa ja itkien huutavat: ei, ei se ole meidän syymme, me emme tehneet sitä, voi kun meitä ei uskota. Mutta porvarilliset nauttien sosiaalidemokraattien tuskasta ja pelosta, yhä ärsyttelevät: mutta sittenkin se on teidän syynne. Mutta sittenkin se on teidän tekonne.

Syrjästä katsojalta tämä alkaa tuntua naurettavalta. Ja tietysti porvarillisetkin hiljaa nauraa virnistelevät sille hälinälle, jonka heidän syytöksensä synnyttävät sosialidemokratien leirissä. Todellakin toivoisi enemmän oman arvon säilyttämistä sosialidemokratien taholta.

Mutta hälinä alkaa mennä jo niin pitkälle, ettei se enään ole vain naurettava, vaan jo vaarallistakin, vaarallista sosialidemokratien itsetietoisuudelle. Sitä todistaa äskettäin »Työ»-lehdessä julaistu rautatieläisten »julkinen paheksuminen». Siinä näet luvataan jo ryhtyä tekoihin, jotka loukkaavat jokaisen itsetietoisen ja

valistuneen ihmisen — vapaamielisen porvarinkin eikä vaan sosialidemokraatin — oikeudentunnetta.

Onko »pakokauhu», vai miksikä sitä sanoisi, jo siinä määrässä vallannut rautatieläisparat, ettei heidän järkensäkään enään tottele. Kovia sanoja säästämättä lausuvat he paheksumisensa tavallisesta murhasta entiselle toverillensa, joka jo on joutunut viranomaisten käsiin ja siis saa varmasti laimmukaisen »ansaitun» rangaistuksensa. Vieläpä toverit tarjoutuvat, oikein pyytävätkin olla apulaisina viranomaisille syyllisten ilmisaamiseksi. Sopiiko tällainen urkkijatehtävä tosiaankin sosiaalidemokraateille?

Mutta ei siinä kyllä. Paheksumisen lausujat menevät niin pitkälle, että ryhtyvät itse ja yllyttävät päällystöään urkkimaan onnettomien toveriensa entisyyttä, mainetodistuksia y. m. sekä tahtovat »armotta» ajetuiksi pois työstä kaikki ne, jotka jollakin tavalla ovat erehtyneet rikkomaan nykyaikaisia nurinkurisia lakeja vastaan. Heiltä siis kerrassaan riistetään mahdollisuus todellisella työllä ansaitsemaan leipäänsä. Mitä heille silloin jää jälelle, kuin mennä rikoksien tielle.

Toverit! Älkää toki menettäkö järkeänne pelosta porvarien mielipiteen edessä.

Älkää ruvetko kilpailemaan riistäjienne kanssa toverienne sortamisessa. Älkää unohtako, että tämä yhteiskunta ja sen lait ovat kieroja, että rikoksentekijät ovat onnettomia riistämisjärjestelmän uhreja, että heitä varten on poliisit, oikeudet, vankilat, kahleet, kansalaisluottamuksen menettäminen, jotka ovat omansa jo riittävästi tekemään heidän kohtalonsa katkeraksi, ilman että toverien tarvitsee painaa heitä, musertaa heitä paheksumisellaan. Ei sovi tällä tavalla vastata porvarien syytöksiin.

Onneksi tiedän että sosialidemokratien riveissä on itestietoisiakin ja siveellisesti tarmokkaita ihmisiä, jotka eivät rupea porvarillisten syytöksistä pelästyneinä heittämään kiviä jo ilmankin avuttomiksi ja vaarattomiksi tehtyihin »rikoksentekijöihin».

Toivottavasti he saavat pelosta hämmästyneet toverinsa järkiin.»

Ehkä tämä jo riittää osottamaan, millainen sosialistien äänenkannattaja Viipurissa on. Mutta tarkastakaamme, mille kannalle Sosialistinen Aikakauslehti tässä maassa on asettunut, lehti, joka edustaa muka n. s. tieteellistä sosialismia, onko se vähintäkään poikkeavalla kannalla siitä, mitä täällä on muista sosiaalidemokratiian äänenkannattajista esitetty. Sosialistisen Aikakauslehden toimittajia ovat m. m. edustajat Sulo Vuolijoki ja Yrjö Sirola. Sosialistisen Aikakauslehden numerossa 6 vuodelta 1906 otsakkeella »Laillisuus ja sosialidemokratit» kirjoitetaan m. m. näin: »Nykyjään ovat lait meillä sortavia *luokkalakeja*. Ensikseenkin ne suurimmaksi osaksi ovat laaditut juuri vallassa olevan vähemmistön,

porvarillisen riistäjäluokan valtaa ja etua silmällä pitäen: kansan enemmistölle ovat ne kuristavia kahleita. Toiseksi ovat myös vähemmistö-luokan laatimia ilman, että muulla osalla kansaa kuin harvoilla vallassa olevilla olisi ollut mitään määräämisvaltaa niitä säädettäessä. — Sen vuoksi me oikeudettoman kansan jäsenet *periaatteellisesti katsoen seisomme kaikkien nykyisten lakien ulkopuolella, emmekä tunne olevamme millään tavalla niihin sidottuja.* Forssan kokouksessa sen selvästi ilmaisimme kaikille yläluokkain lainvaltuuttamille kansanruoskijoille, jotka vaativat, että meidän pitäisi heidän vääriä lakejansa kumartamaan. *Ja kun tahdomme kumota nykyjään voimassa olevia luokkalakeja, olemme kyllä oikeutettuja turvaamaan n. s. »laittomiin» keinoihin, milloin sen edulliseksi katsomme, sitäkin suuremmalla syyllä, jos näemme, ettemme voi oikeuksiamme nykyisen luokkalaillisuuden tiellä saavuttaa. Vääriä lakia rikkomalla me rakennamme oikeata lakia.»*

Kaunis periaatteellinen kanta! Onko kummeksittavaa millaisia vallitsee tuossa suuressa sosialistijoukossa, kun ne, jotka muka ovat tieteellisen sosialismin edustajia, julkeavat asettua tällaiselle periaatteelliselle kannalle.

Saman aikakauskirjan Lokakuun kirjoituksessa »*Anarkia ja vallankumous*» sanotaan m. m. numeroissa 17 ja 18: »Noita viime aikaisia väkivallantekoja ei kuitenkaan voi katsella eikä arvostella aivan samalta kannalta. Friarin teko on yksi sellainen, jota ei voi sekoittaa esim. niihin pommiräjähdyksiin, joita salaperäiset terroristit ovat Helsingissä toimeenpanneet. Se esiintyy pikemmin epätoivoiseen asemaan ajetun proletarin epätoivoisena *itsepuolustuksena* kuin minään väkivaltaisena hyökkäyksenä.» Ja etempänä: »*Ja samallaisilta näyttävät myöskin jotkut muut, suurten lakkojen ja työnsulkujen yhteydessä työväen puolelta hiljan tapahtuneet väkivaltaisuudet.*» — Ehkä tämä riittää Sosialistisen Aikakauslehden osaksi.

Sosiaalidemokraattinen puolue eduskunnassa vaatii poliisivoiman vähentämistä huolimatta suuresta rikollisuudesta ja laillisuuden tunteen arveluttavasta heikkenemisestä. Eikö sosiaalidemokraattisella puolueella ole silmiä eikä korvia? Eikö se ole nähnyt, miten rikosten lukumäärä kasvamistaan kasvoi, ennenkuin järjestysvaltaa enennettiin? Eikö se ole kuullut niitä hätähuutoja, joita murhattujen perheiden vaimot ja lapset korottavat niistä murhatöistä, joitten uhriksi heidän puolisonsa ja isänsä ovat joutuneet ja jotka ovat villiintyneitten rosvojoukkojen ja yksilöjen aikaansaamia? Se ei ole näkemätön, se ei ole kuuro. Mutta kun se asiain näin ollen vaatii poliisivoiman vähentämistä, sisältää tämä vaatimus sen, että yhteiskunnan porvarilliset ainekset ja ne muut yksityiset kansalaiset, jotka eivät kuulu sosiaalidemokraattiseen puolueeseen, olisivat jätettävät uhreiksi tuolle »kansan» tahdolle, jonka ilmauksesta minä olen tuonut esimerkkejä esille.

Koko tämä interpellatsiooni näyttää sisältävän sen, että tämä on sosiaalidemokraattisen puolueen tarkoitus. Uskallan sanoa, että tämä interpellatsiooni on häväistys ei ainoastaan sosiaalidemokraattiselle puolueelle itselleen, vaan häväistys sille kansalle, jonka keskuudessa se on nostettu. Jokaisen valtion, joka tahtoo olla oikeusvaltion, täytyy ylläpitää järjestysvaltaa, sillä järjestysvalta tukee oikeusjärjestystä ja oikeusjärjestys taasen on välttämätön edellytys kaikelle aineelliselle ja henkiselle vaurastumiselle? Se turvaa jokaisen kansalaisen loukkaamattomuuden ja vapauden. Mutta jos järjestysvaltaa ei ole olemassa oikeusjärjestystä ylläpitämässä, niin me joudumme anarkiian valtaan. Tarkoitetaanko sitä tällä interpellatsioonilla?

Antakaa herrat sosialistit epäluottamuslause hallitukselle. Jokainen oikein ajatteleva ihminen tässä maassa huomaisi kuitenkin, että se sisältää moitteen lausumisen siitä, että hallitus on turvannut yhteiskuntaa suuria järjestyneitä rosvoliittokuntia vastaan ja koettanut ylläpitää sitä oikeusjärjestystä, joka on sivistyskansan ensimmäinen tunnusmerkki. Antakaa epäluottamuslause, mutta silloin myös saatte olla varmat siitä, ettei tuollaisen taktiikan kautta — sillä taktiikkaahan kaikki teidän esiintymisenne on eduskunnassakin — teidän rivinne enene, mutta että ne vähenevät, ne vähenevät viimeisten mohikaanien vertaisiksi.

Puhemies ilmoitti ajan jo kuluneen niin pitkälle, että täytyi keskeyttää istunto ja jatkaa sitä kello 6 i. p.

Istunto keskeytyi kello 4 i. p.

Kun istunto kello 6 i. p. jälleen alkoi, ilmoitti Puhemies edustajain Schultzin ja I. Hoikan olevan erityisten asiain takia estetyn saapumasta loppuosaan istuntoa sekä K. Knuutilan loppuosaan tätä istuntoa sekä viimemainitun pyytävän vapautusta toimestaan huomispäivänä.

Ilmoitukset ja pyynnöt hyväksyttiin.

Jatkettaessa keskustelua poliisin lisäämistä koskevan **interpellatsioonin** johdosta

käytti puheenvuoroa:

Ed. **Rosenqvist G. G.:** Det förefaller, åtminstone för ett borgerligt förstånd, helt naivt, att man i en tid, då hvarje tid-

ningsblad är uppfylldt af berättelser om de mest grofva och upprörande kränkningar af den bestående samhällsordningen, på allvar uppkastar den frågan: „hvarför behöfva vi en ökad och förstärkt ordningsmakt?" Vill man då verkligen till regeringen ställa den frågan, hvarför den söker att upprätthålla ordning och skick i detta land, hvarför den söker att skydda oskyldiga medborgares lif och egendom, eller menar man, att allt detta under en så upprörd tid som de år, hvilka vi genomlefvat, varit möjligt utan en fast och stark ordningsmakt? Vill man då verkligen hafva ett svar på den frågan, om en tid, som lagt i dagen en så exempellös kriminalitet, som den nuvarande, är i behof af en fast och stark ordningsmakt? Man hade snarare kunnat vänta, att till regeringen hade stälts den frågan, hvarför denna regering så länge hyste förtroende till det röda gardets samhällsbevarande och samhällsordningen skyddande tendenser, innan den på ett energiskt sätt skridit in. Men jag har icke begärt ordet för att från några nya eller gamla synpunkter belysa denna enligt min åsikt redan fullt klara och tillräckligt belysta fråga om ordningsmaktens ökande och orsakerna härtill, utan för att med några ord beröra en omständighet, som står i sammanhang med sättet för väckandet af denna fråga. Det är icke naivt, utan enligt min mening i hög grad beklagansvärdt, att den interpellationsrätt, som blifvit införd uti den nya landtdagsordningen, begynt få en sådan användning som fallet varit såväl i våras som nu. Jag är öfvertygad om, att hvar och en, som varit med om antagandet af denna nya landtdagsordning, genom att godkänna den däri ingående bestämningen om interpellationsrätten, alls icke afsett att skapa ett medel åt partitaktiken att på ett pojkaktigt sätt mästra åtgärder fullt motiverade och fullt förklarliga från regeringsmaktens sida. Vi hafva visserligen här begynt vänja oss vid att de mest allvarliga och för vårt land mest vitala frågor timtal diskuteras företrädesvis från partiintressenas, från partihatets trånga, för att icke säga futtiga synpunkter. Skall då också den interpellationsrätt, som i den nya landtdagsordningen blifvit inrymd åt representationen, begynna användas för att tjäna dessa syften? Säkert är, att den därigenom helt och hållet förlorar den karaktär, man afsåg att skänka densamma, och säkert är, att vi därigenom icke komma åt regeringen, utan blott bidraga till att sänka vårt eget, d. v. s. representationens anseende och auktoritet. — Jag har begärt ordet, emedan jag ansett det vara skäl, att här i denna sal en gensaga mot detta sätt att begagna sig utaf den nya interpellationsrätten måtte komma till uttryck.

Ed. **Valavaara:** Mielestäni tämän asian ydinkohta on siinä suunnassa, johon poliisilaitoksemme on ohjattu, sen jälkeen kuin nykyinen kotimainen hallitus on pitänyt ohjia tässä maassa käsissään.

Tosin meillä virastot jo ammoisista ajoista asti ovat kohdelleet varsianaista kansaa komentavalla töykeydellä, mutta vasta sen jälkeen, kun tuotannon kehitys teki työväestön kehittymisen välttämättömäksi, joka taas vuorostaan teki välttämättömäksi työväen pyrkimykset työajan lyhentämiseksi ja palkkojen parantamiseksi, toisin sanoen vasta, kun olevat olot synnyttivät varsinaisen työväenliikkeen, vasta sen tukahuttamiseksi alettiin tässäkin maassa astua nopeassa tahdissa kohti poliisivaltiota.

Ne periaatteet, joita autuaasti edesmennyt herra Bobrikoff piti ojennusnuoranaan tämän maan yksinvaltiaana diktaattorina, olivat hänen kannaltaan varsin hyvin ymmärrettävissä. Teeskentelemättömän rehellisesti osoitti hän, että hallituksen, joka ei hallitse maata kansan tahdon mukaan, tulee muodostaa tarkoituksensa täyttäjäksi luja sekä salainen että julkinen poliisilaitos.

Mutta yhtä ymmärrettävältä ei tunnu se, että kotimainen hallituksemme, joka sai vallan käsiinsä jälkeen marraskuun vallankumouksen, jatkaa autuaasti nukkuneen hra Bobrikoffin aatteiden toteuttamista, varsinkin mikäli se koskee poliisilaitoksen menojen ja poliisin lisäämistä, sellaisella innolla, josta edesmennyt varmaan häntä olisi kiittävä.

Kun v. 1903—1904 tilinpäätöksen mukaan poliisilaitoksen kustanuksiin oli käytetty 329,000 mk. enemmän kuin edellisinä vuosina, lausuttiin tästä v. 1904—1905 valtiopäivillä ankaria arvosteluja, eikä syyttä. Mutta nyt v. 1907 ovat sanotut menot menoarvion mukaan lisääntyneet 3,806,558 mk., kun Helsingissä on nykyään poliisi joka 104 henkilöä kohti, ja kun kaupungin jokaisen asukkaan — lastenkin — kesken jaetaan ne menot, jotka poliisilaitos Helsingissä nielee, tulee sitä 17 mk. 69 p:iä. Suhde muissa kaupungeissa on sama. Näin pitkälle ei liene vielä päästy missään maassa, joten Suomen eduskunnalla on täysi syy kysyä: mihin aikoo hallitus lopettaa?

Hallituksen selityksessä ja muutamien edellisten edustajain lausunnoissa tahdotaan antaa kysymyksessä-olevassa asiassa se käsitys, että hallitus on pitänyt poliisien lisäämisen vaikuttavana tekijänä niitä murhia ja ryöväyksiä, joita valitettavasti on toimeenpantu viime aikoina. Todellisuudessa asia näyttää kokonaan toiselta. Hallitus oli suunnitellut poliisien lisäämisen jo ennen näitä tapahtumia, ja niissä asiakirjoissa, joita hallitus on alaisilleen virastoilleen lähettänyt ja vastaanottanut, puhutaan toista kieltä. Mainittujen asiakirjojen perusteluissa lausutaan julki ajatuksia, jotka antavat aihetta oletukseen, että näillä toi-

menpiteillä on tahdottu antaa isku työväestön henkisille ja aineellisille pyrinnöille.

Pyydän tehdä siteerauksia mainituista asiakirjoista, jotta arv. edustajat tulisivat vakuutetuiksi, että olettamukseeni on ollut riittävästi aiheita. Tämän sitä suuremmalla syyllä, koska ne tukevat kansamme enemmistön käsitystä, että hallituksemme ei ole tähän tarkoitukseen käyttäneet kansamme vähiä varoja, ettei se ole lisännyt poliiseja ja poliisien palkkoja rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, vaan tehdäkseen mahdottomiksi vähävaraisten vapautumispyrkimykset.

Kuten tiedetään, alkoi hallitus varsinaisen poliisiohjelmansa toteuttamisen poliisikoulun muodostamisella. Vuodelta 1906 kesäk. 23 p:nä on senaatti myöntänyt tähän tarkoitukseen 122,000 markkaa.

Tämä hallituksen toimenpide herätti maassamme yleistä suuttumusta. Oppilaitten käytös kansaa kohtaan kuvastuu siitä, että kansan keskuudessa vallan yleisesti kutsuttiin mainittua opetuskuntaa „lahtarikaartiksi". Pian tultiin vakuutetuiksi myös siitä, että laitoksessa tahdottiin kasvattaa poliiseihin sellaista henkeä, että he olisivat taipuneet käymään „sovittajiksi" työn ja pääoman välisissä riitaisuuksissa omalla tavallaan ja pääomanomistajain eduksi.

Tähän oli sitäkin suurempi syy, kun hallitus kehoitti — omasta aloitteestaan — erityisellä kiertokirjeellä läänin kuvernöörejä vaikuttamaan poliisivoiman lisäämiseksi, johon tarkoitukseen hallitus on aulis myöntämään varoja.

Tällä kehotuksella oli vallan ihmeteltävä vaikutus. Ensin Hämeen läänin kuvernööri pyytää senaatilta 780 mk. ylimääräisten konstaapelien palkkaamiseksi Hämeenlinnan kaupunkiin yhden kuukauden ajaksi, koska kuvernööri oli mainitun kaupungin poliisin lähettänyt pitämään järjestystä Laukon ja Jokioisten kartanojen alueilla, missä oli puhjennut lakko. Kuvernööri ei puhu mitään, mistä syystä lakko on puhjennut, mutta erityisesti viivaa hän alle sanat: „torpparit mainituissa kartanoissa ovat rauhattomia ja kiihoitettuja".

Vuonna 1906 elokuuta 16 p:nä on hallituksemme luullut torpparien lakon tarkoittavan poliisien hankkimista mainituille alueille ja kuvernöörin esitys on hyväksytty.

Erittäin merkittävä on se, että Viipurin läänissä laillisenakin aikana käydään edellä muuta Suomea tällä alalla, jos se vaan on mahdollista.

V. 1906 kesäkuun 7 p:nä anoo Kotkan kaupungin poliisimestari 6 ylimääräisen poliisikonstaapelin palkkaamista varten mainittuun kaupunkiin 2,500 mk. Anomustaan Viipurin läänin kuvernöörille perustelee hra poliisimestari, että „Kotkassa on

äärettömän paljon työkansaa, josta syystä kaupungin rauhalliset asukkaat ovat joutuneet vaaranalaiseen tilaan. Todistukseksi, että „vaaranalaisuus on kauhistuttavaa" liittää hra poliisimestari anomukseensa erään tilaston siitä — vaaranalaisesta tilasta, johon kaupungin rauhalliset asukkaat ovat suuren työväenjoukon vuoksi joutuneet. Nämät kauheat asiat ovat seuraavan laisia:

Pienempiä varkauksia	9.
Vieraan tavaran anastamisia	2.
Ilkitöitä	1.
Taskuvarkauksia	2.
Näpistelyjä	3.
Vahingon laukaus kuoleman seurauksella	1.
Irtolaisuus	1.
Ryöväys	1.
Häiriön matkaansaattaminen	1.

Tilasto osoittaa,ettei ole tapahtunut mitään sellaista, joka poikkeaisi erityisesti edellisestä järjestyksen tilasta, tai joka osoittaisi, että järjestystä olisi häiritty enemmän kuin entisinäkään kuukausina. Poliisimestarilla ei ole siis ollut todellista syytä valittaa, että työkansan paljous olisi Kotkan rauhallisia asukkaita häirinyt tai saattanut heitä vaaranalaiseen tilaan. Poikkeus edellisestä on tuossa vahinkolaukauksessa, mutta on syytä epäillä, että 6 poliisin lisääminen sellaisia vahinkoja ehkäisee, sillä niitä on sattunut itse poliiseillekin.

Viipurin läänin kuvernööri puoltaa anomusta „lämpimästi" ja lisää siihen kainosti, että senaatin olisi se hyväksyttävä koska työväestö siinäkin osassa hänen lääniään tekee ehtimiseen lakkoja ja tuottaa suurta vaaraa rauhallisiin oloihin.

Senaatti selittää päätöksessään, että se on tarkastanut kuvernöörin sekä poliisimestarin kirjelmää ja on siis tullut vakuutetuksi, että kauheat olot ovat vallalla Kotkassa, ja pyyntöön suostuttiin.

Vuonna 1906 elokuun 16 p:nä anoo Viipurin läänin kuvernööri Viipurin poliisien lisäämiseksi ja palkkojen parantamiseksi 36,500 markkaa. Perusteluissaan sanoo hän, että kotsoen nykyisiin lakkoaikoihin on poliiseja yleensä lisättävä. Hänkin, kuvernööri, on lähettänyt Viipurista poliiseja Lamposaaren sahalle, jossa on lakko, ja tukkilaisten lakkopaikalle Unnunkoskelle. Nojautuen poliisimestarin kirjelmään ja sitä puoltaen suosittaa kuvernööri senaatille anomukseen suostuttavaksi.

Senaatti suostuu, koska senkin mielestä lakkovartioita tarvitaan.

V. 1906 syyskuun 18 päivänä anoo Kotkan poliisimestari taas poliisivoiman lisäämistä. Keväällä väitti hän, että kaupungin rauhalliset asukkaat ovat vaaranalaisessa tilassa työkansan

paljouden tähden. Nyt syksyllä selittää herra poliisimestari, että Kotkan lukuisasti kokoontuneen työväestön oikeuskäsitteet ovat hämmentyneet, jotta ne tekevät vaan lakkoja, ja siksi on poliiseja lisättävä.

Kuvernööri on samaa mieltä ja ehdottaa, että senaatti myöntyy anomukseen sekä vielä seuraavaan ehdotukseen: Kuvernööri pitää välttämättömänä, että nämä poliisit, — jotka erittäin lisätään sitä varten, kun työväestön oikeuskäsitteet ovat hämmentyneet, jotta ne tekevät lakkojakin — varustetaan ampumaaseilla ja remeleillä.

Kuvernööri anoo, että v. 1906 annetaan tähän tarkoitukseen 4,740 ja v. 1907 15,600 markkaa. Hallituksella ei ole mitään vastaan muistuttamista, että työväestön oikeuskäsitteitä aletaan täten selvitellä.

Samaan aikaan kääntyy Lappeenrannan kaupungin virasto anomaan poliisivoiman lisäämiseksi 8,875 markkaa, koska heidän mielestään poliisivoima on ylen riittämätön. Anomuksensa perustelussa selittävät mainitut viranomaiset, että Lappeenrannan kaupungilla on tiheään asuttu esikaupunki, jonka asukkaista on poliisille suuri vastus ja työkansa on levotonta näinä levottomina aikoina. Pahana seikkana pitävät he myöskin sitä, että kaupunki on läpikulkupaikkana lähiseudun tehtaitten työväestölle. Tähän katsoen on Lappeenrannan kaupungin poliisivoimaa lisättävä. Viipurin läänin kuvernööri pitää myöskin erittäin raskauttavana sitä seikkaa, että tiheään asuttu esikaupunki ja läheiset tehtaat ovat täynnä työväestöä, ja samaa mieltä on hallituksemme, koska se myöntää sanotut rahat.

V. 1907 toukokuun 21 päivänä on senaatti myöntänyt Viipurin poliisilaitoksen 20 poliisin lisäämiseksi 18,900 markkaa ja browning-revolverien ostamiseksi ja patruuniin yhteensä 2,000 markkaa, koska edelliset varustukset ovat riittämättömät, katsoen työväestön rauhattomaan tilaan.

Näistä asiakirjoista käy selville, että hallitus on kehoittanut lisämään poliisivoimaa ja myöntänyt siihen varoja työväestön pyrkimysten ehkäisemiseksi. Näiden asiakirjain perusteluissa ei siis puhuttu mitään ei ryöväyksistä eikä murhista.

Ed. Castrén lausui tältä paikalta äsken tälle eduskunnalle kaikki ne väitteet, joita me jo olemme tottuneet noin liki parin vuoden ajan lukemaan kaikista sanomalehdistä, jotka katsovat oikeudekseen levittää sellaisia tietoja sosiaalidemokraattisesta liikkeestä. Niissä siis ei ollut mitään uutta. Ne eivät siis myös kaipaa korjauksia. Mutta hän teki myöskin — riittämättömien tietojensa vuoksi Viipurin läänin oloista — varsin tuntuvia erehdyksiä. Asia on sillä tapaa, että Viipurin läänissä on todellakin majaillut Viipurin seutuvilla samoin kuin muillakin paikoilla

erinlaisia rosvokoplia, mutta näiden rosvojoukkojen alkujuuret ovat kokonaan toisaalta etsittävät, kuin ed. Castrén ja pari muuta edellistä puhujaa ovat olettaneet tai tahtoneet oletettavaksi. Se kuuluisa rosvopäällikkö Savinainen, josta tahdotaan väittää, että hän on sikäläisen työväenyhdistyksen jäsen, ei sitä kuitenkaan ole ollut. Tämä on yksi tosiasia. Toinen tosiasia on se, että mainittu Savinainen on saanut alkuopetuksensa ja toiminut kokonaan toisenlaisissa seuroissa, kuin ne ovat, joita ed. Castrén tässä luetteli. Ne aseet, joista syytettynä vankeudessa istuu entinen Pölläkkälän työväenyhdistyksen puheenjohtaja, eivät ole punaisen kaartin aseita. Me voimme hankkia todistuksia siihen, että mainittu entinen työväenyhdistyksen puheenjohtaja Korpela on kulkenut silloin asioilla, jotka ovat hyvin lähellä niitä arvoisia edellisien puhujien piirejä, jotka ovat tältä paikalta puhuneet.

Sitte se Viipurin rosvokopla. Lähimmässä tulevaisuudessa tulemme saamaan tässä asiassa vielä seikkaperäisempiä ja selvempiä todistuksia — tämän sanon sen vuoksi, että sikäli, kun tätä asiaa tutkitaan Viipurin raastuvanoikeudessa, todistuksista alkaa käydä varsin selvästi selville, että tässäkin jutussa on haudattuna joku sangen vaivainen ja rääkyvä viimeinen mohikaani entisistä järjestöistä, jotka niin paljon tuottivat aseita hallitusherrain kiusaksi, jotka olivat pakoitetut sen mukaan kuin täällä selitettiin, lisäämään poliisivoimia. Sen voimme todistuksien perustuksilla varsin selvästi jo lausua julki, että mainitun rosvokoplan johtaja — sillä tällaisen johtajan toimi annetaan usein väärille henkilöille, niinkuin tässäkin tapauksessa — oli itse asiassa poliisi Kontiainen, josta niin sangen vähän mainitussa raastuvanoikeudessa puhutaan. Ja mikä sitä kummempi, tämä sama poliisi Kontiainen on samaan aikaan, kun hän on ollut mainitun rosvoliiton jäsen, ollut myöskin poliisin asiamiehenä ja järjestelmällisesti tehnyt raportteja päämiehelle, jonka asiamiehenä hän on ollut. (Ed. Tainio: Hauskoja tietoja!) Aina siitä hetkestä asti, kuin kassööri Tojkander ryöstettiin, on hän tehnyt raportteja näistä olettamistaan tai todellakin siihen liittoon kuuluneista kymmenkunnasta jäsenistä ja heidän toiminnastaan — säännöllisesti. Ja koska hän on niitä päämiehelleen lähettänyt, täytyy tulla siihen oletukseen, joka tulee lähimmässä tulevaisuudessa todistetuksi, että poliisilaitokseen kuuluvan miehen tai miehien on täytynyt tietää, että mainitunlainen rosvokopla on olemassa. Poliisi Kontiainen on ollut tämän rosvokoplan johtajana, yllyttänyt sitä tekemään ryöväyksiä, suunnitellut niitä heidän kanssaan yhdessä ja samaan aikaan aina antanut tietoja niistä mainitulle päämiehelleen. Hän tuli vangituksi vasta sen-

jälkeen, kun oli antanut ilmi ja saattanut vankeuteen kaikki johtamansa miehet, koska hän siis oli käynyt tarpeettomaksi. Todistettavasti kerrotaan muuten sitä paitsi, että hänen vaimolleen nykyään maksetaan viisi markkaa päivässä, vaikka poliisi Kontiainen itse on istunut jo pitemmän aikaa Viipurin läänin vankilassa. Minun ei ole onnistunut saada vielä selville, kuka nämä rahat lähettää, mutta tietysti on joillakin syytä maksaa, koska ne kuitenkin hänelle kuuleman mukaan säännöllisesti saapuvat perille.

On varsin hyvä puhua, on varsin hyvä syyttää, on varsin hyvä tehdä viittauksia, kun tiedetään varmasti, että nykyään eräällä suunnalla olisi suuresta merkityksestä, jos voitaisiin siirtää nuo kaikki huligaanien työt, noiden samojen huligaanien, jotka ennen ovat olleet varsin haluttuja ja varsin mieluisia palvelijoita sielläpäin, noin vaan ilman muuta jonkun valtiollisen puolueen laskuun (Iloisuutta keskustassa).

Näissä jutuissa on kietoutunut yhteen niin äärettömän monta seikkaa. Tiedetään varsin hyvin, että tähän maahan on toimitettu aseita. Tiedetään myöskin varsin hyvin, että tässä maassa on ollut salaisia järjestöjä, joihin on koottu ja joihin on kuulunut tuhansia kunnon kansalaisia. Kun sitten näistä järjestöistä ja niihin kuuluvista jäsenistä on yksi ja toinen sattumalta tai tietämättään joutunut yhteen varsinaisten rosvoliittojen kanssa, silloin häntä syytetään kaikista niistäkin töistä, joita ennen pidettiin kauniina tekoina. Sellaisia esimerkkejä on m. m. siinä Viipurin asevarkaudessa, browning-revolverien varkaudessa tullut esille. Olen nimittäin vakuutettu siitä, että sama poliisi Kontiaisen rosvoliitto tiesi, että aseita oli saapunut Viipurin asemalle. Mutta asemamiehet ja asemalla olevat rautatien palvelijat — täytyy eroittaa nimittäin asevarkaus ja kassööriryöväys, vaikka raastuvanoikeudessa nämä kaksi asiaa on sekoitettu yhteen — nämä rautatienpalvelijat luulivat, kuin heitä kehoitettiin viemään aseet pois Viipurin asemalta, että heidän on tehtävä nyt samalla tapaa, kun oli tehty useampia kertoja ennen, ja he siis menivät ja yksinkertaisesti ottivat sieltä nämä browning-revolverit, sillä he olivat liiton jäseniä ja pitivät siis täytenä oikeutenaan ja täytenä velvollisuutenaan koplia ne omiin tarkoituksiinsa. Mutta nyt sattui tässä niin onnettomasti, että nämä olivat taas tarkoitetut toisiin tarkoituksiin, sillä tässä maailmassa on niin paljon tarkoituksia ja niin paljon koplia ja liittoja, että me olemme oikeastaan hukassa noiden liittojen kanssa. Kun sitte kävi niin, että he luulivat tekevänsä teon, josta ennen olivat kauniit ja hienot naiset panneet kukkia napinläpeen, niin nytkin he tulivat tehneeksi teon, josta ilmoitettiin, että ne saavat luopua viroistaan ja palveluksestaan rautatiellä, sillä tällä kertaa ei brow-

ning-revolverien siirtäminen yön aikana tavaramakasiinista ollut kunnioitettu. Sillä tavalla saattaa maailmassa käydä. Varsin merkillisiä todistuksia oli viimeisen edellisessä ja viimeisessä raastuvanoikeudessa asevarkausjutussa. Toiset edustajat eivät tietysti tule seuranneeksi yleensä tuollaisia oikeusjuttuja, eivätkä ne nyt sen arvoisia itse asiassa olekaan, jos ei edustaja Castrén niitä olisi täällä siksi tehnyt. Niin siellä muun muassa — minä nyt siteeraan kokonaan vaan ainoastaan sitä, mitä silloin raastuvanoikeudessa todistettiin — siellä muun muassa todisti ensiksi eräs ajuri, että hän on ajanut paljo aseita Viipurissa — niitä oli oikeastaan lukemattoman paljon — ja että hän on ollut tekemisissä jos kuinka paljo tällaisten aseitten kanssa. Mutta sitte hän luetteli varsin kummeksittavia nimiä, jotka olivat näitten asioitten kanssa yhteydessä. Minä en pidä tarpeellisena näitä nimiä mainita. Minä olen kertonut koko tämän jutun sen vuoksi, että arv. edustajat olisivat niin viitelijöitä ja hakisivat mainitut raastuvanoikeuden pöytäkirjat ja silloin he tulisivat vakuutetuiksi, että tällä asialla on toisenkinlainen luonne kuin minkälaiseksi sen on edustaja Castrén tahtonut maalata. Tämän todistuksen, mutta, monaisemmin vahvisti asemamies Maidell ja lisäsi siihen vielä varsin merkillisiä seikkoja. Kuten sanottu tämä juttu itse asiassa on vielä keskeneräinen ja, jos Sallimus tai Jumala tai miksi häntä sanomme, jos se meille elon päiviä suo, niin minä olen vakuutettu siitä, että nämä samaset asevarkaudet ja aseitten kuljettamiset tulevat eroitettavaksi rosvoliigoista. Minä olen myös vakuutettu siitä, että tulee vielä selville, mikä osa kussakin rosvoliigan johtajan toimessa ja suunnittelussa on poliisiasiamiehillä ja poliisivakanssia nauttivilla henkilöillä; ja minä olen myös vakuutettu siitä, että ennenkuin tämä koko häätanssi on loppuun suoritettu, yleensä tästä asiasta käsitykset tulevat siksi, mikä siitä nyt jo on varsin laajoilla kansajoukoilla tässä maassa.

Ed. **Hämäläinen:** Ne perusteet pollisivoiman lisäämisen syistä, jotka herra siviilitoimituskunnan päällikkö täällä on esittänyt, tuntuvat osittain keinotekoisilta, ja ainakin näyttävät suuressa määrin toisilta kuin miltä ne näyttää asiakirjoissa ja miltä ne näyttävät sen mielipiteen valossa, joka vallitsi silloin kun senaatti alotti suuremmassa määrässä lisätä poliisivoimaa. Silloin ei voitu sanoa yleisessä mielipiteessä olevan sellaista turvattomuuden tunnetta, joka olisi vaatinut sen tapaiseen ja niin laajaperäiseen toimenpiteeseen ryhtymistä kuin mihin sittemmin on ryhdytty. Viaporin kapina oli ohimenevää laatua, ja senaattihan ryhtyi noihin järjestystoimenpiteisiin vasta mainitun kapinan jälkeen. Ei se siis voinut toimenpiteillään estää tätä kapinaa eikä ne voineet näin ollen olla sen kanssa suoranaisessa yhtey-

dessä. Mutta vaikka kansan keskuudessa ei tunnettukaan tällaisten toimenpiteiden tarvetta, niin sitä kiivaammin touhusivat hallitusherrat sellaisissa toimissa. Senaatti lähetti 1 päivänä elokuuta viime vuonna kuvernöörille kiertokirjeen, jossa se kehoitti niitä lisäämään järjestysvoimaa ja jossa kirjeessä muun muassa lausuttiin: „Jos varsinainen poliisivoima ja lisäksi hankittu apumiehistö eivät ole tarkoitusta varten riittävät, kehoitetaan kuvernöörejä heti aikaansaamaan järjestysvoiman tarpeellista lisäämistä sellaisten kansalaisten ja kansalaisyhdistysten vapaan myötävaikutuksen kautta, mitkä asettuvat järjestysvallan johdon alaisiksi, ja saa herra kuvernööri yllämainittua tarkoitusta varten yleisistä varoista käyttää tarvittavan määrän, josta aikanaan on ilmoitus tehtävä. Sen ohessa on herra kuvernöörin velvollisuus koettaa saada kunnat laillisen oikeutensa mukaisesti myöskin puolestansa ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin järjestyksen ja turvallisuuden voimassa pitämiseksi kunnassa".

Seuraavan kehoituskirjeen eli paremmin kiihoituskirjeen lähetti senaatti kuvernööreille 14 päivänä syyskuuta. Siinä ilmoitettiin että senaatti oli onnistunut saamaan keisarilliselta Majesteetilta luvan käyttää varsinaisista valtiovaroista Helsingin poliisin lisäämiseen vuonna 1906 arviolta 600,000 markkaa ja vuonna 1907 1,300,000 markkaa sekä poliisin lisäämiseen muissa kaupungeissa vuonna 1906 noin 300,000 markkaa ja vuonna 1907 noin 600,000 markkaa. Alemmat hallintoviranomaiset lienevät joutuneet osittain vaikeaan asemaan toimeenpannessaan senaatin määräyksiä, joita vastaan kansan keskuudessa oli olemassa vihamielisyyttä. Ainakin niissä asiakirjoissa, millä kuvernöörit ja muut alemmat viranomaiset perustelevat järjestysvallan lisäämistä, ei yleensä esitetä sellaisia perusteita kuin herra siviilitoimituskunnan päällikkö on täällä esittänyt. Kun senaatti oli lähettänyt nuo kaksi kirjettä, näyttävät kuvernöörit ja alemmat viranomaiset tietenkin käsittäneen velvollisuudekseen ryhtyä laajaperäisemmin lisäämään järjestysvaltaa, vaikka sellaiseen ei olisikaan tarvetta. Niinpä näyttää Oulun läänin kuvernööri saaneen vaikeaa miettimistä siitä, mitenkä hän uskaltaisi tällaista järjestysvaltaa panna pystyyn, kun kansan keskuudessa se käsitettiin tarpeettomaksi, oltiin semmoista hommaa kohtaan vihamielisellä kannalla. Tästä kuvernööri kirjoittaa kirjeessä senaatille m. m. seuraavaa: „Kun Oulun lääni on alueeltaan avara ja siellä olevat työmaat, joilla epäjärjestyksiä saatetaan lakkojen johdosta olettaa syntyvän, ulottuvat laajoille aloille lääniä, on selvää että rauhattomuuksien puhjetessa jotenkin suuri poliisivoima on pikaisen tarpeen vaatima. Näin ollen katson minä, että voidakseni tällaisissa poikkeustapauksissa hiukankin vallita olosuhteet, ainakin 50 miehen poliisivoima pitäisi olla järjestysvallan tarpeen

vaatiessa käytettävissä. Vaan toiselta puolen, säännöllisten olojen vallitessa, niin suuressa määrässä lisääminen ja lääniin sijoittaminen vakinaisen poliisikunnan lisäksi tuottaa voittamattomia vaikeuksia, riippuen varsinkin eräistä tämän läänin asujamiston ominaisuuksista. Pohjois-pohjalainen, joka yleensä on kunnollinen ja järjestystä rakastava, samalla kuin hän on suuressa määrin itsetietoinen ja erityisesti vapauden haluinen, ei yleensäkään suotuisin silmin katso poliisia eikä kernaasti liity sen riveihin. — Vakinainen poliisi vielä suvaitaan, vaan kaikkinainen sen vahvistaminen herättää vastenmielisyyttä.

Sen nojalla, mitä edellä olen esittänyt, olen vakuutettu siitä, että niin suuri ylimääräinen poliisivoima, kuin edellä olen esittänyt tarvittavan ainoastaan poikkeustapausten varalta, vaikkapa tilapäinenkin, mikä poliisivoima varsinaisesti olisi keskitettävä Ouluun, ei luultavasti järjestystä turvaisi, vaan päinvastoin olisi omiansa aikaan saamaan epäjärjestyksiä ja niin muodoin olisi enemmän vahingoksi kuin hyödyksi".

Vaan sanomalehdistä olen minä havainnut, että Uudenmaan läänin kuvernööri on keisarilliseen senaattiin tehnyt esityksen, että Helsingin kaupungin poliisikuntaa lisättäisiin siinä määrin, että osa siitä tarpeen vaatiessa voidaan maasuduillekin lähettää. Tämä asiain järjestely on minun käsittääkseni erittäin sopiva, sen kautta kun tulisi suurelta osalta vältetyksi edellähuomauttamani ylimääräisen poliisivoiman toimeenpanemisesta johtuvat epäkohdat". Kuvernööri siis esitti, että Helsinkiin perustettaisiin niin suuri poliisivoima, että täältä voitaisiin tarpeen vaatiessa lähettää poliisvoimaa Ouluunkin. Tämän esityksen senaatti hyväksyi. Tästä Oulun läänin kuvernöörin kirjeestä siis selvjää, että kansa oli tuollaista toimenpidettä kohtaan niin vihamielisellä kannalla, että herra kuvernööri piti arveluttavana seikkana ryhtyä senaatin käskemiin toimenpiteisiin, koska hän sanoi, että sellaisen poliisivoiman lisääminen ja Ouluun sijoittaminen ei turvaisi järjestystä, vaan olisi omansa aikaansaamaan järjestyksen häiriöitä. Kun me siis olemme väittäneet, että järjestysvallan lisääminen monessakin tapauksessa on vaikuttanut kiihoittavasti ja synnyttänyt järjestyksen häiriöitä, niin näkyy tämän väitteen tueksi olevan virallisiakin lausuntoja. Kun senaatti siitä huolimatta, vaikka tuollaisia käsityksiä poliisivoiman lisäämisen seurauksista lienee ollut muuallakin, on ryhtynyt poliisivoimaa lisäämään, niin ei voi olla väärin sanoa, että sen kautta on suoranaisesti aiheutettu järjestyksen häiriöitä.

Siitä huolimatta, että senaatti hyväksyi Oulun läänin kuvernöörin esittämän käsityskannan, lisättiin kuitenkin poliisivoimaa Oulun läänin kaupunkeihin niin paljon, että kustannukset lisäyksestä arvioittiin 30,000 markaksi vuodelta. Senaatin liet-

soma poliisi-innostus näkyy sitten tarttuneen alempiin hallinto-viranomaisiin kautta maan. Useat kuitenkin esittäessään poliisivoiman lisäämistä näyttävät tärkeimpänä lisäystä puoltavana perusteena pitävän sitä, että varoja sitä tarkoitusta varten oli olemassa. Yllämainitut senaatin kirjeet näyttävät sitä paitsi johtaneen väärinkäytöksiin kuvernöörien puolelta. Niinpä Turun ja Porin läänin kuvernööri ryhtyi, vaikka ei päteviä syitä ollut poliisivoiman lisäämiseen, niin laajaperäisesti kehittämään poliisivoimaa läänissään, että siitä syntyi viime vuoden osalle 99,806 markan 60 pennin menoarvio ja tämän vuoden osalle 344,120 markkaa. Miehistöä lisättiin yksistään Turussa 146:lla. Ja noin suuremmoisiin toimenpiteisiin ei ollut sen parempia perusteita, kuin että se tapahtui noudattaen senaatin määräystä, kuten herra kuvernööri kirjelmässään mainitsi. Vaikka työväen järjestöt ja työlakkoihin joutuneet työläiset eivät ole vaatineet hallitukselta poliisivoimaa lakkomaille, ovat herrat kuvernöörit kuten esim. Hämeen, Oulun, Kuopion ja Viipurin lääneissä isällisestä huolenpidostaan juuri työlakkojen varalta selittäneet tarvittavan lisättyä poliisivoimaa. Ja tätä seikkaa he käyttävät huomattavana perusteena toimiessaan senaatin määräyksen mukaan. Tällaisilla perusteilla on senaatti hyväksynyt suuria rahasummia käytettäväksi. Että kansan keskuudessa yleensä ei ollut olemassa sellaista poliisi-innostusta, jota oli hallituksen piireissä, se näkyy siitäkin, että senaatin kehoitus kunnille yleensä kaikui kuuroille korville. Senaatti nimittäin, kuten sanottu, kehoitti kuvernööreille lähettämissään kirjelmissä, että myös kuntia olisi kehoitettava järjestämään ylimääräistä lisättyä poliisivoimaa. Mutta sellaistahan ei ole ainakaan huomattavasti tapahtunut. Ja yhtä huonoja tuloksia näkyi olleen kehoituksesta jonkunmoisten vapaitten kaartien järjestämiseen, sellaisten kaartien, jotka tarvittaessa ryhtyisivät poliisin riveissä toimimaan. Yrityksiä tosin on tähän suuntaan tehty ja senaatti on osoittanut suosiollista huomiota ja avustusta sellaisia kohtaan. Olihan Mikkelin läänin kuvernööri 4,750 markan hinnalla ostanut revolvereja niille sadoille kansalaisille, jotka lupasivat vapaaehtoisina astua taisteluriveihin vapaita kansalaisia vastaan. Senaatti tietysti vahvisti kaupan. Muuten on omituista, että väitetään hallituspuolueitten ja hallituksen taholta, että senaatin järjestystoimenpiteistä olisi yleensä pitänyt saada sellainen käsitys, että niitä johtaa puoluettomuus ja että näitten toimenpiteitten ei missään tapauksessa olisi pitänyt kiihottaa mieliä. Kun kuitenkin muistaa, minkälainen käsitys yleensä levisi n. k. suojeluskaartin toiminnasta, tuon kaartin, joka esiintyi m. m. niissä tunnetuissa Hakaniemen mellakoissa, kun muistaa, minkälainen käsitys kansan keskuudessa syntyi tätä kaartia kohtaan, niin tuntuu kummalliselta, että se-

naatti juuri näitten tapausten jälkeen viitsi kehoittaa yli maan järjestämään samanluontoisia kaarteja. Senaatti ei liene ollut niin kokonaan vailla selvyyttä asemasta, ettei se olisi käsittänyt, millä mielellä tällaisia toimenpiteitä tultaisiin ottamaan vastaan.

Muistakin syistä poliisilaitos nykyiseen tapaansa järjestettynä ei voi herättää väestössä luottamusta.

Räikeänä todistuksena poliisin väärinkäytöksistä on m. m. Oulun viimetalviset poliisiselkkaukset. Näistä selkkauksista muuten on mainittu tiedustelun perusteluissa, mutta siviilitoimituskunnan päällikkö sivuutti ne melkein äänettömyydellä. Nämä selkkaukset aiheutti typerällä ja taitamattomalla menettelyllä hallituksen nimittämä poliisimestari. Nuo tapahtumat joutuivat paikkakunnallaan yleisen arvostelun alaiseksi, ja melkein yleinen mielipide oli, että juuri herra poliisimestarin menettely aiheutti nämä selkkaukset. Herra poliisimestari suorastaan erotti 24 miestä poliisilaitoksesta ja sillä tapaa saivat nuo vakavat selkkaukset alkunsa. Poliisimestarin menettely oli siihen määrään typerä, ettei edes läänin kuvernöörikään voinut sitä hyväksyä. Mutta asiat kehittyivät niin pitkälle, että nuo poliisit tulivat lopullisesti eroitetuiksi ja yleensä sellaisilla syillä, joita ei voi pitää pätevinä. Ja silloin tuotiin paikkakunnalle poliisivoimaa Helsingistä. Ennen noita tapauksia ei yleensä Oulussa ollut tapahtunut minkäänlaisia rauhattomuuksia. Yleensä oli siellä ollut aivan rauhallista. Mutta niin pian kuin Helsingistä tuotiin väliaikaista poliisivoimaa, synty siellä heti sen jälkeen rauhattomuuksia. Poliisin käytös yleisöä kohtaan oli niin töykeä, että se synnytti ääretöntä mieltenkiihkoa. M. m. tammikuun 29 päivänä poliisi paljasti aseensa kadulla, jolloin syyttömät henkilöt saivat maistaa miekaniskuja. 30 päivän iltana taas poliisit toimeenpanivat pieksäjäisiä ja syyttömiä raahattiin poliisiputkaan, jossa olivat joutuneet mitä tunnottomimman kohtelun esineeksi.

Kuvaavana näytteenä siitä, millä tapaa nämä herrat kohtelivat yleisöä ja kohtelivat niitä, joita oli otettu poliisiputkaan, mainittakoon, että kun eräskin syyttömästi poliisiputkaan viety illalla oli huomauttanut, että hänen pitäisi päästä aamulla niin aikaiseen pois, että ennättäisi työhön, vastattiin hänelle: ei sinun tarvitse siitä huolehtia, sillä aamulla sinut hirtetään. Muuten nämä Helsingin poliisit yleensä tituleerasivat paikkakunnan työväestöä sellaisilla voimalauseilla, että ne ovat liian siivottomia tässä kerrottaviksi. Myös helmikuun 3 päivänä poliisi pieksi ja rääkkäsi useita viattomia henkilöitä, niiden joukossa sairaita ja heikkoja vanhuksia; myös erästä kaupungin valtuuston jäsentä lyötiin oman talonsa portilla piiskalla niin kovasti, että syntyi verihaavoja. On väitetty, että poliisilaitoksen johto on yleensä ollut puolueettomalla kannalla, mutta vaikka esimerkiksi Oulun

poliisilaitoksen päällikkökuntaan kuuluvat henkilöt ovat olleet hyvinkin räikeitä puoluemiehiä, niin silti miehistöön nähden asetettiin sellaiset vaatimukset, että poliisi ei saa olla sosialisti j. n. e. Ja tällaisella syyllä sitte toimeenpantiin erottamisia. Mutta herrojen porvarien mielestä kaikesta huolimatta on aivan aiheetonta puhua poliisin väärinkäytöksistä. Tässä tapauksessa saattavatkin he pitää lieventävänä asianhaarana sitä, että esim. Oulussa rääkätyksi tulleet henkilöt olivat työväenluokkaan kuuluvia.

Perustuslaillisella taholla pidetään yleensä nykyisen poliisin kykyä sangen korkeana ja väitetään, että se kykenee olemaan kansan luottamuksen arvoinen. Mutta mitä on oikeastaan tehty silmällä pitääkseen sitä että poliisi ansaitsisi tämän luottamuksen. Tämän luottamuksen saamistako varten on järjestelmällisesti erotettu poliisilaitoksesta rehellisimmät ja kunnollisimmat miehet ja haalittu sijaan sellaista väkeä, josta tiedetään ainoastaan, että se on valmis kaikessa sokeasti tottelemaan päälliköiden komentoa? Sitä vartenko on hankittu semmoinen pykälä poliisin virkapukuja koskevaan asetukseen, että konstaapelit ja ylikonstaapelit saavat tarpeen tullen olla varustettuina kiväärellä? Sitä vartenko senaatti piti tarpeellisena Keisarilliselle Majesteetille selittää, että se kyllä on valmis viime hädässä turvautumaan venäläiseen sotaväkeen? Sitäkö varten hallitus on aina ollut altis luovuttamaan poliiseja yksityisten kapitalistien vahtipalvelukseen, että nämä paremmin onnistuisivat työväkeä kiristäessään.

Tunnettua on, että esim. Helsingin poliisivoimaa on niin huimasti lisätty, että sen suuruutta tuskin muut voivat tarkkaan sanoa kuin viranomaiset; laitoksen miesluku lienee lähes 900; niiden joukossa ovat poliisimestari apulaisineen ja 7 poliisiupseeria, kukin 6,000 markan vuosipalkalla. Yleensä on palkkoja lisätty, ja menot tuon menettelyn kautta jo tänä vuonna yksistään Helsingin poliisilaitoksessa ovat kolmatta miljoonaa markkaa, s. o. lähes kolmasosa siitä, mitä vuotuiset menot olivat Suomen sotaväestä.

Kun taloudelliset ristiriidat ja yhteiskunnalliset epäkohdat ovat arveluttavassa määrässä lisääntyneet ja olisi kaivattu vastavaikutukseksi tarmokasta uudistuspolitiikkaa hallituksen puolelta, niin mitä on hallitus tehnyt? Se on selittänyt, että täytyy taistella ajan henkeä vastaan; mutta kiihotuksen tuottamaa vaikutusta ei voiteta yksin mahtikäskyllä, siihen tarvitaan enemmän, selitti se, että se katsoi siihen tarvittavan suurta, hampaisiin asti asestettua poliisivoimaa. Elämisen oikeuksista taisteleville työläisille ei hallituksen taholta tarvitse tarjota muuta kuin ruoskaa; vai mitä muuta on tehty esim. työriitaisuuksien suhteen?

Täällä on herra Castrén antanut selityksen Pohjolan tukki-

työläisten lakossa sattuneista tapauksista. Mutta tämä selitys on kerrassaan väärä. Ensinnäkin niiden tapausten yhteydessä on mainittava, että nuo lakkopaikat olivat 11 penikulman päässä asutuilta seuduilta, ja sitte, että niillä miehillä, jotka ottivat varastoista ruokatavaraa, oli saatavia yhtiöltä, jotenka he siis ottivat ruokatavarat palkkaansa vastaan, vaikka ottivatkin niitä omin tuuminsa.

Herra Castrén on täällä laajaperäisessä luentosarjassansa esittänyt erityisiä väkivallantapauksia, mutta hän ei ole kuitenkaan tuollaisia väkivallantöitä ja anarkistisia tekoja vastaan minun käsittääkseni lausunut periaatteellista tuomiotansa. Onhan tunnettua, että tällaisista tapauksista ovat aikaisemmin muut olleet tilaisuudessa ja pakotetut lausumaan mielipiteensä kuin työväestö. Sellaisia tekoja on tapahtunut aikaisemmin kuin sosialistista liikettä tässä maassa on ollut olemassakaan. Kun sellaisia tapahtuu myös työväen keskuudessa, niin on selvää, että niistä lausutaan mielipide. Niiden mielipiteiden ei tarvitse olla hyväksyviä, mutta ne saattavat olla selittäviä. Mutta onhan tunnettua, että väkivaltaisia tekoja on porvarillisella taholla valmistettu ja suorastaan ihailtu, silloin kun nämä väkivaltaiset teot ovat olleet porvaristolle eduksi.

Sosiaalidemokraattien taholla ei liene koskaan niin imelästi ja runollisen imartelevasti kirjoitettu väkivaltaisista taistelutavoista kuin on kirjoitettu ja puhuttu porvarillisella taholla. Esim. kenraalikuvernööri Bobrikoffin murhasta puhuttiin ylistelevästi sen tapauksen jälkeen, ja vielä vuosikausia sen jälkeen on kirjoitettu tapauksen johdosta niin leimuavia artikkeleita, että herra Castrén olisi saanut paljon suuremman ja juhlalllisemman kokoelman, jos olisi suvainnut leikata niitä artikkeleita täällä luettavakseen. Tuota imartelua ei suinkaan ole annettu yksistään perustuslaillisella taholla, vaan on sitä esiintynyt suomettarelaiseltakin taholta, vaikka paljon varovaisemmassa muodossa. Muistan olleeni eräässä suomettarelaisten puoluekokouksessa Oulussa viime syksynä. Siellä arvoisa avauspuheen pitäjä erittäin runollisella tavalla kuvasi sitäkin tapausta, joka heidät oli vapauttanut sortajasta. Tässä kokouksessa oli puhujina n. k. vanhan suomalaisen puolueen johtomiehiä Helsingistä, enkä kuullut kenenkään heistä panevan vastalausetta sitä avajaispuhujan lausuntoa vastaan. Hekin siis lienevät tavallansa hyväksyneet väkivallantyön ylistämisen.

Herra Castrén on lausuntonsa yhteydessä sanonut, että sosiaalidemokratian politiikka eräissä suhteissa johtaa anarkiaan. Mutta kyllä se anarkiaan johtava politiikka on tavattavissa aivan toiselta taholta, ja herra Castrén on valmis sellaista politiikkaa kannattamaan ja imartelemaan. Täällä oli keväällä puhe poliisin toiminnasta, ja herra Castrén silloin suvaitsi lausua sellaisen ajatuksen, ettei hän hyväksy piiskan käyttämistä poliisin puolelta.

täytyy käyttää kovia aseita, ampuma-aseita ja muita kovia aseita. Siis nykyään kun on oikeutettua poliisin asestaminen ei ainoastaan miekalla, vaan myös revolvereilla ja kivääreillä, niin joka tapauksessa täytyisi edustaja Castrénin mielestä käyttää kansaa vastaan kiväärejä ja miekkoja. Eiköhän tämä jos mikään ole anarkiaan johtavaa, eiköhän jo yksistään se, että tällaisia käsityksiä ja mielipiteitä hallituspuolueen edustaja esittää eduskunnassa, ole omansa synnyttämään sellaista mielialaa, josta voi olla seurauksena anarkismia?

Vaikkakin olisi olemassa syitä, jotka pakottavat tarmokkaaseen järjestyksen valvontaan, niin ei tämä seikka silti pyhitä kaikkia niitä typeriä ja vahingollisia menettelyjä, mihinkä poliisi ryhtyi, eikä tämä seikka silti pyhitä hallituksen laiminlyömisiä toisessa suhteessa. Onhan käsitettävää, ettei suinkaan poliisivoiman lisäämisellä ja sen kehittämisellä voida tyytymättömyyttä yhteiskunnassa ehkäistä, vaan se voidaan ehkäistä tyytymättömyyden syiden poistamisella. Miksei hallitus, jonka taholta selitetään, kuinka muiden muassa juoppous suuresti vallitsee ja kuinka poliiseja tarvitaan korjaamaan juoppoja poliisiputkaan, ole eduskunnalle esittänyt kieltolakiehdotusta ja sillä tavalla tehnyt poliisin tarvetta pienemmäksi, ja miksei monilla muilla aloilla ole ryhdytty uudistuspolitiikkaan? Ei ryhdytä poistamaan epäkohtia, vaan järjestetään ja suurennetaan poliisivaltaa ja siten koetetaan pakkokeinoilla säilyttää epäkohtia. Monista epäkohdista on porvaristolla hyötyä niinkuin esim. väkijuomaliikkeen olemassaolosta. Siksi ei niitä epäkohtia poisteta, vaan koetetaan niitä äärettömyyksiin asti kasvatetun poliisivoiman avulla pitää pystyssä, jotta porvaristo voisi nauttia niitä tulolähteitä, mitä sillä on olemassa.

Minusta siis näyttää, että hallituksen poliisitoimet eivät ole puolueettomia, ja kun tämä käsitys on päässyt leviämään, ei tuon suuntainen poliisivoima ole omansa lisäämään rauhallista mielialaa. Tuosta seikasta ja kaikkialla näkyvästä varojen tuhlauksesta voi päättää, että senaatin järjestyspolitiikka on sitä laatua, että sitä ei voi pitää viisaana eikä yleisen edun kannalta suvaittavana.

Ed. **af Ursin:** Herra E. G. Palmén on eräässä Valvojassa julkaistussa kirjoituksessa vuonna 1904 lausunut seuraavat sanat: „Meillä on nähty ja nähdään yhä, että suunnattomia (raha)määriä välistä on annettu tarkoituksiin, joita ei kansan yleinen käsitys eikä tiedekään kannata. Oikeus- ja sivistysvaltion vastakohtana on ammoisista ajoista ollut poliisivaltio, ja me olemme nähneet, millaisia ponnistuksia viime aikoina on tehty, jotta Suomi sellaiseksi muuttuisi." Tämän lausui herra vapaa-

herra tarkastaessaan Suomen budgettia. Lausunto on aivan oikea ja se pitää täydelleen paikkansa vielä nytkin kolmen vuoden perästä. Ero on se, että meillä kolme vuotta sitten oli virolaisia ja sen kaltaisia poliiseja ja nyt meillä on n. s. kotimaisia. Mutta minä luulen, että useimmista tuntuu paljon vastenmielisemmältä saada piiskaniskuja kotimaisilta miehiltä kuin virolaisilta. (Äärimäisestä oikeistosta: smakfråga!)

Todistukseksi yllämainitulle lauseelle pyydän vaan aivan lyhyesti saada mainita muutamia numeroita. Vuonna 1896 olivat poliisilaitoksen menot 200,000 markkaa. Vuonna 1906 ne olivat 400,000 markkaa, vuonna 1904 noin 1,500,000, vuonna 1905 1,834,000 ja olivat silloin menneet jo 40,000 yli arviolaskunkin, sekä vuonna 1906 noin 2,630,000 markkaa. Tämä viimeinen summa jää nykyisen hallituksen kontolle. Näiden kaikkien menojen lisäksi tulee vielä, että kaupunkien lisäapu samaan tarkoitukseen nopeasti on kasvamassa miljoonaa kohti. Meidän poliisilaitoksestamme on siis jo saatu kokonainen sotajoukko. Näyttää siltä kuin tahdottaisiin saada se korvaamaan varsinaista sotajoukkoa.

Viimeisenä päivänä vuonna 1904 lausuivat Suomen säädyt suuressa anomuksessaan seuraavasti: „Useitten maamme kaupunkien poliisilaitoksia on suunnattomasti laajennettu, sillä seurauksella, että valtiolle ja kunnille on siitä koitunut kohtuuttoman suuria kustannuksia. Yhtäkaikki on poliisihoito yleensä huonontunut, mikä johtuu siitä, että poliisilaitoksen johto on annettu sopimattomille henkilöille." Tämäkin säätyjen väite pitää pääasiassa paikkansa nytkin. Bobrikoffin poliisi toimitti kurjan tehtävänsä niin sanoakseni tasapuolisesti kaikkia kansalaisia vastaan. Se oli, niinkuin eräs arv. puhuja täällä oikealla puolella lausui, jonkunlainen poliitinen poliisilaitos. Nyt me olemme siirtyneet toiselle tolalle. Me olemme saaneet niin sanoakseni sosiaalisen poliisilaitoksen. Nykyinen poliisilaitos menettelee, niinkuin täällä jo — minun ei sen takia tarvitse siihen enään kajota — on toteen näytetty edellisten puhujien puheessa, sillä tavalla kuin se olisi oikeastaan tai etupäässä alempien, siivompienkin kansalaisainesten kurissa pitämiseksi luotu, (hyvä-huutoja vasemmalla). Poliisi on kylliksi monta kertaa näyttänyt ettei se tosiaan käsitä tehtäväänsä oikein. Se on, niinkuin jokainen, joka tahtoo asioita jotakuinkin avoimilla silmillä katsella, voi nähdä, ollut käytöksessään raaka ja suuresti nagaikkaa rakastava sen sijaan, että sen olisi pitänyt arkaluontoisessa tehtävässään menetellä aivan toisin. Se on suorastaan rikkonut rikoslain 16 luvun 6 §:lää vastaan, ja vaikka se itse rikkoo lakia, niin se vaatii kansalaisia kunnioittamaan lakia. Se laahaa rauhallisia kansalaisia poliisikonttoriin asioista, joitten kanssa niillä ei ole mitään teke-

mistä ja vaikka sen pitää asianomaisissa tapauksissa useimmiten se tietää.

Vastakohdaksi meillä vallitsevalle poliisin menettelylle pyydän minä täällä saada esiintuoda erään poliisivaltioksi sanotun valtakunnan, Preussin, ministerin sanat hänen äsken pidetyssä puheessaan: „Poliisin entisen pääasiallisesti kielteisen toiminnan lisäksi, joka on julkisen turvallisuuden ylläpitäminen ja sen rikkoutumisen ehkäiseminen, tulee uusi positiivinen huolenpito kansalaisten hyvinvoinnista. Sen takia tulee poliisivirkailijain, ensimäisestä viimeiseen saakka, olla selvillä siitä, että heidän velvollisuutenaan on väestön palveleminen ja sen hyvinvoinnista huolehtiminen, mikäli se heidän tehtäviensä puitteisiin mahtuu".

Mikä nyt on seuraus meidän poliisimme menettelytavasta? Seuraus on ollut se, että poliisi on niittänyt siitä aivan ilmeisesti kansan vihan. Ja kun kansan viha on syttynyt, niin on aivan selvä seuraus sekin, että poliisivoimaa tulee yhä edelleen lisätä.

Luullaan yläpiireissä, että vahva poliisivaltio on kansan onneksi, mutta se on ilmeinen harhaluulo. Tunnettu professori Harms Saksassa lausuu eräässä puheessaan: „Luuletteko te, että ylen suuri poliisiturva yhteydessä valtiollisen alaikäisyyden kanssa on paras turva kansalaisten onnelle?" Ja tuo tunnettu sukkela ranskalainen poliitikko Talleyrand sanoo aivan sattuvasti, että pajuneteilla, se tahtoo tässä sanoa poliisisapeleilla ja senkaltaisilla aseilla voi saada kaikkea muuta toimeen paitse rauhallisia oloja.

Miksi nyt, jos me vielä tarkemmin tutkimme asiaa, meillä olot ovat tämmöiset? Ne johtuvat ensiksi niin sanoakseni vanhoista synneistä, jotka yläluokka on tehnyt alempia kansankerroksia kohtaan. On ollut koko joukko epäkohtia, joita olisi aikoja sitte pitänyt korjata. Olisi aikoja sitte pitänyt ryhtyä reformityöhön, ankariin uudistuksiin. Olisi pitänyt ottaa paljon enemmän huomioon varsinaisen kansan, syvien rivien toivomuksia, mutta sen sijaan on vuosikymmeniä katsottu ainoastaan yläluokan etuja, ainakin niin vähässä määrässä syvien rivien toivomuksia ettei siitä paljoa voi puhua. En tarvitse täällä tuoda esimerkkejä. Maanvuokralaki on loistava esimerkki ja kuristuspykälä 1899 vuoden elinkeinolainehdotuksessa. Meillä on ollut ja on vieläkin koko joukko luokkalakeja ja me elämme luokkavaltiossa.

Täällä huomautti edellinen puhuja kieltolaista. Herra senaattori Lilius sanoi että poliisia tarvitaan juopumusta vastaan. Kansa vaatii aivan yksimielisesti, huolimatta pienestä, jos niin saan sanoa, nurkkakunnasta, yleistä kieltolakia. Välittämättä tästä hallitus, selvään uhmaillen kansan tahtoa, esittää kunnallisen kieltolain. Jos nyt tulevaisuudessa taas tulee kysymys polii-

sivaltiosta ja sanotaan, että tarvitaan poliisia juopuneita vastaan, niin tottakai taas pestään käsiä ja sanotaan, että sitä tarvitaan lisää yleisen turvallisuuden suojaamiseksi. Kun noin vuosikymmen takaperin joku yksityinen kansalainen harrastuksesta ja rakkaudesta näitä syviä riviä kohtaan ryhtyi huutamaan hiukkasen niiden hyväksi, silloin leimasi hyvinkin etevä mies nykyisessä hallituksessa tämän henkilön joksikin turhapäiväiseksi agitaattoriksi, josta ei tarvitse pitää mitään lukua. Ja kun kansan syvät rivit nousevat ylös itsetietoisina ja heitä kehoitetaan vaatimaan parempia elämänehtoja — ja tämä voi tapahtua ainoastaan yläluokan kustannuksella — silloin leimaa täällä oikeistolla eräs puhuja sen luokkavihan kylvämiseksi. Mutta me olemme tulleet toiseen aikaan. Kansa on noussut ja pyrkii taloudelliseen vapauteen. Kun silloin muutamat yltiöpäät, ikävä kyllä, väkivaltaisesti käyvät toteuttamaan tätä tarkoitusperää, käyvät korjaamaan niitä epäkohtia, joita yläluokka on huolimattomuudellaan luonut, silloin huudetaan poliiseja, silloin huudetaan: tarvitaan enemmän poliiseja, yhä enemmän poliiseja. Silloin puhutaan „upphetsningspolitiikasta", silloin unohdetaan, kuka se oikeastaan kansaa alkuperäisesti on kiihoittanut.

Herra Castrén on, ja minä olen hänelle siitä kiitollinen — räikeissä väreissä kuvannut, miten kurjassa tilassa tosiaan meidän yhteiskuntamme ja yhteiskunnalliset olomme ovat juuri yläluokan laiminlyömisen takia. Koko hänen pitkä esitelmänsä oli ankara saarna nykyistä porvarillista yhteiskuntaa vastaan. Sen takia minä kuulin sen sekä ilolla että surulla. Herra Castrén todisti, että meillä on koko joukko luokkalakeja, joita kansan siveellinen oikeustajunta ehdottomasti hylkää, mutta joita ei yläluokka tahdo poistaa ilman taisteluja. Syyttäköön silloin itseänsä! Tuomarin ohjeessa sanotaan: „Rahvaan paras on korkein laki. Se, joka on hyödyksi rahvaalle, se on lakina pidettävä, vaikka kirjoitettu laki sanain mukaan toisin kuuluisikin".

Minä tunnen aivan hyvin, mitä herrat lakimiehet tahtovat tähän sanoa, mutta se aate, joka siinä piilee, on ehdottomasti oikea. Ja koko tämä ohjesääntö ja edellinen esitys näyttää, mihin surkeisiin oloihin tullaan, kun ei lakia pian korjata kansan oikeuskäsityksen mukaan.

Sanottiin aikoinaan että Bobrikoffin venäläiset lait eivät velvoita ja nyt sanotaan taas, kun eivät lait hyvin monessa suhteessa vastaa kansan oikeuskäsitystä, että yläluokan luokkalait eivät velvoita. Bobrikoffin aikana vallitsi murha. Bobrikoffin säädökset veivät johdonmukaisesti siihen. On pelättävä, että nykyiset luokkalait, ellei yläluokka tahdo niitä pian korjata, vievät yhä enemmin samoihin tuloksiin.

Kuka on syypää? Surkeata se on, sen minä myönnän.

Näyttää siltä kuin herra Castrén olisi hiukan vanhentuneella kannalla omassa tieteessään. On hyvin helppo sanoa ja on aina ennen sanottu: „Tuo mies on lurjus, hän on rangaistava ansion mukaan. Nykyään uusi kriminaalinen tiede, professori Listin ja muiden edustama, hakee ja selittää syyt, millä tavalla on tultu tähän tilaan, ja olisi hyvä, jos meidänkin herrat juristit antaisivat enemmän arvoa tälle menettelylle ja tuomitsisivat sen mukaan. Syyt ovat nurjissa sosiaalisissa oloissa, se mielipide astuu yhä enemmän voimaan tieteessäkin.

Täällä ovat useat sanoneet, että sosiaalidemokratiian kontolle tulevat anarkistiset teot. Millä oikeudella se sanotaan? Sosiaalidemokraattinen puolue on jo melkein täsmälleen vuosi sitte julistanut, että se ei ole minkäänlaisessa solidaarisuudessa tällaisten anarkistien kanssa. Ne ovat kulkeneet väkisin niin sanoakseni meidän vanavedessä. Ne ovat juosseet meidän jäljissämme, niinkuin ne ovat juosseet ulkomaillakin, mutta ne, jotka ovat tosiaan seuranneet näitä asioita, he tietävät, että ulkomaillakin ne saivat olla siellä jonkun aikaa, kun luultiin, että ne olivat jonkinlainen vasemmisto sosiaalidemokraattisessa liikkeessä, mutta kun huomattiin, mitä he oikeastaan tarkoittivat, niin ne suljettiin pois ja kun ne tahtoivat tulla Lontoon internatsionaaliseen kokoukseen, niin ne ajettiin ulos. Kun yllä mainittu julistus on tapahtunut jo vuosi sitten, niin ei hallitus saa mennä sanomaan, että tarvitaan lisää poliisijoukkoja sen takia, että anarkismi olisi kasvamassa, kun on hyviä toiveita, että, kun sosialidemokratiia ei niitä millään tavalla hyväksy, se päinvastoin on vähenemässä.

Herra Huoponen puhui Lontoon poliiseista. Minä tunnen myös hiukan tätä poliisia, koska minä olen muutamia viikkoja Lontoossa ollut ja minä voin vahvistaa sen, mitä herra Huoponen sanoi. Mutta minä tiedän myös, että Lontoon poliisi menettelee aivan toisin kuin meidän poliisimme. Lontoon poliisit eivät enää, niinkuin kyllä ennen, ärsytä kansalaisia lainrikkomiseen, he eivät enää käy piiskalla niiden selkään; he kohtelevat yleisöä lujasti, mutta arvokkaasti. Se on ainakin minun kokemukseni siitä ja sen takia annetaan sille tosiaankin kunnioitusta ja arvoa.

Minulla ei nyt ole tässä numeroita käytettävänä, jotta voisin verrata missä suhteessa esim. Helsingin poliisivoima on muiden suurkaupunkien poliisivoimaan, mutta minä luulen uskaltavani sanoa, että se on ainakin Lontooseen nähden vähintäin kaksinkertainen ja kuitenkaan ei tämä maa mahda olla sellainen kauhea rikosten maa (huutoja: on.) Lontoon kaupunki on päinvastoin tunnettu suurrikosten pääpesäksi.

Kun nyt tämä on selitetty, niin minun käsitykseni mukaan

hallituksella ei ole vähääkään syytä lisätä poliisivoimaa tässä maassa vaan päinvastoin vähentää. Poliisia lisäämällä ei oloja paranneta, niinkuin minä ja muut olemme täällä esittäneet, poliisi tulee yhä enemmän tarpeettomaksi sen mukaan kuin reformeja toimeenpannaan alempien kansakerrosten hyväksi, mikäli tosiaan noudatetaan k a n s a n t a h t o a. Jos niin tehdään, niin tullaan kuten sanoin, toimeen paljon pienemmällä poliisivoimalla kuin mitä Suomessa nyt on. Kaikki muut toimenpiteet ovat turhat eivätkä vie mihinkään pysyviin tuloksiin, kuten Talleyrand sanoo: „pajuneteilla ja poliisisapeleilla saadaan toimeen kaikkia muuta, mutta ei rauhallisia oloja".

Ed. **Bäck:** Minäkin olen yhtynyt niihin, jotka ovat lausuneet siviilitoimikunnan päällikölle kiitollisuutensa hänen asiallisesta ja valaisevasta lausunnostaan. Täällä on tahdottu tänä iltana heikontaa tämän lausunnon vaikutusta sillä, että on koeteltu todistaa, että ne rikokset, jotka ovat näinä vuosina maassamme tapahtuneet, ovat muka jossain yhteydessä n. k. aktiivisen vastarinnan kanssa. Tällä tavalla kuitenkin minun mielestäni vedetään keskustelu syrjäseikkoihin. Eihän interpellatsioonin tekijäkään ole tehnyt senaatille kysymystä siitä, mitenkä rikokset ovat syntyneet ja missä suhteessa ne ovat menneisyyteen. Hän on kysynyt, minkätähden poliisivoimaa on lisätty. Minä en ota tutkiakseni, missä suhteessa viime vuosien rikokset ovat n. k. aktiiviseen vastarintaan. Tämä on mielestäni sivuseikka. Pääasia on, että rikoksellisuus on äärettömän suuressa määrässä kasvanut. Tämän on itse interpellatsioonin tekijäkin tämänpäiväisessä lausunnossaan tunnustanut. Rikos on aina rikos, oli se sitten missä yhteydessä menneisyyteen tahansa. Vallattomuus on aina vallattomuus. Minä uskallan mennä niinkin pitkälle mahdollisista tuomioista ja vastaväitteistä huolimatta, että tuomitsen senkin työn rikokseksi, kun sortajan sydämeen lennätetään kuolettava nuoli. Minä nim. en voi irtautua sen miehen sanasta, joka lausui: „Joka miekkaan tarttuu hänen pitää myös miekkaan hukkumaan". Jos nyt pidämme kiinni siitä, että rikoksellisuus on maassamme kasvanut, eikö meidän sitte täydy antaa nykyiselle hallitukselle tunnustustamme siitä, että se on koettanut ehkäistä tätä rikoksellisuutta? Missään kulttuurivaltiossa ei kärsitä vallattomuutta. Ranska on vapauden syntymämaa, mutta ranskalaiset politikoitsijat ovat niin ymmärtäväisiä, että he voivat tehdä eroituksen vapauden ja vallattomuuden välillä. Täällä on tänäpäivänä sanottu, että kun mahtavia virtauksia ilmaantuu kansan keskuudessa, niin ei hallitus saa niitä väkivallalla ehkäistä silloinkaan, kun nämä virtaukset esiintyvät vallattomuuden muodossa. Näin sanoi interpellatsioonin tekijä. Tätä periaatetta ei

Ranskassa, tuossa radikaalisessa Ranskassa noudateta. Arv. edustajat ovat varmaankin seuranneet tuota liikettä etelä-Ranskassa, viinin viljelijäin keskuudessa. Sekin oli mahtava virtaus, mutta kun tämä virtaus meni vallattomuuteen, silloin hallitus pelkäämättä voimakkaasti astui sitä vastaan. Ja kun siitä tehtiin interpellatsiooni Ranskan edustajakamarissa, niin kamari oli niin ymmärtäväinen, että se antoi tunnustuksensa hallitukselle siitä että se oli tehnyt lopun vallattomuudesta. Minä toivon, että Suomen ensimäinen kansallinen eduskunta on niin ajatteleva, että sekin antaisi tunnustuksensa hallitukselle siitä, että se on koettanut tehdä lopun vallattomuudesta, joka kaikista vastaväitteistä huolimatta maassamme vallitsee.

Interpellatsioonin tekijä ed. Nuorteva väitti, siviilitoimituskunnan päällikön asiallisesta lausunnosta huolimatta, että poliisin lisäys on tarpeeton. Hän koetti myös todistaa tätä väitettään, mutta minun mielestäni se tapahtui sillä tavalla, että vastoin tahtoani tulin kysyneeksi: uskooko hän itsekään siihen mitä hän sanoo. Ed. Nuorteva todisti nimittäin väitettään sillä, että hallituksen toimenpiteet eivät ole johtaneet mihinkään tulokseen. Ed. Castrén on täällä jo tänä päivänä valaisevasti antanut ed. Nuortevalle vastauksen juuri tässä suhteessa. Hän on selvästi todistanut että pääsyy, minkätähden hallituksen toimenpiteet eivät ole johtaneet toivottuun tulokseen, on juuri se seikka, että sosiaalidemokraattinen sanomalehtiryhmä maassamme ei ole toiminut sillä tavalla kuin sen olisi pitänyt toimimaan. Ed. Castrén luki monta todistusta, ehkäpä nämä todistukset jäävätään, ehkäpä niitä koetetaan selittää siten että ne tulevat interpellatsioonin tekijän hyväksi. Olkoon tämän asian laita miten hyvänsä. Minä puolestani tahdon mainita yhden todistuksen, joka on omansa todistamaan että sosialistinen sanomalehdistö on tehnyt itsensä syylliseksi kansan yllyttämiseen.

Täällä on tänä päivänä puhuttu tuosta kamalasta murhasta, joka tapahtui Taalin tehtaalla; siellähän Högberg ampui kaksi ihmistä. Sama Högberg sanoi poliisitutkinnossa, kun häneltä tiedusteltiin syytä hänen kamalaan tekoonsa, että syy, minkätähden hän oli tuon kamalan työnsä tehnyt, oli se kiihoitus, joka oli hänelle annettu sosiaalidemokraattisen puolueen sanomalehdissä. Minä toivon ettei Högbergin todistusta jäävätä. Ed. Castrén on täällä tänä päivänä puhunut itkevistä vaimoista, jotka ovat surreet vainajiensa kohtaloa. En tahdo niistä puhua. Puhun Högbergistä, joka vankilassa epätoivoisena suri kauheaa tekoansa. Hänen epätoivonsa meni niin pitkälle, se tuli niin syväksi ja valtavaksi, että hän viimein lopetti elämänsä. Minun mielestäni tämä oli tapaus, jonka olisi pitänyt herättämään sosialististen ammattipolitikoitsijain omaatuntoa.

Herra Nuorteva puheessaan antoi tietysti läimäyksen hallitukselle. Hallituksessa, senaatissa on pääsyy nykyajan rikokselliseuuteen. Ja millä tavalla? Siten että hallitus ei ole ymmärtänyt niitä demokraattisia virtauksia, jotka voimallisina liikkuvat meidän kansassamme. Minun täytyy nytkin sanoa, että epäilen tokkohan herra Nuorteva, kun hän näin lausui, puhui vakaumuksensa mukaisesti. Eikö meidän hallituksemme ole koettanut ymmärtää kansamme vapauden rientoja, eikö se ole koettanut ymmärtää ja tyydyttää sitä voimakasta demokraattista henkeä, joka nyt puhaltaa keskuudessamme? Jos tahdomme olla rehellisiä, kuulummepa sitte mihin puolueeseen tahansa ja ajattelemmepa senaatista mitä hyvänsä, niin meidän täytyy myöntää, että senaattimme on antanut arvoa juuri tälle demokraattiselle kansan hengelle. Meillä on yleinen äänioikeus, yksikamarijärjestelmä j. n. e. Onhan sekin tosiasia, että edustaja Nuorteva on voinut tehdä merkillisen interpellatsiooninsa, todistus siitä, että meidän hallituksemme on käsittänyt kansamme demokraattisia vaatimuksia.

En tahdo täällä kauemmin puhua, täällä on jo niin pitkiä puheita pidetty. Tahdon lopuksi vaan kajota yhteen seikkaan. Suomen sosiaalidemokraatit ovat luvanneet luoda uuden Suomen, Suomen, jossa vapaus, oikeus, ihmisrakkaus asuu. Tässä uudessa Suomessa on tietysti oleva parempia ihmisiä kuin ne, jotka asuvat meidän „porvarillisessa, huonossa isänmaassamme". Epäilen kuitenkin, tokkohan sosiaalidemokraatit meidän maassamme, ainakaan sillä kannalla kuin he nyt ovat, voivat luoda noita parempia ihmisiä. Ja jos joku rikos tapahtuu, silloin ei sosiaalidemokraattisissa sanomalehdissä koskaan koeteta herättää rikoksentekijän vastuunalaisuustunnetta. Kun joku juopottelee, niin se tietysti on yhteiskunnan vika. Siinä voi olla jotakin perää, mutta kyllä kai se on myös juopottelijan vika. Sitä eivät kuitenkaan sosiaalidemokraatit tahdo myöntää; syyttävätpä he kirkkojen ehtoollisviiniäkin. Jos joku varastaa, ei se tietysti ole varkaan vika, vaan yhteiskunnan. Jos joku murhaa, ei se ole murhaajan syy, ei. Luullaanko todellakin, että tällä tavalla voidaan kasvattaa sellaista kansaa, joka voi kärsiä, joka voi tehdä työtä, joka voi ottaa vastaan ei ainoastaan elämän iloisia, vaan myöskin synkkiä vastoinkäymisen päiviä. Ei! Tuollaisella kasvatuksella synnytetään vaan raukkamaisia ihmisiä, joilta kokonaan puuttuu voimaa ja ennen kaikkea persoonallista edesvastuuntunnetta.

Minä uskallan lausua toivomuksenani sen, että herra Nuortevan interpellatsiooni pannaan paperien joukkoon, ettei se siis anna aihetta mihinkään toimenpiteeseen. Minun mielestäni herra Nuortevan oma lausuntokin on ollut paras todistus siitä, että hän

itsekin on sitä mieltä, että hänen interpellatsiooninsa oli taktillinen erehdys.

Ed. **Pykälä:** Saadakseni lähtökohdan nyt kysymyksessä olevalle asialle, täytyy ottaa suurlakosta kiinni. Jokainen tietää tuon puhdistavan myrskyn, joka Suomessa silloin kävi. Olisi luullut, että kaikki puoluect, kaikki kansankerrokset silloin olisivat ryhtyneet todelliseen luovaan työhön, luomaan uutta yhteiskuntaa, jota niin kipeästi kaikki kaipaavat, mutta puoluekiukku ja toistensa ymmärtämättömyys tuli silloin vasta kaikessa loistossaan näkyviin. Entisiä hallituspuoluelaisia syytettiin siitä, kuinka suuria tyranneja ne olivat ja kuinka paljon ne tuottivat isänmaalle pahaa. Olisihan silloin voitu unohtaa tuo ja ruveta tekemään parempaa, kun kerran oli tilaisuus. Tuo suurlakon huumaus oli niin voimakas, että meidän herrat sosialistien johtajat juopuivat siitä luulosta, että valta on luiskahtanut heidän käsiinsä. Ruvettiin järjestämään kautta maan punakaartia ja sanottiin, että sillä hoidetaan maan poliisivoimia ja pidetään järjestystä yllä tarpeen tullen. Aivan oikein, tarkoitus hyvä — mutta mihin tuloksiin siitä johduttiin? Niillä toimitutettiin sotilasharjoituksia, niitä komennettiin marssimaan ja kestämään, annettiin säännölliset ohjeet ja määräykset, valittiin päähallinto Helsinkiin ja vihdoin viimein ilmestyi heille oma Gaponinsa, toisin sanoen Kock. Tämä otti koko suuren liikkeen hoitonsa ja antoi päiväkäskynsä niinkuin ainakin armeijalle. Tätä julistettiin saloilla ja kylissä, että tämä on se köyhälistön armeija, jolla köyhälistö itselleen raivaa tien valtaan. Oli myös olemassa Suomen kaarti, oli n. s. kaartin pataljoona. Mutta tämä ei voinut riittää. Meidän herrat porvarit täällä Helsingissä muodostivat kolmannen kaartin, n. s. suojeluskaartin, ja nämä kolme kaartia nyt pitävät silmällä kuka tässä vihdoin viimein vallassa pysyy. Venäläisellä valtiomahdilla hajoitettiin ensin Suomen kaarti ja kotimaisella hallitusmahdilla suojeluskaarti ja punainen kaarti. Nyt ei olisi ollut kaartia ensinkään, muta hallitus rupesi luomaan n. s. poliisikaartia niitten tilalle. Siis kaartitta ei mitenkään voida Suomessa olla, se on itsestään selvä. Minkä verran hallituksella oli aihetta ruveta järjestämään poliisikaartia, se on tässä täysin selvästi näytetty. Niin vähän kuin minä olen poliisivaltion ihailija, niin pakostakin meidän täytyy turvautua ennemmin poliisivaltaan kuin rosvovaltaan; kolmatta mahdollisuutta tässä ei ole valittavissa. Jos herrat sosialistit olisivat tuon valtavan kansaliikkeen koettaneet ohjata todelliseen valistustyöhön ja järkevään, ajattelevaan toimintaan, olisivat he tehneet suuremman palveluksen kuin kiihoittaessaan toisia kansanluokkia vastaan. Minä olen juuri siitä seudusta,

jota tänään on täällä niin monta kertaa mainittu, nim. Pölläkkälästä, — Pölläkkälän työväenyhdistyksen talo näkyy minun ikkunaani ja olen jotenkin likeisessä tekemisessä niitten henkilöitten kanssa, jotka täällä ovat tänään monta kertaa mainitut. Tämän työväenyhdistyksen toiminta oli kaikkea muutakin kuin työväenliikettä suurlakon jälkeen. Siellä kävi kiihoittajia, agitaattoreita, mutta järkevää johtoa ei siinä ilmestynyt. Tunnettu Suursaaren sahan lakko, joka oli myös kiihottajien toimeenpanema, päättyi isännöitsijä Geffertin murhaan. Täällä on jo niin selvän selvästi valaistu murhan syy ja seuraukset, ettei minun tarvitse niihin enempää kajota. Samaan aikaan Kiviniemessä tapahtui myöskin Popoffin murha, jota täällä niinikään on mainittu. Siinä myöskin oli Pölläkkälän järjestyneen työväen yhdistys johtotoimissa. Joulukuun 15 p:nä tapahtui ihan naapurissani Suikin murha ja sen verran kuin siinäkin päästiin jälille, oli siinä järjestynyt työväki johtamassa, vaikka todella Räisälän työväenyhdistyksen jäsenet, tuon suurmurhaajan Savinaisen johdolla. Täällä on mainittu, mitä ne vangitut ovat sanoneet, jotka rikokset ovat tehneet. Minä myöskin voin mainita mitä Suikin murhaaja Hilli sanoi. Hän tunnusti itse oikeudessa, että hän oli viimeinen, joka huivia kiristi. Muolan käräjillä, silloin kun hän sai tuomionsa, pyysi hän minua viemään terveiset vanhemmilleen. Hän sanoi olevansa rikollinen perinnöllisesti, hänen isänsä oli hänelle ohjeita antanut, hänen äitinsä oli häntä aina neuvonut hyvään. Mutta hänellä oli niin voimakas vastavaikutus rikoksiin, että hän ei ehkä koskaan olisi tullut niitä tehneeksi, ellei hän olisi joutunut sosialidemokraattisen agitaattorin kiihotuksen alaiseksi. Lukiessaan näitä kiihoittavia kirjoituksia hän ymmärsi ne yksipuolisesti ja joutuessaan suurrosvon Savinaisen vaikutuksen alaiseksi hänen kohtalonsa päättyi tuohon kamalaan tekoon. Hän mainitsi tutkimusvankeuden aikana Viipurin linnassa, että hän ei voinut nukkua neljään yöhön silloin kun hän vietiin linnaan. Olin myöskin mukana vangitsemassa häntä; hän sanoi aina ajatelleensa isäänsä, oliko hän ehkä vangittu samasta rikoksesta, johon hän ei ollut syypää. Sunnuntaina kun menin kirkkoon, sanoi hän, en joutanut seuraamaan papin sanoja, sillä omaatuntoani kaivoi, vaan minä rauhattomana vaanin silmilläni ympäri kirkkoa näkyisikö missään harmaahapsista isääni. — Se vaivasi tätä nuorta miestä. Hilli lähetti tovereilleen Räisälään nämä terveiset: Etsikää valistusta, hankkikaa itsellenne tietoja, ei murhilla tätä maailmaa paranneta; omatuntoni on minut tuominnut eikä maallinen oikeus. — Jos tätä selitettäisiin suurille laumoille, niin luulen, että poliisivoima kävisi osaltaan tarpeettomaksi.

Tässä on jo annettu vastauksia herra Nuortevan selityk-

siin. Minäkin meinasin sanoa, ettei se sisältänyt mitään muuta kuin tunnustuksen, että hallitus on ollut oikeutettu tässä asiassa miin tekemään kuin se on tehnyt. En voi olla ed. Castrénille, — niin paljon kuin eräissä kohdin yhdynkin häneen — huomauttamatta siihen hänen väitteeseensä, että paikkakunnan väestö muka olisi rikoksellisia suojannut tuolla Vuoksen laaksossa tehdyissä Pölläkkälän y. m. murhissa, en voi olla paikkakuntalaisena ja paikkakuntalaisten edustajana panematta vastalausetta hänen ehkä vasten tahoaan lausumaansa sanaan. Ne, mitä oli suojelijoita Savinaisella ja muilla, eivät olleet paikkakuntalaisia, vaan heitä suojeltiin Käkisalmen, Räisälän ja Kaukolan saloilla, missä ei mikään valistus ole käynyt, vaan ainoastaan sosialistien agitaattorit. Ei suinkaan paikkakunnan väestö suojelusta antanut. Paikkakuntalaiset olivat näistä tapahtumista niin kauhuissaan, että jokainen talo oli varustettu aseilla, sellaisetkin talot, joissa ei ikinä ollut aseita käytetty, lähettivät vartavasten miehiä Viipuriin ostamaan aseita suojellakseen itseään noilta kauheilta rosvojoukoilta. Jokaisen talon ikkunat olivat siihen aikaan, jolloin tuli tehdään, peitetyt paksuilla matoilla ja ryyjyillä, ettei voisi näkyä ikkunan läpi. Kokonaiset kylät ja seudut olivat ikäänkuin haudan hiljaisuudessa ja pimeydessä. Tällaisen vaikutuksen olivat sosialistit tehneet sillä paikkakunnalla. Niin likellä kuin minä seisonkin herroja sosialisteja — minä olen ehkä ensimäisiä, jotka ovat tässä maassa sosialistisia oppeja selittäneet —, niin en koskaan ole ymmärtänyt, että rosvouksilla voidaan mitään sosialistista enemmän kuin mitään muutakaan yhteiskuntaa luoda. Jos kuka tuntee yhteiskunnassa olevat puutteet ja virheet, niin maalaisväesö; ketäpä ne enemmän painavat kuin meitä maalaisia. Mutta me emme koskaan turvaa aseisiin emmekä rosvouksiin, me koetamme päästä valistuksen tietä oikeuden voittoon. Jos tätä sosialistitkin tahtovat, niin me voimme käsi kädessä taistella kurjuutta kärsivän köyhälistön puolesta. Mutta me maalaiset emme voi koskaan tarjota ystävän kättä, niin kauan kun itse sosialistien johtajat sanomalehdissään ylistävät murhaa ja kiihoittavat rikoksiin. Niin katkeraa kuin tämä on kuulla, niin ei se myöskään ole hauskaa sanoa.

Ed. Valavaara mainitsi myöskin, että kysymyksessä oleva Korpela, Pölläkkälän työväenyhdistyksen johtaja, olisi ollut niin likellä perustuslaillisia tai porvarillisia, että sai niiltä aseita. Pyydän edustaja Valavaaralle huomauttaa, että hän ei kykene sitä todistamaan. Mainittu henkilö oli paikkakunnallaan siinä huudossa, ettei kukaan kunnon kansalainen laskenut häntä niin likelle, että olisi hänen kanssaan ruvennut sellaisista asioista keskustelemaan. Millä punainen kaarti hankki aseita? Se hankki kootuilla varoilla. Minullakin oli tilaisuus nähdä keräyslistat,

johon oli merkitty 600 markkaa, joukossa sadankin markan eriä — en lähde sanomaan, minkä puolueen jäsenet olivat noita sadan markan eriä merkinneet, se ehkä ymmärretään ilman sitäkin. Tällaista toimintaa oli punakaartilla ainakin siellä ja ehkä lienee ollut koko maassakin, vaikka sitä koetetaan todellisuudessa salata. Sanoihan Kockikin, kun Viaporin kapina ei onnistunut: Nyt kaivetaan aseet maahan siksi, kun tulee parempi tilaisuus. Tämä todistaa, että on niitä aseita ollut muuallakin, ei ainoastaan Räisälässä ja Muolassa.

Täällä on puhuttu niin paljon ja valaistu asiaa siksi paljon, ettei siihen enää mitään sanottavaa ole. On totta, että rauhallisiin maaseutuihin, johon niitä ei ole pyydetty ja joissa niitä ei olisi tarvittu, on lähetetty poliseja, mutta on ymmärrettävä, että virheitä tehdään aina, missä ei voida seisattua kohtuullisuuteen, vaan mennään yli äyräitten. Jos tahdotaan päästä poliisivallasta, niin jokaisen kansalaisen on pyrittävä siihen, ettei sitä tarvita, eikä vaadittava, että hallituksen asia on johtaa meitä. Sitä tietä pääsemme siihen, mutta emme muuten. Ruvetaan nyt näyttämään, että poliisi on tarpeeton tästä lähtein. Kyllä luullakseni hallitus mielellään hävittää poliisin mitättömän pieneksi. En tahdo ylistää hallitusta, ettei se olisi tehnyt virheitä, mutta en myöskään voi kannattaa interpellatsioonia, ettei hallituksella olisi ollut todellista aihetta poliisivoiman lisäämiseen. Hallituksen selityksen saatuamme katson, että tämä keskustelu jo täysin valaisee, mihin eduskunta pyrkii, ja ehdotan, että pitemmittä keskusteluitta siirrytään päiväjärjestykseen, joten hallituksen selityksen ja tämän keskustelun annetaan olla vastauksena kysymykseen.

Ed. **Tainio:** Tässä ei oikein tiedä, kummalleko täällä vastaa, herra siviilipäälliköllekö vai ed. Castrénille, he kaksi näyttävät kuuluvan niin läheisesti yhteen. Minä hyvin hyvällä syyllä uskon, että kun siviilipäällikkö, senaattori, ei kehdannut olla niin hävytön kuin tunnettu ed. Castrén, niin kuitenkin samassa toimistossa on (huutoja: järjestykseen, järjestykseen!) laadittu ne asiapaperit, joita täällä on pari tuntia luettu. Näin ollen minun täytynee pitää myös ed. Castrénia hallituksen puolivirallisena edustajana. Sentähden ehkä tulen kiinnittämään pikkuisen suuremman huomion hänen saarnaansa kuin se ansaitsisi, sillä oikeastaan se ei ansaitsisi mitään. Hän oli kyllä valmistanut hirveän raskaita syytöksiä sisältävän asiakirjan, esitti sen tunnetulla puhujataidollaan ja kuitenkaan ei tässä huoneessa ollut yhtään edustajaa, johon se olisi vaikuttanut (huutoja: on kyllä, on kyllä!), sillä kukaan ei ottanut sitä vakavalta kannalta; olemme tottuneet herra Castrénin leikillisyyteen ja sentähden sitä katsotaan kuin klovnia sirkuksessa. Jos sen esittäjänä olisi ollut

joku toinen henkilö, (huutoja eri tahoilta) — kiitoksia paljon! — (huutoja: Puhemies kutsuu järjestykseen) niin ehkä olisi (huutoa!)

Ja mitä taas tulee itse tähän asiaan, niin me jo ennakolta hyvin tiesimme, millä tavalla tämä interpellatsiooni tullaan täällä vastaanottamaan. Me tiesimme ennakolta aivan hyvin, että saamme täällä niskaamme kaikki ne ikivanhat syytteet anarkismista ja jos jostakin, mutta siitä huolimatta sen teimme, sillä se oli välttämätöntä. Se puhdistaa jonkun verran asemaa ja sen kautta toivottiin myöskin tilaisuutta — jos tämä asia nimittäin lähetettäisiin valiokuntaan — saada selvyyttä eräisiin seikkoihin, joista puolueitten välillä on riidelty. Täällä nyt jo on ihmeen omituisia, ristiriitaisia väitteitä heitetty toinen toisiaan vastaan. Ed. Castrén tiesi kertoa, että paikkakunnan väki suojeli Pölläkkälässä noita roistoja, Savinaista ja muita. Ed. Pykälä kumoaa sen jyrkästi, että näin on tapahtunut, että muka sosialistit sen tekivät, mutta senhän tekivät perustuslailliset (naurua), senhän teki Matti Läheniemi, joka oli tuon kuuluisan Karjalan mahdin päällikkö ja perustuslaillisten parhaita luottomiehiä (hyvä! hyvä!) Matti Läheniemi, joka oli tunnettuja toimihenkilöitä ja nauttii koko Karjalan perustuslaillisten suosiota, piti suurlakon loppujuhlassa puheen, jossa selvin sanoin viittasi, ettei toiminta vielä tähän lopu, tämän jälkeen alkaa toisenlainen toimintakausi, ja silloin siellä perustuslailliset huusivat: hyvä.

Ja kun me toivomme tämän asian lähettämistä valiokuntaan ja olemme tätä esittäneet, niin olisi siinä selvitettävä vielä eräs toinenkin seikka: tuomitaanko ainoastaan köyhät roistot vai tuomitaanko rikkaatkin, onko murha tai ryöstö luvallinen silloin, kun sen tekee yläluokkaan kuuluva henkilö yläluokkalaisten suostumuksella ja onko se ainoastaan silloin moitittava, kun sen tekee köyhä, sivistymätön ja valistumaton, niinkuin täällä usein on huomautettu. Meillä on tutkimatta vielä eräitä pommihistorioita, mutta, jos haluttaisiin ruveta perinpohjaiseen pyykkiin, niin olen jotakuinkin varma, että saataisiin tarkkoja tietoja niistä ja niihin syylliset eivät löydy täältä vasemmalta (huutoja: todistuksia!). Todistukset tulevat olemaan liian murhaavia silloin kun minä ne annan. (Naurua.) Olisin toivonut, ettei minun olisi tarvinnut tulla täällä tällaisen asian kanssa esille — vaikka voihan joukko samallaisia vielä vastakin esille tulla —, mutta se on ed. Castrénin tyhmyys, joka pakottaa tällä tapaa esiintymään. Hän alkaa provoseerata täällä pitkällä rikoslistalla — ja miltei samalla tavalla menetteli sivilipäällikkö —. Täällä syytetään sosiaalidemokraattista puoluetta, aivan kuin mikään puolue voisi vastata yksityisen jäsenensä työstä. Ja vaikka Pölläkkälän työväenyhdistys olisi täynnä anarkisteja ja vaikkei siellä olisi yhtään sosialistia, ei sillä ole tuomittu vielä sosiaalidemok-

raattinen puolue. Saattaa olla, että meillä on sellaisia yhdistyksiä joissa on suuri joukko anarkisteja, joita emme saa pois, koska he eivät ole tarpeeksi rehellisinä esiintyneet, mutta ei heillä ole naamassa kylttiä enemmän kuin ed. Castrénilla siitä, mihinkä puolueeseen he kuuluvat. (Naurua).

Ed. Castrén aina tiesi erittäin raskauttavana asianhaarana huomauttaa, jos rikollinen kuuluu tai oli joskus kuulunut työväenyhdistykseen. Muistelen että eräs surullisen kuuluisa Karstén oli aikoinaan Castrénin asianajotoimistossa, olisikohan siveellinen turmelus sieltä tarttunut. (Naurua). Logiikka on ainakin yhtä hyvää kuin ed. Castrénilla.

Se olin minä, joka huusin: valhetta, silloin kun ed. Castrén väitti, että sosiaalidemokraattinen sanomalehdistö olisi puoltanut rikoksia, tehnyt kaiken voitavansa tällaisten rikollisten ilmitulon estämiseksi j. n. e. Ja minä rohkenen yhä edelleen uudistaa tämän hieman törkeän sanan, joka kuitenkin oli niin paikallaan. En käytä sitä mielelläni, mutta kun meitä vastaan esiinnytään jotenkin törkeästi, niin se on siten kuin ed. Danielson-Kalmari sanoi, että sellainen nahka sietää sellaisen parkin (Naurua).

Sosiaalidemokraattinen sanomalehdistö on tehnyt enemmän, oikeastaan tehnyt kaiken, mitä tässä maassa tehty on, anarkismin vastustamiseksi, ja ilman sosiaalidemokraattista puoluetta ja jollei sen voima olisi ollut siksi suuri kuin se on, tämä maa ei olisi suurlakon vaiheista suoriutunut sillä tavalla kuin se suoriutui (hyvä! hyvä! vasemmistosta). Olen kuullut että senaattori Mechelin on joskus luvannut Pietariin, että hän rauhoittaa tämän maan. Se olisi ollut mahdottomuus kymmenelle Mechelinille ilman meitä. Jos tätä maata on onnistuttu rauhoittamaan, siitä koko ansio, niin kiittämätön työ kun se onkin, on sosiaalidemokraattisen puolueen. Mutta siitäkö, että me emme ole onnistuneet siinä paremmin, te meitä syytätte? Ja se, että me emme ole onnistuneet siinä paremmin, sehän johtuu juuri siitä vastustuksesta, jota porvaristo on harjoittanut koettaessaan kylvää epäluuloa sitä ainoaa liikettä vastaan, joka kuitenkin antaa niille tulevaisuuden toiveen, sellaisille Högbergeille ja muille, joilta se toivo on aikoja sitte jo kadonnut. Anarkismi on sen työläisen katsantokanta, jolla ei ole toivoa paremmasta, sosialismi antaa toivon parempaan, se opettaa ihmisiä ajattelemaan, panee heitä itsenäiseen työhön ja toimintaan, se kasvattaa heitä. Ja sitä paitsi ilman sitä, mitä olisi ollut koko perustuslaillinen puolue ja liike tässä maassa, se, joka ylpeilee täällä laillisuudesta ja yhtä mittaa ylpeilee sillä, sekin kaikki vielä on niitten ansio, jotka ovat osanneet juuri tuon köyhälistön herättää itsenäiseen työhön ja ajatteluun ja näyttää sille, että elämässä on muutakin

eikä vaan paljasta työtä ja nälkää, vaikka sitähän sillä vaan kai toivottaisiin olevan.

Sellaiset yksityiset sanomalehtileikkaukset, kuin ed. Castrén esitti, ovat aina mitä suurimmassa määrin valheellisia. Sieltähän oli jätetty pois joko alku tai loppu, ehkä keskeltäkin, sinne oli kelvannut lause sieltä tai täältä. Jos minä rupeisin sillä tavalla ed. Castrénin puheen karsimaan sieltä tai täältä, niin jokainen luulisi häntä hulluksi.

Mutta kyllä me olemme sanoneet ja väittäneet, ettei riitä se, että murhaajat tuomitaan ja saatetaan ne rangaistukseen. Sillä ei murhia poisteta. Täytyy poistaa todella rikollisuuden syy, sillä joskin murha on rangaistava ja murhaajaa moitittava, niin ei se yksinomaan riitä, kuten ed. Bäck luulee, sillä määrätyt olosuhteet synnyttävät määrättyjä mielialoja ja henkilöitä ja sikäli kuin olosuhteet voidaan muuttaa, sikäli muuttuu näiden henkilöiden työ ja toiminta. Kun sosialistinen sanomalehdistö on noiden murhien syitä selitellyt yhteiskunnallisiksi, on se siten tahtonut vaikuttaa vallassa oleviin, huomauttaa niille, että jos haluatte rauhaa, jos haluatte järjestystä tässä maassa, niin poistakaa epäkohdat sikäli kuin se teidän voimastanne riippuu. Me kyllä olemme aina tienneet meidän velvollisuutemme: se on sivistyksen ja valistuksen levittäminen ja työläisjoukkojen järjestäminen ei yksistään paljojen puheitten ja agitatsioonin kautta, vaan sillä vakavalla tavalla, jolla toistakymmentä vuotta on työväenyhdistyksissä valistustyötä harjoitettu ja jonka kautta on saavutettu hämmästyttäviä tuloksia. Ja jos nämä tällaiset seikat katsotaan murhan puoltajiksi, niin tarvitaan todella ammattiasianajaja, joka ottaa väärän asian rahan edestä puoltaakseen.

Ed. Castrénilla oli kylliksi röyhkeyttä sanoa, että interpellatsioonin tarkoituksena olisi muka saattaa tämä maa ryöstö- ja anarkistiliigojen haltuun. Silloinhan kyllä olisi ollut syytä kutsua puhujaa järjestykseen, mutta minä pidän enemmän vapaudesta ja annan puheenjohtajalle tunnustuksen, ettei hän kutsunut järjestykseen, niin törkeä kuin tuo väite olikin, törkein mitä tässä eduskunnassa on koskaan heitetty. Ei sille riitä meidän pienten hävyttömyydet, sellaiselle suurelle mestarille. (Naurua!) — Eikö todellakaan voida nähdä tällaisessa vakavassa asiassa mitään muuta kuin saattaa maamme anarkistiliittojen terroriseerattavaksi, vaikka tiedetään, kuinka peloittavassa määrässä vihamielisyys poliisin ja kansanjoukkojen välillä kasvaa. Tappeluita kansanjoukon ja poliisin välillä harva se päivä. Tämänpäiväinen „Työmies" kertoo Mikkelistä, kuinka siellä joukko poliiseja ja kansaa tappeli keskenään ja haavoittuneita tuli joukottain, ja kuinka siellä siviilipukuinen poliisi huiskutti sapelia ilmassa huutaen että „päät poikki perkeleiltä, minun henkeni ei

paljo maksa". Silloin, jos poliisi esiintyy tällä tavalla ja siitä saapi esimiehiltään kiitoksia, niin kyllä meillä silloin on syytä tehdä pieni kysymys asianomaiseen paikkaan, että mitä siellä on tehty tällaisten epäkohtain korjaamiseksi. Ja sitä paitsi — meidän velvollisuutemme on kerta kaikkiaan sanoa, että poliisivoimien lisäämisellä ei mitään maata koskaan rauhoiteta. Minä haluaisin kysyä siviilitoimituskunnan päälliköltä, kuinka suuressa määrässä Venäjällä on onnistuttu. Siellä on käytetty miljoonia sadottain, siellä on poliisia joka nurkassa, joka talossa sotaväkeä ja poliiseja yhtä paljon kuin ketään muita ihmisiä yhteensä. Eikä siellä siltä lopu terrori, ei siltä lopu murhat. Huomataan siis, että vika on muualla. Ja vaikka Venäjällä tehtäisiin joka miehestä poliisi, vaikka olisi poliiseja kuinka paljon enemmän tahansa, ei se lopu siellä, sitä tietä ei palaannu rauha ja järjestys. Jos me emme ole täällä sen verran oppineet, kyllä sietää silloin jo muistuttaa.

Nyt kun olen ollut tässä näin laillisella kannalla ja ed. Castrén meille vielä monta kertaa huomautti, että „laki on laillisella tavalla muutettava", niin minä haluaisin kysyä, millä tavalla lait ovat syntyneet. Yleensä kaikki lait. Eivätkö kaikki lait ole väkivallan tulosta? Väkivalta jokaisen hallitus-suvun oikeuden perustana, väkivalta tai vallankumous jokaisen valta-oikeuden perusteena. Väkivalta tai voima se on jokaisen lain, jokaisen valtion turva, eikä laki sinänsä. Ja kun sitä lakia nyt täällä niin jumaloidaan, niin onhan syytä muistuttaa että ei yksikään ainoa sivistysvaltio pysyisi päivääkään pystyssä ilman kiväärien ja kanuunien suojaa. Sellaiset ovat meidän lakimme. Täällä on sanottu, että ne ovat luokkalakeja. Ne eivät ole ainoastaan luokkalakeja, vaan kuristuslakeja ja pakkolakeja. Sillä joka ainoa valtio nykyisessä muodossaan lysähtää paikalla kasaan, tai pirstautuu, kun otetaan pois kiväärit ja pistimet, joilla lakeja pidetään voimassa, sen jälkeen ei niitä kukaan kunnioita niiden siveellisen arvon takia sentähden etteivät ne tyydytä kansan siveellisyyden ja oikeuden tunnetta. Ja jokainen maa ja kansa rikkoo nuo lait niin pian kuin sillä on siihen voimaa. Meillä oli eräs laki voimassa ja käytännössä Bobrikoffin aikana; meillä oli voimaa ja me murskasimme sen. Jos Suomen työväellä olisi ollut voimaa enemmän, jos sillä tänä päivänä olisi voimaa enemmän kuin sillä on, se olisi tehnyt toisin jälkeenpäin kuin se teki ja samalla tavalla menettelisi koko maailman työväki; eikä ainoastaan työväki vaan koko maailman ihmiset sinänsä. On turhaa ruveta puhumaan sillä tavalla meille laeista. Mehän kunnioitamme niitä jonkunlaisen keskinäisen sopimuksen perusteella, kun voimasuhteet ovat epävarmat, ja meillä erityisesti senkin tähden, että tulee ottaa huomioon myös voimasuhteet ulospäin. Ei

ole tarvis tuoda esiin semmoisia fraaseja, vaan on pysyttävä enemmän reaalisella pohjalla, niin kunnioituskin vastustajaa kohtaan olisi vähän suurempi, varsinkin kun tiedämme, miten lakia kaikki lakimiehet ja asianajajat halveksivat. Sillä jos ne ajaisivat vaan laillisesti oikeita asioita, niin tuskin olisi käräjäkäyntiä. Mutta ei ole koskaan niin huonoa asiaa, ettei sitä asiaa puolustamaan saisi asianajajaa, vaikka olisi kuinkakin väärässä. Laki on niinkuin luetaan ja se riippuu niin paljon asianajajista ja muista sellaisista. Oikeus ja laki ovat sittenkin kaksi eri asiaa ja oikeutta olemme sanoneet jo ennen kunnioittavamme, sen edessä kumartavamme, mutta ei lakia, jos laki ei ole sopusoinnussa oikeuden kanssa. Sitä paitsi on huomattava vielä, että puheenaolleista sanomalehtilausunnoista useimmat olivat kirjoitetut ennen kun työväellä oli äänioikeutta ja se muuttaa paljon asiaa. Työväen sanomalehdistö on tuntuvasti muuttunut sen jälkeen, kun työväki sai äänioikeuden ja muuttuu yhä enemmän sitä mukaa kuin luottamus eduskunnan hedelmälliseen työhön kasvaa, siis olosuhteitten mukaan. Eikä työväen lehtien kanta riipu toimittajista, sillä kyllä työväki meillä itse toimittaa lehtensä. Niitten lausunnot kuvaavat työväen yleisen käsityksen. Jos meidän sanomalehdistömme on kuinka vallankumouksellinen tahansa, ei se ole toimittajien vika eikä ansio, se on yleisön, jota lehti palvelee. Meidän lehtemme ovat toisenlaisessa asemassa kuin porvarillisten lehdet. Niiden suuntaa ei määrätä puoluehallinnossa; puoluehallinnon suunnan määrää puolue ja sen lehdet. Lähdetään väärästä päästä, kun syytetään sanomalehdistöä; se ilmaisee ainoastaan lukijainsa ajatukset, se on niiden tulkki.

Ed. Castrénin puheessa olisi hyvin paljon korjaamisen alaista, mutta ei niihin viitsi kajota, eivät ne ole sen arvoisia. Mutta voisin hänelle vielä tehdä erään kysymyksen. Mahtaneeko hän tietää, mistä ovat kotosin ne grafton-kiväärit, joita käytettiin Geffertin murhassa. Eiköhän ed. Castrénilla ole hyvin tarkkoja tietoja noista kivääreistä. Minä en ehdottomasti vaadi vastausta, mutta kyllä olisin iloinen, jos sen saisin. Ja tätä älköön kutsuttako provokatsiooniksi, sillä kuka käskee lakimiehen tekemään tuhmuuksia. Minä luulen, että ed. Castrén voisi vastata tähän kysymykseen hyvin tyhjentävästi, jos vaan tarvittaisiin. Siihen kysymykseen sisältyy kyllä sen jälkeen paljon enemmän; minä vaan tahdoin opastaa oikealle tolalle, kyllä minä kysyä voin sen jälkeen miltei yhtä paljon kuin Albrecht.

Täällä arvoisa senaattori pahoitteli sitä, että järjestysvalta ei saa apua yleisöltä, että yleisö järjestysvaltaa vastustaa, sen sijaan että sen tulisi sitä auttaa. Enhän minä ole vanha mies, paljon nuorempi kuin herra senaattori, mutta olen minä nähnyt Suomessa toistakin. Helsingissäkin yleisö on ollut sangen aulis

avustamaan poliisia. Se oli silloin kun översti Gordie oli poliisipäällikkönä. Silloin tultiin toimeen paljon pienemmällä poliisivoimalla ja järjestys oli tyydyttävän hyvä. Yleisöstä ei riipu tämä suhde. Niin kauan kun poliisi pysyy sellaisena kuin meidän nykyinen poliisi on, niin yleisö ei koskaan sitä auta. Sellainen poliisi pysyy voimattomana, sillä yleisö halveksii sellaista poliisia, halveksii sitä sentähden, että sitä johdetaan huonosti, sen päälliköissä vallitsee virkavaltainen henki. Ja varsinkin köyhälistö halveksii sitä sentähden, että poliisiksi pyrkijältä ei vaadita mitään muuta tutkintoa kuin että hän tuntee vastenmielisyyttä köyhälistön liikettä kohtaan. Kaikista muista puolueista sinne kyllä kelpaa, sillä ehtona poliisiksi pääsemiseen on sosialistiviha, ja kun tällainen ehto asetetaan, kyllä tiedämme, millä tavalla tällainen poliisi järjestynyttä työväkeä kohtelee. Minä olen myöskin kuten ed. Huoponen ja tohtori af Ursin ollut ulkomailla ja nähnyt, kuinka siellä poliiseja kunnioitetaan, esim. Amerikassa ja Englannissa ja Skandinaavian maissa. Olen nähnyt suuren suuren väentungoksen, 2 à 3,000 henkilöä, joita yksi ainoa poliisi piti kurissa. Sen ei tarvitse pitää järjestystä. Jos poliisi joskus jotakin sanoo, niin sitä paikalla totellaan ilman muuta. Mutta se poliisi ei ole koskaan menettänyt arvoansa yleisön silmissä. Ja niin meilläkin asian laita voisi olla. Mutta meillä olisi tehtävä puhdistus päällikkökunnassa. Vasta sen jälkeen kun meillä aletaan saada toisenlaisia poliiseja, silloin alkaa se saada apua yleisöltä ja silloin yleisö kunnioittaa sitä. Ja silloin huomataan myös, että meillä nyt on kolme kertaa enemmän poliiseja kuin mitä tarvitaan. Kysymys ei ole siitä, millä tavalla työväki kohtelee poliiseja, vaan millä tavalla poliisi kohtelee heitä. Eikä meidän työväkemme aina ole kohdellut poliisia vihamielisesti, vasta nyt se on tullut sille päälle ja sen on poliisi siihen opettanut. Sitä paitsi onhan yleisesti tunnettu asia, että poliisi kohtelee ihan eri tavalla n. s. herrasmiehiä ja työmiehiä. Työmies voi saada hyvin törkeitä käskyjä, jopa lyöntejäkin, ja viedään putkaan mitä pienimmistäkin rikoksista, kun sen sijaan herrasmiehet saavat olla sikahumalassa kadulla ja räyhätä niin paljon kun mieli tekee eikä poliisi ollenkaan sekaannu asiaan. Minä katselin yöllä täällä Helsingissä maisterinvihkiäisten jälkeen ja ihmettelin, ettei missään maailmassa ole niin hyvää poliisia kuin täällä Helsingissä: kadut täynnä humalaisia valkolakkisia ja ne huusivat ja räyhäsivät, ettei työväki koskaan pahemmin. Mutta minä ihailin, kuinka hyvä poliisi oli, se ei puhunut mitään. Tässä asiassa on mentv niin pitkälle, että on eräillä paikkakunnilla ruvettu tekemään poliisista ivaa. Tampereella eräs liikemies heittäytyi humalaiseksi, pukeutui tavallista vähä hienommin ja esiintyi sitten kadulla kuin sikahumalainen. Hän sai pian koko väkijoukon pe-

räänsä. Väkijoukko vaati poliisia viemään häntä putkaan, mutta poliisi käänsi selkänsä ja lähti kiireesti pois, siksi kuin kokeileva kauppias löysi ajurin ja pääsi yleisön näkyvistä pois. Hän oli tahtonut ikäänkuin vedon perästä näyttää tuttavilleen, ettei poliisi koske herrasmieheen, ja hän pääsi tarkoituksensa perille. Kun työväki tämän näkee ja samalla huomaa, miten poliisi sitä itseään kohtelee, niin ompa ihme, jollei se ala sellaista poliisia halveksua. Siis kun näitä kireitä välejä arvostellaan, niin pitää ottaa huomioon toinenkin puoli. Se on minun mielestäni tärkeää.

Olisi paljon muutakin vielä sanottavaa tästä herra senaattorinkin esityksestä. Mutta tämä niin sanoakseni periaatteellinen puoli riittää, niin etten ryhdy kaikkiin yksityiskohtiin. Sivumennen sanoen voin mainita yhden kohdan senaattorin puheesta. Hän sanoi, että rikoksia ilmestyy ikäänkuin todistamaan lisätyn poliisivoiman tarpeellisuudesta, se on, että rauhattomuuksia jatkui yhä edelleen j. n. e. Minä kyllä olen arvellut ihan samaa kuin herra senaattorikin, että meillä sattui rauhattomuuksia ainoastaan todistukseksi lisätyn poliisivoiman tarpeellisuudesta.

Meillä on tahdottu lisätä poliisivoimaa, sitä on tahdottu vanhoillisimmalta taholta sitä varten, että sitä voitaisiin käyttää työtaistelussa työväkeä vastaan, ja sitä onkin käytetty häikäilemättömällä tavalla ei ainoastaan suojelemaan työnantajia, vaan myös suojelemaan lakon rikkojia. Mutta on sitäkin vähän sääli, että pannaan parikymmentä poliisia suojelemaan pariakymmentä lakon rikkojaa. Mutta on sitä vielä käytetty suorastaan lakkolaisten yhteistoiminnan estämiseksi, on käytetty rähinöiden synnyttämiseen. Poliisi on synnyttänyt epäjärjestyksiä myös tässä maassa ja sitte sen johdosta hakannut ihmisiä, niin että ovat saaneet maata viikkokausia sairaaloissa. Mutta jos pannaan minkäänlaista tutkintoa toimeen tästä, niin poliisi pääsee muutaman kymmenen markan sakolla tai jollakin sellaisella. Muttä nämähän ovat asioita, jotka ovat paljastettuja aikoja sitten sanomalehdissä, niin ettei tarvitse minun niitä yksityiskohtaisesti ruveta selittelemään.

Mitä siihen Lahden rautatiesillan räjähyttämiseen tulee, niin ei ole todistettu, miltä puolelta se räjähyttäminen oli aijottu toimittaa. Tällaisia räjähyttämisiä panevat toimeen ne, joilla on hyötyä siitä, että lakkolaiset joutuvat huonoon maineeseen. Se on vanha tapa. Tätä on sanottu työväen lehdissä, ja hyvin useassa tapauksessa huomataan, jos ruvetaan etsimään syitä, että syyllinen on toinen puolue, jonka edut lakkotaistelussa vaativat, että työväki pitää saattaa huonoon huutoon. Sen kautta koetetaan valloittaa puoluelleen yleinen mielipide ja valtiomahti, sillä silloin on helpompi voittaa lakkotaisteluissa.

Sitte täällä mainitsi myöskin herra siviilipäällikkö tuon

Taalintehtaan murhajutun ja siitä puhui myös ed. Bäck ison ajan. Minä ihmettelen että tällaisessa niin sanoakseni yhteiskunnallisessa rikosluettelossa otetaan huomioon mielipuolien työt. Sattuuhan houruinhoitoloissa ja milloin missäkin, että joku mielipuoli tekee töitä, joitten mukaan ei ainakaan suurta yleisöä arvostella. Minä olen tuntenut ja kysynyt useilta tämän Högbergin tuttavilta ja he ovat kaikki yksimielisesti selittäneet, että hän ei ollut täysin normaali, vaikka ei hän ollut aivan niin vaarallinen, että olisi tarvinnut telkeitten taakse panna. Ja mitä sitte tulee siihen hänen sanaansa, että hän olisi villiytynyt lukiessaan sosialistisia lehtiä, niin en voi väittää suorastaan vastaan, ettei hän olisi näin sanonut, mutta asia on se, että hänet oli eroitettu pois Taalintehtaan työväenyhdistyksestä jo paljoa aikaisemmin, ja että hän oli uhannut ampua Taalintehtaan työväenyhdistyksen johtomiehet samalla tapaa kuin ne insinöörit. Hän oli alituisesti moittimassa työväenliikettä siitä, että se on liika maltillinen, ja lupasi siitä syystä ampua johdossa olijat. Ja tässä suhteessa olisi ed. Bäck saattanut ottaa huomioon insinööri Norrménin sanat, jotka hän kuolinvuoteellaan sanoi, ettei nim. tästä murhasta pitäisi syyttää mitään järjestöä. Nimenomaan tahtoi hän ennen kuolemaansa puhdistaa Taalintehtaan työväenyhdistyksen, ettei sen päälle lankeaisi pienintäkään epäluuloa, juuri sentähden, että tunsi persoonallisesti Högbergin ja tiesi, minkälaiset olosuhteet olivat. Joka sitäpaitsi tuntee Högbergin historian tarkemmin ihan pienestä pojasta asti, niinkuin minä otettuani murhan tähden selvän siitä, käsittää myöskin hänen tekonsa varsin hyvin. En tahdo kuitenkaan tässä ruveta eduskunnan aikaa kuluttamaan kertomalla, minkälainen se on.

Esillä olevassa poliisijutussa on vielä eräs hämmästyttävä asia, ja se on poliisimiehistön palkat. Kysymyksessä ei ole ainoastaan poliisivoiman lisääminen, mutta myös poliisien palkat. Polisikomisarjuksella esim. on palkkaa 5,000 markkaa vuodessa eikä vaadita minkäänlaisia tutkintoja, ei minkäänlaista sivistysmäärää. Kunhan osaavat nimensä piirtää, siinä kaikki. Ja sillä tavalla saattaakin meillä kohota komisariuksen asemaan minkälainen roisto tahansa, niinkuin Bobrikoffin aikana tapahtuikin. Ja näillä sitten on vuotuista palkkaa 5,000 markkaa. Miehistön palkka on taas 2,200 à 2,700 markkaa. Siis paljon paremmat palkat kuin monella alalla, joihinka vaaditaan ainapa yliopistotutkintoja, puhumattakaan sellaisesta kuin liikealasta. Ehkä tätä selitettäisiin sillä tapaa, että on pantu palkat niin hyviksi, jotta saataisiin parempi poliisimiehistö, koska huonolla palkalla sinne ei tule kunnollista väestöä. Mutta ei tule kunnollista väestöä, niin kauan kuin johto pysyy entisissä käsissä, ei tule sinne kunnollista väkeä, niin kauvan kuin välit suuren yleisön kanssa py-

syvät niin kireinä kuin ne nyt ovat. Nyt kunnon mies halveksuu koko tointa, tietää siinä joutuvansa asemaan, jota hän ei voi sietää. Siitä syystä on ollut ihan turhaa kohottaa palkkoja, kun ei samalla ole pantu toimeen toisenlaisia muutoksia itse järjestyksessä.

Anarkismia vastaan tätä poliisivoimaa on oltu lisäävinään, mutta kyllä minä olen ihan syvästi vakuutettu, että tämän lisäämisen lopullisena tarkoituksena on ollut sosiaalidemokraattisen työväenliikkeen vastustaminen. Syy ja aihe löydetään aina helposti anarkismista, mutta todelliset syyt ovat syvemmällä. Ja meidän hallituksemme vika, sen auttamaton heikkous on se, että se on ollut liian taipuvainen, hämmästyttävässä määrässä taipuvainen noudattamaan meidän vanhoillisimman ruotsalaisen sanomalehdistön vaatimuksia. Meillä on näyttänyt, niinkuin Hufvudstadsbladet komentaisi meidän hallitustamme ja niinkuin sieltä talosta, Hufvudstadsbladetin toimituksesta tätä maata hallittaisiin. Sieltähän kaikki nämä tällaiset ehdotukset ovat ensiksi tulleet, ne on esitetty uudestaan ja uudestaan ja lopuksi senaatti „yleisen mielipiteen" pakosta, se tahtoo sanoa Frenckell-herran pakosta taipui. Tällaista hallitusta ei voi suuresti kunnioittaa. Ja se, että se asettuu vain yhden pienen kansaluokan opinioonin ohjattavaksi, se ei osota valtiomieskykyä. Tämä voipi olla epäkohteliaisuus, mutta se on totta, sentakia, että hyvä hallitus, etevä valtiomies ottaa huomioon aina kansan enemmistön tahdon ja toiveet ja toteuttaa niitä sikäli kuin se on mahdollista, eikä antaudu pienen, vanhoillisen rahavaltaisen nurkkakunnan kätyriksi, kuten meidän hallituksemme on tehnyt.

Puhemies: Kutsun puhujaa järjestykseen.

Tainio: Minä ehdotan että interpellatsiooni lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Senaattori **Lilius:** Pyydän vaan ilmoittaa, etten katso mahdolliseksi vastata sillä tavalla esitettyyn lausuntoon, millä äskeinen puhuja lausuntonsa esitti, niin paljo kuin siihen olisikin vastaamista. (Hyvä! hyvä!).

Ed. **Schybergson:** Jag hoppas att kammaren ursäktar mig om icke heller jag kan inslå samma ton som herr Tainio. Min röst och min förmåga räcka icke till.

Det har gått interpellanterna såsom det går dem, hvilka önska gräfva grop åt andra. De hafva själfva fallit i den. Detta intryck befästes under förmiddagens sammanträde, och det har förblifvit, i trots af att den socialdemokratiska fraktionen skickat i elden först sin vördade chef, hr af Ursin, och sedan hans

främste adjutant, herr Tainio, som vi ju nu fått höra för första gången efter hans långa frånvaro, om möjligt ännu norsk-morskare än förut, och i trots af att vi ju också fått höra unga, förut opröfvade, men såsom jag vill hoppas lofvande förmågor. Intrycket har dock, såsom sagdt, fortbestått.

Jag har icke af diskussionen kunnat finna annat än att på ordningsmaktens debetsida kommit endast några förmenta öfverilningar i Laukko och uppe vid strejkerna i Österbotten, men på motsatta sidan hela denna långa förteckning, som civilchefen framlagt för oss. Då den upplästes kom jag att tänka: hafva vi nu verkeligen orkat genomlefva allt detta under några få år? Och då jag nu, såsom hr Danielson-Kalmari vid senaste sammanträde sade, har en viss benägenhet att söka finna utvägar och se sakernas bättre sidor, så kom jag på den tanken, att, då vi hafva orkat genomlefva allt detta och dock behållit någon del af vår arbetsförmåga och energi, så kan situationen här i landet måhända till slut reda sig. Men som sagdt, där blef ett saldo, en differens emellan ordningsmaktens kreditsida, om jag så får kalla den, och debetsidan, som är rent af enorm, såsom ju också interpellanten Nuorteva framhållit med stort eftertryck. Hr Nuorteva var visserligen af den åsikt att man med ordningsmakten ingenting förmådde däremot, samt att, eftersom dessa brott fortgått äfven efter ordningsmaktens ökning, denna ökning alls icke varit till någon nytta. Han kunde ju med sin bevisföring, som synbarligen stödde sig på satsen „post hoc propter hoc" kunnat gå längre, ända därhän att han kunde ha föreställt sig att, om vi alls ingen polis hade haft, så skulle heller inga brott förekommit. Ungefär sådan var hans tankegång. För min del tror jag dock att hvarje sundt tänkande människa måste komma till den slutsats, att om vi nödgats bevittna en sådan mängd förbrytelser i detta land, trots det att polisen blifvit bättre, så skulle de varit än talrikare, om icke polisen förstärkts.

Emellertid hade hr Nuorteva icke orätt, då han delade förbrytelserna i sådana, som direkt härrörde af den brytningsperiod vi nu genomlefva, och förbrytelser i vanlig mening. Det är icke något tvifvel om, att då det gäller t. ex. agrarförbrytelser eller sådana, som framträda vid konflikter emellan arbetsgifvare och arbetare, man endast på reformernas väg kan komma till en lösning af frågorna och eventuellt icke heller på den vägen utan måste låta tiden hela såren, måste låta tiden återigen bringa det på rätt, som under svåra brytningsförhållanden vridits på sned. Men också ifråga om förbrytelser, som direkt härröra från den politiska situationen, gäller det dock äfven i fråga om dem att i vissa fall en stark polismakt är ovillkorligen nödvändig. Jag ber att i detta afseende få beröra Hagnäs-katastrofen. Jag vill icke dö-

ma om den. Låt oss kalla den en katastrof, en oundviklig samhällsolycka, sådan konflikten emellan samhällsklasserna hade till följd. Hvad som emellertid är påtagligt är att stormen lade sig det första ett militärkommando ryckte ut. Och det har dock kanske icke utan skäl sagts att, om detta kommando icke ryckt ut, så hade en plundring af Helsingfors stad förestått. Det är påtagligt att, om vi då redan haft en kraftig och pålitlig polis, så hade militär icke alls behöft tillkallas. Men tillika hade antagligen hela katastrofen kunnat undvikas. Jag har i detta afseende att åberopa mig på en af socialisterna i borgareståndet vid senaste landtdag — visserligen icke en socialist från novemberdagarna, utan en af äldre datum och därför naturligtvis något förlegad och numera icke erkänd af sitt parti, men enligt min tanke värd att vara det. Då han sökte taga arbetarena och röda gardet i försvar, framhöll han, att vi dock måste se det hufvudsakliga felet däri att polisen i Helsingfors var för svag.

Men låtom oss öfvergå till hr Nuortevas andra kategori, de s. k. vanliga brotten, hvilka icke härröra direkt af vare sig strejker eller den politiska situationen. Äfven dessa måste, under en brytningstid som den närvarande, i allra högsta grad tilltaga, och de påkalla ovillkorligen en förstärkning af ordningsmakten. Jag kommer så väl ihåg under värnepliktsstrejkens tider, hurusom det ingalunda för dem, som då sökte drifva på strejken, var en främmande tanke, att många af dem, som då bragtes till olydnad mot auktoriteterna, sedan, när normala förhållanden skulle inträda, svårligen återigen skulle kunna komma i normala gängor. Jag tror att icke blott de suometarianska bladen, utan flere inom kagalen insågo faran häri, men funno att den under de gifna förhållandena måste riskeras. Men äfven oberoende häraf måste under den Bobrikoffska perioden känslan af vördnad för lag och öfverhet i högsta grad gå förlorad. Och så kommo alla dessa angifvare, alla dessa, som stodo i polisens och de dåvarande myndigheternas sold. Huru ofta talades icke om hvar alla dessa skulle hamna. Det var gifvet att de, då normala förhållanden inträdde, måste hamna uti brottets armar och fängelserna. Och vidare: då vi tänka på alla dessa arbetskonflikter, som naturligtvis haft till följd att en mängd arbetare afskedats och icke vidare kunnat antagas i arbete, så få vi yttermera en grupp arbetslösa, som också mer eller mindre blifvit hänvisade till ett oregelbundet lif. Det är naturligt, att under sådana förhållanden dessa af hr Nuorteva s. k. vanliga brott ökats och att polisstyrkan måste förstärkas för att i någon mån kunna behärska alla dessa oroliga element.

Jag vill nu icke gå in på frågan om hvem som har hufvud-

felet till sakernas nuvarande tillstånd. Jag ser så gärna, att hrr socialdemokrater kunna göra sig fullkomligt oskyldiga i saken. Det är för saken af underordnad betydelse, såsom hr Valavaara upplyste med så stor detaljkännedom, att man nästan kunde funnit honom lämplig såsom kronovittne i de karelska rättegångarna, om Karjalan-Mahti eller Voima eller röda gardet eller någon annan „liitto" befinnes vara den skyldige. Hufvudsaken är att vi stå inför en situation, där ordningsmakten måste stärkas. Det är visserligen sannt att såväl Talleryrand som hr af Ursin äro af den åsikt, att man med poliser och sablar icke kan åstadkomma lugn och fred. Jag vill tro, att de på olika vägar, såsom de stora filosoferna, kommit till denna i hufvudsak och för normala förhållanden riktiga uppfattning, men så abnorma som förhållandena äro hos oss för närvarande, så måste vi hafva en stark polismakt. Och framförallt, — härmed vill jag vända mig mot hr Tainio — måste den vara väl aflönad. Det är få statsfunktionärer, om hvilka detta gäller i samma grad.

Civilchefen framhöll i sitt svar på interpellationen att regeringen redan i slutet af år 1905 och början af påföljande år funnit tecken till det börjande självsvåldet. Så gjorde nog andra också, och det felades icke dem, som fäste uppmärksamheten på att regeringen ju förr dess hellre borde vidtaga åtgärd för polisens förstärkande och framförallt för dess bringande i ett bättre skick. Om därför en anmärkning i detta afseende mot regeringen vore befogad, så vore det, på sätt hr Rosenqvist framhållit, den, att regeringen för sent vidtagit med denna åtgärd, för sent reformerat polisen. Men jag kan föstå, att regeringen i det sista hoppats, att den sunda känslan hos nationen ändock skulle få öfverhanden, i hvilket fall sådana åtgärder kunnat undvikas. Det är med samhällssjukdomarna som med andra sjukdomar, att t. o. m. den skicklige läkaren till en början försöker använda lindriga medel, innan han skrider till ingripande åtgärder. Och vi borgare äro tillfreds med att regeringen åtminstone numera, såsom också af civilchefens svar framgår, anser ovägerlig lydnad för lag och sträng ordning vara oeftergifliga.

Hr Tainio var den första, som påyrkade att denna interpellation skall remitteras till utskott. Han tyckes sålunda icke anse slaget förloradt, såsom jag för min del hade tänkt det. Jag vet emellertid icke huru landet ligger. Måhända skall det lyckas hr Tainio att få majoritet såsom senaste vår i fråga om Orasmaaaffären. Men uppriktigt sagdt, stor fröjd hafva vi icke haft af vårt ingripande då. Det blir nog, såsom jag förutsade, en mycket stor pannkaka och ingenting vidare. Och jag tror verkligen icke, att kammaren har anledning att åtminstone i polissaker gifva

hrr socialdemokrater ledningen. Det vore att göra bocken till trädgårdsmästare.

Jag föreslår enkel öfvergång till dagordningen.

Ed. **Näs:** Det har nu inte varit min afsikt att vid detta tillfälle tala om nödvändigheten eller icke nödvändigheten af en polis- och rättsbetjäning. Denna sak har blifvit så tillräckligt omordad här af de föregående talarene och isynnerhet af landtdagsmannen Castrén, att jag anser ett vidare ordande därom från min sida alldeles öfverflödigt, hälst jag icke tänker behålla ordet så alltför länge. Icke heller vill jag söka kritisera socialdemokratin, ehuru den i vårt stilla samhälle nog visat sig nästan för mycket maktlysten. Men hvad socialismens företrädare i öfrigt i reformatoriskt afseende beträffar, i socialpolitiskt samhällsförbättrande syfte på lagstiftningens väg, så är jag villig att understöda desamma, och jag tänker hvarje förnuftig människa gör detsamma. Sålunda kunna vi understöda dem i deras sträfvanden t. ex. för militärbördornas lyftande och krigens afskaffande eller sträfvan att åtminstone göra dem mindre barbariska än förut. Desslikes kan man arbeta tillsammans med socialisterna för skiljedomstolars upprättande för biläggande af uppkomna folkeliga tvister och mellanhafvanden o. s. v. Vidkommande socialdemokraternas hufvudsyftemål, nämligen egendomsgemenskap och gemensamt arbete, så tror jag att ett samhälle, uppfördt på en så vacklande grund, snart likt byggnaden i det förbistrade Babel komme att sammanstörta, emedan denna samhällsbyggnad är uppförd på en temligen lös grundval, som vi på svenska helt enkelt kalla lättja och afundsjuka. Ett samhälle, bygdt på sådan lös grund, som socialisterna här framhållit, utan några lagens väktare och dylikt, kan aldrig ega bestånd, och ett sådant lagens samfund tillkommer endast banditer, tjufvar och rackare.

Ed. **Häkkinen:** En aikonut esiintyä tässä asiassa, mutta eräs äskeinen etevä puhuja, ed. Castrén sai minut siksi innostumaan, että päätin käyttää puheenvuoroa.

Kuten sanottu, en ollut aikonut esiintyä puhujana enkä sentähden arvannut varustautua niinkuin ed. Castrén. Mutta kun annettiin päivällisloma, niin käytin aikaa hyväkseni ja etsin käsiini sanomalehtiä saadakseni niistä aineksia kuten ed. Castrén. Ed. Castrén etsi aineksensa työväenlehdistä, minä taas kokosin niitä porvarillisista lehdistä. Niitä voisin lukea pitkältäkin, paksut pinkat, mutta säästääkseni eduskunnan aikaa, esitän niistä ainoastaan lyhyitä yhteenvetoja. Tämän teen silmällä pitäen sitä seikkaa, että me maalaisihmiset Keskisuomessa emme ole juuri politiikasta huvitettuja. Mutta taloudelliset seikat, ne meitä huvittavat ja herättä-

vät tarkkaavaisuuttamme, Siltä varalta, että muutkin maalaiset maassamme ovat yhtä huvitettuja samanlaisista seikoista, pyydän esittää yhteenvetoja poliisiasiasta, varsinkin pitäen silmällä Helsingin poliisilaitosta. Me maalaiset olemme valmiit uskomaan, että poliiseja ei tarvita. Suurissa laajoissa pitäjissä maalla ei ole kuin yksi nimismies ja yksi tai ehkä korkeintaan kaksi poliisikonstaapelia, ja kuitenkin näiden avulla kymmenet tuhannet ihmiset pidetään järjestyksessä. Sentähden emme tahdo uskoa, että Helsingissäkään tarvitaan niin äärettömän paljon poliiseja ja niiden ylläpitämiseen niin suuria summia kuin siihen todella käytetään. Avatakseni maalaisten silmät pyydän siis esittää vähän tilastoa tältä alalta, tilastoa Helsingin kaupungin poliisilaitoksen menoista viimeisten vuosikymmenen kuluessa.

Vuonna 1897 eli ennen Babrikoffin aikoja palveli Helsingin poliisilaitoksessa poliisimestari, jonka palkka teki noin 7000 markkaa ja palkkio 4000, yhteensä 11,000 markkaa, poliisitarkastaja, joka sai 4000 markkaa palkkaa ja 3000 markkaa palkkiota, yhteensä 7000 markkaa, sihteeri, jolla oli palkkaa 2000, ja palkkiota 1200 mk, yhteensä 3200 m, kaksi notariota, joilla oli kummallakin palkkaa 2400 mk, yhteensä 4800 mk, kolme kanslistia, joista yhdellä oli palkkaa 1200 mk ja palkkiota saman verran, toisilla taas palkkaa 1000 mk ja palkkio 1000 mk, yhteensä 4400 mk, vahtimestari, jolla oli palkkaa 1100 markkaa, rikosasiain komisarius, jolla oli palkkaa 4000 ja palkkiota 2000 makkaa, yhteensä 6000 markkaa, etsivän osaston komisarius, jonka palkka oli 2000 markkaa ja palkkio 1800 markkaa, yhteensä 3800 markkaa, neljä keskusosaston komisariusta, joilla oli palkkaa à 2000 ja palkkiota à 1600 markkaa, yhteensä heillä 14,400 markkaa, kolme ylikonstaapelia, joilla oli palkkaa à 1000 ja palkkiota à 800 mk, yhteensä 5400 markkaa, sekä neljä, joilla oli palkkaa à 900 markkaa ja palkkiota à 800 markkaa yhteensä 6800 markkaa. Viisi, joilla oli palkkaa 1600 markkaa, yhteensä 8000 markkaa, viisi, joilla oli palkkaa 750 mk ja palkkiota saman verran, yhteensä heillä 7500 mk, kolme konstaapelia, joilla oli palkkaa ja palkkiota yhteensä 1500 markkaa kullakin, kolme, joilla oli palkkaa yhteensä 4500 markkaa, kaksitoista, joilla oli 700 markkaa palkkaa ja palkkiota saman verran, yhteensä 16,800 markkaa, kaksikymmentä konstaapelia, joilla kullakin oli palkkaa ja palkkiota 1300 markkaa, yhteensä 26,000 markkaa, 28 à 1200 markkaa, yhteensä 33,600 mk, 28 à 1100 mk, yhteensä 30,800, 30 à 1000 markkaa, yhteensä 30,000 markkaa, 8 ylimääräistä à 750 markkaa, yhteensä 6000 markkaa. Sitten oli vielä opetuspoliisi, joka sai palkkiota 400 markkaa, ja siveyspoliisi, joka sai saman verran, varastonhoitaja, jolle maksettiin 120 markkaa, sekä lääkäri, joka sai 1000 markkaa. Yhteensä oli siihen aikaan Helsingin poliisilaitoksessa 163 poliisipalvelijaa, ja nousivat kaikki kustannukset yhteensä 231,820 markkaan.

Menemme sitten Bobrikoffin aikaan. Silloin tapahtui suuri muutos. Vuonna 1903 oli poliisimestarilla palkkaa 7000 markkaa ja palkkiota 6500 markkaa, yhteensä 13,500 markkaa. Poliisimestarin vanhempi apulainen sai palkkaa 6000 mk, ja 4000 markkaa palkkiota, yhteensä 10,000 markkaa, nuorempi apulainen 5,000 palkkaa, 3,000 palkkiota, siis 8,000, yksi sihteeri 3,200 palkkaa, 1,800 palkkiota, yhteensä 5,000, kaksi notariota, joista toinen sai 2,000 palkkaa, 2,000 palkkiota, yhteensä 4,000, ja toinen 2,400 palkkiota. Kanslisteista yksi sai 1,500 palkkiota ja kolme 1,200, yhteensä 3,600. Vahtimestaria oli yksi, joka sai 1,200 palkkaa. Rikosasiain etsivän osaston johtajalla oli 5,000 markkaa palkkaa ja 3,000 palkkiota, yhteensä 8,000 markkaa, keskusosastossa komisario sai 3,000 palkkaa ja 2,000 palkkiota, yhteensä 5,000. Komisarioita oli kuusi kappaletta, joista kukin sai 2,000 palkkaa ja 2,000 palkkiota, yhteensä 24,000. Kolme komisariota sai 2,000 palkkaa ja 1,600 palkkiota, yhteensä 10,800. Ylikonstaapelia oli kuusi kappaletta, joista kukin sai 1,000 palkkaa ja 800 palkkiota, 620 vaatetusapua, yhteensä 2,420 mk eli kaikkiaan 14,520 mk. Toisenlaisia ylikonstaapeleita oli neljä, joilla oli vähemmän palkkaa nimittäin 900 palkkaa ja 800 palkkiota, vaatetusapua 620 mk, yhteensä kaikilla 9,280 mk. Sitten oli ylikonstaapelia viisi, joilla kullakin oli 800 palkkaa ja 800 palkkiota, yhteensä vaatetusavun kanssa 2,220 mk. Ja vielä oli viisi sellaista, jotka saivat 750 palkkaa ja saman verran palkkiota sekä lisäksi vaatetusapua, niin että nuo viisi tulivat yhteensä saamaan 12,720 mk.

Yli palkkaussäännön oli konstaapelia 15, jotka saivat 750 mk palkkaa ja 750 palkkiota ja lisäksi vaatetusapua, yhteensä 1,960 mk ja kaikkiaan 29,400 mk, kolmekymmentä konstaapelia, joista kukin sai 700 mk palkkaa ja 700 mk palkkiota sekä lisäksi vaatetusapua, yhteensä 1,860 mk. Heille tuli kaikkiaan 55,800 mk. Vielä 40 semmoista, joilla oli 650 mk palkkaa ja saman verran palkkiota sekä vaatetusapua, jotta heille tuli 1,706 mk eli kaikille yhteensä 70,400 mk, 55, joilla oli 600 palkkaa ja 600 palkkiota, vaatetusapua 360 mk, siis 1,660 mk eli kaikkiaan 91,300 mk, 65 konstaapelilla oli 550 mk palkkaa, 550 palkkiota, vaatetusapua 460 mk, yhteensä 1,560 mk, kaikkiaan 101,400 mk, 75 konstaapelia, joilla oli 500 mk palkkaa 500 mk palkkiota, vaatetusapua 460 mk, 1,460 mk, joista tulee kokoon summa 109,500. Ylimääräisiä oli 40, jotka kukin saivat 750 palkkiota, vaatetusapua 360, yhteensä 44,400 mk. Samana vuonna oli varastonhoitaja, joka sai palkkiota 300 ja lääkäri 2,400 mk. Yhteensä oli Bobrikoffin aikana poliisimiehiä Helsingissä 365 ja heidän palkkansa nousi yhteensä 649,520 mk vaatetusavun kanssa.

Mutta kun siirrytään perustuslailliseen hallitusaikaan, nousevat palkat ja myöskin miesten luku koko lailla tuntuvasti. Poliisimestari sai silloin 7,000 mk palkkaa, 6,500 palkkiota, 1,500 lisäpalkkiota, yhteensä 15,000. Poliisimestarin vanhempi apulainen sai 6,000 palk-

kaa, 4,000 palkkiota, yhteensä 10,000. Nuorempi apulainen sai 5,000 palkkaa, 3,000 palkkiota eli 8,000 yhteensä. Sihteeri sai 3,200 mk palkkaa, 1,800 palkkiota, lisäpalkkiota à 1,000 mk eli yhteensä 6,000. Yksi notario sai 2,000 palkkaa, 2,000 palkkiota, yhteensä 4,000. Sitte oli vielä yksi notario, jolla 2,400 palkkiota. Kanslisteistä oli yhdellä 1,500, yhdellä 2,400 mk ja kolmella 1,200 palkkaa. Vahtimestarilla oli palkkaa 1,200 mk. Poliisiupseereita oli 7, joista jokaisella oli 6,000 mk palkkiota eli yhteensä 42,000, rikosasiain komisario, jolla oli palkkaa 5,000 ja palkkiota 3,000, yhteensä 8,000. Komisarioilla keskusosastossa oli yhdellä 3,000 palkkaa ja 2,000 palkkiota, 500 lisäpalkkiota, yhteensä 5,500. Kuudella heistä oli 2,000 palkkaa ja 2,000 palkkiofa ja sitten lisäksi vielä 1,000, kaikkiaan heillä 30,000. Vielä oli kolme komisariota, joilla oli 2,000 palkkaa, 1,600 palkkiota sekä 400 lisäpalkkiota, yhteensä 4,000, eli kaikkiaan 12,000. Yli palkkauslistan oli kaksi, joilla oli 4,000 palkkaa, yhteensä 8,000. Sitten oli ylikonstaapelia kuusi, joilla oli kullakin 2,700 palkkaa, joten kaikkien kuuden ylikonstaapelin palkat tekivät yhteensä 16,200. Vielä oli ylikonstaapelia neljä, joilla oli kullakin 2,700 palkkaa, yhteensä 10,800. Samoin 5 konstaapelia, joilla oli 2,220 palkkaa ja palkanlisäyksiä 480 mk kullakin, niin että tulee yhteensä 13,500 ja vielä 6 kappaletta konstaapeleja, joista kullakin 2,120 palkkaa. Heidän kaikkien palkka nousee lisäpalkkioiden kanssa yhteensä 16,200. Sitten oli yli palkkaussäännön 29 ylikonstaapelia, joilla oli kullakin 2,700 palkkiota, yhteensä 78,300. Konstaapeleita oli vielä 15 kappaletta, joilla kullakin palkkaa 2,200 mk eli yhteensä 33,000. Vielä oli 30 konstaapelia ansaiten yhteensä palkan lisien kanssa 66,000 mk, 40 konstaapelia, joilla kullakin oli 1,706 mk palkkaa, ja 440 mk palkkalisää eli yhteensä 88,000. Konstaapeleita oli 55 semmoista, joilla kaikilla oli yhteensä palkkaa 121,000 mk. Sitten on 65 semmoista, joilla on palkkaa 1,560 ja lisäpalkkiota 640 mk, niin että yhteensä tulee heille 143,000. 75 konstaapelia on, joilla 1,460 palkkaa, 760 mk palkkiota, yhteensä 165,000 sekä 40, joilla on 1,110 palkkaa ja kun siihen pannaan lisäpalkka 1090 mk, tulee heille yhteensä 88,000. Varastonhoitajalla on 3,600 palkkaa. Lääkäri saa palkkaa 3,500. Kaikkiaan on tänä vuonna eli v. 1907 834 miestä Helsingin poliisin palveluksessa, joiden palkanlisäys tekee Bobrikoffin aikaan verraten sievosen summan eli yhteensä noin 1,302,180 mk. Palkkoja menee kaikkiaan Helsingin poliiseille 1,951,700 mk. Poliisien luvusta puuttuu vielä joitakuita, jotka ovat senjälkeen asetetut, kun tämä tilasto on saatu. Poliisilaitoksella on vielä muita menoja, esim. palveluksessa syyttömästi vahingoittuneiden vaatteiden korjaukseen, kun ei ole saatu korvausta syytteen alaisilta ja lahjapalkkioita erinomaisesta poliisipalveluksesta noin 4,000 mk, kuvernöörin käytettäväksi palvelustoimissa erityisiin tarkoituksiin tiliä vastaan 8,000 mk, tarveaineita tilintekoa varten 4,000 mk, puhtaaksikirjoitusta varten

5,000 mk., Venäjänkielen kääntäjille 3,000 mk, kuvernöörin käytettäväksi, ainoastaan kenraalikuvernöörille tapahtuvaa tilitystä vastaan 5,000 mk, harjoittelijoille palkkiota tilintekoa vastaan 3,000 mk, vaatetukseen ylikonstaapeleille 22,670 mk, ratsupoliisien hevosten ylläpitoon 41,600 mk, poliisimestarin hevosten ylläpitoon 1,500 mk, ja reservin tarvekalujen kunnossapitoon 500 mk. Näitä sekalaisia menoja tulee yhteensä ei vähemmän kuin 123,600 mk, ja kun siihen summaan lasketaan miehistön palkkana 1,951,700 mk, niin tulee Helsingissä poliisilaitos vuodessa maksamaan 2,075,300 markkaa.

Kun polisien luku on 834 miestä, siis äärettömän suuri, niin luulisi järjestyksenpidon Helsingin kaupungissa olevan niin hyvän, ettei mitään epäjärjestyksiä tapahtuisi. Mutta kuten nyt juuri täällä on puhuttu ja usein nähty, on Helsingissä paljon epäjärjestyksiäkin tapahtunut ja rikoksiakin. Rikoksien luku ei ole vähentynyt siitä, että poliiseja on lisätty. On mainittu, että heinäkuun 29 ja elokuun 4 päivän välisenä aikana tuomittiin Helsingissä pikkurikoksista 292 henkilöä noin 5:stä aina 70 markan sakkoon taikka vastaavaa vankeutta 4—14 vuorokauteen. Elokuun 5—10 välisellä ajalla tuomittiin pikkusyistä vaan 320 henkeä 5—110 markan sakkoihin tai vankeutta 4—21 vuorokauteen. Vielä voin mainita että esim. elokuun 27 päivänä oli raastuvan oikeuden toisessa osastossa — vaan yhdessä osastossa yhtenä päivänä — käsiteltävänä pikkurikosasioita 78 juttua. Kun näihin tulee lisäksi vielä varkaukset, murhat ja muita sellaisia suuria rikoksia, niin todellakin on summa suuri. Kun rikoksia Helsingin kaupungissa on tehty näin lukuisasti, vaikka poliisilaitos on suuri ja kallis, niin todistaa se järjestelmän heikkoutta.

Siis ei näy poliisien paljous tekevän sitä vaikutusta kuin sillä tarkoitettiin. On hyvin kuvaavaa, mitä sanoi aikanaan Saksan suuri rautakansleri Bismark, että huonosti kasvatettu, kyvytön ja vähätietoinen poliisi on maalle ja kansalle onnettomuus; sillä järjestyksen ja turvallisuuden asemesta se aiheuttaa epäjärjestyksiä ja turvattomuutta. Mielestäni tämä Bismarkin lausunto on hyvin soveltuva meidän poliisilaitokseen, mikäli se toteutuu tämän tilaston perustuksella Helsingin kaupungissa. Onko sitten totta, että Suomen poliisit olisivat huonosti kasvatettuja? Minä myönnän, että meidän poliisimme ovat tiedollisesti sivistyneitä, ainakin poliisipäälliköt, koska ovat kasvatetut korkeassa kadettikoulussa. Ehkä monet muut poliisiherroista ovat kasvatetut samassa koulussa. Ei heiltä siis tiedollista sivistystä puutu. Mutta moraalinen sivistys, mitenkä sen kanssa on? Onko se totta, mitä kerrotaan, että raakoja sanoja käytetään virantoimituksessa? Se ei oikeastaan todista paljon moraalia. Mitä tulee miehistön sivistysmäärään, niin täällä on huomautettu, ja tiedetään muutoinkin ettei vaadita mitään erityistä pätevyyttä ehdoksi poliisitoimeen pääsemiseen. Onhan se silloin luon-

nollista, että siihen antautuu henkilöitä, joilla ei ole älyllistä eikä moraalista sivistystä, puhumattakaan käytännöllisestä sivistyksestä. Kenenkä on velvollisuus valvoa, että tämmöiseen tärkeään laitokseen tulisi mieniä, jotka kykenevät todella esiintymään kansan edessä niin sivistyneinä ja tarmokkaina, että todella voisivat tehtävänsä toimittaa? Luonnollisesti se on hallituksen tehtävä. Kun niin ei ole kuitenkaan tapahtunut, kun tällaista polisilaitoksessa huomataan, mitä täällä on mainittu, niin itsestänsä nämät seikat todistavat, miten hallitus on siinä asiassa käyttäytynyt. Ei ole kumma, jos Suomen kansa, köyhälistö, maalaiskansa varsin usein on tyytymätön asiain menoon, kun yksistään Helsingin poliisilaitos nielee yli kaksi miljoonaa markkaa vuodessa köyhän kansan varoja. Se toivoo, kansa toivoo täydellä oikeudella, että poliisilaitoksen menoja pienennettäisiin. Se voidaan tehdä palkkoja pienentämällä ja miehistön lukua supistamalla. Kolme toivomusta on siis: Pitäisi poliisien lukua vähentää, äärettömästi vähentää, palkat alentaa ja sivistysmäärää korottaa. Ammattisivistystä varsinkin olisi korotettava.

Ed. **Malmivaara:** Minä en ole pitkillä puheilla tähän asti eduskunnan aikaa viivyttänyt, enkä aio sitä paljon tälläkään kertaa kysyä. Tuntuu vaan velvollisuudelta lausua julki, mitä minä olen tämän iltaisesta keskustelusta oppinut.

Minusta näyttää, että se interpellatsiooni, jota on käsitelty, ei ole aivan hyödytön. Se on ensinnäkin aiheuttanut siviilitoimituskunnan päällikön esittämään eduskunnalle kansamme viimeaikaisesta historiasta erään merkillisen lehden, joka puhuu synkkää kieltä, niin synkkää, että tuskinpa sellaista ennen on meidän aikakirjoihimme kirjoitettu: se kertoo paljosta synnistä ja paljoista kyyneleistä. Se kertoo meidän joutuneen niin kauvas, että osaa meidän kansastamme täytyy jo asevoimalla hallita. Ja miten voisikaan toisin olla, kun Suomen eduskunnassakin pyrkii olemaan ylinnä keskusteluissa riita ja kiukku. Tämä keskustelu sisältää toiseksi kehoituksen minulle ja muille edustajille menemään itseensä, tarkastamaan mikä osa minulla on kansani villiintymiseen. Minkä verran minusta johtuu pakko poliisivoiman lisäämiseen? Mitä kylvöä minä kylvän, vihan siementäkö, vai rauhanko, jota tämä kansa nyt enin kaipaisi? Mitä minun puheeni tänä iltana on vaikuttanut eduskuntaan? mitä se vaikuttaa siihen väestöön, joka sen huomenna sanomalehdistä lukee? — Ja kolmas hyöty, mikä minulla on tästä keskustelusta ollut, on että se on ainakin minun mieleeni entistä elävämmin tuonut erään vanhan kirjan, joka sanoo: älä juovu viinasta, älä varasta, älä tapa, älä vanno väärin! Sitä kirjaa on Suomen kansa paljon ennen lukenut; se lukee sitä osalta vielä nytkin. Ja missä sitä luetaan, siellä ei poliiseja tarvita. Mutta siitä kirjasta luopuminen, sen pilkkaaminen tulee kansallemme kalliimmaksi kuin mikään muu. Mitä useampi

siitä vieraantuu, sitä enemmin tarvitsee poliisivoimaa lisätä; siitä ei päästä.

Täällä on moitittu hallitusta sen lisäämisestä, mutta minä joudun moittimaan itseäni, kun en kansan edustajana kykene ohjaamaan kehitystä siihen suuntaan, että tämä kirja tulisi jälleen Suomen kansalle kalliimmaksi kuin muut, että siihen heräisi kunnioitus kaikkien sydämmissä. Sitä mukaa kuin sinne palajaminen tapahtuu, päästään poliisivaltiosta vapaiksi, ja silloin pääsee Hallitus myöskin siitä raskaasta velvollisuudesta, jonka alla sen nyt täytyy surra, kun sen täytyy lisätyllä poliisivoimalla yleistä turvallisuutta suojata.

Ed. **Pesonen:** Kun siviilitoimituskunnan päällikkö antoi selityksen siihen välikysymykseen, joka täällä on ollut esillä, niin näytti siltä, että sen jälestä ei ole enään mitään asiallista sanottavana niiden taholta, jotka ovat kysymyksen herättäneet. Ja vaikka keskustelu on pitkälle kulunut, niin ei todellakaan ole mitään sellaista huomautusta tehty, joka vähimmässäkään määrässä halventaisi annetun selityksen arvoa. Ne paljot puheet, joita on täällä tosin pidetty hallitusta ja hallituksen toimenpiteitä vastaan, ovat nim. liikkuneet toisella alalla, kuin mistä kysymys on.

Ensiksikin on suuri joukko puheita liikkunut sen kysymyksen alalla, mistä ovat nykyisessä yhteiskunnassa olevat epäkohdat johtuneet. Ja vallan luonnollisesti sosiaalidemokraatit ovat tahtoneet osoittaa, etteivät he ainakaan yksinään ole epäkohtia aiheuttaneet, vaan että epäkohdat ovat johtuneet muistakin syistä. Luulen, että me kaikki voimme olla yksimielisiä siitä, että epäkohdat ovat todellakin johtuneet monenlaisista syistä, eivätkä suinkaan yksistään sosiaalidemokraattisista. Mutta eihän hallituksen jäsenen selitys sitä väittänytkään, että sosiaalidemokraatit yksin olisivat aiheuttaneet nykyiset ikävät olot. Tuo puhe jo, että syytetään toisiansa siitä, että on epäkohtia olemassa, osoittaa vain todeksi sen, mitä hallituksen jäsenen selityksessä sanottiin, että nim. asiain tila on sellainen, että se aiheuttaa erityisiä toimenpiteitä.

Edelleen on keskustelu liikkunut sen kysymyksen alalla, kutka meistä ovat syyllisiä, ja ymmärrettävästi kyllä tässäkin tapauksessa sosiaalidemokraatit tahtovat osoittaa, etteivät he yksinään ole aiheuttamassa epäjärjestyksiä. Minä luulen että me emme siinäkään tahdo ruveta heitä jyrkästi vatsustamaan, vaan saattanemme myöntää, että epäjärjestyksiä aiheuttavat muutkin. Tahdon vaan muistuttaa ettei tässäkään suhteessa hallituksen puolelta annetussa selityksessä ollut minkäänlaista erikoista moitetta sosiaalidemokraatteja vastaan. Olkoot epäjärjestykset aiheutuneet noiden tai näiden kansan ryhmien puolelta, kun ne kerran ovat olemassa, niin tarvitaan niitä torjua ja sen vuoksi lisätä poliisivoimaa. Siis keskustelu tässäkin suhteessa

on vain todistanut oikeaksi sen, mitä hallituksen antamassa selityksessä on väitetty.

Sitten vielä on keskustelu liikkunut kolmannella alalla, nim. sillä, minkälainen nykyinen poliisilaitos on, ja on sitä paljon moitittu, jopa on moitittu vieläpä alempienkin poliisimiesten palkkojen suuruutta. Ja kummallista kyllä, on moitteita annettu niitten puolelta, jotka ovat tähän asti vaatineet, että alemmassa asemassa oleville henkilöille lisättäisiin palkkoja. Tämä keskustelu minun mielestäni olisi ollut paikallaan, jos olisi tehty välikysymys siitä, miksi hallitus pitää huonoa poliisia. Mutta eihän välikysymys sellainen ollut, vaan koski se toista seikkaa. En tunne lähemmin oloja poliisilaitoksessa enkä siis omasta puolestani väitä sitä enkä tätä. — Mutta ei se seikka, että siinä mahdollisesti on epäkohtia olemassa, millään tavalla osoita sitä ettei sitä olisi tarvittu lisätä, korkeintaan se aiheuttaa sen vaatimuksen, että poliisivoimaa on ei ainoastaan lisättävä, vaan myöskin koetettava kaikin puolin parantaa.

Yksi ainoa asia minun käsittääkseni on täällä tuotu esiin, joka koskee jollain lailla itse pääkysymystä. On nim. väitetty, ettei ole sen kautta saatu järjestystä aikaan, että on lisätty poliisivoimaa. Minä puhun ainoastaan omasta kokemuksestani. Muistan hyvin ne ajat, jolloin meillä valtion kannattama poliisivoima oli heikko. Ja silloin meidän persoonallinen turvallisuutemme oli hyvin uhattu ja vaarassa. Luulen että sen muistavat muutkin. Mutta sitä myöten kun on poliisivoimaa vahvistettu, ovat kansalaiset alkaneet tuntea itsensä turvallisemmaksi tässä maassa. Ja mikäli olen liikkunut maaseudulla, olen kaikkialla huomannut suurta tunnustusta annettavan hallitukselle sen johdosta, että hallitus on lisännyt poliisivoimaa ja että kansalaiset voivat tuntea nyt itsensä turvallisemmiksi kuin ennen tunsivat. Tämän johdosta ainakin minä puolestani olisin pakotettu väittämään, että poliisivoiman lisäämisestä on ollut hyötyä. Mutta samalla olen valmis tunnustamaan, ettei siitä ole ollut niin paljon hyötyä, kun me olisimme toivoneet. Mutta mepä lienemmekin kai yhtä mieltä siinä, ettei poliisivoiman lisäämisestä yksistään koidu hyötyä kansalle. Tarvitaan sitä, johon edellinen puhuja viittasi, tarvitaan, että kansassa kunnioitus yhteiskuntajärjestystä kohtaan vahvistuu ja että tämän kunnioituksen takana on sitä kannustamassa ja ylläpitämässä kunnioitus korkeimpaan siveelliseen, sanon: jumalalliseen maailmanjärjestykseen. Jos sosiaalidemokraatit tahtovat tehdä työtä meidän muitten kansalaisten kanssa tällä alalla, niin he tekevät paremmin, jos lakkaavat järkyttämästä kansan uskon perusteita ja rupeavat pikemmin rakentamaan tässä suhteessa eikä repimään.

Näin ollen minä puolestani olen velvollinen yhtymään siihen ehdotukseen että siirryttäisiin yksinkertaiseen päiväjärjestykseen.

Ed. **Renvall:** Minä voin olla hyvin lyhyt. Minä pyysin puheenvuoroa ainoastaan ed. af Ursinin kysymyksen johdosta, koska siinä tyynemmässä muodossa tuotiin esille muutamia mielipiteitä, joita sitte on uusittu toinen toisensa perästä ja jotka kaipaavat jonkunlaista lyhyttä selvitystä.

Syyt sosiaaliseen rikoksellisuuteen olkoot missä tahansa; ne poistetaan yksinomaan sosiaalisella reformityöllä. Siitä olemme kaikki yksimieliset ja se on asia, joka ei ollenkaan koske nyt käsiteltävänä olevaa kysymystä. Että porvarilliset puolueet ovat tämän asian ymmärtäneet, osoittavat aivan tarpeeksi ne reformiohjelmat, jotka kaikkien puolueiden keskuudessa ovat syntyneet ja jotka kilpailevat minkä maan reformiohjelmien kanssa tahansa. Toinen asia on sitte se, millä tavalla on estettävä niitä rikollisuuden hetkellisiä ilmauksia, jotka sattuvat levottomana aikaha. Ne johtuvat tosin näistä syistä, mutta on pakko ne ehkäistä ja alaspainaa jo ennenkuin reformityö on tehty loppuun. On puhuttu kieltolaista. Jos hallitus esim. antaisi kieltolakiesityksen, tuskin sillä vielä juoppous loppuisi. Vaadittaisiin aikaa, ennenkuin se olisi saanut kasvattaa kansaa periaatteittensa mukaiseksi. Jos talo palaa, niin eihän silloin auta ruveta ajattelemaan, mikä ruiskukone olisi paras tulen sammuttamiseksi, vaan silloin täytyy käydä käsiksi niillä keinoin, jotka silloin on saatavissa. Ja että meidän kansassamme on ollut äärettömän paljon olkoonpa sosialistisista tai poliitillisista syistä karttunutta hetkellistä rikoksellisuutta, siitä ei nyt pääse mihinkään. Se luettelo, minkä siviilitoimikunnan päällikkö on antanut, on peloittavan runsas ja se asiallinen ainehisto, jonka ed. Castrén on täällä selaillut, täydentää sitä. Jos tästä voidaan sanoa, että meidän oikeusvaltiomme on muuttumaisillaan, niin voidaan yhtä hyvin sanoa, että se on ollut muuttumaisillaan oikeusvaltiosta rosvovaltioksi kuin koskaan poliisivaltioksi, ja minä luulen, että sittenkin poliisivaltio seisoo ylempänä tällaista laitonta anarkistista rosvovaltaa. Ja siitä olemme lisääntyneen poliisivoiman kautta pelastuneet.

Onkin jyrkimpienkin puhujien puolelta tunnustettu, että on tällaista anarkismia meidän maassamme. On selvää, että voi olla kokonaisia sosiaalidemokraattisia yhdistyksiä anarkistisiä, että ne eivät ole voineet mitään; ne ovat koettaneet ajaa pois anarkismia, mutta se pysyy siellä. Eräässä sosialistilehdessä sanotaan: rosvot ja ryövärit pois meidän riveistämme, siinä selitetään, kuinka viljavalti niitä siellä on. Nämä ovat omiansa tekemään riitelemättömäksi sen tosiasian, että meillä on anarkian virtauksia maassamme, sitä ei kukaan kiellä, ja jos niitä on, niin niitä on parannettava ripeällä sosialistisella toiminnalla, mutta niiden ilmaukset ovat alaspainettavat ja ihmisten omaisuus, turvallisuus ja vapaus on turvattava näiden hyökkäyksiltä ja siihen vaaditaan juuri minun ymmärtääkseni poliiseja.

Lopuksi eräs asia. Sanottiin, että poliiseja on tarvittu. Mihin niitä on tarvittu? On tarvittu 10 poliisia suojelemaan kymmentä lakonrikkojaa. Tämä hämmästyttää ja kauhistuttaa minua. Eikö siis vaivainen työmies saa vaatia itselleen sitä suojaa järjestysvallan puolelta, mitä korkeammalla yhteiskunta-asteella oleva henkilö? Eikö eduskunta valmistu nyt kokonaisuudessaan kääntymään hallitsijan puoleen anomuksella yhden ainoan työmiehen takia Kalle Prokopén saattamiseksi Suomessa tuomittavaksi. En ymmärrä että voi poliisia moittia siitä, että poliisi on tahtonut suojella yhtä työhaluista ja yhtä lakkorikkuria. Olkoon että lakkorikkuri on monen mielestä vähemmän sympaattinen henkilö, hänkin on suojeltava laillisissa oikeuksissaan.

Kun minä kerran olen tällä sijalla, niin minä pyytäisin saada lausua vielä pari sanaa. Meidän ei pidä tappaa interpellatsioonioikeuttamme liiallisella rähinällä. Täällä jo kerran ennen, kun Laukon asia oli esillä, esiintyi eräs eduskunnan ehkä nuorin jäsen senaatin vanhinta jäsentä kohtaan tavalla, joka herätti kaikissa ihmisissä, joilla on jonkunlaista säädyllisyyden tunnetta, häpeätä, ja joka minun mielestäni oli sellainen, että jos se tulisi tavaksi täällä, se aivan oikeuttaisi hallituksen jokaista jäsentä olemaan antamatta vastausta. Täällä on nyt taas toisen kerran esiinnytty tänä iltana sillä tavalla, että senaatin jäsen ei ole voinut katsoa ihmisarvolle sopivaksi vastata. Jos tämä tulee tavaksi, niin me olemme hyvin pian päässeet interpellatsioonioikeudesta ja siihen kai me emme pyri.

Ed. **Castrén:** Katson asiakseni muutamilla sanoilla vastata niille edustajille, jotka ovat esiintyneet minun lausuntoani vastaan.

Ed. Valavaaran lausunto oli pilkusta pilkkuun sama ja hänen taktiikkansa yhtäläinen kuin se, jota hänen toimittamansa »Työ»-lehti edusti Pölläkkälän, s. o. Geffertin murhaan nähden. Minä valaisin tuon murhaasian tosiseikoilla eikä ed. Valavaara sitä vastaan edes yrittänytkään väittää. Murha-aikana koetti ed. Valavaara »kansan» nimessä osoittaa että Muolan murhamiehet olivat viattomia ja, kuten sanat kuuluivat, „todistettavasti, pois paikkakunnalta." Mutta nyt ne kumminkin istuvat linnassa murhasta tuomittuina eikä edustaja Valavaarakaan yrittäne enää pysyä aikaisemmissa väitteissään. Nuo murhamiehet eivät sittenkään olleet, kuten edustaja Valavaara julkesi »Työ»-lehdessä väittää, porvareita eikä mustasotnialaisia, vaan sosialisteja. Samoin on laita Viipurin liittokunnan kanssa. Ne kunniattomat väitökset poliisien ja porvarien suhteesta siihen, joita ed. Valavaara katsoi arvolleen sopivaksi tuoda eduskunnassa esille, ne ovat samanarvoiset kuin hänen toimittamansa »Työ»-lehden väitökset Geffertin murha-asiassa. Viipurin rosvoliittokunnan todistukset eivät riipu Kontiaisen todistuksesta yksistään, kuten ed. Valavaara on väittänyt, joka Kontiainen muka olisi ollut poliisin pal-

veluksessa. Kontiaisen todistukselle ei ed. Valavaara näytä panevan suurta merkitystä, koska hän ei ole sosialistien toimihenkilöitä, kuten kaikki muut rikostoverinsa. Mutta on myöskin sosialisteja, puhdasverisiä sosialistejä jotka, kuten asiassa syntyneet pöytäkirjat osoittavat, ovat tarkalleen vahvistaneet Kontiaisen kertomukset kaikissa kohdin oikeiksi. Sellaisia ovat Kukkanen, Kyyrö ja myös osaksi Ristseppä.

Ed. Valavaara on tehnyt koko joukon hämäriä salaviittauksia, Minä olisin suonut että ed. Valavaara olisi avonaisesti tuonut tässä eduskunnassa päivän valoon kaiken sen, minkä hän muka katsoo raskauttavaksi perustuslaillista suomenmielistä puoluetta vastaan eikä tyytynyt salaperäisiin viittauksiin. Olen vakuutettu että tämä puolue tulee Valavaaran paljastuksista huolimatta pysymään aivan yhtä puhtaana kuin ennenkin.

Edelleen on edustaja Valavaara tehnyt jonkunlaisen hämärän viittauksen nojautuen todistaja Maydellin todistukseen. Maydell'in todistus, joka on olemassa oikeuden pöytäkirjoissa, jotka ovat minulla saapuvilla, on aivan epämääräinen ja yksistään muiden kertomuksiin ja huhuihin perustuva. Ed. Valavaara on väittänyt että Savinainen ei kuulunut Pölläkkälän työväenyhdistykseen. Minä en ole sitä väittänytkään; hän kuului Antrean työväenyhdistykseen jonka jäsen hän oli. Vielä on ed. Valavaara puhunut Pölläkkälän työväenyhdistyksen puheenjohtajasta Korpelasta ja sanonut että hän seisoo lähellä kahta niitä puhujaa, jotka ovat täällä esiintyneet. Avonaista kieltä, ed. Valavaara! Ketkä ovat nuo puhujat ja keitä on Korpela seisonut lähellä? Lausukaa se julki! Minä en ainakaan persoonallisesti ole nähnyt, en tuntenut enkä ollut vähimmässäkään tekemisessä mainitun Korpelan kanssa.

Lopuksi on ed. Valavaara lausunut että joltakulta hämärältä taholta maksettaisiin viisi markkaa erään rosvoliittokuntaan kuuluneen vangitun vaimolle. Miksei herra Valavaara julkisesti lausu, miltä taholta ja keitten toimesta tuo maksu suoritetaan? Avonaisuus, ennen kaikkea avonaisuus!

Ed. Hämäläinen on väittänyt että minä olisin sanonut ettei poliisi saa käyttää piiskaa vaan kivääreja. Ilmeinen vääristely! Mitä minä olen lausunut, käypi esille tämän eduskunnan pöytäkirjoista ed. Orasmaan juttua käsiteltäessä, silloin kun se palasi 7-miehisestä valiokunnasta. Lausuin silloin että Kalliovuoren kahakoissa, jolloin suuri kansajoukko yhteistuumin ryhtyi väkivaltaa harjoittamaan järjestysvaltaa vastaan, poliisi olisi voimassa olevan rikoslain osottamassa järjestyksessä ja nojalla ollut oikeutettu käyttämään aseita.

Ed. af Ursin on sanonut että poliisi on kiihoittanut »kansan» vihaa, että meillä on luokkalakeja, joita »kansa» hylkää, koska ne eivät ole »kansan» oikeuskäsitteen kanssa sopusoinnussa. Mitä ed. af Ursin tarkoittaa kansalla? Kansa ei ole yksistään meidän maamme so-

siaalidemokraattinen ryhmä, mutta kansan muodostavat meidän maamme kaikki kansalaisryhmät. Onkohan se aivan varmaa, edustaja af Ursin, että meidän kansamme sanan oikeassa merkityksessä pitää kaikkia lakejamme luokkalakeina? Sosiaalidemokraatinen puolue, siis yksi kansanryhmä epäilemättä tekee niin, mutta sosiaalidemokraatinen puolue ei ole Suomen kansa. Meidän lakimme ovat herra af Ursinin käsityksen mukaan luokkalakeja, sentakia että meidän maahamme ei ole perustettu sosialistista valtiota, sellaista pakkovaltiota, jota sosialistit haaveksivat. Mutta kulunee aikoja, ennen kuin tuo tulee tapahtumaan; minä ainakin uskon ettei se päivä konsanaan koita, jolloin maailmassa vallitsee puhtaasti sosialistinen valtio. Kansat edistyvät, mutta järjellisellä tiellä, vapauden tiellä, eivätkä sosialistisen pakkovaltion toteuttamiseksi.

Täällä on väitettv että tuo tunnettu Läheniemi kuuluisi perustuslailliseen puolueeseen ja että hän olisi pitänyt suurlakon päättyessä lopettajaispuheen. Tässä viimemainitussa väitteessä ei ole pienintäkään perää. Sellaista puhetta ei ensiksikin mainittu Läheniemi ole pitänyt ja toiseksi julistettiin Sortavalan kokouksessa jo vuonna 1906 että Läheniemi ei kuulu eikä saisikaan kuulua perustuslailliseen suomenmieliseen puolueeseen.

Täällä on sanottu että hallitus on tarkoittanut poliisivoiman lisäämisellä tehdä tyhjäksi työväenliikettä. Jos tämä olisi hallituksen tarkoitus, niin ei sen suinkaan tarvitsisi ryhtyä poliisin lisäämiseen tätä tarkoitusta varten, sillä kyllä ed. Tainio pitää huolen työväen liikkeen tyhjäksi tekemisestä. Jos moinen edustaja saa yhä edelleen olla sosiaalidemokraattisen puolueen ja työväen liikkeen etupäässä, niin kyllä hän, kuten tänä päivänä on nähty, pitää huolen siitä että se liike taittaa niskansa.

Minun olisi sitten tuleminen niihin väitteisiin, joita vastamainittu edustaja täällä on tehnyt. Mutta yhtä vähän kuin hallituksen jäsen on katsonut sopivaksi vastata tällaiseen esiintymiseen, yhtä vähän katson minä soveliaaksi siihen vastata. Tahdon ainoastaan vastata yhteen hänen tekemäänsä suoranaiseen kysymykseen, kysymykseen tiedänkö minä mistä Pölläkkälän työväenyhdistyksen Graftonkiväärit oli saatu. Siihen minä vastaan: Minä en tiedä sitä (ed. Tainio: En minä kysynyt sitä), minä en tunne sitä, minä en tiedä enkä tunne mistä Graftonkiväärit ovat sinne tai muuanne tulleet (ed. Tainio: En minä sitä kysynyt).

Täällä on aivan oikein huomautettu että syyt rikoksellisuuteen saattavat olla moninaisia ja ettei siinä ole kyllä että poliisivoimaa lisätään, mutta että myöskin täytyy poistaa ne yhteiskunnalliset syyt, jotka ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat rikosten syntymiseen. Tämän johdosta tahtoisin kysyä, eikö nykyinen hallituksemme ole tehnyt kaikkea voitavaansa näiden syiden poistamiseksi, ehdottamalla eduskunnalle sekä entiselle että nykyiselle uusia lakeja, jotka tar-

koittavat suurten kansankerrosten henkisen ja aineellisen aseman parantamista. Mutta millä tavalla näitä esityksiä on otettu vastaan juuri siltä taholta, jonka parasta ne etupäässä tarkoittavat? Millä tavalla otettiin vastaan lakiehdotus kokoontumisvapaudesta, millä tavalla otettiin vastaan esitys uudeksi vaalilaiksi, esitys yhdistysvapaudesta, millä tavalla hallituksen asettaman komitean ehdotus torpparilaiksi? Eihän ole mahdollista tyydyttää kansakerroksia, puolueita, ja puolueen jäseniä, jotka eivät tahdo tulla tyydytetyiksi.

Edelleen on täällä lueteltu joukko numeroita siitä, mitä poliisivoima eri vuosina on maksanut ja nykyään maksaa meidän maassamme. Nämät numerot eivöt semmoisenaan merkitse niin mitään. Sillä poliisivoimain palkkaamiseen käytettävään rahasumman suuruus riippuu siitä, hninka paljon poliisivoimia tarvitaan. Ja siitähän on kysymys, ovatko poliisivoimat olleet tarpeelliset. Siihen on vastattu kaikkien niitten puolueitten puolelta, joiden edustajat tähän saakka ovat käyttäneet puhepuoroa, paitsi sosiaalidemokraattiselta taholta, tunnustamalla hallituksen selitykset poliisivoiman lisäämiseen nähden olleen täysin tyydyttäviä.

Kuten jo edelliset arvoisat puhujat on huomauttaneet, ei ole asiasta syntyneessä keskustelussa voitu tuoda esille lainkaan sellaisia syitä, jotka olisivat omansa kumuamaan hallituksen arvoisan jäsenen esille tuomaa selitystä. Kaikki siviilitoimituskunnan päällikön esilletuomat tosiasiat pysyvät siis voimassa ja jos kerran nuo tosiasiat pysyvät voimassa, silloin sisältävät ne myöskin vastauksen siihen, onko poliisivoimaa aiheettomasti lisätty vaiko ei. Yhtä vähän on yksikään edustaja sosiaalidemokraattiselta taholta kyennyt väittämään etteikö sosiaalidemokraattiselta taholta «Työmlehessä», »Työssä», »Sosialistisessa aikakauslehdessä« ja muissa sosialistein lehdissä olisi lausuttu sitä, mitä minä olen esille tuonut. Jokunen on maininnut että otteeni ovat olleet katkonaisia. Minä olen luetllut jokaisen lehden numeron, josta ote on poimittu. Tarkastakaa, herrat sosialistit ja Te tulette, epäilemättä huomaamaan tästä tarkastuksesta, että ei otteeni ole sellaisia katkonaisia kappaleita, jotka antaisivat väärän käsityksen puheenalaisten sosialistilehtien kannasta rikoksiin ja rikoksentekijöihin sähden.

Minäkin puoletani myös yhdistyn niihin, jotka kannattavat yksinkertaiseen päiväjärjestykseen palaamista.

Lopuksi sananen. Täällä on muuan puhuja esiintynyt tavalla, joka sotii kaikkea ulkonaista säädyllisyyttä vastaan. Jos me tahdomme ettei tämä eduskunta muutu räyhääjien temmellyspaikaksi, niin silloin täytyy, jos eduskunnan jäsenet itse eivät pysty itseänsä hillitsemään eivätkä oivalla, mikä on heidän ja eduskunnan arvon mukaista mikä ei, puhemiehen pitää huolta siitä että Valtiopäiväjärjestyksen säädösten nojalla sekä hallituksen jäsenet että yksityiset turvataan moisia kansan edustajia vastaan.

Ed. **Alkio:** Pyysin puheenvuoroa saadakseni minäkin merkitä kantani esillä olevassa kysymyksessä. En ole koskaan ollut poliisilaitoksen varsinainen ystävä. Ja minä odotin senvuoksi jonkinlaisella jännityksellä tämän päivän keskustelua ja arvelin, että se interpellatsiooni, josta täällä on ollut kysymys, tultaisiin perustelemaan tosiasioilla, tavalla, joka todella antaisi aihetta siihen, että eduskunta saisi syytä antaa epäluottamuslauseen hallitukselle. Näin odotin siksi, että minusta interpellatsioonioikeus Suomen eduskunnassa on otettava vakavalta kannalta, varsinkin siihen nähden että meillä interpellatsioonioikeus samalla on jossain määrin kysymys poliittisesta menettelytavasta, joka vaikuttaa myös maan rajojen ulkopuolelle. Mutta mitä enemmän olen tätä keskustelua kuunnellut, sitä enemmän olen tullut vakuutetuksi siitä, että koko tämä välikysely on ollut turhanpäiväinen. Se on ollut sitä siksi, että ymmärtääkseni se on enemmän johtunut periaatteellisista syistä kuin tosiasiain tai tapahtumain johdosta, jotka olisivat siihen pakoittaneet. Ja sen vuoksi on minun tunnustaminen, että olen valmis kannattamaan tässä kysymyksessä siirtymistä yksinkertaiseen päiväjärjestykseen.

Mutta tämän johdosta pyydän vielä saada viitata eräisiin seikkoihin, jotka tavallansa ovat minun käsityskantani perustuksena. Meillä ei kansan ja poliisien välinen suhde ole muodostunut sellaiseksi, mitä se nyt on, ainoastaan viime vuosien aikana. Minun muistaakseni jo silloin, kuin tässä maassa muodostettiin nykyinen maapoliisilaitos, kansan vastenmielisyys tätä laitosta vastaan oli varsin yleinen. Eikä se vastenmielisyys nytkään vielä ole muuttunut toiseksi. Tämä vastenmielisyys johtuu erityisesti siitä, että niinä aikoina, jolloin maapoliisilaitos maassamme perustettiin, ei siihen ollut minkäänlaisia järjellisiä syitä. Ja sen vuoksi on maaseudulla yleensä tätä laitosta vastaan ollut vastenmielisyyttä, että maapoliisilaitos vähitellen on muodostunut enemmän tai vähemmän nimismiesten palvelijajoukoksi. Kun nykyinen hallitus katsoi sopivaksi korottaa nimismiesten palkkoja ilman että heidän työvelvollisuutensa olisi lainkaan viime aikoina kasvanut tai muuten tähän palkankorotukseen aihetta antanut, se synnytti mielipahaa. Ja niinpä oli eräässä eduskuntaryhmässä kysymys siitä, että juuri tämän kysymyksen johdosta olisi interpellatsiooni tehtävä. Mutta se jätettiin kumminkin tekemättä sen vuoksi, että edellytettiin tärkeämpiä ja parempia aiheita välikysymyksen tekemistä varten esiintyvän. Sillä, niinkuin jo äsken sanoin, tuollaista välikyselyoikeutta, sitä on meidän maassamme käsiteltävä arvokkaalla tavalla eikä sillä tavoin, että se joutuu yleisen pilkan ja naurun alaiseksi.

Mutta vielä pyytäisin sanoa muutakin. Kuunnellessani tänä päivänä keskustelua tässä eduskunnassa, keskustelua, joka yleensä ei ole poikennut niistä muistakaan keskusteluista, joita täällä edellisinä päivinä on tapahtunut ja joissa puolueet ovat törmänneet voi-

makkaasti toisiansa vastaan, olen taasen joutunut kerran kysymään sitä, onkohan tässä todellakin tarkoitettu Suomen kansan parasta? Ja minun on täytynyt itselleni vakuuttaa, että puolueintressit, puoluetarkoitukset ovat olleet tänäkin päivänä keskustelussa paljon suurempana tekijänä kuin mitä meillä nykyisellä hetkellä olisi aihetta antaa niille voimaa. Ja sen vuoksi ajattelin kuunnellessani syrjästä tämän keskustelun loppupuolella pyytää puheenvuoroa, huomauttaakseni siitä että, kun me siellä maaseudulla olemme viime vuosina joutuneet poliitillisten tapausten mylläkkää seuraamaan, olemme joutuneet vähitellen ikäänkuin jonkunlaisen poliittisen sairaaloisuuden, poliittisen kulkutaudin alaisiksi. Me olemme monta kertaa viime aikoina toivoneet, että tämä sairaaloisuus loppuu, kun eduskunta, johon kansan paraat miehet kokoontuvat, pääsee käsittelemään asioita, joilla voitaisiin tämn maan olot järjestää niin, ettei täällä ijankaiken tarvitse riidan vallita eri ryhmien välillä. Ja kun ajattelee niitä paljastuksia, joita täällä tehdään yhtä myötään puoluetaistelussa, en pitäisi niitä niin vaarallisina, jos ne jäisivät vaikuttamaan vaan yksinkertaisesti meidän mieliimme. Mutta minulla on semmoinen käsitys, että tuolla, jossa meidän maamme valtiolliset ohjakset oikeastaan ovat, siellä ei erikoisella myötätuntoisuudella katsella meidän eduskuntamme nykyistä koossaoloa eikä sen kokoonpanoa. Ja minulla on sen johdosta herännyt epäilys, että myös eräänlaiset paljastukset tämän eduskunnan keskuudessa, joilla on tarkoituksena kukistaa ja kurittaa vastapuolueita, lopultakin koituvat meidän omille niskoillemme sangen raskaiksi ja painaviksi. (Hyvä! Hyvä!) Ja sen vuoksi ajattelen, että meidän tämän keskustelun päätyttyä, olisi koetettava päästä siihen, että me vähemmän urheilisimme sukkeluuksillamme, sanasutkauksilla ja varsinkin aiheettomilla soimauksilla ja loukkaussanoilla, sillä luulen, että meidänkin joukossamme, jotka koetamme olla vaiti ja kuunnella, myös olisi jossain määrin kykyä ja taitoa käyttää haukkumasanoja. Mutta jos me kaikin siihen ryhtyisimme, niin miksi luulisitte tämän eduskunnan muodostuvan? (Hyvä! Hyvä!)

Täällä on tänä päivänä koetettu saada nykyisestä hallituksesta todistetuksi, että se on tarkoituktella asettunut valvomaan porvarillisten luokkaetuja. Minä taasen olen sitä mieltä, että tuollainen väite ei olekaan tullut vakaumuksesta. Eihän nykyinen hallitus kielläkään olemasta porvarillinen, jotenka on luonnollista, että sillä on myös porvarillisuuden virheet. Mutta kun on kysymyksessä aika sellainen, jota me nyt elämme, jolloin Suomessa on olemassa niin paljo rikollisuutta, niin paljon yhteiskunnallista epäjärjestystä, kuin meillä sitä nykyään on, niin en todellakaan ymmärrä, mitenkä hallitukselta voitaisiin pyytää muuta kuin sitä, että se paraan käsityksensä mukaan koettaa saada järjestystä siihen yhteiskuntaan, jonka etunenässä se on, ja jossa se on järjestyksestä edesvastuussa.

Minäkin uskon, että kapitalistisen yhteiskuntajärjestyksen vuodet ovat vuosikymmenissä tai ainakin vuosisadoissa luetut. Otaksun että meillä täällä Suomessa sosiaalidemokraatit jo sangen lyhyen ajan kuluttua voivat saada eduskunnassa ehdottoman enemmistön. Silloin tulee sosiaalidemokraattien asiaksi osottaa, millä tapaa he ylläpitävät järjestystä ja takaavat siitä silloin, kun nousee uusi taistelu niitä anastuksia vastaan, joita silloin mahdollisesti tullaan tekemään. Sillä ei ole lainkaan edellytettävissäkään, että kun sosiaalidemokraatista järjestelmää ruvetaan käytännössä toteuttamaan meidän oloissamme, jossa on vaan sangen harvoja todella periaatteellisia sosiaalidemokraatteja, ettei silloin kaikkien niiden kanssa, joiden omaisuussuhteisiin tullaan tavalla tai toisella lainsäädäntötietä koskettelemaan, syntyisi myöskin voimakas taistelu aivan samalla pohjalla, jonka sosiaalidemokratia nykyään periaatteessa omistaa — siis omistusoikeudesta. Ja sen vuoksi toivoisin, että tämän keskustelun lopussa jäisi kuitenkin kaikkiin se käsitys, että jokainen liike, jokainen puolue yhteiskunnassa pyrkii hallituksessa ollen toteuttamaan paraimpia periaatteitansa ilman, että sillä on tarkoituksena yksinomaan itsekkäästi sortaa muita. Niin korkealta kannalta käsitän minä jokaisen hallituksessa kulloinkin olevan ryhmän käsittävän velvollisuutensa. Ja kun tulee se aika, jolloin sosiaalidemokraateilla on hallitseva valta, niin olen ainakin minä valmis tunnustamaan ja uskomaan, että sosiaalidemokraatit silloin panevat liikkeelle paraimmat voimansa ja parhaimmat tarkoituksensa hallitaksensa tätä maata niinkuin osaavat ja voivat.

Minä siis kaiken lopuksi ehdotan siirtymistä yksinkertaiseen päiväjärjestykseen.

Ed. **Turkia:** Niistä senaatin asiakirjoista, joista otteita täällä esittivät ed. Valavaara ja Hämäläinen, käy jotensakin selväksi että poliisivoiman luonnoton lisäys on tapahtunut siinä tarkoituksessa, että poliisia tultaisiin käyttämään työväen liikettä vastaan. Niissä asiakirjoissa ei puhuta mitään rosvotöistä, ryöstöistä eikä murhista, vaan ainoastaan työlakoista. Ja työlakkoja, niinkuin tiedetään, eivät tee rosvot eikä ryövärit vaan hyvin järjestynyt työväki, ja kun niitä varten on lisätty poliisivoimaa, niin silloin on tarkoitus koettaa hidastuttaa, tai mikäli mahdollista lopettaa maasta työväenliike. Kaikki rosvojutut ovat minun käsittääkseni sivuseikkoja, joilla koetetaan pääasiaa, tuota perussyytä peittää.

Esimerkiksi siinä pitkässä luettelossa, jossa lueteltiin viime aikuiset tapahtumat, ryöstöt, murhat ja muut sen sellaiset tapahtumat, oli mainittuna sellaisia asioita, jotka eivät mikäli minä tunnen, ole menneistä vuosista kovinkaan paljon poikkeavia. Näyttää että kun tuota ainehistoa on kasattu, siihen on täytynyt kerätä monen moista tavaraa.

Siinä luettelossa esim. mainitaan, että Stockforsin tehtaalla Pyhtäällä on tapahtunut jotakin tavatonta ja että sekin on muka puolestaan aiheuttanut poliisivoiman lisäämistä. Minä tunnen tuon tapauksen. Olin siihen aikaan Kotkassa. Olen Kotkassa kasvanut ja tunnen Kotkan ja sen ympäristön oloja jotenkin tarkkaan ja voin vakuuttaa, että siitä asti kuin minä muistan, siellä on joka vuosi tapahtunut sellaista kuin senaattori Lilius mainitsi. Asian laita on niin, että Kotkan samoin kuin Kyminlaakson tehtailla ja sahoilla työskentelee suuret joukot muualta saapunutta työväkeä, joka tulee sinne etenkin kesäaikana työhön. Nuo muualta tulevat työläiset ovat kirjoissa kotipuolessaan ja maksavat sinne veronsa, ja kun he Kotkassa työskentelevät kesän aikoina, niin heitä verotetaan myös Kotkaan. Työläiset eivät tahtoisi suorittaa veroa kahteen paikkaan. He eivät suorita vapaaehtoisesti. Ryöstövouti saapuu tehtaan tai sahan konttoriin, tiliä maksettaissa, hänellä on luettelo mukana ryöstettävistä työläisistä. Hän odottaa ja kun hän huomaa työmiehen, jolta on ryöstettävä, kiirehtii hän luukulle, josta rahoja annetaan, ja koettaa asianomaisen kanssa kilpailla siitä, kumpi rahat saa. Tällaisia näytelmiä suoritetaan siellä joka sahalla ja lähes joka vuosi. Jos työmies on kyllin sukkela, niin hän koppaa rahansa, eikä anna niitä ryöstövoudille ja sillä hyvä. Jos ryöstövouti saa kopatuksi rahat, ottaa hän niistä rästinä olevat verot ja hänelle tulevan palkan, eikä työmiehellä ole mitään vastaan sanomista. Yksitoista vuotta takaperin jouduin minä Kotkassa sanomalehtipolemiikkiin tällaisessa asiassa erään ryöstövoudin kanssa. Tämä ryöstövouti esiintyi ryöstöjä toimitettaessa niin sopimattomasti, että minun täytyi turvautua julkiseen sanaan. Sellaiset levottomuudet, joista senaattori Lilius mainitsi, eivät ole siellä uusia.

Kyseessä olevan asian johdosta puhuin nimismies Variuksen kanssa, jota kohtaan tämä muka tavaton väkivallanteko tapahtui Stockforsissa. Kysyin, eikö olisi parasta jättää koko asia sikseen, kun tuo tapahtuma laadultaan ei ole uusi, vaan näyttää täällä syöpyneen luihin ja ytimiin, ja kun siitä viranomaisten puoleltakaan ei ole ennen pantu ahtaalle. Hän myönsi, että asia on vähäpätöinen, mutta kun asia on mennyt niin pitkälle, että se on tullut julkisuuteen ja kun siihen on määrätty toinen nimismies syyttäjäksi, niin hän ei voi asiaa sanottavasti auttaa. Lupasi kuitenkin tehdä mitä voi, jotta asia tulisi niin lieväksi kuin suinkin.

Kun siis hallitus nojaa tuollaisiin juttuihin, todistaakseen aseman vakavuutta ja puoltaakseen menettelytapaansa, niin se todistaa sitä, ettei ole tosisyitä mihin nojata. Samanlaisia vähäpätöisiä ovat olleet myös levottomuudet Hauholla ja Värtsilässä.

Loviisan—Vesijärven radalla tapahtunut rautatiensillan räjäyttämisyritys oli niitä päävaltteja, joita täällä hallituksen puolelta esitettiin, mutta tämän asian yhteydessä jätti herra senaattori mai-

nitsematta erään tärkeän seikan. Ja se seikka on se, että vieläkään ei ole tullut selville, kuka tämän räjähdyksen yritti panna toimeen (huutoja oikeistosta: Yhden tekevää) ja miksi se ei ole tullut selville, lienee siihen suurimpana syynä kai se, että räjähdyspaikalta löydettiin nenäliina ja rautalapio, joissa oli nimikirjaimet O. P. Paikkakunnalla olevien kenenkään muun nimeen nuo kirjaimet ei sopineet kuin erään paikkakunnan poliisin. Tästä saapi jokainen tehdä senmukaisia johdelmia kuin huvittaa.

Räjähdykset täällä Helsingissä taas eivät suinkaan liene olleet tarkoitetutkaan niin kauheiksi kuin niitä on koetettu kuvitella, sillä luulisinpa, että, vaikkapa olisi kokemattomampikin dynamiitin käsittelijä, niin jonkunverran hän voi arvostella sen räjäyttämisvoimaa ja määritellä, paljonko sitä tarvitaan ennenkuin kivimuuri menee, hajalleen tai kuinka paljon sitä tarvitaan ennenkuin pikku puurakennus, niinkuin Siltasaarella oli, hajoaa. Siis katsoen siihen, että nuo paukaukset olivat niin voimattomat, en ainakaan minä voi otaksua että siinä olisi ollut vakavaa aikomusta. Aikomus lie ollut vaan toimittaa jonkinmoinen merkkilaukaus, joka kuuluisi hiukan kauemmaksi. Sillä ellen väärin muista, oli samaan aikaan Pietariin lähetetty anomus, jossa puhuttiin poliisin kivääreillä asestamisesta.

Ed. Castrén täällä huomautti, että hallitus on ollut ja sen täytyy olla tasapuolinen lakkotapauksissa. Esim. kun lähetettiin Laukon lakkomaille poliiseja, niin siihen olivat muka pätevät syyt. Hän muun muassa mainitsi, että torpparit siellä yrittivät kaataa paroonin omistamaa maitoa maahan. No, kun poliisia kerran lähetettiin estämään torppareita kaatamasta paroonin omistamaa maitoa maahan, niin minä olisin myös toivonut etteivät he olisi kaataneet torpparien omistamaa maitoa, jos olisivat kerran olleet tasapuolisia. Nyt ovat kuitenkin huhti- ja toukokuun ajalla hallituksen lähettämät poliisit tehneet yksityisille torppareille suunnattomia vahinkoja. Siellä on toimitettu katselmus, sen ovat toimittaneet puolueettomat henkilöt. Tässä on minulla pöytäkirjan ote, jonka katselmuksen pitäjät ovat nimikirjoituksillaan varmentaneet. Pöytäkirjasta käy ilmi, että siellä on särjetty irtainta omaisuutta 1,470 mkan arvosta, joka on torpparien yksityisomaisuutta. Samassa katselmuksessa kävi myös selville, että paleltuneen karjan arvo, joka kuoli kylmän tähden, niinkuin vasikoita y. m. teki 135 mkaa. Koko karjataloudellinen vahinko torppareille, mikä siellä on tehty hallituksen avustuksella, nousee ei vähempään kuin 6,024 markkaan. Minä pyytäisin kysyä hra Castrénilta, onko tämä todellakin puolueetonta menettelyä, kun mennään muka estämään ettei paroonille tulisi mitään vahinkoa, mutta samalla tehdään toiselle riitapuolelle mitä suurinta vahinkoa?

Sellaisia asioita, kuin esim. Friarin teko Kaukaan tehtaalla, ei pitäisi tällaisiin asioihin ensinkään yhdistää, sillä mitäpä poliisi voi sellaisten tekojen tekijöille. En luule että poliisi, olipa se kuinka

perustuslaillinen tahansa, voi nähdä kenenkään sydämmeen, aikooko hän murhata tai ei. Sitä paitsi ne henkilöt, jotka ovat itse saaneet kärsiä sen tapaista vainoa kuin Friari, he paraiten tietävät, että tarvitaan erittäin hyvä moraali, erittäin voimakas tahto, teräksinen tarmo, ennenkuin voi säilyä tuollaisista teoista, kun joutuu oikein kapitalistien painettavaksi. Minä olen esim. saanut kokea vielä pitemmälle menevää vainoa kuin Friari. Noin kymmenen vuotta sitte ajettiin minua takaa kuin metsän petoa pitkin Suomea. Työpaikan kuin sain, niin herrat, jotka minua vainosivat, lähettivät heti tietoja minusta ja taas minut boikotettiin työpaikasta. Minä tunnustan rehellisesti, että olin silloin hyvin likellä semmoista epätoivon tekoa. Ajatelkaa henkilöä, joka omantuntonsa mukaan ei ole tehnyt pienintäkään vääryyttä kellekään, joka pyhimmän vakaumuksensa mukaan on toiminut ja sentähden saa kärsiä syyttömästi vainoa, saa nähdä nälkää ja vilua, maata portaitten alla, kuten herrojen koirat! Ihmekö jos silloin yksityinen kosto herää; sitä ei estä minkäänmoiset poliisit. Siis kun asia otetaan kerran esille, täytyy arvostelijain kuvitella itsensä siihen asemaan, jossa tekijä oli ja tuomita sitten vasta.

Täällä on koetettu muka todistusten avulla sysätä murhat ja muut roistomaiset teot sosiaalidemokraattisen puolueen laskuun. Minä olen sellaisessa asemassa, että olen jonkun verran paremmin tilaisuudessa pitämään silmällä asemaa kuin jotkut muut edustajat. Meillä on noin puolitoista tuhatta yhdistystä, niiltä saapuu kirjeitä yhtenään ja myös yksityisiltä. Minä saan usein niistä kirjeistä tietää minkälaista väkeä missäkin paikkakunnalla risteilee. Kysytään myös usein mikä mies se on, joka matkustelee siellä ja siellä, se puhuu sellaista ja sellaista ja toimii sitä ja sitä. Voin vakuuttaa, että agitaattoreina kulkee miehiä, joiden nimeä minä en ennen ole koskaan kuullut. Niitä kulkee, mutta kenen varoilla, se on minulle vielä arvoitus. Kun meitä syytetään että me muka suosisimme rikollisuutta, että me panisimme rikoksia toimeen, niin yhtä hyvällä syyllä ja vieläpä paremmalla me voisimme sanoa, että ne ovat porvarillisia jotka niin toimivat. Sillä nuo agitaattorit, joita ei meidän puolueemme palkkaa ja joista me emme ole saaneet vielä selkoa kuka niitä palkkaa, ne eivät meitä kiitä. Ne haukkuvat meitä ainakin yhtä paljon kuin herra Castrén tai ehkä vieläkin enemmän: he käyttävät vaan toista kieltä. He koettavat kylvää epäluuloa kansaan, jopa järjestyneisiin joukkoihinkin, että se puolueneuvosto ja toimikunta on muka herrojen ostama, pelaavat yhdessä herrojen kanssa. Samalla nuo salaperäiset kiertäjät yllyttävät jos jonkunlaisia tekoja tekemään. Jos ne olisivat meikäläisiä tai meille edes ystävällisiä, eivät ne suinkaan koettaisi järkyttää sosiaalidemokraattisen puolueneuvoston auktoriteettia.

Kun ottaa huomioon sen ajan, jolloin bobrikoffilainen järjestelmä

vallitsi tässä maassa, kun ottaa huomioon sen menettelytavan, mitä senaikuinen hallitus käytti ja mitkä olivat ne syyt, jotka tekivät sen menettelytavan sellaiseksi kuin se oli, niin voi jotensakin arvostella nykyistäkin hallitusta. Bobrikoffin aikana lisättiin poliiseja tuntuvasti. Edustajat muistanevat että järjestyneen työväen taholta pantiin mielenosotuksia poliisivoiman luonnottoman lisäyksen johdosta toimeen. Sellainen tehtiin m. m. Senaatintorilla; perustuslailliset, ainakin osa, yhtyivät meihin. Lausuttiin ankaria paheksumisia siitä luonnottomasta lisäyksestä, valtionvarain haaskauksista ynnä niistä epäkelvollisista aineksista, mitä poliisikunnassa oli. Bobrikoffilaisten virkailijain taholta selitettiin silloin, että jos maa rauhoittuisi, ei tarvittaisi niin paljon poliiseja.

Siihen aikaan oli järjestetty sekä salainen että julkinen poliisi. Salaisia poliiseja tuppautui työväenyhdistyksiin; toiset niistä olivat niin ovelia että menettelyllään saavuttivat jonkun verran kannatusta. He osasivat joidenkuiden eri henkilöiden suhteen asettaa sympatiansa niin että saivat jonkun verran luottamusta, jopa toisinaan joku heistä onnistui niin, että pääsi työväenyhdistystenkin luottamustoimiin. Nuo hallituksen poliisit tai urkkijat koettivat ottaa selkoa, mitä työväen piireissä piili ja samalla he koittivat lietsoa rikoksellisuutta, koettivat saada työväkeen tartutetuksi sellaista, josta olisi ollut huonot seuraukset. Jopa menivät julkisetkin poliisit niin pitkälle, että kuten muistetaan tuli Helsingin raastuvanoikeudessa selville, että yksin poliisiupseeritkin olivat osallisina ikkunain särkemiseen ja katukahakoihin, josta sitten työväkeä syytettiin. Kun työväen puolelta vaadittiin poliisin vähentämistä, viitattiin viranomaisten puolelta noihin rikoksiin ja levottomuuteen.

Sen ajan hallituksella oli tarkoitus, niinkuin tiedetään, saada maa niin tukalaan asemaan kuin suinkin, saada työväenliike juuritetuksi pois, saada suoraan sanoen käyntiin täysi bobrikoffilainen järjestelmä, jonka tarkoituksen jokainen tietää. Kun poliiseja ei silloin saatu tavallisilla ehdoilla palvelukseen, täytyi niille korottaa palkkoja. Poliisin tehtävä oli silloin kovin epäkiitollinen. Kun nykyinen hallitus astui satulaan, on seurattu jotenkin samaa menettelytapaa poliisien palkkaukseen nähden. Poliiseja ei ole saatu, kai ei ole saatu, koska on täytynyt lisätä palkkoja yli vielä bobrikoffilaisajan korotuksen. Se todistaa ettei poliisintehtävä ole kovinkaan mieluisa, sillä työttömyyttä löytyy joka aika maassa ja jos ei poliisina tarvitsisi toimia työväenliikettä vastaan tai jos ne tehtävät olisivat oikeuden käsitteiden kanssa yhtäpitäviä, niin olisi kai poliiseiksi menijöitä, ilman, että palkkoja tarvitsisi kovin suuresti nostaa.

Minun käsitykseni tästä asiasta on se, että jos hallitus omaisi sellaisen katsantokannan, että työväen liike on yhteiskunnallisen järjestelmän tulos, ja että sitä ei voida poliisivoimalla eikä minkäänmoisilla väkivaltaisilla keinoilla poistaa, jos hallitus omaisi tämän

katsantokannan, eikä komentaisi poliiseja lakkomaille, heittäisi työlakot pääoman ja työn väliseksi taisteluksi, eikä muutenkaan suunnittelisi työväen liikkeen kuristamista, niin silloin tultaisiin toimeen puolta vähemmällä poliisivoimalla ja silloin myös lakkaisivat tai ainakin vähenisivät provokatooriset teot. Kun nykyisen hallituksen tarkoituksille on poliisijoukon luonnoton suuruus aivan välttämätön, niin yhtä tärkeätä on poliisijoukkojen luonnottomalle suuruudelle rosvojoukkojen olemassa olo. Jos ei olisi salaisesti järjestettyjä rosvojoukkoja, joihin hallitus osoittaa: katsokaa, maa on rauhaton! niin noin luonnottoman suurta poliisijoukkoa ei voitaisi pitää.

Hallitus, jonka suunnitelmat ovat kansalle niin vastenmielisiä, että se niiden toteuttamiseksi tarvitsee noin luonnottoman suuren poliisivoiman, sellainen hallitus minun mielestäni saisi vetäytyä syrjään ja antaa tilaa paremmalle. Muuten yhdyn ed. Tainioon, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Ed. **Runeberg:** Jag hade icke tänkt begära ordet i denna fråga. Ehuru jag icke var i tillfälle att själf deltaga uti landtdagens förhandlingar under våren, så har jag ändock bland annat tagit kännedom om den beräkning, som en representant, jag tror det var representanten Pärssinen, anstälde öfver, huru betydande summor utaf folkets surt förvärfvade medel, som öddes bort på tomma diskussioner under hela dagars lopp, och det syntes mig från första början vara klart och otvetydigt, att den interpellation, som i dag skulle behandlas, icke kunde leda till något praktiskt resultat, ja det syntes vara alldeles klart, att den icke ens syftade till något praktiskt resultat, till någon åtgärd från landtdagens sida. Det syntes alldeles otvetydigt, att den endast afsåg att utgöra en led uti den serie af diskussioner, som hafva försiggått under denna landtdag, diskussioner, som åsyfta att lämna tillfälle för det ena eller andra partiet att som man säger komma åt eller förgöra det andra, eller för flere partier att förena sig om att slå ihjäl regeringen. Den försiggångna diskussionen har tillfullo bekräftat detta. Så hafva vi åter lagt en rad till i raden af de många dagarna förut. Den ena dagen stöter hr Danielson-Kalmari dolken i det konstitutionella partiets hjärta och hr Sirola jublar öfver att såret är dödligt, den andra dagen fattar hr Jonas Castrén uti klubban och för den med väldig kraft samt krossar det socialdemokratiska partiet till små smulor, en tredje gång förena sig det socialdemokratiska och det konstitutionella partiet för att aflifva det många gånger förut aflifvade suometarianska partiet. Man strider och angriper hvarandra och framkastar tillmälen, hvilka närma sig, för att icke säga öfverskrida, gränsen af hvad man bland anständigt folk kallar angifvelser. Så fortgår slagtningen från morgon till kväll, och slagfältet ligger beströdt med lik. Cui bono? Till hvems fröjd? Jag behöfver icke besvara den frågan. Jag tror utan något svar, att hvar

och en af oss vet till hvems fröjd. Det är sannt, att de ihjälslagna partierna stiga upp igen följande dag och se ut alldeles liksom förut, och naturligtvis äro alla lika oskyldiga och lika förträffliga, som de varit förut. Men det är dock icke så. Om de icke blifvit skralskjutna af sina motståndare, så hafva de blifvit skralskjutna af sig själfva, och den som lider på det är hela folket.

Under hela denna dag, där det radats ord efter ord, vackra ord och fula ord, har diskussionen nästan helt och hållet rört sig på sidan om den sak, som är före. Jag vill nu fråga af hvar och en, som åhört denna diskussion, huru mycket, om man pröfvar densamma, som verkligen finnes kvar rörande själfva frågan, rörande själfva interpellationen därom, huruvida regeringen haft grundad anledning att föröka polisstyrkan och huruvida det varit en tvingande nödvändighet att skapa en stark ordningsmakt, som kunde utöfva något inflytande i den tid, i hvilken vi lefva. Civilchefens redogörelse var ju ett sakligt och fullt belysande svar på interpellationen. Jag, och jag tror mången med mig, är tacksam för att denna redogörelse affattats i så värdig, så lugn och sakrik form. Den var fullt tillfredsställande, hvad beträffar besvarandet af frågan, om det var nödvändigt att öka polisstyrkan. Den var också fullt tillfredsställande i afseende å ådagaläggandet af att den polisstyrka, som landet nu förfogar öfver, i det väsentliga — man kan icke tala om enskilda undantag här och där — fullgör sina åligganden i syfte att skydda den enskilde, icke endast de lagtrogne, såsom hr v. Alfthan på förmiddagen sade, utan likasåväl den, som icke är lagtrogen, med ett ord att skydda hvarje person, han må förhålla sig si eller så, mot öfvervåld, skydda hans lif och hans egendom. Civilchefens redogörelse var, såsom sagdt, i detta afseende tillfredsställande. Men den var i hög grad nedtryckande för hvar och en, som har sitt folks ära och lycka kär. Den var i hög grad nedslående för den, hvilken liksom jag alltid har trott och ännu trots allt tror på frihetens makt till det goda.

Det, som egentligen föranledde mig att begära ordet, oaktadt den långt framskridna tiden, och oaktadt kostnaden för folket för hvarje ord som förlänger diskussionen, var ett uttalande af hr Nuorteva på förmiddagen, hvilket uttalande icke synes mig hafva blifvit riktigt besvaradt. Hr Nuorteva utbredde sig med en viss fyndighet och icke utan skicklighet i framställningen öfver huruledes, oaktadt polisstyrkans stora ökande, brotten icke hafva aftagit, icke hafva upphört att finnas till, och han anförde detta såsom ett bevis för att ökandet af polisstyrkan och skapandet af en verklig effektiv ordningsmakt icke ledt och icke kan leda till något resultat.

Hr Jonas Castrén svarade att detta berodde på det socialdemokratiska partiet och särskildt på den socialdemokratiska partipressens upphetsande arbete. För min del måste jag finna detta svar minst sagdt ensidigt och ytterst ofullständigt. Det kan ju icke för-

nekas, att ett skrifsätt, sådant som framgick ur hvad hr Castrén uppläste i dag, i någon mån bidragit till de bedröfliga resultat, som vi alla sett. Men orsaken till brottens stegring under de sista åren ligger dock mycket djupare och har en mycket bredare grund. Jag vore snarare benägen att närma mig de talare, som i kväll hafva framhållit, huruledes en stor del af dessa brott äro beroende på missförhållanden i samhället. Missförhållanden i samhället och bland människor i allmänhet hafva alltid existerat och komma alltid att existera, och den, som litet känner människonaturen och de förhållanden, som göra att en människa utvecklas till en brottsling, vet nogsamt, att brotten alltid hafva sin orsak i de förhållanden, under hvilka den brottslige lefvat, att dessa orsaker äro att söka på många olika håll, och att man måste hysa medkänsla med brottslingen och att man egentligen knappast kan tillräkna honom det personligen såsom skuld. Men allt detta är omständigheter, som ligga alldeles på sidan om den fråga, som nu är före. Orsakerna till dessa brott må vara hvilka som hälst, och man må hysa huru stor medkänsla som hälst med brottslingen, så måste vi, sålänge vi lefva i ett samhälle, söka förhindra begående af sådana brott. Vi måste skydda, — och detta kan icke ske genom annat än en verksam ordningsmakt —, samhället måste skydda den enskilde för dylika våldsamma öfvergrepp, ty annars inträffar det, som antyddes af en talare, att hvar och en måste taga sitt skydd i egen hand, och att vi i stället för den lagliga rätten och ordningsmakten måste gripa till den knutna näfvens rätt, den knutna näfven med pistol eller hvad man har till hands. Då komma vi till det, att hvar och en måste försvara sig själf, och vi hafva åter urtillståndet, allas krig mot alla.

Hr Nuorteva säger nu, att denna ordningsmakt icke kan förhindra brott. Ja, visserligen. Jag är i detta afseende alldeles ense med hrr Talleyrand, af Ursin och Schybergson, och jag tror det är många som äro ense med oss däri, att en polismakt aldrig skall kunna förhindra brott att begås. Nog är det utvecklingen och förbättringen af de samhälleliga förhållandena, som efterhand skola minska brottens antal. Men jag frågar hr Nuorteva, om med den kännedom han har om människonaturen, han verkligen tror, att, om det skulle stå fritt för hvarje röfvare, som plundrar en bank eller enskild person, att göra detta utan att ordningsmakten ingriper, detta icke skulle smitta. Tror han icke, att det skulle finnas fem, tio eller hundra personer, som skulle tycka, att detta är ett bekvämt sätt att skaffa sig sitt lifsuppehälle, eftersom han icke hindras på något sätt? Ja, man hindrades väl af sina bättre känslor och af socialismens läror, hvilken framställning ju är alldeles sann och riktig, men jag tviflar på att dessa predikningar skulle hindra, att den ena efter den andra skulle gripa till brottets väg, om det skulle stå fritt att göra det utan hinder af en ordningsmakt. Och vi kunna vara öfvertygade om att,

om vi icke nu hafva kunnat utrota brotten mot person och egendom från vårt land, så skulle dessa, om vi icke hade haft någon ordningsmakt att stöda oss på, hafva vuxit till i ofantligt större proportion.

Jag framhöll redan att civlichefens redogörelse är af den art, att den tillfullo motiverar polisstyrkans förstärkande. Polisstyrkans stora ökning är ett ondt, därom är jag ense med socialdemokraterna, men det är ett nödvändigt ondt, för att vi måtte undgå ett ännu större ondt. Och dagens diskussion med alla de långa andraganden, som vi fått höra, har, såvidt jag kunnat följa med densamma, åtminstone icke i någon punkt vederlagt detta eller ådagalagt att polismakten skulle varit riktad mot arbetarenas sträfvanden. Jag vill därför liksom flere föregående talare föreslå, att landtdagen skulle öfvergå till dagordningen, och jag hoppas att denna skall syfta till positivt arbete med blick för, att en genomförd reform, om också liten, har oändligt mycket större värde än alla stora ord och fraser om omhvälfningar och verldsförbättringar, som ligga i ett aflägset fjärran.

Ed. **Danielson-Kalmari:** Tämä päivä on tosiaan ollut kansallisen surkeuden päivä, sillä yhteiskuntamme syvimmät mätähaavat ovat selvästi tulleet kaikkien näkyviin ja kuuluviin. Mielellään silloin jokainen pysyisi tästä keskustelusta erillään, jonka ei välttämättömästi täydy siihen sekaantua. Mutta ehkä kuitenkin voidaan vaatia, että jokaisen puolueen ryhmän keskuudesta lausutaan se käsitys, joka siellä on vallalla päivän keskustelussa esillä olevaan kysymykseen nähden. Pyydän sentähden saada lausua oman kantani.

Minä viime valtiopaivillä yhdyin niihin, jotka lausuivat sen ajatuksen, että Viaporin kapinan yhteydessä sattuneet surulliset tapaukset velvoittivat meitä voimiemme mukaan yrittämään siveellisiä ja yhteiskunnallisia parannuksia, niin että vallitsevat epäkohdat saataisiin poistetuiksi ja sillä tavoin pohja lasketuksi, jolle eheämpi yhteiskunta, kuin tämä nykyinen, voitaisiin rakentaa. Mutta samalla minä yhdyin, ja ylipäänsä suomalaisen puolueen jäsenet yhtyivät, siihen lausuntoon, että olot ovat sellaiset, että oli syytä kansan edustajien kehoittaa hallitusta, jonka tuli vastata järjestyksen ylläpitämisestä maassa, ryhtymään tarmokkaisiin toimenpiteisiin järjestysvallan kohottamiseksi, niin sisälliseen kuntoon kuin mieslukuunkin nähden. Mitä siihen asti maassamme oli tapahtunut suurlakon jälkeen, se näytti meistä riittävästi osoittavan, että oli ryhdyttävä järjestysvallan kaiken puoliseen kohottamiseen ja vahvistamiseen. Ja mikä sen jälkeen tässä maassa on tapahtunut, se minun nähdäkseni osoittaa, että kansan edustajat silloin olivat täysin oikeassa. Se todellakin mieltä järkyttävä luettelo, jonka siviilitoimituskunnan päällikkö täällä on meille esittänyt, on sellainen historiallinen todistuskappale, että kun tulevaisuudessa tutkitaan, tokko

tosiaan olot maassamme olivat sellaiset, että tavallista enemmän järjestysvaltaa kysyttiin, niin kyllä yksinänsä tämä luettelo antaa siihen vastauksen.

Me siis emme voi muuta kuin antaa tunnustuksemme hallitukselle sen johdosta, että se tällä alalla on koettanut täyttää velvollisuuttaan. Onko se siinä kohdin mennyt pitemmälle maan varojen käyttämisessä, kuin olisi ollut välttämätöntä, se on kysymys, johon näin vain ilman perinpohjaista seikkaperäistä tutkimusta ei voi antaa vastausta. Sehän kyllä on selvä, että varoja tässä on kysytty enemmän, kuin kukaan saattoi ennalta ajatella. Että näitä varoja tarvitaan ainakin toistaiseksi vielä tähän samaan tarkoitukseen suurissakin määrin, sitä osotti minun ymmärtääkseni se tosiasia, että edelleen vielä tavallista paljoa suuremmassa määrässä tapahtuu meillä järjestyksen kaikkein pahempia rikkomuksia, ja vielä minun täytyy lisätä, että kyllä täällä on lausuttu tänään asioita, jotka panevat uskomaan, että kun ne ajatukset leviävät painetun sanan avulla halki maamme, niin monessa kodissa ne ovat omiansa vahvistamaan sitä ajatusta, että kyllä yksityinen saattaa, joko oman tahi luokkansa kohottamiseksi taloudellisessa suhteessa ryhtyä maan lakia rikkomaan. Ja niin kauvan kuin tällaisia käsityksiä kansaan levitetään, nimenomaan tältä sijalta, niin kauvan, vaikkapa puhujat sitä eivät olisikaan tarkoittaneet, niiden kautta kylvetään siemen, joka velvoittaa yhteiskuntaa vahvistamaan sitä voimaa, jota viime kädessä on lain rikkojia vastaan.

Toinen on sitten kysymys, onko hallitus myöskin voinut kohottaa järjestyksen valvojien sisällistä kuntoa, sillätavoin kuin kansan edustajat viime vuonna toivoivat. Että tässäkin kohden joku kohoaminen on tapahtunut, se lienee kieltämätön tosiasia. Että kuitenkin on tapahtunut paljon sellaistakin, joka osoittaa, että poliisimme eivät suinkaan vielä ole kohonneet sille asteelle, johon heitä on välttämättömästi saatava, se näyttää myös kieltämättömältä. Mutta minä puolestani olen tässä kohden valmis antamaan täyden arvon sille huomautukselle, että yhtäkkiä ei ole voitu kohottaa meidän poliisilaitostamme täysin tyydyttävälle kannalle. Siihen määrin oli tosiaankin se käsitys kansaamme laajalti levinnyt, että voitiin ryhtyä kaikenlaiseen vallattomuuteen ja väkivaltaisuuteen. Siihen määrään tämä käsitys on levinnyt, että jälkiä siitä epäilemättä täytyy ilmaantua myös yleisen järjestyksen valvojissa jonkun ajan.

Että nimenomaan tuo lukuisa poliisimiehistö esiintyy vielä nykyjänsäkin ehkä paljon useammin, kuin mitä minä tiedän, kansalaisia loukkaavasti, raa'asti, kaikin puolin moitittavasti, se on mahdollista ja se on luullakseni vielä ymmärrettävissä, enkä minä olisi sellaisista tapauksista suinkaan valmis hallitusta moittimaan, sillä minä en luule, kuten sanottu, että tässä kohden yht'äkkiä on voitu täydellistä parannusta saada aikaan. Mutta arveluttavampaa on, jos kor-

keampien järjestyksen valvojien keskuudessa sattuu sellaista, joka näyttää, että he eivät ymmärrä tehtäväänsä yhteiskunnassa. Ja sellaista on sattunut. Oli ehkä jonkun verran varomatonta siviilipäälliköltä ottaa puheeksi asejuttuja poliisiolojen yhteydessä, sillä tiedetäänhän, että ollaan jouduttu niinkin pitkälle, että ainakin yhden poliisivirkamiehen on täytynyt virastansa luopua menettelynsä johdosta aseitten kuljettamiseen nähden, ja maaseudulta eri osista maata on kyllä tiedossa tapauksia, jotka selvästi osoittavat, että noitten kysymysten yhteydessä asianomaiset poliisivirkamiehet eivät ole ymmärtäneet sitä, että he ovat asetetut tasapuolisesti samalla lujuudella tukahuttamaan kaikkia lain rikkomisia. Voidaan sanoa, että kyllä hallitus tässäkin kohden on syytön, eihän se ole ylipäätänsä nimittänyt niitä poliisivirkamiehiä, jotka ovat osottautuneet toimessansa enemmän tai vähemmän kykenemättömiksi, mutta valitettavasti on kuitenkin sanottava, että on nimitetty tällä ajalla, joka on kysymyksessä, ainakin joku ylempi poliisivirkamies ja säilyttänyt toimensa senkin jälkeen, kun julkisuudessa on osoitettu, että hän oli ja on kaikin puolin omansa vaikeuttamaan järjestyksen ylläpitoa siitä syystä, että hän itse on toiminut tavalla, joka sisältää mitä pahimman järjestyksen ja lain rikkomisen. Oulussa tapahtuneitten poliisirettelöitten yhteydessä sisälsi siellä ilmestyvä »Kaiku»-lehti yksityiskohtaisen kertomuksen, mitenkä Oulun virkaatoimittava poliisimestari oli esiintynyt Turussa noitten niin surullisten lakkotapausten aikana. Viittaamalla poliisitutkinnossa pidettyyn pöytäkirjaan osotettiin, että mainittu virkaatoimittava poliisimestari, muuan luutnantti, oli ollut kotirauhaa mitä pahimmalla tavalla rikkovien — ja tuomarien ruumiillista koskemattomuutta häiritsevien kansanjoukkojen johdossa ja ensimäisenä Turun hovioikeuden jäseniä rääkkäämässä. Hän ei kieltänytkään tätä. Hän on itse poliisitutkinnossa sen tunnustanut. Ja tämän miehen maamme hallitus nimitti virkaatoimittavaksi poliisimestariksi ensin Loviisan kaupunkiin ja sitten Ouluun. Tämä asianhaara kerrottiin seikkaperäisesti Kaikulehdessä. Kaiun kirjoitus oli sitte 5 päivänä helmikuuta tänä vuonna painettu Uuteen Suomettareen, ja sen on täytynyt tätä tietä — minä en voi muuta ymmärtää — joutua hallituksen tietoon. Kun kuukausmääriin ei kuulunut, että tutkimus olisi pantu tässä asiassa toimeen, kun ei mainittu poliisimestari tiettävästi millään tavoin väittänyt näitä tietoja vääriksi, kun ei hänen päällikkönsä, Oulun läänin kuvernööri, mikäli tiedetään, ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin eikä myöskään senaatti, niin oli huhtikuun 27 päivänä Uudessa Suomettaressa uusi kirjoitus pääkirjoituksen sijalla, jossa tämä asia kerrotaan ja vedotaan hallitukseen kysymällä, katsooko se, että tuon tapainen henkilö, joka on sillä tavoin unohtanut itsensä, on sopiva järjestyksen valvoja, Ei tämä toinenkaan kirjoitus tiettävästi ole aiheuttanut minkäänlaista muutosta, edelleen kuuluu

mainittu henkilö toimivan Oulun kaupungin poliisien johtajana. Tässä maassa on laajoja kansankerroksia, joista tämä tapaus on kuulumaton skandaali. Se on käsittämätön, sillä ei voida ymmärtää, mikä se on, joka vaikuttaa, että hallitus asettaa arvonsa vaaran alaiseksi sillä tavoin kuin tässä on tapahtunut. Minä myönnän sen, tämä on kaikkein arveluttavin yksityistapaus, mitä minä tunnen. On ollut kysymys siitä, pitäisikö sekin saattaa välikysymyksen kautta hallituksen vastattavaksi. Siihen ei ole ryhdytty toivossa, että aihe poistettaisiin, mutta asia on ollut mainittava nyt esillä olevan välikysymyksen yhteydessä, koska se on omansa näyttämään, että, vaikka täytyykin antaa hallitukselle tunnustus sen toimista poliisihoidon alalla, niin on sen toiminnassa kuitenkin synkkiäkin syrjäpuolia.

Mainitsemani seikka ei luullakseni vaikuta eduskunnan lopulliseen päätökseen. Ainakaan minä en tahdo sen perustuksella ehdottaa syrjäytymistä puhtaasta ja yksinkertaisesta päiväjärjestyksestä, sillä viimeiseen asti toivon ja olen toistaiseksi vakuutettukin, että kun asia on saatettu eduskunnan puheeksi, niin ei ole kuluva pitkää aikaa, ennenkuin sellainen loukkauskivi kuin tuon tapaisten henkilöiden käyttäminen järjestyksen valvojina poistetaan. Minä en suinkaan tahdo sanoa sitä, ettei indemniteettiä, anteeksi antoa saisi tulla, niidenkin osaksi, jotka täällä lakkoaikana, sen huumauksessa, kokonaan unohtivat, mitä laki ja järjestys vaatii. Mutta sellaiset henkilöt pysykööt kuitenkin syrjässä järjestyksenvalvojain keskuudesta, sillä minkä arvon voivat tuollaisen henkilön käskyn alaiset hänelle antaa, mitä ajattelee se väkijoukko, jonka keskuudessa hänen on esiintyminen järjestyksenvalvojana, kun paikkakunnan sanomalehti on hänestä totuuden mukaan kertonut pöyristyttävän rikoksen.

Mahdollista on, että voidaan osoittaa toimenpiteitä poliisiupseerien puolelta useitakin, jotka näyttävät, että heidän keskuudessaan vallitsee valitettavassa määrässä tuo ylönkatse kansanjoukkoja, yhteistä kansaa, köyhälistöä ja »raakalaisjoukkoja» vastaan, niinkuin toisinaan kuulee sanottavan. Mutta täytyy toivoa, että ajan pitkään, suhteellisesti lyhyessäkin ajassa, hallituksen onnistuu teroittaa tällaisiin henkilöihin se tieto, että elleivät he voi asettua alimpienkin kansalaisten kannalle ymmärtämään heitä, antamaan heille ja heidän tunteilleen arvoa ja kohtelemaan heitä täysin tasa-arvoisina kansalaisina, niin ei heille voi järjestyksen valvominen onnistua, eikä voi se epäluottamus kadota, joka tätä nykyä kieltämättä vallitsee poliisia vastaan laajoissa piireissä. Jos hallituksen onnistuu tässä kohdin saattaa nyt alottamansa työ onnelliseen tulokseen, on se silloin täyttänyt sen tehtävän, jonka Suomen viimeinen säätyeduskunta yksimielisesti sille antoi. Toivossa, että näin käy, minäkin puolestani yhdyn niihin, jotka ovat sitä mieltä, että meidän ei tällä hetkellä

tarvitse tehdä muuta kuin siirtyä yksinkertaiseen päiväjärjestykseen. (Sosialistein puolelta: Ohoo!)

Senaattori **Lilius:** On ehkä valtioneuvos Danielson-Kalmarin lausunnon johdosta syytä huomauttaa, että poliisimestarit eivät ole senaatin nimitettävissä.

Ed. **Tainio:** Minulla on muutamia huomautuksia tehtävänä vieläkin ed. Castrénille. Hän väitti nim. että Savinainen on ollut Antrean työväenyhdistyksen jäsen ja siinä on yhtä paljon perää kuin siinä, että Karsten oli Castrénin asianajotoimistossa, se tahtoo sanoa, että Savinainen oli puolitoista vuotta aikaisemmin erotettu Antrean työväenyhdistyksestä sen johdosta että hänen toimintaansa ei hyväksytty. Jos kerran hän yhdistyksestä erotettiin sen johdosta, ettei se hänen toimintaansa hyväksynyt, niin onhan silloin tällaisen yhdistyksen kanta tarpeeksi selvästi leimattu. Silloin on valheellista syyttää semmoista työväenyhdistystä, joka sen kautta on koettanut puhdistautua. Ja senjälkeen vasta hän liittyi Karjalan kansan mahtiin, jonka johtajana oli tunnettu perustuslaillisten suosija Läheniemi. Ja koska ed. Castrén väitti, että Läheniemi ei olisi pitänyt puhetta Viipurissa suurlakon jälkeen, niin minä pyydän saada yhä uudelleen pysyä väitöksessäni ja voin sen todistaa täällä milloin tahansa useamman täällä eduskunnassa olevan edustajan todistuksella. Hän piti semmoisen puheen Viipurin raatihuoneen salissa ja huomautti, että, niin kauvan kuin sortoa on, täytyy aseellista toimintaa käyttää.

Ja mitä tulee sitten täällä esiintymiseen ja siihen tapaan, niin ed. Castrén on kaikista sopimattomin henkilö kenellekään muistutuksia antamaan. Mitä minuun persoonallisesti tulee, niin enpä minä kehtaisi ketään kohdellakaan sillä tavoin kuin ed. Castrén, sillä hän näytti niin loistavaa esimerkkiä. Ja jos onnistuisin vielä toisen kerran hänen suunsa yhtä hyvin tukkimaan, kuin äsken, niin olisin tyytyväinen, sillä minä olen toivonut saada lopun siitä esiintymistavasta, jota ed. Castrén käyttää ja siinä ei taida muut keinot auttaa.

Ehkä ed. Alkio teki hyvinkin yleisen huomautuksen, kun hän sanoi, että on odottanut yksityiskohtaisia seikkoja tuotavan täällä enemmän esille, ja niitä olisi ollut meillä miltei lukemattomiin saakka, mutta me olemme päinvastoin tahtoneet niitä välttää, välttää mahdollisimman paljon, sillä yleensä on tiedossa niin paljon, rajattomasti tapauksia, esim. Caloniuksen menettely Laukossa ja se suosio, mitä hän edelleen nauttii, ainakin yhtä painava asia kuin se Oulun luutnantin, poliisimestarin säilyminen virassaan. Olemme tarkoituksella koettaneet saada tästä periaatteellisemman keskustelun, sillä kyllä niitä yksityiskohtaisia olisi voitu luetella kuinka paljon tahansa, mutta eivät ne muuta eivätkä itsessään vahvista sitä hallitussuuntaa, joka

on ollut vallitsemassa. Kysymyksessä ei ole ainoastaan poliisien lukumäärä, vaan se henki joka siellä vallitsee, ja se henki on sama kuin hallituksen henki, ja hallituksen henki ei ole sopusoinnussa aikamme hengen kanssa. Kansanvaltaisuus ei ole ulottunut yleensä meidän yläluokassamme sanoja pitemmälle, ja kuitenkin elämme sellaista aikaa, että tarvittaisiin jotain muutakin rauhan ja järjestyksen säilyttämiseksi kuin vaan poliisivoimaa.

Minä olisin myös hyvin tyytyväinen tähän välikysymykseen, josminä voisin olla yhtä vakuutettu kuin ed. Danielson-Kalmari, että tämä surullisen kuuluisa Caloniuksen virkatie olisi poliisilaitoksesta katkaistu. Mutta paha kyllä, minulla ei ole sitä luottamusta, sentähden että sen verran toki hallitus voi maksaa siitä avustuksesta, minkä se tänä päivänä keskustasta saa, ja hinta on todellakin pieni. Pitäisi vielä tulla paljon suurempia myönnytyksiä siitä, minä sanon, hämmästyttävästä tuloksesta, mihin tämä keskustelu johtaa. Me olemme lukeneet Suomettaresta useampia kirjoituksia, joissa meitä sosiaalidemokraatteja on esitetty ruotsalaisen virkavallan liittolaisina sen tähden että me emme ole olleet halukkaat erään kysymyksen tähden antamaan epäluottamuslausetta nykyiselle senaatille. Mutta mitä me sanomme huomenna? Pilatus ja Herodes tulleet ystäviksi (naurua). Ed. Castrén sanoi kerran täällä, että valtioneuvos Danielson-Kalmari ei puhunut tämän oikeiston puolesta, kun tänä keväänä erottiin, mutta kyllä minä nyt uskon, että kyllä te yhteen kuulutte (naurua vasemmistosta). Ja jos nyt tulee kysymykseen, kuka tukee sitä epäkansallista hallitusta — en minä muista niitä kaikkia Suomettaren fraaseja, siihen kuuluu 5—6 laatusanaa: epäkansallinen, ylimysmielinen, en niitä kaikkia nyt muista — minä tiedän, että sitä hallitusta tukee tämä keskusta. Minä onnittelen sitä, sillä tästä kuherruksesta tulee hyvät häät.

Sitten täällä on pari puhujaa lausunut, että täällä interpellatsioonioikeutta pitäisi suojella ja säilyttää. Jos nim. ei esiinnyttäisi hallituksen jäseniä vastaan tarpeellisella kohteliaisuudella ja hovimiehen maneerilla, niin ne kieltäytyvät vastaamasta eduskunnan kysymyksiin. Saattavathan ne sen tehdä, mutta silloin minun käsittääkseni alkaa eduskunnan taistelu hallitusta vastaan. Sitä tulosta me emme säikähdä. Kysymys on todellakin siitä, kumpiko on ylempi, eduskuntako vai hallitus, senaatti. Ja jollei senaatilla olekaan tarkemmin määriteltyä vastuuvelvollisuutta eduskunnalle, niin kuitenkin se ryhmä, mihinkä minä kuulun, asettuu sille kannalle käytännössä, niinkuin sellainen vastuuvelvollisuus olisi. Ja jos siis sen mukaan, millä tavalla mikäkin kysymys esitetään, millä tavalla hallituksen jäseniä arvostellaan, ne kieltäytyvät vastaamasta, niin minä pidän sen joko turhana ylpeytenä tai noloutena. Jos samat hallituksen jäsenet olisivat täällä eduskunnassa, niin kuin täällä onkin entisiä senaattoreja, niin saisivat he tyytyä samaan kohte-

luun eikä mitään erityistä muistutusta sitä vastaan esitettäisi. Jos he taas vetäytyvät kuoreensa vain sentähden, että ovat hallituksen jäseniä, niin minä ainakin miltei koko ryhmän puolesta voin sanoa, että me käsittelemme hallitusta eduskunnan jonkinlaisena toimeenpanevana valiokuntana, (hyvä), ei sen enempänä eikä parempana. Ja jollei se sitä vielä ole, niin kyllä me pyrimme siihen, että se siksi tulee. Niin että se hallituksen edustajan vaitiolo sentähden, että hän ei pitänyt minun menettelyäni täysin hienona, kohteliaana, ei ainakaan minuun vaikuta. Ja jos joskus toisen kerran joudun tekemiseen sellaisen hallituksen kanssa kuin nykyinen ja sellaisen poliisipäällikön kanssa kuin nykyinen, jonka hallitsemassa poliisilaitoksessa vallitsevat sellaiset surullisen kuuluisat epäkohdat, en suinkaan tule niillä edellytyksillä samoissa oloissa kohteliaammin esiintymään.

Ed. **af Ursin:** Olisin mieluummin ollut puhumatta sen enempää tästä asiasta, sillä minusta se jo on jotenkin selvä. Mutta minun täytyy ehkä kuitenkin kajota kahden edustajan väitteisiin ja sen takia pyydän saada lausua muutamia huomautuksia.

Herra Castrén on kysynyt suoraan minulta, luulenko minä että kansa on ainoastaan sosiaalidemokraattinen ja ovatko siis ainoastaan niiden säätämät lait lakeja. Minä olen sanonut ja olkoon siinä vastaus samalla, että meillä on koko joukko luokkalakeja, jotka ovat syntyneet säätyedustuksen aikana, jolloin sanottiin, että Suomen säädyt edustavat Suomen kansaa, mutta eivät ne edustaneet. Kun hallitus — pysyäkseni jo ennen mainitussa esimerkissäni — esitti jonkunlaisen torpparilain, niin Suomen kansan edustajat laittoivat siitä aivan selvästi luokkalain, siitä me emme pääse mihinkään. Herra Castrén on myöskin tehnyt jotenkin rohkean väitteen ja sanonut, ettei ole voitu kumota hallituksen selityksiä tässä asiassa. Eikö hän ja muut ole yhtään ottanut huomioon, että useista niistä todistuskappaleista, joita täällä on esitetty, aivan ilmeisesti käy selville, että on pyydetty poliisivallan lisäämistä lakkojen takia. Täällä on jo monta kertaa huomautettu, että ei aina ole kysymys ryöstöistä, vaan monta kertaa lakoista ja että *sentähden* on pyydetty poliisivoiman lisäämistä. On sanottu, että me sosiaalidemokraatit olisimme vastuunalaiset kaikenmoisista anarkistisista kirjoituksista, olkoon ne vaikkapa puolueen lehdissä julaistuina. Ei koko puolue ole vastuunalainen sellaisesta, ainoastaan puoluehallinnon julistusten mukaan saa puoluetta arvostella. Sosiaalidemokraattien lehdissä on paljon kirjoituksia niinkuin esim. ranskalaisessa »L'Humanité» lehdessä, jotka vivahtavat anarkismiin ja joilta ei ole kielletty tilaa, mutta ei puolue mene niistä sentään vastaamaan.

Minä en ole yhtä suuri rahamies kuin ed. Schybergson, mutta kyllä minäkin pyydän saada esittää pienen laskun poliisilaitoksen

suhteen, joka lasku pitää paikkansa. Toisella puolella on tämän laitoksen raaka, laiton ja itämaalaisuuteen vivahtava esiintyminen ja tarpeettomuus monen monessa lakkotilaisuudessa, ja toisella puolen on kansan viha, joka kohdistuu etenkin upseeristoa eli korkeampia poliisimiehiä vastaan. Tästä seuraa johtopäätöksenä hallitukselle, että poliisilaitos on humaniseerattava, tehtävä inhimillisemmäksi kohtelussaan ja että sen lukumäärä on vähennettävä. Ei kansaa saa, niinkuin täällä sanottiin, lakia ja järjestystä tottelemaan, jos vielä kannatetaan tämmöistä poliisilaitosta. On hyvin luultavaa, että, niinkuin eräs puhuja täällä kauniisti lausui, tästä asiasta tulee »pannukakku», se arvattavasti tarkoittaa että siirrytään yksinkertaiseen päiväjärjestykseen. Mutta minä luulen, että vaikka niin tapahtuisikin — epäilemättä voitoksi sosiaalidemokraateille, — niin on kuitenkin saavutettu sangen paljon. Tämä interpellatsiooni on siis tosiaan vienyt, niinkuin herra Runeberg toivoi, »käytännöllisiin tuloksiin.»

Ed. **Sirola:** Olen pakotettu parilla lyhyellä sitaatilla osoittamaan, mitä laatua edustaja Castrénin siteeraustapa on. Hän luki juhlallisella äänellä Sosialistisesta Aikakauslehdestä seuraavan lauseen Friarin teosta: »Se esiintyy pikemmin epätoivoiseen asemaan ajetun proletarin epätoivoisena itsepuolustuksena kuin minään väkivaltaisena hyökkäyksenä.» — — Hän jätti kuulijat siihen uskoon, että tällä lauseella tuommoinen teko sekä hyväksytään että puolustetaan. Ja kuitenkin seisoo seuraavalla rivillä: »tuollaista itsepuolustustakaan ei sosialidemokratia voi hyväksyä!» Sitaatti siis saa jotakuinkin toisen värin jo tämän kautta. Mutta jos hän olisi vaivaantunut ja mennyt vähän pitemmälle samassa artikkelissa, olisi hän huomannut lauseen, jossa sanotaan, että tällaiset anarkistiset teot kaikki edistävät vastavallankumousta. Väite että tällaista lukevan proletariaatin, joka rehellisesti haluaa luokkansa parasta, mieleen siitä jää käsitys, että tällaiset teot hyödyttävät hänen luokkaansa, on todellakin omituista logiikkaa.

Edustaja Castrén sanoi juhlallisella äänellä: Ettekö kuule kaikkien niiden vaimojen ja lasten valituksia, jotka ovat joutuneet kärsimään tämän ajan myrskyistä. Kyllä ne kuullaan, mutta niitä kovemmin kaikuu koko sen ajan kärsimykset, jotka tällaisen murroskauden ovat luoneet. Onhan varsin tunnettu tosiasia, että esim. Ranskan vallankumouksen hirveät historian kertomat väkivaltaisuudet olivat kuitenkin vain pieni murto-osa kaikesta siitä, mitä katolinen kirkko ja itsevaltius olivat yhdessä kansaa vastaan rikkoneet, ennenkuin tämä puhkesi esiin. Joka siis näitä itkee, itkeköön enemmän sitä kehitystä, joka on ne luonut, älköönkä teeskennelkö.

Siinäkin suhteessa on herra Schybergson jälleen niin paljo korkeammalla ja selvemmällä kannalla, kun hän rehellisesti myönsi, että näin todella on, ja että murrosaika on rikolliset teot luonut. Mutta,

lisäävät monet kohauttaen olkapäitään: minkä me sille voimme! Ja minkä sille todella voikaan?!

Kun Suursaaren sahalla koko talvi nälkiinnytettiin työväkeä työsululla niin että ne tuon tuostakin kääntyivät epätoivoisilla kirjeillä puoluetovereitten puoleen pitkin maata, jotka taas olivat yhtä ahdistetussa asemassa kuin hekin, niin olisiko ihme, jos se paikka joutuisi jonkunlaisen anarkian keskipisteeksi. Ja kun jokaisen lakon jälkeen: metallityöriidan jälkeen täällä Helsingissä, Tampereen suuren lakon jälkeen j. n. e. heitetään kymmenittäin työläisiä maantielle; kun heidät näin heitetään epätoivoisina maantielle eivätkä mistään muusta paikasta saa työtä, koska työnantajilla on musta kirja; kun tällaista tapahtuu ja nämä kodittomat työttömät kuljeksivat ympäri maata, niin onko ihme että keskustankin herrojen täytyy myöntää näitä varten tarvittavan poliiseja!? Vaikka niille vuosi vuodelta keräillään varoja kuinka paljon tahansa, niin eivät ne Ameriikkaan kaikki pääse. Sosiaalidemokraatit ovat tavattomilla uhrauksilla paljon lähettäneet meren taakse, jotta ne eivät olisi täällä anarkiaa levittämässä, mutta niitä on liiaksi paljon.

Toinen ed. Castrénin sitaatti koskee minua lähemmin. Minä esitin kirjoituksessani viittauksia siitä, kuinka kapitalismi tässä maassa on riistänyt Suomen metsät, kuinka tukkiliikkeet ovat ottaneet haltuunsa maat ja mannut »oikein ja väärin», useimmiten väärin, kuinka tällä tavalla kansa on jäänyt kodittomaksi, kuten tilastolliset tiedot osoittavat, niin että esim. maanomistajien luku kansan väkilukuun verrattuna pysyy arveluttavan alhaisena, kun kauppiaat ja kaikenlaiset luoton antajat yhä maalaisrahvasta orjuuttavat. Tällä tavalla kapitalismi ilmeisesti harjoittaa sitä, mitä ei voi muulla sanalla nimittää kuin riistämiseksi. Nuorsuomalaisten kokouksessa — siitä ei ole pitkää aikaa kulunut — sanottiin Raja-Karjalan kauppiaita verenimijöiksi, — vaikkei tosin sittekään ole mitään Raja-Karjalan talonpoikain hyväksi tehty! Se valaisee asemaa. Minä viittasin, että tämän kapitalismi-anarkismin rinnalla on rosvo-anarkia, joka on yhtä suuri sosialidemokratian periviholliinen, huomautin, kuinka pitkä matka näistä molemmista on sosiaalidemokratiaan, sanoin että kansan terve oikeudentunto julistaa, että työntekijät, tuottajat, ovat oikeutetut, he, eivätkä muut, määräämään työn tuotteiden jaosta, ja että sosiaalidemokratia noudattaa järjestelmällisiä taistelumuotoja, se noudattaa porvarillisenkin yhteiskunnan lakeja, koettaen rauhallisella eduskunnallisella tavalla ne muuttaa, mutta missä se ei ole mahdollista, missä niiden puristus käy sietämättömäksi, uskaltaa se myös ne rikkoa! Miksi ed. Castrén pysähtyy tähän. Minä jatkoin: »tämä on joko poikkeus, kuten Pohjolan tukkilaisten menettely tai vallankumous, kuten suurlakkomme, kumpaakaan ei kansan oikeudentunto tuomitse.» Poikkeamisen lain kirjaimesta myöntää meidän lakimme henki, kuten useasti siteeratut viittaukset

tuomarin ohjeihin osoittavat. Ei siis mitenkään meidän tarvitse kantaa syytöksiä rosvoudesta ja rosvouden levittämisestä, kuten ed. Castrén on täällä antanut ymmärtää. Mitä tulee vallankumoukseen, on se historiallinen tosiasia ja niin yleinen tosiasia, että tietääkseni kaikki tunnetut perustuslait Europassa ja muualla rakentuvat suoranaisemmin tai epäsuoremmin vallankumoukselle laittomana ilmiönä. Kun se on tällainen tosiasia, miksi ei se ala mennä ed. Castréninkin päähän, ja miksi hän yhä uudelleen vallankumouksellisuudesta täällä lyö suurta rumpua. — Olisihan sitä siteeraamista Sosialistisesta Aikakauslehdestä enemmänkin, mikä kyllä taitaisi asiaa hieman valaista ja olisihan sitä hyvä porvarillisten aikakauslehtien lauseilla tehdä muutamia alkeellisia huomautuksia uudenaikaisemmassa rikosopissa, mutta siitäkin on täällä jo huomautettu.

Täällä ovat jotkut halveksuneet muutamia viittauksellisia paljastuksia tai, kuten he sanovat, »ilmiantoja». Eihän sellaisilla ole kaunista kaikua tässä maassa ja etenkin se pilkkanauru, vahingonilo, joka suometarlaiskeskustassa tällaisista asioista syntyy, saattaa yhä enemmän vakiintumaan sen käsityksen, kuinka mätäpaiseinen paha tässä on kysymyksessä. Mutta kuitenkin, mitä täällä on sanottu, on kaikki ollut sellaista, joka on jo julkista sanomalehtiviittausten kautta eikä siis ole kellekään mitään vahinkoa voinut aikaansaada. Sosiaalidemokraattisen puolueen kokouksessa Oulussa, kuten sen painosta julkitullut pöytäkirja osoittaa, nostivat muutamat puhujat kysymyksen, missä suhteessa saa sosiaalidemokraatti olla porvarillisiin kansanasestuspuuhiin, ja siellä sanottiin, että olkaa varovaiset, sillä ratkaisevalla hetkellä istutte te vankilassa ja porvarilliset pesevät kätensä. Tämä hieman valaisee, tämäkin, kysymyksessä olevan asian eri puolia. Ja hieman ymmärrettäväksi se tulee sellaisen lausunnon valossa kuin ed. Castrénin ja muiden. Nuo suorat ja selkeät, ei suinkaan peitetyt, vaan porvarillisista lehdistä hyvin tunnetut ilmiannot sosiaalidemokraatista puoluetta vastaan, ei vain ilmiannot, vaan perusteettomat syytökset, ne kylläkin yhtä varmasti kuuluvat kauvas ja tekevät kai vaikutuksensa!

Yksityiskohtiin, kuten Hakaniemen taisteluun, tänä levottomana aikana, josta ed. Schybergson sanoi, että onhan sen yli päästy ja päästään kai eteenkinpäin, ei minun tarvitse kajota. Minä tulenkin itse tämän asian ytimeen, jota ymmärtääkseni ei vielä ole aivan selvästi sanottu, tuohon useasti tehtyyn kysymykseen, mitä sitten sosiaalidemokratit tekisivät, mitä he ehdottavat murrosaikain levottomuuksien tullessa, millä tavalla he luulevat kansan pääsevän sen yli ettei tarvitse järjestysvaltaa lisää. Meidän taholtamme on huomautettu monasti, että ainoa keino kansan rauhoittamiseen on sen itsehallinnon vakiintuminen m. m. järjestysvaltaa koskevissa kysymyksissä. On tietysti lähinnä kysymys kunnallisesta itsehallinnosta. Maalaiskunnista tulee tuon tuostakin huomau-

tuksia, niinkuin täällä maalaisedustajat ovat sanoneet: minkätähden tarvitsee tänne poliiseja lähettää, me itse pidämme järjestyksen yllä? Kaupungeissa sanottaisiin myöskin niin, mutta jokainen tässä tietää, minkälaiset kunnalliset olot ovat esim. Helsingin kaupungissa, ja jokainen tietää, minkänäköistä tunnetta, mitä käsitystä yhteenkuuluvaisuudesta voi proletaarilla olla sellaisessa yhteiskunnassa, kuin Helsingin kunta on; onko ihme että täällä tarvitaan monenkertaista poliisivoimaa, niin että todella ulkomaalaiset, jotka täällä käyvät, kysyvät, kuinka täällä kulkee 4—5 poliisia rinnakkain, se näyttää sekä huvittavalta, että oudoksuttavalta! Ja mitä on tehty, että kunnallinen äänioikeutemme, joka on tämän kunnallisen itsehallinnon perustus, saataisiin ajoissa korjatuksi. Senaatti on asettanut komitean myöhään ja eduskunnallinen toimi tässä asiassa juuri tämän samaisen senaatin viivytyksen takia voi myöskin tulla myöhään, kuten ed. Schybergson kaikelle reformitoiminnalle on ennustanut. Onhan taantumus edessämme! Mitä on saatu aikaan sillä paljolla lainsäädännöllä ja puuhalla, jota on nähty suurlakon jälkeen? Säätyeduskunta on istunut koko vuoden koossa, se on uudistanut meidän Valtiopäiväjärjestyksemme. Hyvä! Se on saanut valmiiksi perustuslakisäädökset kansalaisvapauksista ja niitä rajoittavia erikoislakeja. Mutta ettekö käsitä, että tämä kaikki on valtiollista paperiperustuslakia, silloin kun voimakkaampi valta sen pyyhkii pois. Sen sijaan kunnallinen äänioikeus, johonka saakka ei itäisessä naapurimaassakaan kovin pitkälle virkavalta jaksa ulottaa kynsiään, kunnallinen itsehallinto olisi lohdutuksena pimeinäkin aikoina. Kunnallinen äänioikeus antaisi köyhälistölle jotakin toivoa, jotakin edistysmahdollisuutta, silloinkin kun valtiollinen uudistustie on tukkeessa. Mutta, kuten sanottu, sen uudistuksen saaminen näkyy kysyvän aikaa. Eikähän sitä ihmettelekään. Tiedetäähän se, että se on suurempi vallankumous kuin oli valtiollisen äänioikeuden laajentaminen. Sitä valtiollista äänioikeutta, s. o. tämän eduskunnan päätöksiä, voidaan estää toimeentulemasta, mutta kunnat hoitaisivat kuitenkin omia asioitaan. Ne myös valvoisivat järjestystä ja punnitsisivat, mitä todellakin tarvitaan uhrata järjestysvaltaan. Tämmöisissä asioissa tiedetään että kansan itsehallinto kykenee pitämään järjestystä, ja samoin on laita muittenkin semmoisten reformisuunnitelmien, jotka olisivat muuttaneet omistussuhteita, jotka olisivat saaneet aikaan köyhälistöluokan taloudellista kehittymistä, jotka olisivat tehneet sen luokkana kansalaiskuntoisemmaksi. Se on laiminlyöty ja siitä todellakin lankeaa sangen suuri syy senaatin niskoille. Tämä on mitä oleellisimmassa yhteydessä poliisikysymyksen kanssa. Sillä jos tällaista reformitointa olisi todellisella tarkoituksella kiirehditty, niin ei olisi tarvittu näihin väliaikaisiin poliisilisäyksiin ryhtyä.

Ed. Schybergson osasi joku hetki takaperin ennustaa, että tästä

interpellatsioonista tulee pannukakku. Minä pelkään, ettei se pannukakku maistu hyvältä herrojen suussa. Te tiedätte kaikki, että tämä eduskunta tuli kokonaan kääntämään tämän maan kehityssuuntaa toisaalle, ja että useimpien ryhmien edustajat tässä eduskunnassa, lukuunottamatta ehkä sen kahdeksatta osaa taikka niille paikoille, tulivat tänne, mikäli voi päättää keväällä annetuista lausunnoista, sillä varmalla päätöksellä, että maan toimeenpaneva valta, hallitus uudistetaan, jotta eduskunta ja hallitus yhdessä voisivat tarmolla ryhtyä sisäiseen uudistustyöhön ja puolustaa maata ulkonaisia sen kehitysmahdollisuuden rajoittamisia vastaan. Nyt on toinen ääni kellossa. Täällä on jo huomautettu, että kourallinen Turun hovioikeuden virkamiehiä ja yksi poliisimestari ovat paljoa tärkeämmät suometarlaisille kuin koko sen kehityssuunnan kukistus, jota he ovat kaksi vuotta herkeämättä joka päivä kielen karkeimmilla sanoilla solvanneet, ja jolle he ratkaisevalla hetkellä antavat — luottamuslauseen. Puhutaan puoluetaktiikasta, puhutaan puoluepolitiikasta. Millä nimellä tällaista sanottaisiin? Luulihan sen jo olleen selvän tämän kansan valtavalle enemmistölle, että senaatti, otettuaan ratkaisevana aikana maan ohjakset käsiinsä ilman että sen henkilökunta oli tämän kansan luottamusta erikoisemmin ansainnut, olihan se olevinaan selvää, että tällainen maan hallitus ei kykenisi luotsaamaan sitä lävitse myrskyisen ajan, ei kykenisi käyttämään kansan hyväksi sitä lyhyttä lomaa, jonka maatamme alituisesti painaneet ulkonaiset ahdistukset hetkeksi meille soivat. Luulihan tämän jo olevan selvää ja odotettiinhan tältä eduskunnalta jotakin enemmän. Ja minä muistutan, että vaarallisin asia, mitä te voitte tälle kansalle antaa, on se, että siltä horjahtaa luottamus tähän eduskuntaan. Ja siltä horjahtaa varmasti se, jos hallitus tässä asiassa, joka juuri koskee koko viimeaikaisen suuntamme ydintä, jos se tässä saa luottamuslauseen. (Vasemmistosta: »Hyvä! Hyvä!»)

Ed. **Pärssinen:** Minä tulen hyvin vastenmielisesti tänne lavalle tässä asiassa, mutta ed. Castrénin julkeat solvaukset ovat minut pakottaneet sellaiseen. Hän on nimittäin sanonut, että jos viipurilaiset työväenliikkeen eturivin toimivat henkilöt seulotaan, kukapa sen tietää, onko siellä enää ketään, joka ei ole rosvoliitoissa. Voiko sellaista suu tukossa kuulla? Minä en kuitenkaan käy tässä edellisten puhujain tapaan pitkästi tekemään selvää siitä, mistä syistä on tullut rauhattomuuksia ja mistä syystä on lisätty poliisivoimaa j. n. e. Semmoiset tehtävät eivät kuulu minulle. Minäkin olen Viipurin työväenliikkeessä 7 vuotta tehnyt työtä ja melkein kaikki vapaailtani ollut mukana, enkä minä ole sieltä saanut semmoisia vaikutuksia kuin ed. Castrén täällä nyt on kertonut. Kumman puhe on todempi, ed. Castrénin vaiko minun. Minä olen nähnyt, että tämä työväenliike on siellä esiintynyt työväkeä kohottavasti, järjestystä

lisäävästi. Se on pannut työväkeä kehittämään henkisiä voimiansa, se on antanut sille toivoa paremmasta vastaisuudesta ja innostanut sitä tällaiseen taisteluun, ja siis siellä on ollut kohottava merkitys eikä kansaa alasrepivä, niinkuin täällä on koetettu uskotella. Mutta tämän julkisen työväenliikkeen rinnalla on kytenyt semmoista salaista toimintaa, joka nyt tahdotaan panna työväen niskoille. Onko näillä syytöksillä, joita ed. Castrén täällä teki, tarkoitus vetää joku meikäläisistä tekemään ilmiantoja, onko tarkoitus saattaa meidät semmoiseen kuohumuksen tilaan, että me tekisimme kunniattomia ja häpeällisiä ilmiantoja ja siten häpäisisimme itsemme. Me olemme nyt kuitenkin niin maltilliset, että me emme semmoisiin ilmiantoihin rupee, vaikka meillä olisi niin erinomainen tilaisuus; ja ne ilmiannot tulisivat olemaan vaikeita muutamille täällä, jotka ovat pitäneet suurta suuta meitä vastaan. Mutta nyt me olemme niin kauhean maltilliset, ettemme kiusastakaan tee niitä. (Naurua). Kun me olemme paljastaneet ed. Castrénin halpamaisen tarkoituksen, niin minä luulen että se puolue, joka tällaisia tarkoituksia hyväksyy, se perustuslaillinen puolue, ei kauankaan Karjalan kannaksen kansan luottamusta nauti. (Hyvä).

Ed. **Danielson-Kalmari:** Minä en odottanut, että siviilipäällikkö antaisi vastauksen, joka osoittaisi sellaista heikkoutta, kuin hänen vastauksensa osottaa. Sillä kuka olisi uskonut sitä, että olot nykyään meidän maassamme ovat sellaiset, ettei hän, siviilitoimituskunnan päällikkö ja hänen kanssaan Suomen senaatti saa estetyksi sitä, että täydelleen sopimaton henkilö, muuan aliluutnantti, tulee nimitetyksi poliisimestariksi. Onko tosiaankin meidän senaattimme vaikutusvalta mennyt niin äärettömästi alaspäin? Silloin se lienee ainakin yhtä vähäinen kuin oli sorron aikana sen senaatin, joka astui toimeen tietäen että sen valta oli oleva perin vähäinen. Herra senaattorin vastaus oli sitä laatua, että se helposti voisi herättää kysymyksen, eikö asia sittenkin olisi lähetettävä valiokuntaan. Mutta minun päätöstäni se ei kuitenkaan muuta. Sillä on tärkeätä, että tänä päivänä tulee selville, että sosiaalidemokraattinen ryhmä ei voi odottaa minkäänlaista kannatusta yrityksissä, joitten tarkoituksena nähtävästi ei ole mikään muu kuin vaikeuksien synnyttäminen hallitukselle.

Herrat Sirola ja Tainio näkyvät joutuneen aivan pois suunniltaan sen johdosta, että suomalainen puolue ei kannata sosiaalidemokraattien esillä olevaa ehdotusta. Minä tahdon vastata siihen aivan suoraan, että minä ilolla käytän jokaista tilaisuutta, jolloin periaatteeni sallii minun yhtyä täällä toisella puolen salia oleviin ryhmiin taistelussa sosiaalidemokraattien mahdottomia ehdotuksia vastaan. Sillä sen ovat sosiaalidemokraatit nyt jo opettaneet meille, että heidän reformiharrastuksiinsa ei käy lainkaan luottaminen. Siinä määrin

he väärentävät kaikkea, mikä heidän eteensä tulee, voidaksensa vaan herättää kansanjoukoissa epäluuloa muita kansalaisia vastaan. Sen ovat herrat Tainio ja Sirola äskenkin osottaneet. Niinpä esim. herra Sirola täydelleen väärentää, kun hän koettaa esittää suomalaisen puolueen kannan tässä asiassa jonkunlaiseksi luottamuslauseeksi sille suunnalle, jota nykyinen hallitus edustaa. Kyllä me olemme niin usein osoittaneet kantamme siinä kohden, ettei tarvitse joka kerta lausua sitä ilmi. Ainoastaan se, joka lähtee enemmän taikka vähemmän tahallaan väärentämään, voi tuoda esiin sellaisia väitteitä kuin herra Sirola äsken.

Ed. **Castrén:** Tarkoitukseni ei ole enää kovinkaan kauvan vaivata eduskuntaa. Kuitenkin on minun pakko vastata muutamien edellisten puhujain lausuntoon, koska en voi jättää niitä koskettelematta.

Ed. Tainio väitti ensimäisessä lausunnossaan, että tilallinen Läheniemi olisi pitänyt puheen suurlakon lopettajaisissa Viipurissa. Viipurin suurlakko lopetettiin urheilukentällä ja siellä ei esiintynyt mitään Läheniemtä, mutta eräässä yksityisessä illanvietossa, joka pidettiin raatihuoneella, esiintyi joukko kansalaisia, puhuen muiden joukossa sosialistit Hilja Pärssinen, Mikko Piirainen ja myöskin Matti Läheniemi. Vaikka asia on itsessään varsin vähäpätöinen pysyn kumminkin kiinni väitteessäni siitä ettei edustaja Tainion ilmoitus ollut oikea.

Ed. af Ursin on tehnyt melkoisen peräytymisretken edellisestä lausunnostaan. Ensimäisessä lausunnossaan väitti edustaja Ursin että meidän lakimme ylimalkaan ovat luokkalakeja, joita »kansa» ei hyväksy ja jotka eivät vastaa »kansan» oikeudentuntoa. Jälkimäisessä puheessaan edustaja Ursin kumminkin koko joukon supisti tätä väitettään. Hän lausuu nyt, että voimassa oleva torpparilaki, toisin sanoen maanvuokralaki on luokkalaki. Mutta nykyisen voimassa olevan torpparilain todellakin kansa, siis kaikki puolueet, ei ainoastaan sosiaalidemokraattinen puolue, joka ei yksistään ole Suomen kansa, tunnustaa olevan korjattavan. Senpätähden ovatkin kaikki puolueet maassamme rientäneet ehdottamaan korjauksia puheenalaiseen lakiin ja näitten korjausehdotusten hedelmät toivottavasti nähdään jo tässä eduskunnassa.

Sama arvoisa puhuja on lausunut, että on pidettävä kiinni ainoastaan siitä, mitä puoluehallitus sosialistisissa lehdissä lausuu, eikä siitä, mitä yksityiset kirjailijat kirjoittavat. Tällaisella väitteellä ei sosiaalidemokraattinen puolue voi vapauttaa itseään edesvastuusta lehtiensä sisällöstä, sillä puolueen on vastaaminen siitä *hengestä*, missä sen lehdet toimitetaan. Mitä sitten tulee puoluehallituksen julistuksiin, niin oli minulla kunnia lukea yksi sellainen, josta huo-

kuu aivan sama laittomuuden henki, kuin se, mikä esiintyy yksityisten kirjoituksissa sosiaalidemokraattisissa lehdissä.

Ed. Sirola on nähnyt vaivaa koettaessaan osoittaa, että minä muka olisin katkonaisesti esittänyt Sosialistisesta Aikakauslehdestä poimimiani otteita. Väitteensä todisteeksi on edustaja Sirola tuonut esille otteeni kirjoituksesta Friiarin murhasta. Otteessa sanotaan, kuten ed. Sirolakin julkiluki, että «Friiarin teko on yksi sellainen, jota ei voi sekoittaa esim. niihin pommiräjähdyksiin, joita salaperäiset terroristit ovat Helsingissä toimeenpanneet. Se esiintyy pikemmin epätoivoiseen asemaan ajetun proletaarin epätoivoisena itsepuolustuksena kuin minään väkivaltaisena hyökkäyksenä.» Tuonnempana lisätään: »Samoin näyttävät myöskin jotkut muut suurlakkojen ja työn sulun yhteydessä työväen puolelta hiljan tapahtuneen väkivaltaisuudet olevan.» Totta on että kirjoituksessa jälestäpäin ja ikäänkuin sivu mennen mainitaan että murhatyö ei itsessään ole hyväksyttävä. Puheenalaisessa otekohdassa siis ensin selitetään että tuo murhatyö, joka tapahtui ainakin vuosi sen jälkeen kun murhantekijä oli erotettu palveluksesta, oli itsepuolustusta. Tämä on tuota sosialistien tavallista taktiikkaa: Ensinnä puolustetaan kaikin tavoin tuollaisia kauhistuttavia tekoja ja sitte lopussa sanotaan, niinkuin tässäkin oli sanottu, ettei sitä kuitenkaan käy hyväksyminen. Mutta minkälaisen vaikutuksen tuontapainen kirjoitus tekee sivistymättömään lukijaan, suureen yleisöön, työväen laumoihin. Sen vaikutuksen, etteihän tuo murha ollutkaan muuta kuin itsepuolustusta; siis hyväksyttävä.

Erästä toista otekohtaa yritti ed. Sirola myöskin asettamaan samaan katkonaisuuden valoon, mutta yritys ei lainkaan onnistunut. Minun siis ei tarvitse tuota turhaa yritystä torjua. Vastauksessaan ed. Sirola otti taasen puhuaksensa vallankumouksesta. Missä tarkoituksessa? Samassa tarkoituksessa, jossa alituisesti uhmaillen puhutaan Sosialistisessa Aikakauslehdessä ja sosialistisissa lehdissä vallankumouksesta. Ummistavatko sosiaalidemokraatit silmänsä sille tosiseikalle, että laillisuus pääpiirteissään on palautettu ja että porvarilliset kansalaisluokat puolestaan pyrkivät mahdollisuutta myöten täyttämään niitä yhteiskunnallisia juopia, joita on olemassa eri kansankerroksien välillä? Mitä varten sitten vallankumouksesta puhutaan, mitä varten sillä alituisesti uhataan, mitä varten maalataan vallankumous tietämättömän työväen, rahvaan ja samalla porvarillisten silmien eteen? Kiihotuksena edellisille ja pelotuksena jälkimäisille. Tuollainen taktiikka ei ole hyödyllinen. Sen taktiikan nojalla eivät koskaan sosiaalidemokraatit tule meidän maassamme voittamaan pysyväistä alaa. (Hyvä!)

Ed. Sirola on lausunut, että jollei tämä eduskunta sosiaalidemokraattisen puolueen komentosanoja noudattaen päätä antaa nyt käsillä olevan välikyselyn johdosta epäluottamuslausetta hallituk-

selle, niin katsokoon eduskunta, millä tavalla »*kansa*» tulee sellaista menettelyä arvostelemaan. Olkaa huoleti ed. Sirola! »Kansa» ei ole sosiaalidemokraattinen puolue. Me tyynesti odotamme, millä tavalla Suomen kansa tulee tätä asiaa arvostelemaan. Minä olen vakuutettu siitä, että Suomen kansan suuri enemmistö tulee leimaamaan tuota hankettanne, saada hallitus kukistetuksi sen takia että se on suojellut rauhallisten kansalaisten omaisuutta ja henkeä, ansaitulla tavalla. Olkaat, herrat sosialistit, varmat siitä ettei teillä tästä taktillisesta hyökkäyksestä tule olemaan vähintäkään hyötyä, mutta katkerata katumusta, vaikka myöhään.

Olisihan minun jotakin sanottavaa edustaja Hilja Pärssiselle hänen niin suureksi väittämänsä maltillisuuden vuoksi, joka itse tosi teossa oli mitä kiihkoisinta intohimoisuutta. Mutta kun sosialistinainen vakuuttaa toista ja esiintyy toisena, niin onhan se anteeksi annettava. (Naurua). Muutama kysymys vaan edustaja Pärssiselle. Pyytäisin kysyä ed. Pärssiseltä, mitenkä ed. Pärssinen selittää sen seikan, että Viipurin rosvoliittokunnan kaikki murha- ja rosvosuunnitelmat ovat olleet tuntikausien keskustelujen alaisina ja tulleet päätetyiksi Viipurin työväenyhdistyksen talossa? Onko mahdollista, onko uskottavaa että Viipurin työväenyhdistyksen johtokunta on ollut tietämätön näistä ja miksei se ole pitänyt huolta siitä, ettei sen huoneusto olisi muuttunut ryövärien pesäpaikaksi.

Näillä minun esille tuomillani tosiseikoilla, jotka pysyvät tosiseikkoina, ei ole tarkoitettu saada puheenalaista edustajaa tekemään ilmiantoja. Ei! Mutta sillä tarkoitetaan sitä, että työväenliikkeen johtajien on karistettava pois liepeistään ne anarkistiset ainekset, jotka itse teossa ovat olleet ne, jotka ovat olleet määräävinä, hallitsevina ja päättävinä Viipurin työväenyhdistyksen talolla. Koko Viipurin työväenyhdistyksen talo on ollut rosvoliittokunnan hallussa. Tämän suuresti valitettavan asianhaaran, joka käy esille sanomalehdistä ja oikeuden pöytäkirjoista, olen rohjennut tuoda ilmi, ei ilmiantoja tehdäkseni, vaan osottaakseni, millä surkuteltavilla harhateillä sosiaalidemokraattinen puolue on. Vasta viime hetkellä — tapahtuma, joka näyttää ajatukselta, kun arvattiin, että interpellatsioonin johdosta tuotaisiin esille näitä valitettavan kamalia tosiasioita — on vihdoin viimeinkin sosiaalidemokraattinen puoluehallitus nähnyt sopivaksi antaa moitelauseensa moisista väkivallan teoista. Mutta me jäämme odottamaan, mikä henki, huolimatta tästä moitelauseesta tulee puhumaan Sosialistisessa Aikakauslehdestä, Työmiehestä ja muista sosialistisista lehdistä. Näyttäköön sosiaalidemokraattinen puolue että sillä todellakin on moraalista rohkeutta irtaantua kyseenalaisista rosvoaineksista. Näyttäkää, että teidän suuntanne ei ole, niinkuin se tähän asti on ollut, anarkistinen. (Alas, vasemmalta).

Ed. **Hänninen:** Tämän pitkän keskustelun jälkeen ollaan niin väsyksissä ja nälkäkin jo on, että tuntuu ihan vastenmieliseltä ryhtyä näihin roskaisiin asioihin. Muutamat seikat kuitenkin väkisinkin pakottavat vaivaamaan yleisöä, vaikkakin on jo kovin myöhä.

Olisi kai velvollisuus kaikkein ensiksi koettaa selittää, mikä niitä rosvoja on vienyt sinne Viipurin työväenyhdistykseen. Täytyy myöntää, että kyllähän sitä on ihan mahdoton selittää, syystä ettei ole varmoja tietoja. Voi lausua arveluja puoleen ja toiseen. Ensimäinen arvelu on se, että ne ovat tavalla tai toisella kavaltaneet itsensä sosiaalidemokraattien joukkoon, vaikka ovatkin anarkistia, ja siinä sitten keinotelleet itselleen työväen luottamusta, niin että heitä on pantu luottamustoimiin. Se voi kyllä olla mahdollista, jos he julkisissa kokouksissa ovat taitavasti teeskennelleet itsensä hyviksi sosiaalidemokraateiksi. Jos he sitten ovat olleet jonkun verran lahjakkaita, niin pian ovat he itselleen kannatusta saaneet. Onhan ennen nähty ulkomaalaisen työväenliikkeen historiasta, että hallituksen kätyreitä on sillä tavalla mennyt työväen järjestettyihin riveihin, saaneet luottamustoimia ja käyttäneet niitä väärin kiihoittaakseen työväkeä tekoihin.

Täällä Helsingissä on meillä kokemusta juuri samallaisesta Bobrikoffin ajalta. Muistutan eräästä tapauksesta. Helsingin kadulla levitettiin hyvin raakoja julistuksia, joissa mitä raaimmilla sanoilla kiihoitettiin murhiin. Mutta annas olla. Oliko se suomettarelainen vai bobrikoffilainen poliisikomisarius, hän piti aivan luonnollisena, että sieltähän ne ovat aivan järjestyneen työväen leiristä ja järjestynyt työväki oli syypää. Hänellä oli jotenkin sama oletus kuin ed. Castrénilla. Minä en tällä vertauksella tahdo erityisesti loukata, mutta samallaisia ne joka tapauksessa ovat. Komisarius Pekonen vaati minut tutkittavaksi poliisikamariin. Ed. Castrén vaatinee meidät tutkittaviksi samanlaisesta anarkistisesta syytöksestä. Minä kuuntelin kaksi tuntia komisarius Pekosen esitelmää, jossa hän todisteli, että työväenliike on anarkistinen. Täällä olen nyt useampia tunteja kuunnellut puheita, joissa samanlaisia syytöksiä tuodaan esille. Kun sitten perusteltiin syitä, minkätähden työväenliike olisi anarkistinen Pekosen mielestä, niin ei päästy muihin tuloksiin, kuin siihen, että komisarius Pekonen selitti sen olevan anarkistisen, sentähden että se tahtoo eräitä vapauksia, joita myös anarkistit tahtovat. Työmies-lehdessä oli siihen aikaan kirjoituksia painovapaudesta ja muista semmoisista asioista. Minun oli helppo selittää, että jos sen mittakaavan mukaan arvostellaan, niin enin osa maailman ihmisiä on pidettävä anarkisteina. Ja kuinka kävi noitten lappujen kanssa? Perustuslailliset herrat muistaakseni todistivat, että ne laput olivat henkilöitten laittamia, jotka olivat sen poliisiherran kanssa yhteydessä. Eräs yhteydessä olleista, Hokkanen, istuu kai vielä tänäkin päivänä asiasta linnasta. Minä arvelen, että työväenyhdistyksissä

ehkä olevista anarkisteista voi kyllä osa olla sellaisia, jotka ovat yhden tai toisen porvarisryhmän kanssa yhteydessä. Ei niitten ryhmien tarvitse olla suomalaisia. Ulkomaalaisissa lehdissä näkyy olleen julistuksia, että jotkut muut ryhmät tahtovat saada levottomuuksia aikaan, ei ainoastaan Suomessa vaan ulkomailla yleensä, tuhotakseen ulkomailla erään maan vapaustaistelijoille myönnettyä olemisoikeutta.

Kun nuo asiat vielä ovat näin tutkimattomat, niin kyllä pitäisi välttää, olla tekemättä niin rumia ja törkeitä syytöksiä kuin täällä on tehty. (Hyvä!) Mutta vaikka näitä vastaväitteitä esitettäisiin kuinka paljon tahansa, niin ei suinkaan ole luultava, että sillä mitään voidaan meidän porvarillisiin vaikuttaa. Hehän nyt käyttävät kaikenlaisia epämoraalisia keinoja työväenliikettä vastaan, ja me käsitämme, että monet esitelmät, mitä täällä on pidetty, tarkoittavat työväenliikkeen mustaamista. Kapitalistiset lehdet tulevat huomenna käyttämään niitä lauseita, ja ne jo tänäänkin niitä käyttävät. Nya Pressenissä jo esitetään ed. Castrénin puheen johdosta tämän suuntaisia tiedonantoja: »Syyt anarkistisiin tekoihin ovat suuressa määrin etsittävät sosiaalidemokraattisista sanomalehdistä, erittäinkin Työmiehestä.» Tämmöinen väärä päätelmä on tehty ed. Castrénin täällä pitämän puheen perusteella. Onko tämä kaunista? Ja mitkä olivat ne muka anarkistiset synnit, jotka ed. Castrén oli Työmiehestä lainannut? Minä olin useita sen nyt esittämistä sepustuksista lukenut jo ennen ja koetin nytkin kuunnella tarkasti, missä niistä olisi edes anarkismin vivahdusta. Ja tosiaan luulen huomanneeni sitä eräässä. Se oli siinä kirjoituksessa, joka koski Tuoreen murhaa. Jos, niinkuin ed. Castrén mainitsi, murhaajasta oli sanottu, että hän täytti kansalaisvelvollisuutensa, niin täytyy myöntää, että siten oli annettu murhalle tunnustus, ja semmoinen lauseparsi on ehdottomasti anarkistinen. Minä muistelen, vaikka hyvin hämärästi, että tästä kirjoituksesta oli riitaa jo heti sen jälkeen, kun se oli lehdessä julaistu. Sen oli kirjoittanut eräs nuorukainen, joka ei nyt kuulu lehden toimitukseen, ja vanhemmat toimittajat kai antoivat hänelle siitä nuhteita. Mutta tuo kirjoitus oli juuri niiden kirjoitusten mukainen, joita Bobrikoffin aikana oli hyvin paljon perustuslaillisissa lehdissä, joissa annettiin tunnustusta prokuraattorin murhaajalle, Bobrikoffin murhaajalle j. n. e. Se ei ollut mikään sosialidemokraattinen mielipide, se oli niitä porvarillisiä yksilöllisyyteen perustuvia mielipiteitä. Puheenaolevan kirjoituksen kirjoittaja ei siis ollut vielä siihen aikaan edes vielä täydellisesti sosiaalidemokratian kannalla.

Toinen kohta ed. Castrénin esittämistä, jota en voinut hyväksyä, oli se Työ-lehdestä, jossa moititaan Viipurin rautatieläisosastoa siitä että se oli paheksunut sikäläisiä tekoja. Se kirjoitus vaikutti ensi kertaa sitä lukiessani pöyristyttävästi minun karvoihini. Mutta

olen varma, että kun meidän eduskuntamme, s. o. puoluepäivämme tulevat, niin kyllä me ilman Jonas Castréninkin apua kirjoitustemme suhteen tiedämme tehdä tarpeellisen puhdistuksen. Mitä muihin kirjoituksiin tulee, niin hyvät herrat eivät kai tunne sosiaalidemokratian periaatteitakaan, kun he koettavat niistä löytää anarkismia, koettavat löytää anarkismia sellaisista selityksistä kuin että sosialiset syyt, se yhteiskunnallinen kurja asema, se ahdistettu tila, missä köyhät ihmiset elävät, kiihoittaa murhiin ja muihin rikoksiin. Ovatko nämä anarkistisia mielipiteitä? Ne eivät ole edes pelkkiä sosialidemokraatisia mielipiteitä, vaan niitä hyväksyvät monet juriidillisestikin oppineet henkilöt Euroopassa. Niitä on esim. Wienin oikeustieteen ent. professori Anton Menger ja saksalainen tohtori Aschaffenburg. Voisi luetella loistavia nimiä koko joukon, voisi esittää niiden teoksista koko joukon asioita, jos herrat niin tahtovat, näyttääkseen, että he antavat arvoa tälle ajatustavalle, ja että he myös johtavat siitä toisenlaisen rikoksen poistamissuunnitelman kuin teikäläisillä herroilla on olemassa.

Ed. Castrén näytti lukeneen erittäin hyvästi muutamia Työmies-lehden artikkeleita. Se on erittäin ilahuttava asia, jotta sitä lehteä luetaan, vahinko vaan, että ed. Castrén on kasvanut niin toisenlaisissa elinsuhteissa, etteivät mitkään aatteet häntä saa kääntymään sosialidemokraatiksi. Jos olisi toivoa, että saisimme hänet kääntymään, niin epäilemättä saisimme hyvän agitaattorin puolueellemme, jolle mielellämme maksaisimme 150 markkaa kuukaudessa. Mutta mitkään hyvät aatteet eivät voi kääntää ed. Castrénia, ja todistaa se, että mitkään yksityiset kirjoitukset eivät saa villityksi ihmistä mihin suuntaan hyvänsä. Eikä sen nuorukaisen kirjoitus, jota mainitsin anarkistiseksi, siis yksin ole voinut villitä.

Eräs italialainen ministeri on sanonut, että sananvapaus on hyvä, sen avulla tosin esitetään paljon vääriä mielipiteitä, mutta sen avulla myös voi esittää toisia mielipiteitä, jotka kumoavat noita vääriä. Jos siis Työmies-lehden yhdessä numerossa voisikin esittää tällaisen, niinkuin minä käsittäisin, anarkistisen kirjoituksen, niin samassa lehdessä on monta tätä suuntaa va tustavaa. Kun ed. Castrén on sitä lehteä lukenut, siitä lausuntoja ottanut, on hän tahtonut välttää lausuntojen esittämistä, jotka ehkä hänenkin mielestään olisivat anarkismia vastustavia. Ja semmoisia lausuntoja on kuinka monta hyvänsä. Jos olisin tahtonut perusteellisesti kumota ed. Castrénin mielipidettä, niin olisin pyytänyt aikaa itselleni viikkokauden, tehnyt leikkauksia ja tuonut tietoni esiin ja lukenut edes yhden päivän niitä täällä. Olen varma, että Työmies-lehdestä olisi löytynyt niin paljon anarkismia vastustavia mielipiteitä. En ole tahtonut ryhtyä vaivaamaan eduskuntaa noin suurella tehtävällä, sillä luulen, ettei täällä ole niin paljon anarkisteja, että tarvitsisi valistaa niitä kääntymään sosialidemokraateiksi. Tuskin on täällä edes yhtään. Sattu-

malta on minulla tässä esitettävänä muutamia lausuntoja. En tee sitä sen takia, että tahtoisin valistaa herroja, vaan saadakseni hiukan vastapainoa ed. Castrénin lausunnoille edes pöytäkirjaan. Kädessäni on lentokirja, joka on otettu ylipainoksena Työmies-lehdestä, ja tässä on seuraava pätkä:

»Saattaessa tuolla ja muulla tavalla sekä järjestyneiden osan että järjestymättömien epäilemään työväenpuoluetta ja estymään luottamasta sen auttavaisuuteen jäävät lukuisat köyhät ymmälle, mihin oikeastaan on turvauduttava. Tuollainen epätietoisuus niissä, joiden kuitenkin jokaiset solukatkin pyrkivät yksipuolisten rasitusten alta vapautumaan, sallii syntyä runsaasti harhaisia kuvitteluja. Joissakin voi kehittyä ihan epätoivon kamalata mielentilaa. Kuinka omituisia, melkein sairaloisia, luonteita tapaakaan olojen synkiksi ja toivottomiksi tekemissä köyhissä, siellä yhteiskunnan perimmäisissä sakkakerroksissa. Niissä on ihmisiä, jotka päivät pääksytysten kiusaantuvat, siitä että työ koneen kanssa tai muuten vaivaa yksipuolisesti ja liiallisesti vain eräitä ihmisosia, sallimatta toisille käyttötilaisuutta. Toiset osat rasittuvat uuvuttaviin asti, toiset osat ovat pakotettuja kuihtumaan käytäntötilaisuuden puutteessa. Mitä ei käytetä, sehän tuskallisesti ja vitkallisesti heikentyy, muodostuakseen, jos käyttötilaisuuden puutetta jatkuu kauan, rudimentäärisiksi osiksi j. n. e. Samaten kuin ihmisen surmaaminen tuottaa tuskia, samaten tuolla tavalla erikoisten pienoisosain kuihduttaminen ihmisessä. Olosuhteellisista syistä on työväessä siten melkoisesti perin tuskallisia luonteita. Ei ole hyvä olla, vaan kuihduttavan paha. Elämään miltei alinomainen tyytymättömyys. Sietääkseen sitä eksytään käyttämään edes hetkiksi unhottamaan saatavia keinoja. Alkoholin menekille on siten oloissa edellytyksiä. Ainakin tajuttomana rypöessä on mielenrauhaa. Juopottelemisen huumausasteilla näyttäytyy kuitenkin katkeruus, mitä jokapäiväisyydessä on luonteeseen kasaantunut. Elämässä perin kiusatut purkavat raivoaan tappeluissa. Purkautumisvimma on usein niin villi, että isketään mihin ja kehen sattuu. Olen nähnyt säälittäviä olentoja, jotka hurjasti iskeilevät tuppipuukkoaan seinään, purevat raa'asti narskutellen hampaita ja tiristävät kiukun purskuttamaa itkuvettä silmistään. Sellaiset yhteiskuntamme epäkohtain kehittämät luonteet ovat perin vaarallisia. Maaseuduilla sattuu, että isketään teräaseilla eläimiin. Helsingin katukäytävillä on tapahtumia, että epäkohtain raivomieliseksi tekemä on, selvänä tai pöhnässä, iskenyt puukolla, pullolla tai kivellä ihan iskijällekin outoa ohikulkijaa tai ystäväänsä. Raivo kääntyy itseäkin vastaan. Helsingissä rutkautti ruokapaikassa, useiden läsnä ollessa, eräs kovanonnen synkistyttämä suutarinveitsen rintaansa, seurauksella että pian kuoli. Hirvittävän monia sellaisia tapauksia löytyisi. Ne todistaisivat inhimillisen mielentilan, psykologian, tutkijoille, että kapitalistisen järjestelmän olosuhteet syn-

kimmillä kohdillaan synnyttävät luonteita, joita voisimme sanoa anarkistisiksi. Kun noita luonteita on kaikissa kapitalistisen järjestelmän maissa, niin sehän todistaa, että täytyy löytyä noita kauhistuttavia synnyttävät syyt. Niiden vaikutuksen on nähty menevän, joko suorastaan niiden alaisina olevissa tai välillisesti niitä vastaan ottavissa, niin pitkälle, että on kehitetty anarkistisia epäkohtain poistamiskeinoja. Sellaisia jotka tyydyttävät noita luonteita. Niitä kuuluu olevan kovin useanlaatuisia. Hirvittävinä ovat tunnetut n. s. poliitilliset murhat. Noista petomaisuuksista on jo pakko puhua Suomessakin. Humaaniset ainekset eivät hyväksy niitä ensinkään niiden raa'an, julman ja yksilöitä kauheasti kärsimään saattavan laadun takia. Sosialidemokraatiset työväenliikkeet ulkomailla hylkäävät ne, tuomitsevat ja vastustavat niiden käyttämistä, joskin koettavat selittää yhteiskunnallisia epäkohtia niitä aiheuttaviksi. syiksi. Suomalaisen työväenliikkeen ei ole erikoisesti tarvinnut edustajakokouksessa määritellä noihin nähden kantaansa, kun työväen keskuudessa ei ole ennen ilmennyt huomattavia oireita. Vasta äsken havaittiin Helsingissä. Eräs »proletäärikomitea» levitti, kuten lehdissä jo kerrottiin, murhaa taistelukeinona puoltavaa sepustusta. Moista petomaista koetettiin kytkeä järjestyneen työväen toimiin. Helsingin työväenyhdistys ilmaisi luonnollisesti, vaikuttaakseen etupäässä köyhälistöön, että se ei kuulu työväenpuolueen taistelukeinoihin. Suomen kaikki työväenyhdistykset ovat tietenkin valmiit tekemään yhtä jyrkän pesäeron, estämään anarkistit, mikäli suinkin voidaan, vaikuttamasta yhdistysten piirissä ja olemasta yhdistyksissä. Myös on nuuskittava, ettei sellaisia petoksella pääsisi, sillä sellaisilla, jos ne salakavalat tunkevat niitä vastustaviin yhdistyksiin, ei ole muuta tarkoitusta kuin yhdistysten vahingoittaminen, siten että he petoksella antaisivat aihetta niiden virallisesti ehkä lakkauttamiselle. Moisella vahingoittamisella voivat he yrittää epäjärjestyksellisen mielen työväestöön kartuttamista ja tuolla omien joukkojensa lisäämistä.

Miksi me sitte vastustamme anarkisteja? jos he tarkoittavat epäkohtain poistamista hirmutöillä? Ensiksi sentähden että me emme hyväksy murhia. Toiseksi sentähden, että erikoisia yksityisiä murhaamalla ei voida, eikä millään nykyishetkellisellä tempulla, muuttaa järjestelmää. Kolmanneksi siitä syystä, että anarkistiset yhteiskuntakuvitelmat, päämäärät, ovat jo nimeltäänkin ja useat suunnitelmiltaan sellaisia, että niiden saavuttamista voi pitää aivan mahdottomana. Neljänneksi siitä syystä, että sellaiset murhatyöt eivät saa niin runsaasti kannattajia, että anarkisteilla olisi oleva kyllin voimaa pannakseen yhteiskuntasuunnitelmansa käytäntöön, sillä murhan käyttäminen työntää ehdottomasti inhimillisimmät ainekset sitä inhoamaan ja sitä vastustamaan, siis anarkismin vastustajiksi.

Kun se sisältää petomaisuutta ja mahdottomuuksia, on se kerrassaan hyljättävä, ja niitä aineksia, joita epäkohtain heihin synnyttämä luonne siihen vetäisi, koetettava pelastaa pois. Tätä varten tarvitaan sellainen työväenliike, johon mahdollisimman suuri osa pimeissäkin sokkeloissa synkistettyjä luottaa. Itsenäisellä ja hyvin järjestyä sallitulla työväenliikkeellä on moista vaikutusta. Ensiksi vähentää se luonneanarkistisuutta synnyttäviä syitä. Siten esim. että lyhentää työaikaa. Jokainen minuutti, mikä voitetaan työaikaa lyhentämällä, vapauttaa niitä ihmisosia, joita yksipuolinen työ liiaksi kiusaavasti ja ärsyttävästi rasittaa, ja samalla suo vapaata aikaa, jona toiset, yksipuolisen työn liian toimettomiksi pakottamat ihmisolemuksen osat pääsevät vilkkaampaan liikehtimis- ja kehittymistilaisuuteen. Pyydän ajattelemaan niitä näkymättömän pieniäkin osia, ihmeteltäviä eläviä osia, joita ihmisessä on lukemattomia miljooneja. Sellaisten laskeminen sopusointuisempaan vaikutukseen sekä mahdollisimman monia niistä kehittävään ympäristöön vähentää olemuksen epäjärjestyksellisyyttä, anarkistisuutta, ja ihmiskokonaisuuden luonne tulee säröttömämmäksi. Työväenliikkeen nuo ihmisluonnetta muuttavat vaikutukset ovat liian vähän huomioonotettuja, sillä niidenhän aiheuttama kehitys tapahtuu usein kuin huomaamatta yksilöissä. Selvemmin on havaittu, että järjestynyt työväenliike vähentää anarkismia, sillä juuri että saa lukuisien muuten synkistyttämien epäkohtain vaikutusten alaisien uskomaan, että työväenliike on kykenevä joskus poistamaan epäkohtain kiduttavaa vaikutusta. Tuo usko on valonsäteenä arvaamattoman monissa, pimennoissa olemaan pakotettujen sydämissä. Tuo vetää niistä väkeä murhia kammoksuvan ja inhimillisen menettelytavan suosioksi. Vetää niin suuressa määrässä, että esim. Belgiassa väheni anarkismia, sittekun siellä tehtiin järjestetyn työväenliikkeen edistäminen pahimmista vainoista vapaaksi. Ulkomaalaiset hallitukset, jotka tuon seikan ymmärtävät, sallivat olla järjestetyn työväenliikkeen, vieläpä sosialidemokraatisen, estääkseen anarkismin levenemistä, vaikka itse ovatkin sosialdemokraatisen liikkeen hylkääjiä. Siten sattuu se ihme, että hallitus ja sosialidemokraatia heikontavat samaa yhteiskunnallisen sairauden tuotetta.»

Hyvät herrat. Jos ed. Castrénilla olisi ollut oikein paljon totuudenrakkautta, oikein paljon rehellisyyttä, eiköhän niiden edellisten lausuntojen yhteydessä olisi sopinut myös ottaa huomioon tätä kirjoitusta, joka oli painettuna jo vuonna 1904 Työmiehessä ja siitä on otettu ylipainoksena tähän. Sitte hän täällä, ellen erehdy, mainitsi, että puolueen puolelta on vasta nyt, hiukan tämän kokouksen edellä, esitetty jonkunlainen julistus rosvouksia vastaan. Eikö hän lausunut vähän siihen tapaan (huuto: niin!) Tämän väitteen ensin teki jo aikaisemmin Helsingin Sanomissa eräs alakerran kirjoittaja ja nyt

voisi tulla tähän johtopäätökseen, että ed. Castrén ja kirjoittaja on sama henkilö — — —

Puhemies: Ei se kuulu asiaan.

Ed. **Hänninen:** Mutta tällä välin tapahtui kuitenkin eräs huvittava ihme. Me kirjoitimme Työmieheen tästä asiasta hyvin pitkän artikkelin ja tässä artikkelissa todistettiin, että lokakuun 13—14 päivänä vuonna 1906 oli puolueneuvoston kokous ja siinä keskusteltiin rosvouksista ja lausuttiin erittäin jyrkkä tuomio ja sitte hyväksyttiin ponsi, joka on ollut julkaistuna kaikissa työväenpuolueen lehdissä ja luultavasti useat porvarillisetkin lehdet ovat sen ottaneet työväen lehdistä. Se kuuluu tällä lailla: »Koska yleisesti tiedetään, että maassamme viime aikoina tapahtuneita hämäräperäisiä ryöstöjä, ryöstö- ja murhapolttoyrityksiä, varkauksia ja pommiräjähdyksiä ovat toimeenpanneet täällä muodostuneet, siveellisessä rappiotilassa olevain henkilöiden johtamat rosvosakit, joissa todennäköisesti on ollut mustasotnialaisiakin aineksia, ja koska jotkut väittävät puolueessamme olevan joitakuita sellaisia henkilöitä, jotka poiketen puolueemme periaatteiden mukaan järjestetyn luokkataistelun tieltä olisivat antautuneet osallisiksi moisiin rikoksellisiin ja sosialidemokratian asialle turmiollisiin hommiin, niin velvottaa puolueneuvosto kaikkia puolueeseen kuuluvia järjestöjä pitämään tarkkaa huolta jäsenistään ja heti ryhtymään puolueemme järjestösääntöjen mukaan sellaisten jäsenten erottamiseen, jotka huomataan olevan osallisina tuollaisissa rikoksellisissa ja väkivaltaisissa hommissa.»

Voin hankkia paljon todisteita, että semmoinen päätös tehtiin neuvostossa ja että se on julistettu. On huomattava vielä, että Helsingissä pidettiin suuri kokous Ylioppilastalolla; siinä kokouksessa tehtiin samansuuntainen päätös ja niinikään vaadittiin erottamista. Tuollainen erottaminen lienee jossakin yksityistapauksessa pautu käytäntöön. Mutta mitenkä voi kaikissa tapauksissa sitä panna käytäntöön, kun ei saada tietää, kutka ovat anarkisteja, kun ne ovat salassa. Eihän sovi pelkkien epäluulojen takia erottaa, koska se saattaa johtaa hirveisiin väärinkäytöksiin, vaan sitte vasta, kun voidaan todistaa ja silloin, kun teidän raastuvat ja teidän poliisit luotettavasti todistuttavat joitain anarkisteiksi, kyllä ne silloin karsitaan pois työväenpuolueesta, siitä ei ole epäilemistä.

Edellä oli vuosilta 1904—1906 varmoja lausuntoja sitä punaista peikkoa vastaan. Tämän väliseltä ajalta voisi poimia Työmiehestä kuinka paljon hyvänsä sellaisia lausuntoja. Kun oli äänioikeustaistelu Suomessa kireimmillään, silloin vaadittiin Työmies-lehdessä äänioikeutta sen perusteella, että siten voitaisiin saada aikaan uudistuksia. Me selvitimme, että jos äänioikeus saadaan, niin köyhälistön joukot rupeavat luottamaan siihen, ja siten vähitellen vuosien ku-

luessa ehkä kasvaa luottamus parlamenttaarisiin taistelutapoihin, ja kun niin käy, niin anarkismi häviää. Bobrikoffin aikana emme saaneet edes laittaa lujia ammattiyhdistyksiä. Tiedetäänhän, että suomettarelainen senaatti silloin ei suvainnut vahvistaa sääntöjä eräille semmoisille keskusliitoille, että kaikki saman ammatin työläiset kuuluisivat yhteen liittoon. Se teki kaikenlaista hankaluutta niitten suhteen ja oli alinomainen pelko, että ammattiyhdistyksiä hajotettaisiin. Köyhälistö ei luottanut niiden olemassaoloon. Ei voitu rahoja panna niihin, ei voitu kehittää semmoisia ammattiyhdistyksiä siihen aikaan, että köyhälistö niihin luottaisi. Siinä on ollut myös yksi syy, minkätähden työväestö ei kylliksi luottanut näihin keinoihin, vaan jotkut ovat eksyneet syrjäpoluille. Äänioikeustaistelun aikana vielä huomautettiin, silloin kun te, hyvät herrat, vastustitte äänioikeuden antamista nuorisolle, meidän taholta, että voisi sen antaa siitä syystä, eikä ainoastaan oikeuden takia, että nuoriso vedettäisiin parlamenttaariseen toimintaan sillä tavalla, eikä niin helposti eksyisi anarkistisiin toimiin.

Sosiaalidemokraatit ovat siis kaikilla keinoilla koettaneet luoda oloja, joissa anarkismia ei olisi, ja porvarit ovat koettaneet säilyttää sellaisia oloja, joissa anarkismia mahdollisimman paljon versoisi.

En tahdo tällä kertaa tämän enempää jatkaa tästä anarkistijutusta, tietysti olette hyvin kiitollisia, kun en jatka. Mutta poliisiasiaan täytyy minun vielä kajota.

Täällä valitettiin, ettei ole esitetty mitään tosiasioita, ja kun tosiasioita ei ole esitetty, niin hallitusta ei ole vähääkään moitittava, ei ole paheksuttava hallituksen menettelyä. Jos tosiasioita lähdettäisiin luettelemaan, niinpä löydettäisiin hyvin paljon ylipäänsä. Pyydän vaan muutamia kohtia esittää.

Kun poliisilaitos joutui nykyisen hallitussuunnan haltuun, koetettiin poliisilaitoksen palveluksessa säilyttää muiden muassa sellaista henkilöä, joka oli aiheuttaa tunnetun verikahakan kansalaislakon aikana, josta seikasta nostettiin kovia protesteja. Sitte tästä poliisilaitoksesta ruvettiin perkaamaan ehkä anarkistisia aineksia, sellaisia, jotka Bobrikoffin aikana olivat tehneet itsensä epäluulon alaisiksi, kaikenlaisiin synteihin vikapäiksi. Se oli aivan oikein meidän mielestä. Vaan kaikkia niitä aineksia ei lie perattu, vaan se, jonka luultiin taipuvan uutta järjestelmää hyväksymään, lie säästetty.

Mutta kun poliisikuntaan meni alussa joitakin sosiaalidemokraattejakin, jotka toivoivat siitä jotakin parempaakin, niin heitä erotettiin hyvin kummallisilla syillä. M. m. erotettiin joitakuita sentähden, että he hommailivat poliisiyhdistystä, jossa toverikurin avulla olisi kasvatettu hyvää henkeä poliisilaitokseen, ja kun he esittivät parannusvaatimuksia ja vielä päälliseksi olivat niin röyhkeitä että esiintyivät niiden puollustajina rehellisesti, niinkuin sosiaalidemokraat-

tein tapa on esiintyä. Mutta kun sitten uusia miehiä pantiin sijaan, oli niistä hauskoja juttuja lehdissä. Kerrotaan eräästä annoksesta uusia harjoittelijoita, joita tuotiin Helsinkiin, että ne ryyppäsivät niin paljon, että konduktöörin täytyi ajaa eräitä heistä pois junasta. Heillä oli viinapulloja mukanaan. Uudet panivat joskus tappeluja toimeen. Näitä uusia poliiseja tavattiin juovuksissa kaduilla, niin että yleisönkin täytyi toimittaa heitä putkaan. Tietysti ei suinkaan kaikki konstaapelit ole olleet tällaisia, mutta osa näkyy olleen kuitenkin.

Poliisikuntaa on sitten käytetty köyhälistöä vastaan. Täällä on mainittu siitä kultaisesta kokousvapaudesta. Mutta kerran, kun Helsingistä lähti eräs joukko työväkeä vähän ulos kaupungista pienelle kävelyretkelle ja meni sisään erääseen tupaan seuraa pitämään, niin poliisi, joka on vielä virassaan, ajoi heitä sieltä pois. Tämä asia on todistettu raastuvan oikeudessa. Samoin on raastuvan oikeudessa nykyään käsiteltävänä eräs tapaus, kun poliisi hajoitti kulkueen, joka teki niin suuren synnin että kävi kunnioittamassa erästä haudattua henkilöä. Mutta tietysti tällaiset rikokset eivät ole raastuvan oikeudessa silloin tutkittavina, kun porvarilliset tekevät samanlaisia kulkueita suuruuksiensa haudoille, vaikkei olisikaan poliisilta lupaa pyydetty.

Nämä ovat vähempiä syntejä, mutta tietoja suuremmista synneistä olisi paljon. Minulla olisi täällä jotenkin runsas kokoelma kirjeitä Oulusta, jotka valaisevat, miten poliisi siellä on menetellyt. Minun täytyy, niin ikävää kuin se onkin, lukea muutamia otteita näistä:

»Helmikuun 2 päivän illalla poliisikonstaapelit — — — hyökkäsivät kimppuuni taloni portilla, ilman että olisin mitään ääntänyt, ja vaikka heidän kolhiessaan ilmoitin olevani talon isäntä, ei se muuta vaikuttanut kuin että iskut kovenivat, joten verissäpäin lopulta pääsin heidän käsistään.»

»Isonkadun kulmasta läksimme mekin kotiamme kohti, mutta emme ehtineet kuin puoliväliin risteystä, muurari Jaakko Hätälän talon kohdalle, niin kolme poliisia yhtäkkiä pujahtivat mainitun talon porttikäytävälle. Samassa mekin seisahdimme katsomaan. Mainitussa porttikäytävässä oli kaksi eli kolme ihmistä. Samassa kuulin Hätälän äänen, jonka hyvin tunsin, sanovan: Me seisomme omalla portillamme. Eräs poliiseista, jota en tuntenut, lausui: Jassoo, sinä olet sitte isäntä, ja samassa alkoi kuulua läiskeitä kuin myöskin naisen äänellä siunailemisia. Tämän tehtyä poliisit taasen palasivat nätisti keskelle katua ja läksivät hiljaisuudessa marssimaan eteenpäin niinkuin ei mitään olisi tapahtunut. Päätimme mennä Hätälän asuntoon katsomaan, miten hänen kävi ja kyseleen, mitä tämä poliisien menettely tarkotti, johonka Hätäläkään ei voinut mitään syytä sanoa muuta kuin että heillä näytti olevan halu hei-

luttaa pamppuaan, jonka näki hänen poskestaankin ja korvasta, josta veri juosta tillitteli. Kysäsin Hätälältä, etkö puolustanut itseäs, vai annoit ilman vähintäkään syytä järjestyksen valvojan rikkoa järjestystä. Siihen vastasi Hätälä, ettei.»

»Olimme kaupungilta kotia menossa tammik. iltana klo 10—11 välillä. Näimme, että Kirkko- ja Hallituskadun risteyksessä seisoi suuri joukko poliiseja keskellä katua. Samojen katujen risteyksessä laitakäytävällä seisoi kolme nuorukaista, jotka näyttivät koulupojilta. Yhtäkkiä, ilman että pojat olisivat mitään virkkaneet, hyökkää yksi poliiseista heidän luo ja ärjäsi: Mitä te seisotte, lähtekää pois tästä, jota komentoa kaksi heti totteli, lähtien rivakasti poistumaan. Kolmas sanoi: Eihän me ole mitään pahaa tehneet. Poikaparka alkoi saada iskuja niskaansa. Lyöjällä oli kummista valmistettu lyöntiase. Tätä rääkkäystä tehdessään lyöjä kehui, että kyllä me teitä Pohjolan p—tä opetamme. Helmik. 1 pnä olimme kotia menossa. Näimme kadun kulmassa useampia poliiseja ja poikasia ja tyttösiä ihan tungokseen asti kadulla. Joltain puolelta kuului jonkunmoista huutoa. Sen kuultua hyökkäsi poliisilaumasta yksi väkijoukkoon ja sieppaa yhden pienen poikasen nurin ja alkaa rääkätä poikaa. Mekin kuulimme, että se huuto oli kuulunut toisaalta, joten se poika, jonka poliisi oli kynsiinsä siepannut, oli syytön, jonka johdosta moni rupesi huutamaan, että laskekaa irti se poika, elkää sitä rääkätkö. Silloin hyökkää poliisi poikaparkaa puolustavia henkilöitä kohti, pamppu ojennettuna ja huusi: pitäkää suunne kiinni eli saatte tekin s—n koirat.»

»Olin tulossa kotiani vaimoni seuraamana illalla. Näin tulevan useita naisia nuorukaisten seurassa, jotka hätäisesti vaan meluamatta tulivat kirkolta päin. Vaimoni kehotuksesta menimme porttikäytävään. Ehdimme juuri seisahtua. Silloin sivuuttivat mainitut nuorukaiset porttikäytävän juoksujalassa, useita poliisimiehiä jälessä lyöden oikeaan ja vasempaan, karjuen että kaikkien täytyy mennä, seistä ei saa. Samassa tuli yksi ja löi minua raa'asti pampulla korvalle, että lensin tunnotonna maahan. Veri vuoti korvistani ja oisin jäänyt siihen, ellei vaimoni olisi virottanut että toinnuin jaloilleni. Järjestyksen valvoja oisi rientänyt pois tekonsa täytettyä, vaan vaimoni huomautti häntä, kysyen saapiko noin lyödä syyttömästi kipeätä miestä. Silloin oli hänkin saada samanlaisen iskun, vaan hän arvasi väistyä muistuttaen vieläkin törkeästä teosta, josta taas poliisi yltyi mahtiinsa tarttuen sapelin kahvaan, kuitenkaan kerkiämättä paljastaa sitä, kun toiset toverinsa kiirehtivät uusia uhreja tempaamaan, joten mulle suotiin armo jäädä vertavuotavana. Arvelin: voi näitä maailman lakeja ja järjestyksen mahtia suurta«.

»Tammik. 31 p. illalla olivat teatteriharjoitukset t. y:n talolla. Muiden poistuttua klo 10:ltä jatkettiin harjotuksia. Hetkisen kuluttua kuului huuto: Poliisit hakkaavat ihmisiä! Riensin yhdessä

toisten kanssa ottamaan selkoa asiasta. Saavuttuamme paikalle oli siellä jo kahakka. Ainoastaan poliisit olivat kovin hermostuneita, kiroten pohjalaisia ja uhaten opettaa heitä, sekä tekivät hyökkäyksiä katukäytävälle, jossa kulki yleisöä. Heidän nimittäessä kansalaisia lurjuksiksi, huomautin heidän käyttäytymään säädyllisemmästi. Silloin tarttuivat he kiini ja raahasivat poliisivankilaan. Tämä kaikki tapahtui 5:ssä minuutissa. Poliisiputkan kansliassa nimitettiin minua saatanan sosialistiksi sekä uhattiin käyttää kaikkia t. v. y:n jäseniä tyrmässä, jolloin kyllä taipuvat. Eteishuoneessa hakattiin paraikaa erästä henkilöä mitä julmimmasti, minulle annettiin isku päähän, jolloin pudotin lakkini, sekä sitte sysäyksiä rintaan. Näiden toimituksien päätyttyä puristettiin kurkusta, jolloin huumaannuin. Putkassa, jonne ei annettu mitään makuuvaatteita, olisi kaiketikin suvaittu pitää jos kuinka kauvan, ellen olisi ankarasti vaatinut vapautusta klo 10:ltä a. p., johon vastahakoisesti suostuttiin sekä annettiin haaste yleisen rauhan rikkomisesta ja metelöimisestä. Oikeudessa raukesi juttu omaan mitättömyyteensä. Pahoin pitelyt jätettiin oikeudessa huomioon ottamatta.»

Täältä Helsingistä voitaisiin vetää esille kaikenlaisia seikkoja, mutta jätän ne nyt ja pyydän vaan lukea muutamia todistuksia Laukon tapahtumista. On väitetty että Laukossa sikäläisten surullisen kuuluisien tapahtumain johdosta olisi pantu toimeen jonkunlainen tutkimus. Mutta asianlaita on niin, että tämän tutkimuksen toimeenpanivat sellaiset henkilöt, jotka ehkä itse olivat jossain määrin, jollei osallisia niin ainakin myötätuntoisia tuollaisille hankkeille, ja niinpä ne selitykset, joita korkeat herrat ovat antaneet näistä seikoista, ovat valaisevia. Ratsumestari Calonius muiden muassa tunnusti selityksessään, että kaksi kevyttä piiskaniskua on annettu, ja huomautti, ettei se paljon tuntunut, kun torppareilla on paksu takki. Mutta minulla on täällä asiakirjoja. Herra Castrénkin ehkä luottaa hiukan, ellei paljon, tämmöisiin asiakirjoihin. Se on »ote Tampereen kaupungin raastuvanoikeuden pöytäkirjasta Toukokuun 3 päivältä 1907.» Tässä jutussa kuulusteltiin suuri joukko todistajia, joiden todistuksia tässä mainitaan. Voidaan tosin ehkä huomauttaa, että ne ovat olleet jäävillisiä. Mutta Tampereella oli jäävimuistutuksia tekemässä kantajan asiamies ja virallinen syyttäjä, siis kaksi lainoppinutta herrasmiestä. Oikeusto hylkäsi jäävimuistutukset, joten näitä todistuksia voi pitää ainakin jonkun verran pätevinä. Nämät todistukset ovat jotenkin kauniita.

Niinpä kertoi esim. todistaja Välilä että häätöä Halisevan torpassa toimitettaessa oli väkijoukkoon ratsain tullut kaksi poliisia Verstaan torpasta päin ja kaksi, joista toinen oli ollut upseerin pukuun puettuna, Silfverbergin torpasta johtavata tietä ja olivat näiden yhdyttyä ja väkijoukon, jossa oli ollut lapsiakin, aljettua paksussa lumessa juosta ratsastavien edellä upseerin puvussa oleva polii-

simies *raa'asti huutaen väkijoukolle piiskallaan useita kertoja lyönyt erästä väkijoukossa ollutta Jooseppi Lehtoa*, joka käsiään eteen asettaen oli koettanut suojella itseään sekä muut ratsastavat käyttäen kiroussanoja hevosen selästä nyrkillään iskeneet vieressä olevia, selittäen todistaja, että väkijoukko, joka koko ajan oli käyttäytynyt siivosti, oli menossa — — —»

Eräs toinen todistaja, Nestor Telkkä, kertoo kuinka eräs upseerin pukuun puettu ratsastaja, joka kuten muutkin ratsastavista oli käyttänyt kiromasanoja, oli väkijoukolle huutanut: »*Roistot kyllä minä teidät opetan*» *ja kymmeniä kertoja lyönyt Jooseppi Lehtoa piiskalla*; ja kuinka häätöä Rosenlundin torpassa toimitettaessa joukko jalka- ja ratsastavia poliiseja, mukana eräs upseerin pukuinen poliisimies olivat »joukon luo saavuttuaan, alkaneet käyttäytyä sopimattomasti, lyöden m. m. upseerinpukuun puettu mies rottingin tapaisella aseella erästä Herman Humalojaa ja muitakin sekä että eräs ratsastavista aidasta ottamalla seipäällä erästä Kalle Koivistoa, jonka sen vuoksi oli täytynyt paeta aidan yli, jota paitsi jalkapaliisit olivat aseenaan käyttäneet tuppea sapelineen.» Sama todistaja oli Tennvikin torpan häätötilaisuudessa nähnyt, kuinka väkijoukkoa vastaan, johon kuului kymmenkunta ihimstä, oli »ratsain tullut upseerinpukuinen mies ja poliisi, joista ensiksi mainittu, huutaen väkijoukkoa lähempänä oleville ratsupoliiseille: »Antakaa niille selkään oikein perkeleesti ja lyökää niitä oikein saatanasti,» oli matkalla väkijoukkoon ratsastanut kumoon erään miehen, jota torpasta jälkeenpäin tulleet jalkapoliisit alkaneet lyödä käyttäen aseenaan tuppea sapeleineen ja oli väkijoukko, joka oli käyttäytynyt siivosti ja poliisien tullessa ilmoittanut poistuvansa, ratsastavien poliisien ahdistamana paennut maantien vieressä olevaan hakaan, jossa joukkoa vieläkin oli ahdistettu, jota paitsi todistaja oli torpan pihamaalta kuullut huudon »ottakaa sapelit» — — —»

Näin voisi jatkaa todistuksia Laukon mailta. Mutta arvelen, että nämä jo riittävät valaisemaan tuota nykyisen hallituksen menettelyä poliisiasiassa. Sellaisesta menettelystä ei voi sanoa muuta, kuin että se on sekä raakamaista että rikoksellista sekä sitä suuremmassa määrässä paheksuttavaa, kun sitä menettelyä johtamassa oli poliisiherra, joka kaiketi on kasvatettu Suomen kadettikoulussa ja siis saanut jotenkin korkean sivistyksen. Jokainen rehellinen ja kansalaisrauhaa rakastava suomalainen tuskin olisi voinut muuta odottaa kuin että asiasta olisi pidetty luotettava tutkimus, koetettu saattaa syylliset edesvastuuseen. On kyllä valitettava asia, että ne, jotka kärsivät näistä lyönneistä, eivät nähtävästi ole tehneet mitään alotetta syytteen nostamiseen, mutta se johtui siitä, että näistä iskuista kärsineet henkilöt ovat olleet rahvaan miehiä, ja ne eivät suomalaisilta oikeusistuimilta ole tottuneet odottamaan itselleen oikeutta. Sen takia he nähtävästi eivät ole ryhtyneet näissä asioissa

toimenpiteisiin, ehkä eivät myöskään sentähden, että heillä ei ole ollut rahoja millä palkata herroja asianajajia valvomaan sitä pyhää oikeusjärjestystä, josta he niin kauniisti täällä puhuvat. Mutta olisi voinut toivoa, että tuon poliisiupseerin korkeat esimiehet olisivat sopivalla tavalla ryhtyneet asiaan. Mutta sen sijaan — minulla ei ole asiakirjoja, mutta perustuslaillisella taholla kai luotetaan »Helsingin Sanomiin» yhtä paljon kuin asiakirjoihin — on mainitussa lehdessä tällainen uutinen: »Eilisessä poliisimestarin päiväkäskyssä luettiin seuraavaa: Se ratsukomennuskunta, joka aliratsumestari Caloniuksen johtamana oli lähetetty Laukkoon ja Tottijärvelle järjestystä ylläpitämään häätöjä toimeenpantaissa, palasi tämän kuun 19 p:nä velvollisuutensa täytettyään. Siitä mallikelpoisesta tavasta, jolla tehtävä suoritettiin, kiitän päällystöä ja miehistöä. Tämän ohessa tahdon vielä verran huomauttaa, että kun poliisijoukkue lähetetään järjestystä ylläpitämään, on sen velvollisuus laillisilla keinoilla hankkien saada tottelevaisuutta osakseen. Tämän on ratsumestari Caloniuksen johtoon uskottu komennuskunta tehnyt yhtä hyvin pontevuudellaan kuin välttämällä tarpeetonta ankaruutta. Vielä kerran kiitän aliratsumestari Caloniusta, ylikonstaapeli Kuokkasta sekä konstaapeleita.»

Näin korkeat herrat esimiehet menettelevät? Nekö antavat tuolle raa'alle kansalaisten ruoskimiselle mitä jaloimmat tunnustukset ja mitä sulimmat kiitokset? Kun sitte toisissa kansalaispiireissä, sosiaalidemokraattien piireissä on rohjettu arvostella sekä ratsumestari Caloniuksen että kiitosta antaneen upseerin menettelyä toisella tavalla, niin mitä arvostelusta on seurannut? Minä olen saanut sakkoa 150 markkaa Helsingin raastuvan oikeudessa, jossa nämä asiakirjat kuitenkin ovat olleet todistuskappaleina — —

Puhemies: Raastuvanoikeuden juttu ja että teitä on sakotettu, ei kuulu asiaan. Jatkakaa.

Hänninen: Kun tällaista on saanut tapahtua eikä hallituksen taholta ole millään tavalla ryhdytty ehkäisemään eikä myöskään poistamaan poliisitoimista sellaisia henkilöitä, jotka noihin hämmästyttäviin tekoihin ovat tehneet itsensä syypäiksi, niin kyllä kansalla itsellään tai sen osalla edustajainsa kautta on velvollisuus hiukan sekaantua asiaan. Me emme suinkaan tee sitä sen takia, että saisimme joitakuita pois viroista, vaan teemme sen paljon suuremmista syistä. Me arvelemme, että jos tällaista poliisijärjestelmää jatkuu, voi se johtaa ehkä hyvinkin kamaloihin selkkauksiin. On huomattava, että monessa paikassa maaseudulla on maalaisväestöä, jonka on viime aikoihin asti täytynyt tehdä kovin pitkiä työpäiviä. Eihän voi mitenkään odottaa, että sillä väestöllä olisi suuria tietoja yhteiskunnallisista asioista ja muista tähän kuuluvista seikoista. Se

väestö saattaa olla mieleltään kiihkeää. Meillä on usein saatu kokemuksia, jotka osoittavat, että väkivaltaisuudet saattavat olla mahdollisia. Todistukseksi kerron yhden tapauksen. Puhelin kerran erään maalta olevan torpparin kanssa. Hän valitti, miten taas heidän puolessaan on niin ja niin ihmisettömästi häädetty torppareita, ja kysyi, millä keinoin asiaa voitaisiin auttaa. Minä en tietysti voinut neuvoa hänelle mitään varmaa keinoa häätöjen estämiseksi, sillä eihän torppareilla ole oikeutta, vaikka laki on olemassa, eivätkä he siis voi estää niitä. Hän tuli luottavaiseksi, vaikka minulla oli kaulus kaulassa ja vaikka semmoisille ei yleensä tahdota luottavaisesti puhua. Hän kuitenkin kertoi, että heidän puolessaan aijotaan ruveta estämään häätöjä. Siellä otetaan kättä pitempi kouraan, ja kun häätöjä tulee, niin kokoonnutaan siihen paikkaan, missä häätö aijotaan toimittaa, ja sillä kättä pitemmällä estetään häätö. Se oli tietysti anarkistinen toimenpide torpparien puolelta, ja me koetimme niin järjestää asioita, että sosiaalidemokraattiset agitaattorit menivät niille paikoille, ja minä luulen, että nämä sosiaalidemokraattiset agitaattorit — meidän anarkistien agitaattorit, kuten ed. Castrén sanoisi — mahdollisesti ovat voineet vaikuttaa, että siellä täällä torpparien keskuudessa on ruvettu luottamaan siihen, että ehkä äänioikeuden avulla saataisiin jotakin apua, tai on ruvettu käsittämään, että semmoiset vimmatyöt voisivat olla kaikille turmiollisia. Mieliala maaseudulla voi siis monin paikoin olla sellainen, että jos vaan väestöä kiihoitetaan tuollaisilla keinoilla kuin poliisiupseerit Laukossa ovat kiihoittaneet, niin voi syntyä meteleitä. Huomatkaa, että Rumeeniassa, jossa maataviljelevää väestöä nykyään ahdistetaan yhtä armottomasti ja raaemmin kuin Suomessa — vaikkein raaempia keinoja paljon voi keksiä — syntyi maalaisväestön keskuudessa kapina, ja useissa lausunnoissa, joita minä olen lukenut ulkomaalaisista, porvarillisistakin lehdistä, selitettiin aivan varmasti, että syyt kapinaliikkeeseen olivat tavaton kansan nylkeminen, sen huonossa tilassa pitäminen ja sitten poliisi- ja virkavallan taholta toimitettu ärsytys. Porvarilliset menettelivät siellä sillä tavalla. Meidän sosiaalidemokraattien mielestä on Suomessa ollut samanlaisia vaaroja, mutta onneksi ne eivät vielä ole saattaneet yhteentörmäyksiin. Mutta jos poliisi olisi useammin niin raa'asti menetellyt tai sitä jatkaisi, niin voisi olla mahdollista, että siellä täällä puhkeaisi hyvin ikäviä selkkauksia, jotka kerran vauhtiin päästyään voisivat käydä uhkaaviksi. Meillä sitäpaitsi ovat olot sitä arveluttavampia, kun tiedetään lähes aina olevan väijymässä ulkopuolisen vaaran, ja jos sieltä käsin aijotaan taantumusta tänne tuoda, niin voidaan myöskin lähettää torpparivaestön keskuuteen anarkismin kiihottajia, jotka voivat ärsyttää mielipiteitä ja saada aikaan selkkauksia. Sellaista lie jo tapahtunut viime vaalien aikana. Eräät agitaattorit ovat saarnanneet: älkää äänestäkö sosiaalidemokraatteja, älkää äänestäkö ketään! Sellaiset

agitaattorit lienevät olleet toimitettuja jostain maan ulkopuolelta, joten vaara voipi olla suuri. Jotta saataisiin tilaa jonkunlaiselle rauhalliselle kehitykselle, pitäisi jollakin tavoin saada nuo raakalaistyöt poliisilaitoksesta häviämään. Jollei nykyinen hallitus kykene sitä tekemään, niin pitäisi rauhallisen edistyksen nimessä saada hallitus muuttumaan. (»Hyvä!» vasemmistosta.)

Ed. **Rannikko:** Tämän pitkän, jo kohta 12 tuntia kestäneen keskustelun aikana on sosiaalidemokraattisen puolueen puolelta Suomen köyhälistön nimessä esiinnytty täällä eduskunnassa sellaisella käytöksellä ja sellaisella lausetavalla, joka ei suinkaan ole kunniaksi Suomen köyhälistölle, sitä vähemmän Suomen kansanvaltaiselle eduskunnalle. Mutta koska on tunnettua, että Suomessa vielä on köyhälistöä, joka ei kuulu sosiaalidemokraattiseen puolueeseen ja joiden edustajana minäkin olen tässä eduskunnassa, rohkenen panna sellaista käytöstä vastaan, jota tässä on osoitettu, mitä jyrkimmän vastalauseen.

Senaattori **Nybergh:** Minä pyysin puheenvuoroa pääasiallisesti torjuakseni sen syytöksen, jonka arv. edellinen puhuja, herra Walpas, teki meidän Suomen oikeuslaitostamme vastaan, hän kun sanoi, että meidän oikeuksissamme tuomitaan eri tavalla sen mukaan, mihin yhteiskuntaluokkaan henkilö kuuluu. Meidän oikeuslaitoksemme tosin on vanhentunut, sillä on vanhat muodot, mutta siinä on hyvä henki, ja me voimme sen sanoa, että meidän oikeuslaitoksemme on yhtä hyvä kuin muissakin sivistysmaissa, mitä sen henkeen tulee.

Asian näin ollen minä voin kysyä, niinkuin moni muu: miks'eivät ne henkilöt, jotka muka Laukon häätöasiassa ovat tulleet loukatuiksi, miks'eivät ne ole itse kääntyneet oikeuteen hakemaan lain turvaa? Sehän tässä maassa on ammoisista ajoista ollut yleinen tapa; loukattu hakee itse oikeuttansa, ja hän sen saa, jos se hänelle on tuleva.

Minun täytyy myöskin, koska minulla on sananvuoro, lausua hämmästykseni ja syvä paheksumiseni siitä kun täällä on sanottu, että hallitus muka on lisännyt poliisivoimia sortaakseen työkansaa. Onhan täällä niin monta rikosta lueteltu, rikoksia, joista sosiaalidemokraattinen puolue on sanonut itsensä irti, että ne monet rikokset yksinään ovat olleet täysin pätevä syy hallitukselle lisäämään poliisivoimaa, niinkuin on tehty. Ja työväenliikkeelle itselleen on järjestyksen ylläpitäminen tärkeä asia. Sillä niin pian kuin työväenliike jättää vallankumouksen tien ja kääntyy tavalliselle edistyksen tielle, niin silloin on järjestysvoima ja järjestyksen ylläpitäminen sille yhtä tärkeä kuin jokaiselle muulle reformiliikkeelle yhteiskunnassa. Hallitus on kyllä hyvin tiennyt, niinkuin täällä on lausuttukin, että järjestysvoiman lisääminen ei yksinään ole kylliksi, vaan että tarvitaan edistystyötä myöskin syvemmässä merkityksessä. Mutta Roomaa

ei rakennettu yhdessä päivässä. Onhan jo tämän hallituksen tuskin kaksivuotisella ajalla saatu aikaan niin suuri sarja lakiehdotuksia, että niiden pitäisi todistaman, että hallitus on pyrkinyt myöskin kehitystä edistämään. Onhan saatu aikaan uusi valtiopäiväjärjestys, onhan saatu aikaan laki kokoontumisvapaudesta, onhan tehty esitys yhdistyslaiksi, ja esitys laiksi hallituksen jäsenten vastuunalaisuudesta, onhan tehty lakiehdotus uudeksi elinkeinolaiksi, ja onhan paraikaa tekeillä lakiehdotus uudeksi maanvuokralaiksi. Eikö siinä jo ole kylliksi todisteita? Minä luulen voivani sanoa, että kyllä hallitus jaksaa tehdä niin paljon lakiehdotuksia edistykselliseen suuntaan, kuin eduskunta suinkin jaksaa niellä.

Ed. **Castrén:** Ainoastaan muutama sana. Kun on syntynyt puhe anarkismista, niin täytyy olla selvillä, mitä anarkismilla ymmärretään. Anarkismi on tieteilijäin yhtäpitäväisen käsityksen mukaan sellainen suunta, joka ei tunnusta mitään oikeusjärjestystä, joka tahtoo sen poistettavaksi, jättäen itsekullekin yksilölle elää ja toimia kuten hän tahtoo. Sellainen on anarkismi. Kun sosiaalidemokraattisissa lehdissä väitetään, etteivät nykyiset yhteiskuntalait, ettei nykyinen oikeusjärjestys ole sitova eikä työväenluokkaa velvoittava, niin sisältää sellainen kanta selvän anarkistisen piirteen. Kun minä tässä eduskunnassa luin Työmiehestä otteita, jotka todistivat, että sekä Työmies että useat muut sosialistiset lehdet, yksin Sosialistinen Aikakauslehtikin, olivat asettuneet tälle kannalle, kuulin minä täällä sosiaalidemokraattisen puolueen taholta huudettavan »oikein!» (vasemmalta: niin huudettiin!) Tunnustettiin siis tuo lukemissani otteissa esiintyvä kanta oikeaksi, ja kun se tehtiin, omaksuttiin samalla tuo anarkistinen piirre, joka täten tuli todistetuksi.

Ed. **Tikkanen:** Kun hallituksen syytösluettelossa mainittiin Kiihtelyksen tapahtumista, tahdon asiaatuntevana lausua siitä muutaman sanan.

Jo suurlakon aikana sai Kiihtelyksen vieläkin virassa oleva rovasti seurakuntalaisilta huomautuksen omituisen menettelytapansa johdosta — joka itse asiassa on huomautuksen arvoinen — että hänen olisi parempi jättää paikkansa, koska ei mitenkään säily sopusointu ja rauha sielunpaimenen ja seurakuntalaisten välillä. Tätä kehoitusta ei rovasti kuitenkaan noudattanut. Kuulumatta mihinkään järjestyneihin johti Kiihtelyksessä eräs varakas henkilö käsitystä siihen suuntaan, puhuen että aika on vielä siihen määrään laiton, että voipi ottamalla ovet ja ikkunat pois paikoiltaan häätää ulos sanotun rovastin. Minulta tuli Kiihtelyksen kunnan esimies pyytämään punasen kaartin jäseniä edes 50 henkeä pitämään turvallisuutta yllä, jotta ei mitään rauhattomuutta tapahtuisi. Kyseltyäni asiaa tarkemmin, katsoin paraaksi kieltää koko tuon punasenkaartin hen-

kilöitten lähettämisen, vaan sen sijaan Joensuun kaupungin työväenyhdistykseen kuuluvana ja silloisena johtavana henkilönä katsoin tarpeelliseksi lähettää kolme miestä pitämään silmällä, miten siellä käypi. Kehoitin heitä nimenomaan puhumaan kokoontuneelle kansanryhmälle, etteivät he ryhtyisi tuollaiseen tekoon, johon heitä oli yllytetty. Kun meidän miehet saapuivat paikalle, tietämättä että sinne oli piilottautunut järjestysmiehiä, poliiseja, tekivät he tehtävänsä sen mukaan kuin heille neuvottu oli. Ja niinkuin hallituksen tiedonannossa sanotaan, keskeytyi teko. Se on luettava yksistään sosiaalidemokraattien ansioksi.

Meistä maalaisista on sangen ikävää tuntea sortoa, tuntea rauhattomuutta ja olla kireissä väleissä sielunpaimenen kanssa. Tuo mainittu rovasti on itse asiassa sellainen, että eipä huonokuntoinen tohdi mennä millekään asialle hänen luokseen, kun menee, niin hyökkäys niskaan on tarjolla. Tällä tavalla on laita. Ei ole kumma, jos ymmärtämättömässä maalaisväestössä, jolla ei ole sivistystä, herää anarkistinen henki, ja vielä enemmän sen tähden, että joku sivistyneempi heitä siihen kiihoittaa. Toivottavaa olisi, että nämä tämänlaiset teot lakkaisivat. Täällä on aivan selvästi ja valaisevasti selitetty, millä tavalla näistä tämmöisistä teoista päästäisiin. Poliisiasioista puhuttaessa tahdon mainita Joensuun kaupungin poliisivoiman lisäyksen syyn. Kun alkoi huhu kuulua, että Joensuun kaupunkiin lisätään poliisivoimia, antoi se meille aihetta ajatella: Minkä tähden? Emme tienneet, miksi tuohon rauhalliseen kaupunkiin oli lisättävä poliiseja. Ei ollut pienintäkään syytä sanottiin, ehken voipi jotain tapahtua, ei ole mitään rauhattomuuksia tähän päivään asti tapahtunut, josta edes sanomalehtiuutiset olisivat voineet kertoa. Me kansalaisina ajattelemme: miksi yhteiskuntaa tällä tavalla pitää ohjata ja ajaa sitä päämäärää kohti, joka tuo enemmän ja enemmän kärsimyksiä köyhälistölle. Kun käypi sellaisissa torpissa, jotka ovat maan sisään kaivetut ja joissa isät ja äidit monen lapsen kanssa ovat pakotetut elämään, panee se ajattelemaan: Minkätähden yhteiskunta tällaista surkeutta keskellänsä säilyttää? Siitä taas johtuu ajatus toiseen kysymykseen: Miksi rauhallisissa paikoissa tuhlataan varoja semmoiseen, johon niitä ei tarvitsisi tuhlata ja säästetään siinä, missä pitäisi niitä käyttää? Kun tämä katsantokanta pääsee enemmän juurtumaan kansaan, ei enää voitane todenteolla syyttää sitä rikkomuksista, joita se tietämättömyydessään voi tehdä.

Mitä muuten tuohon hallituksen esille tuomaan Kiihtelysvaaran tapahtumaan tulee, oli sen synty itse asiassa sellainen, ettei siitä suinkaan niin suurta melua ja sotaa olisi pitänyt syntyä. Mutta, niinkuin on sanottu, sillä nähtävästi on tahdottu ajaa puoluetarkoituksia s. o. leimata sosiaalidemokraattinen puolue mustaakin mustemmaksi.

Ed. **Pesonen:** Tahdon vain lyhyesti ilmoittaa, että se, mitä ed. Valpas mainitsi Helsingin poliisimestariasiasta heti suurlakon jälkeen, on kokonansa perätöntä. Koska tunnen asian vallan tarkoin, niin olen katsonut velvollisuudekseni tämän lyhyesti mainita.

Ed. **Nuorteva:** Minulla ei ole muuta sanottavana kuin että kun edustajat Bäck ja Runeberg refereerasivat muutamia lausuntoja, he väärensivät niitä täydellisesti. Minä en rupea ajan vähyyden tähden sen tarkemmin niitä selittelemään, mutta tahdon tämän vain saada pöytäkirjaan merkityksi. Muuten soisin, ettei tätä keskustelua enää pitennettäisi.

Ed. **Valjakka:** Täällä on jo osittain mainittu niistä toimenpiteistä, mihin Mikkelin läänin kuvernööri ryhtyi poliisivoiman lisäämiseksi viime vuonna, mutta mainitsen vielä tästä muutamia seikkoja tämän yhteyteen.

Viime syksynä Mikkelissä ei tyydytty ainoastaan siihen, että poliisivoimaa kaupungissa oli lisätty yhdellä ylikonstaapelilla, 5 vanhemmalla ja 8 nuoremmalla konstaapelilla, vaan tämän poliisivoiman lisäksi hommattiin vielä 100-miehen suuruinen salainen suojeluskaarti ja näille 75 browning-revolveria ja niihin kuuluvat 7,500 patruunaa, jotka maksoivat 4,500 markkaa. Tämän suojeluskaartin perustamisen johdosta silloin pidettiin kansalaiskokous, jossa koetettiin saada selville, ketä tuohon aseilla varustettuun kaartiin kuului, mutta siitä ei saatu selvää, vaikka sitä kuvernööriltä tiedusteltiin julkisesti sanomalehden palstoilla. Minun tietääkseni Mikkelissä olot siihen asti, kuin myöskin sen jälkeen, ovat olleet erittäin rauhalliset. Siis näytti tuo poliisivoiman lisääminen ja salainen suojeluskaarti aivan tarpeettomalta. Lisäksi voin vielä mainita, että siellä on tultu toimeen noin 6—7 vuotta takaperin 4 à 5 poliisilla. Bobrikoffin aikana tosin poliisivoimaa lisättiin ja sitä silloin perustuslaillisetkin paheksuivat, mutta nyt »laillisena aikana» kun on poliisivoimaa lisätty, niin heikäläiset ovat tuon toimeenpiteen hyväksyneet.

Siitä, miten poliisiviranomaiset täyttävät velvollisuutensa, pyydän vain lyhyesti mainita, että kesän ajalla olin itse tilaisuudessa näkemään, kuinka Mikkelin poliisimestari itse mitteli pampullaan erään maamiehen selkää ja samalla ratsullaan ratsasti jalkakäytävälle, kun ei tahtonut saada miestä kiinni. Myöskin on kokemuksia siitä, miten herra poliisimestari on aiheettomasti sekaantunut työväenjärjestöjen kokouksiin. Minä nimittäin kutsuttiin poliisikamariin erään kokouksen johdosta, johon oli kutsuttu ainoastaan puolueen jäseniä, tekemään selvää kokouksen tarkotuksesta. Herra poliisimestari tahtoi sovelluttaa tuon kokouksen pitoon uutta kokoontumislakia, minkä hyvistä puolista täällä on niin paljon puhuttu. Koetin selvittää, että kokous on ainoastaan järjestyneitä työläisiä

varten, joten ei rauhattomuutta ole odotettavissa. Mutta siitä huolimatta uhattiin kokous hajottaa, jollei poliisiviranomaisia saisi olla kokouksessa läsnä. Tästä voidaan vetää se johtopäätös, että meidän poliisiviranomaiset eivät osaa tulkita kokoontumislakia sillä tavalla, että kansalaisilta ei kokoontumisvapautta riistettäisi.

Vielä mainitsen, että viime viikon lopulla, lauantaina, on Mikkelissä ollut jonkunmoinen katumellakka poliisien ja kansajoukon kesken. Siellä poliisi on paljastanut miekkansa ja lausunut: »ettekö te perkeleet väisty, kyllä minä opetan» ja siten on uusittu aivan samanlaisia lauseparsia, joita kuultiin viime talvena Laukossa. Kahakassa myöskin useat poliisit olivat paljastaneet sapelinsa, joita huitelivat ympärilleen seurauksella, että eräs mies sai sapelin iskusta kasvonsa halki ja toiselta mieheltä meni joitakuita sormia poikki.

Mielestäni nykyinen poliisijärjestelmä on osottautunut liiaksi virkavaltaiseksi, ja kun poliisia käytetään niin monenlaisiin tehtäviin, on siitä seurauksena luonnollisesti kansan luottamuksen menettäminen.

Kun keskustelu oli julistettu päättyneeksi, esitti puhemies vastattavaksi seuraavan **äänestysesityksen:**

Ken hyväksyy ehdotuksen: »Kuultuansa annetun selityksen, eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen,» vastaa jaa; jos ei voittaa, lähetetään asia perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee ehdottaa perusteltu siirtyminen päiväjärjestykseen.

Äänestyksessä annettiin 110 jaa- ja 75 ei-ääntä, joten eduskunta oli **hyväksynyt yksinkertaisen siirtymisen päiväjärjestykseen.**

Esitettiin ja **pantiin pöydälle** ensi istuntoon

maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1 eduskunnassa tehdyn an. ehd. n:o 3 johdosta, joka koskee **valtionavustuksen myöntämistä yksityisestä alotteesta perustettavalle maanviljelyslyseolle,** sekä

laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2 arm. esityksen n:o 6 johdosta, joka koskee **eräiden kirkollisten maksujen taksoittamisen** perusteita.

Muu osa päiväjärjestystä siirrettiin ensi istuntoon, jolloin ensiksi jatketaan aamupäivällä keskeytynyttä käsittelyä anomusvaliokunnan mietinnöstä n:o 1.

Ed. Laineelle myönnettiin yksityisten asiain tähden lupa olla poissa valtiopäivätyöstä huomenna ja maanantaina.

Seuraava istunto oli oleva ensi tiistaina kello 6 i. p.

Istunto päättyi kello 3,04 a. p.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

F. W. Kadenius.

24. Tiistaina 17 p. syyskuuta 1907 klo 6 i. p.

Nimenhuudossa merkittiin poissa oleviksi edustajat Gebhard, Hannes, Hämäläinen, K., Huotari, Merinen, Nuotio, Nykänen, Pykälä, Tulikoura, Tuunainen ja Yrjö-Koskinen, E. S.

Edustajat E. S. Yrjö-Koskinen ja Gebhard ilmoitettiin sairauden takia olevan estetyt saapumasta tämän päivän istuntoon.

Edustajat Pykälä, Tuunainen ja Huotari pyysivät yksityisten asiain takia vapautusta tämän päivän istunnosta, Häyrynen ja Koskelin ensi perjantain istunnosta, ed. Leppänen yksityisten asiain takia kahdesta seuraavasta istunnosta, perjantaisesta ja tiistaisesta.

Yllämainitut pyynnöt eduskunta hyväksyi.

Muutoksia valiokuntien jäsenyydessä.

Valitsijamiehiltä saapuneessa kirjelmässä ilmoitettiin että **pankkivaliokuntaan varajäseneksi** ed. Nuotion sijaan oli valittu ed. **Järvinen,**

lakivaliokuntaan ed. Nuortevan sijaan ed. **Tikkanen,**

anomusvaliokuntaan vakinaiseksi ed. **Nuorteva** ja varajäseneksi ed. **Jalava.**

Puheenvuoron saatuaan lausui:

Ed. **Suomalainen, J.:** Koska on viime aikoina sattunut eräitä kertoja, jonka lakivaliokunnan jäsenet paraiten tuntevat, ettei ole voinut olla kaikkia meidän ryhmämme jäseniä lakivaliokunnassa, ehkäpä rautatievaliokunnassakin, johon myös kuulun, koska on mah-